

Fornleifar í Árneshreppi á Ströndum

Svæðisskráning

Ragnar Edvardsson

Fornleifastofnun Íslands

FS174-02051

Reykjavík

2002

© *Fornleifastofnun Íslands*
Bárugötu 3
101 Reykjavík

Sími: 551 1033
Fax: 551 1047
netfang: fsi@instarch.is

1. INNGANGUR	3
1.1 Um fornleifaskráningu	3
1.2. Aðferðafræði fornleifaskráningar	4
2. Saga byggðar í Árneshreppi	5
3. Skrá yfir fornleifar	12
ST-001 Kolbeinsvík	12
ST-002 Byrgisvík	15
ST-003 Veiðileysa	17
ST-004 Kambur	20
ST-005 Kjós	26
ST-006 Reykjarfjörður	30
ST-007 Naustvík	32
ST-008 Kjörvogur	35
ST-009 Gjögur	38
ST-010 Reykjanes	41
ST-011 Ávík minni	45
ST-012 Ávík meiri	52
ST-013 Finnbogastaðir	56
ST-014 Bær	59
ST-015 Árnes	65
ST-016 Melar	68
ST-017 Norðurfjörður	70
ST-018 Krossnes	72
ST-019 Fell	77
ST-020 Munaðarnes	78
ST-021 Eyri	82
ST-022 Ingólfsfjörður	87
ST-023 Seljanes	88
ST-024 Ófeigsfjörður	90
ST-025 Drangavík	96
ST-026 Drangar	97
ST-027Skjaldabjarnarvík	102
4. Minjar í Árneshreppi	104
4.Kort	107
5. Heimildir	118

1. Inngangur

Í þessari skýrslu er gerð grein fyrir svæðiskráningu fornleifa í Árneshreppi í Strandasýslu. Svæðisskráning fór fram í mars 2002 og voru skráðar upplýsingar um alls 815 minjar í hreppnum. Við fornleifaskráningu er stuðst við skiptingu jarða eins og hún birist í jarðatali Johnsens frá 1847 en þá voru 27 jarðir í byggð í Árneshreppi. Allmörg nýbýli byggðust á síðustu áratugum 19. aldar og í upphafi þeirrar 20. og eru upplýsingar um minjastaði sem þeim tengjast flokkaðar með þeim jörðum sem nýbýlin byggðust frá.

Skýrslan hefst á almennri greinargerð um fornleifaskráningu og þær aðferðir sem liggja til grundvallar henni. Í kafla sem á eftir fylgir um byggðasögu er samantekt um þróun byggðar í Árneshreppi.

Við svæðisskráninguna var stuðst við ýmsar Heimildir: örnefnaskrár, túnakort frá 1917, jarðabækur og aðrar ritaðar heimildir um hreppinn. Haukur Jóhannesson hefur í gegnum árin safnað miklum gögnum staðhætti og minjar í Árneshreppi og hefur mikið verið stuðst við vinnu hans við gerð skrárinnar.

Árið 1990 fór fram fornleifaskráning í hluta Árneshrepps á vegum mannfræðideildar Hunter College, City University of New York. Þá voru 75 minjastaðir skráðir á vettvangi og eru frumgögn geymd í fornbeinarannsóknarstofu sama skóla. Við svæðisskráninguna var farið var yfir gögnin frá 1990 og eru þær upplýsingar sem þá var safnað nú birtar í fyrsta sinn opinberlega. Taka verður fram að 1990 voru minjastaðirnir ekki staðsetir með hnitum, og skráningarnar oft gerðar af fólki sem ekki var staðkunnugt þannig að oft leikur talsverð óvissa á um hvar viðkomandi staður er og ekki víst að allsstaðar hafi tekist að flokka staðina rétt á jarðir. Einnig er hér að finna teikningar af minjastöðum, sem skráðir voru árið 1990, kort af jarðaskiptingu og minjastöðum sem hafa verið skráðir á vettvangi.

Ég vil þakka sérstaklega þakka Hauki Jóhannessyni fyrir yfirlesturinn og að benda á það sem betur mátti fara.

1.1 Um fornleifaskráningu

Fornleifaskráning hófst á Íslandi í byrjun 19. aldar en það var hinsvegar ekki fyrr en eftir 1980 að skipuleg fornleifaskráning hófst í landinu. Í fyrstu voru eingöngu skráðar minjar sem talðar voru hafa sögulegt gildi eða tengdust fornsögunum. Skoðun manna á því hvað eru fornminjar hafa breyst mikið á síðustu árum og áratugum og nú er svo komið að byggingar sem áður voru ekki talðar hafa neitt menningarlegt gildi eru nú minjar um horfna lífshætti.

Skilningur manna á nauðsyn þess að skrá upplýsingar um minjastaði og að vernda þá fyrir komandi kynslóðir hefur stóruaukist á undanförunum árum. Til að fá heildarmynd af gerð og ástandi fornminja í landinu verður skipulögð fornleifaskráning að koma til.

Á síðustu árum hefur Fornleifastofnun Íslands unnið með og þróað aðferðir við fornleifaskráningu. Stofnunin hefur nú undir höndum stærsta gagnagrunn um menningarminjar á Íslandi. Fornleifaskráningin hefur fyrst og fremst verið unnin fyrir og í samvinnu við sveitafélög og stofnanir þeirra.

Fornleifaskráningu er skipt í þrjú stig og eru þar höfð til viðmiðunar hin þrjú stig skipulagsvinnu, svæðis-, aðal-, og deiliskipulag. Svæðisskráning felst í söfnun heimilda um fornleifar á tilteknu svæði og öflun annar gagna sem geta gefið vísbendingar um menningarminjar. Markmið svæðisskráningar er að gefa heildaryfirlit um ástand og eðli menningarminja á stóru svæði, t. d. heilu sveitafélagi, sýslu eða héraði. Með svæðisskráningu er reynt að finna og skilgreina svæði og staði sem eru sérstaklega athyglisverðir eða í sérstakri hættu og vera undirbúningur undir aðalskráningu fornleifa. Aðalskráning felst í

vettvangsvinnu og miðar að því að staðsetja og kortleggja einstaka minjastaði og lýsa þeim á skipulegan hátt. Deiliskráning er síðan nákvæmari úttekt á litlu svæði og er unnin samhliða áætlanagerð um endanlega ráðstöfun jarðnæðis.

Í 18. grein þjóðminjalaga kemur fram að skylt sé “að fornleifaskráning fari fram á skipulagsskyldum svæðum áður en gengið er frá skipulagi eða endurskoðun þess...” Stærstu hagsmunir sveitarfélaga liggja í því að koma í veg fyrir að fornminjar verði fyrir skemmdum við ýmisskonar framkvæmdir. Í 21. grein þjóðminjalaga kemur fram að þeim sem standa fyrir meiriháttar framkvæmdum beri að greiða fyrir rannsóknir á fornminjum sem í ljós koma við jarðrask á þeirra vegum. Þetta atriði eitt og sér rennir styrkum stoðum undir nauðsyn fornleifaskráningar því með skipulegri skráningu er hægt að finna og staðsetja fornminjar áður en að kemur að jarðraski og þar með spara verulegar fjárhæðir fyrir. Fyrir utan þetta atriði eykst nú skilningur á möguleikum á að nýta upplýsingar um menningarminjar í ferðaþjónustu, en til þess að það sé hægt verða að vera til heildstæðar upplýsingar um ástand fornleifa og staðsetningu.

Í 16. grein þjóðminjalaga er eftirfarandi skilgreining á því hverskonar minjar teljast til fornleifa, og er hún lögð til grundvallar í fornleifaskráningu:

- a. byggðaleifar, bæjarstæði og bæjarleifar ásamt tilheyrandi mannvirkjum, húsaleifar hver kyns, svo sem kirkna, bænhúsa, klaustra og búða, leifar af verbúðum, naustum, verslunarstöðum og byggðaleifar í hellum og skútum;
- b. vinnustaðir þar sem aflað var fanga, svo sem leifar af seljum, verstöðvum, bólum, mógröfum, kolagröfum og rauðablæstri;
- c. gömul tún-akurgerði, áveitumannvirki og leifar eftir veiðar til sjávar og sveita;
- d. gamlir vegir, stíflur, brýr, vatnavöð, varir, hafnir og bátalægi, slippir, ferjustaðir, kláfar, vörður og vitar og önnur vega- og siglingamerki ásamt kennileitum þeirra;
- e. virki og skansar og önnur varnarmannvirki;
- f. gamlir þingstaður, meintir hörgar, hof og vé, brunnar, uppsprettur, álagablettir og aðrir staðir og kennileiti sem tengjast siðum, venjum, þjóðtrú eða þjóðsagahefð;
- g. áletranir, myndir eða önnur vegsummerki af manna völdum í hellum eða skútum, á klettum, klöppum eða jarðföstum steinum;
- h. haugar, dysjar og aðrir greftrunarstaðir úr heiðnum eða krisnum sið;
- i. skipsflök eða hlutar úr þeim.

Að jafnaði skal telja minjar 100 ára og eldri til fornleifa.

Á þessu sést að fornleifar eru ekki einungis forn mannvirki heldur einnig staðir sem tengjast merkjum atburðum, þjóðsögum og þjóðháttum. Við fornleifaskráningu er þessari víðu skilgreiningu fylgt og staðir eins og orrustustaðir skráðir, og einnig staðir sem tengjast sögu og bókmenntum Íslands. Dæmi um slíkt eru staðir þar sem draugum var komið fyrir eða þar sem þeir eiga að hafa búið.

Þó miðað sé við mannvirkjaleifar sem eru 100 ára eða eldri er í raun stuðst við víðari skilgreiningu við skráninguna. Allar byggingar úr torfi og grjóti eru skráðar sem og önnur mannvirki sem bera vitni um horfið verklag eða tækni. Þar með geta talist elstu steypubyggingar, byggingar úr blönduðu efni og mannvirki eins og heimarafstöðvar, sundlaugar, fiskplön, áveituskurðir, minjar sem tengjast seinni heimsstyrjöldinni, veru setuliðsins og framkvæmdum á vegum þess.

1.2. Aðferðafræði fornleifaskráningar

Við fornleifaskráningu fyrir 1990 var fyrst og fremst leitast við að skrá þær minjar sem sjást á yfirborði. Slík skráning hefur takmarkað gildi fyrir skipulagsvinnu eða undirbúning framkvæmda, þar sem fornminjar geta komið í ljós þar sem ekki var búist við þeim. Fornleifastofnun Íslands hefur því þróað aðferðafræði til að áætla staðsetningu menningarminja þó þær sjáist ekki á yfirborði. Annarsvegar er um að ræða leit að

vísbendingum um staðsetningu einstakra menningarminja, einkum með stuðningi gamalla túnakorta og örnefnaskráa. Hinsvegar eru óbeinar vísbendingar um byggð og búsetu en með því að fá yfirlit um hvar byggð hefur verið má gera sér allgóða hugmynd um umfang og eðli menningarminja sem þeirri byggð hafa fylgt jafnvel þó þeirra sjái ekki stað lengur.

Fornleifaskráningu er skipt í tvö vinnuferli, svæðisskráningu og aðalskráningu. Við svæðisskráninguna er gefið yfirlit um sögu byggðar, jarðir og takmörk þeirra skilgreindar. Þá er farið yfir vísbendingar um menningarminjar á hverjum stað, þ.e. túnakort og örnefnaskrár og loks er leitað í beinum heimildum um fornleifar. Helstu heimildir sem stuðst er við við svæðisskráningu eru *jarðabækur*, *túnakort* sem gerð voru á árunum 1916-21, *örnefnaskrár*, *fornleifaskýrslur* og rit um byggðasögu.

Segja má að aðalskráning sé úrvinnsla svæðisskráningar. Við aðalskráningu er farið á staðinn og leitað skipulega að þeim menningarminjum sem vísbendingar fundust um við svæðisskráninguna. Farið er á alla þá staði þar sem svæðisskráningin gaf til kynna að minjar væru að finna. Þær minjar sem sjást á yfirborði eru skráðar, þeim er lýst, ástand þeirra skilgreint og lagt mat á hvort þær séu í hættu. Allir minjastaðir eru jafnframt staðsettir með hnitum og á korti. Þar sem minjar sjást ekki á yfirborði er reynt að ákvarða staðsetningu þeirra sem nákvæmast og afala upplýsinga um hversvegna þær sjást ekki lengur. Allar þessar upplýsingar eru færðar inn á gagnagrunn Fornleifastofnunar Íslands, ÍSLEIFU. Einnig eru gerð kort sem sýna staðsetningu minjastaðanna og þau svæði afmörkuð þar sem líklegt er að minjar geti komið í ljós.

2. Saga byggðar í Árneshreppi

Á síðustu áratugum hefur byggð á Vestfjörðum dregist verulega saman. Nú er svo komið að stór svæði á Vestfjörðum eru ekki lengur í byggð og er Árneshreppur engin undantekning.

Í jarðabók Johnsen frá 1847 eru tuttugu og sjö lögbýli skráð í hreppnum en árið 2000 voru einungis átta enn í byggð¹. Á síðustu árum 19. aldar og í upphafi 20. fjölgaði býlum í hreppnum í 50 að hjáleigum meðtöldum. Þessa aukningu má eflaust rekja til aukinnar útgerðar og þá sérstaklega síldveiða. Um miðja öldina lagðist síldarútgerð af og í kjölfarið hófst fólksflótti úr hreppnum og hefur hann haldið nær stöðugt áfram fram á lok 20. aldar.

Samkvæmt Landnámabók voru sjö landnám í Árneshreppi. 1) Syðst er landnám Önundartréftots sem náði að Veiðileysufirði. 2) Landnám Eiríks snöru náði frá Veiðileysufirði að Ingólfsfirði. 3) Landnám Ingólfs var í Ingólfsfirði. 4) Landnám Ófeigs var í Ófeigsfirði. 5) Landnám Eyvindar var í Eyvindarfirði. 6) Landnám Þorvalds Ásvaldssonar náði frá Ófeigsfirði að landnámi Skjalda-Bjarnar. 7) Nyrst í hreppnum er landnám Skjalda-Bjarnar sem náði að Straumnesi í Ísafjarðarsýslu.

Kort 3 sýnir landnámsjarðirnar sem getið er í Landnámabók og Grettis sögu Ásmundarsonar. Jarðirnar Skjaldabjarnarvík, Drangar og Ófeigsfjörður ná yfir hin upphaflegu landnám að öðru leyti en því að Drangavík hefur skipst úr landi Dranga og hefur það eflaust gerst skömmu eftir landnám, enda er Drangavíkur getið í Landnámabók. Aðrar jarðir hafa svo skipst smá saman út úr landnámsjörðunum og er sennilegt að þær hafi flestar verið komnar í byggð löngu fyrir 1300.

Af þeim 27 jörðum í hreppnum sem talðar eru í jarðabók Johnsens frá 1847, koma 16 fyrir í Íslendinga sögum og öðrum heimildum frá 13. öld: Kolbeinsvík, Byrgisvík, Veiðileysa, Kambur, Reykjarfjörður, Gjögur, Reykjanes, Ávík, Finnbogastaðir, Árnes, Fell, Ingólfsfjörður, Ófeigsfjörður, Drangavík, Drangar og Skjaldabjarnarvík. Auk þeirra getur Landnámabók um annað bú Skjalda-Bjarnar í Bjarnarnesi og bú Geirólfs undir Geirólfsgrúpi í landnámi Skjalda-Bjarnar, og Trékyllisvík, sem hlýtur að vera sami bær og Árnes, Bær eða

¹ Haukur Jóhannesson, bls.46-47.

Finnbogastaðir. Landnámabók gerir einnig ráð fyrir bólstað í Eyvindarfirði en þar hefur ekki verið byggð að staðaldri á seinni öldum. Um Engjanes í Eyvindarfirði er að vísu getið í Þórðar sögu kakala, en ekki þannig að séð verði með vissu að um bólstað hafi verið að ræða. Aðrar jarðir koma fyrir í yngri heimildum. Í ferðabók Eggerts Ólafssonar og Bjarna Pálssonar er sagt að á Engjanesi hafi verið útilegumaður um 1750 og er líklegt að það hafi verið fjalla Eyvindur.²

Jarðirnar Kolbeinsvík og Byrgisvík eru syðstar í hreppnum. Þær eru nyrsti hlutinn af landnámi Önundar tréftóts³ en hafa tilheyrt Árnessókn og Árneshreppi eins langt aftur og heimildir ná. Árið 1706 var Kolbeinsvík talin fjögur hundruð að dýrleika og konungseign. Túnstæði var lítið og var hún talin með fátækari jörðum⁴. Búið var á jörðinni til 1943 en þá fór hún í eyði⁵. Í máldaga Reykholtskirkju frá 1224 segir að kirkjan eigi fjórðung hvalreka á jörðinni Byrgisvík⁶. Árið 1706 var hún talin átta hundruð að dýrleika og því heldur betri en Kolbeinsvík en þó lítil⁷. Búið var í Byrgisvík fram til ársins 1945⁸. Í Byrgisvík og Kolbeinsvík voru búskaparskilyrði erfið og reiddu bændur sig mikið á sjávarföng.

Veiðileysa kemur fyrir í Landnámabók en þar segir að Eiríkur snara hafi numið land frá Ingólfsfirði að Veiðileysu⁹. Árið 1706 var hún talin átta hundruð að dýrleika og var konungseign. Veiðileysa var eins og Kolbeinsvík lítil og fátæk¹⁰. Búið var á jörðinni til 1961.

Kambur kemur fyrst fyrir í máldaga Reykholtskirkju frá 1224. Þar segir að kirkjan eigi fjórðung hvalreka á jörðinni¹¹. Í Grettis sögu segir að Þorgrímur hafi látið Reykjarfjörð en átt áfram Kamb¹². Í jarðabók Árna Magnússonar frá árinu 1706 er jörðin talin tuttugu og fjögur hundruð að dýrleika og konungseign. Hjáleigurnar Halldórsstaðir og Hraunstún eru þar taldar með jörðinni en báðar voru í eyði í upphafi 18. aldar¹³. Halldórsstaðir byggðust þó aftur en fóru endanlega í eyði árið 1933. Kambur var talin ein af betri jörðum í Árneshreppi. Búið var á Kambi til 1954 en þá fór hún í eyði¹⁴.

Í landi Kambs er býlið Kúvíkur sem var aðalverslunarstaður hreppsins fram á miðja 20. öld. Á 17. öld leigðu danskir selstöðukaupmenn Kúvíkur en um miðja 19. öld varð býlið gert að lögbýli. Rétt eftir aldamótin 1900 reistu norskir athafnamenn síldarsöltunarstöð í landi Kambss og stóð sú starfsemi fram til ársins 1910.

Árið 1706 var jörðin Kjós talin átta hundruð að dýrleika og konungseign. Jörðin var fátæk og túnstæði lítið. Búið var á jörðinni til 1956 en þá fór hún í eyði.

Í Grettis sögu segir að Önundur tréftotur sá sem nam land í Kaldbaksvík hafi átt annað bú Reykjarfirði. Hvort hér er um að ræða jörðina Reykjarfjörð eða Gjögur, sem er í mynni Reykjarfjarðar, er óvíst en þó er líklegt að það sé Reykjarfjörður¹⁵. Árið 1706 er jörðin talin sextán hundruð að dýrleika og flokkast hún undir betri jarðir í hreppnum¹⁶. Búskap lauk á jörðinni árið 1977. Líklegt er að jarðirnar Kjós og Reykjarfjörður hafi verið ein og sama jörðin fram undir 1400.¹⁷

² Eggert Ólafsson, Bjarni Pállson, bls.

³ Ísl.sögur I, bls. 118.

⁴ Árni Magnússon VII, bls. 351.

⁵ Haukur Jóhannesson, bls. 46

⁶ D.I. I bls. 476.

⁷ Árni Magnússon VII, bls. 350

⁸ Haukur Jóhannesson, bls. 46

⁹ Ísl.sög. I, bls. 116.

¹⁰ Árni Magnússon, VII. bls 349.

¹¹ D.I. I bls. 476.

¹² Ísl.sög. VI. bls. 38.

¹³ Árni Magnússon VII. bls. 348

¹⁴ Haukur Jóhannesson, bls. 46

¹⁵ Ísl.sög. bls. 20.

¹⁶ Árni Magnússon, VII. bls. 346.

¹⁷ Fréttabréf F.Í., 2002, 2. tb.

Kort 4. Jarðadýrleiki í Árneshreppi.

Í landi Kjósar var reist síldarsöltunarstöð árið 1917 í Djúpuvík og stóð sú starfsemi fram til ársins 1920. Milli 1920 og 1934 var engin starfsemi í Djúpuvík en þá hófst síldarsöltun aftur. Unnið var í verksmiðjunni fram til ársins 1952 en þá var verksmiðjunni endanlega lokað¹⁸ en þar standa enn miklar byggingar.

Árið 1706 er Naustavík talin fjögur hundruð að dýrleika og konungseign. Jörðin flokkaðist með fátækari jörðum í hreppnum. Túnstæði jarðarinnar var lítið og ræktunarskilyrði erfið¹⁹. Búið var á jörðinni fram til 1967.

Í jarðabók Árna Magnússonar frá 1706 er Kjörvogur talin átta hundruð að dýrleika og konungseign. Eins og Naustvík flokkaðist jörðin með fátækari jörðum í hreppnum²⁰. Kjörvogur var enn í ábúð árið 2000. Í upphafi 20. aldar byggðist nýbýlið Víganess úr landi jarðarinnar og búið var þar fram til ársins 2000.

Í Grettis sögu er sagt að Einar nokkur hafi búið á Gjögri og hafi hann verið landseti Kaldbekinga²¹, sem hafa þá teygt áhrif sín mun norðar en hið upphaflega landnám. Árið 1706 er jörðin talin fjögur hundruð að dýrleika og bændaeign. Staðsetning Gjögurs réði því að snemma þróaðist hákarlaútgerð í landi jarðarinnar, því stutt var á gjöfúl hákarlamið. Landbúnaðarskilyrði voru erfið og byggði því jörðin afkomu sína að miklu leyti á útgerð og hefur eflaust verið stunduð útgerð þaðan allt frá fyrstu tíð. Engin búskapur er nú á Gjögri en búið er þar á sumrin.

Árið 1990 var gerð fornleifarannsókn á Gjögri undir stjórn Thomas Amorosi og Thomas H. McGovern frá mannfræðideild Hunter College, City University of New York. Engin eiginlegur uppgröftur fór fram heldur voru jarðvegssnið súrheysgryfju skráð og rannsökuð²².

Eins og Gjögur kemur Reykjaness í heimildum frá 13. öld og er sagt að þar hafi búið maður að nafni Þorsteinn²³. Í jarðabók Árna Magnússonar frá 1706 er jörðin talin tólf hundruð að dýrleika og þótti hún góð til búskapar²⁴. Búið var á jörðinni til ársins 1959 en þá fór hún í eyði.

Í Akurvík, við landamerki Gjögurs og Reykjaness, fór fram fornleifauppgröftur árið 1990 undir stjórn Thomas Amorosi og Thomas McGovern frá Hunter College. Leifar verbúða og öskuhauga voru rannsakaðar ásamt því að fornminjar í næsta nágrenni voru skráðar. Verbúðarrannsóknin sýndi að í Akurvík hefur verið verstöð sem ekki er getið í heimildum. Tvö búsetuskeið voru tímasett með kolefnisgreiningu á dýrabeinum, hið fyrra til 13. aldar og hið síðara til 15. aldar²⁵. Líklegt er að útgerð frá þessum stað hafi lagst af á 15. öld vegna þess að lendingarskilyrði í Akurvík eru erfið.

Árið 1706 var jörðin Ávík minni sex hundruð og Ávík meiri átta hundruð að dýrleika. Skálholtsdómkirkja var þá eigandi Ávíkur minni en Ávík meiri var í einkaeign²⁶. Ávíkur er getið í Þorgils sögu og Hafliða, en samkvæmt henni bjó þar Hneitir nokkur í upphafi 12. aldar og var þingmaður Hafliða Mássonar á Breiðabólstað í Vesturhópi og gætti reka hans. Hneitir hýsti ýmiskonar vandræðamenn sem lögðu stund á veiðar á Ströndum og sýnir það að snemma hafa menn úr öðrum sveitum leitað norður á Standir til veiðiskapar²⁷. Ávík virðist á þessum tíma hafa verið ein jörð, eflaust um fjórtán hundraða virði, en hafði skipst í tvær jarðir fyrir 1327 því þá er getið um Ávík hina eystri²⁸. Í upphafi 20. aldar byggðust nýbýlin

¹⁸ Haukur Jóhannesson, bls. 55.

¹⁹ Árni Magnússon VII, bls. 345.

²⁰ Árni Magnússon VII, bls. 346.

²¹ Ísl.sög. VI, bls. 24.

²² T. Amorosi, T.H. McGovern, 1992.

²³ Ísl.sög. VI, bls. 24.

²⁴ Árni Magnússon VII, bls. 341-42.

²⁵ T. Amorosi, T.H. McGovern, 1992.

²⁶ Árni Magnússon VII, bls. 339-340.

²⁷ Sturlunga saga, 7-14.

²⁸ D.I. II, 622.

Gíslabali og Hjalli úr landi minni Ávíkur. Gíslabali fór í eyði árið 1959, Hjalli árið 1964, Stóra Ávík árið 1986 en enn er búið á Litlu Ávík. Einnig byggðist býlið Hraun úr landi Stóru Ávíkur og búið var þar framan af 20. öldinni.

Finnbogastaða er getið í Finnboga sögu ramma en þar segir að Finnbogi hafi reist sér bæ er hann nefndi Finnbogastaði. Í sömu heimild segir einnig að hann hafi látið reisa kirkju á bæ sínum²⁹. Í örnefnaskrá Bæjar segir að í landi Bæjar séu rústir kirkju og kirkjugarðs sem Finnbogi rammi hafi látið reisa³⁰. Á 13. öld var kirkja í Árnesi sóknarkirkja alls hreppsins en kirkja á Bæ og / eða Finnbogastöðum hefur verið lögð niður eða þar aðeins verið bænhús – ef þá eitthvað er að marka þessa heimild. Sennilegt er þó að í upphafi hafi Bær og Finnbogastaðir verið ein jörð sem síðar skiptist. Árið 1706 voru Finnbogastaðir taldir sextán og Bær tuttugu hundruð að dýrleika og báðar jarðirnar voru í konungseign³¹. Báðar jarðirnar eru enn í ábúð. Á 18. öld var eyðihjáleigan Litlanes talin með Finnbogastöðum en hún byggðist ekki aftur. Stendur nú Finnbogastaðaskóli á sama stað og Litlanes stóð áður. Árið 1880 byggðist hjáleigan Dalkot eða Sólheimar frá Bæ en byggðin stóð ekki lengi og var Dalkot komið í eyði árið 1882.

Árnes er að öllum líkindum ein af landnámsjörðum hreppsins, þó hennar sé ekki getið með nafni í Landnámabók, og hefur byggð eflaust verið þar allt frá upphafi. Í Grettis sögu segir að á Árnesi hafi búið Eiríkur snara, sá sem nam land milli Ingólfsfjarðar og Veiðileysu³². Árið 1706 er jarðardýrleiki óviss en talinn hafa áður verið tólf hundruð, sem sennilega er verulegt vanmat. Jörðin var beneficium að hálfu og var hinn helmingurinn í eigu Skáholts dómkirkju. Jörðinni fylgdi eyjan Árnesey, áður nefnd Trékyllisey, og í henni var gott eggver og dúntekja³³. Ennþá er búið í Árnesi.

Í Jarðabók Árna Magnússonar frá 1706 var jörðin Melar talin tuttugu og fjögur hundruð að dýrleika og var hún í einkaeign. Jörðin var enn í ábúð árið 2000. Í landi Mela var hjáleigan Hlíðarhús og var hún í byggð á öndverðri 18. öld. Margt bendir til að jörðin Hlíðarhús hafi verið sjálfstæð jörð á 15. öld og verið kölluð Hlíð. Hlíðarhús fór í eyði á síðari hluta 18. aldar og byggðist ekki aftur³⁴.

Norðurfjörður var talinn átta hundruð að dýrleika og var jörðin í bændaeign á fyrri hluta 18. aldar.³⁵ Á 20. öld voru bæirnir á Norðurfirði tveir og lauk búskap á þeim árið 1995 og 1996.

Á fyrri hluta 18. aldar var Krossnes talin tuttugu og fjögur hundruð að dýrleika og var hún í bændaeign. Í jarðabókinni frá 1706 var eyðihjáleigan Steintún talin með jörðinni³⁶ og er hennar einnig getið í jarðabók frá 1805, hún var þá líka í eyði en hefur sennilega verið byggð um skeið á 18. öld³⁷. Upphaflega var býlið Njálstaðir byggt úr landi Norðfjarðar en fékk síðar skák úr landi Krossness. Árið 1913-14 var Njálstaðir byggt í landi Krossness og stóð sú byggð til 1952. Krossnes var enn í ábúð árið 2000³⁸.

Jörðin Fell kemur fyrir í elstu heimildum og er þá skipt í Fell ytra og innra. Í máldaga Reykholtskirkju frá 1224 segir að kirkjan eigi þriðjung hvalreka undir Felli ytra og þriðjung hvalreka undir innra Felli³⁹. Í jarðabók Árna Magnússonar eru jarðirnar taldar fjögur hundruð

²⁹ Ísl.sög. IX, bls. 357.

³⁰ Örnefnaskrá Bæjar.

³¹ Árni Magnússon, VII, bls. 337-338.

³² Ísl. Sög. VI, bls. 18.

³³ Árni Magnússon, VII, bls. 336.

³⁴ Árni Magnússon, VII, bls. 334.

³⁵ Árni Magnússon, VII, bls. 333-334.

³⁶ Árni Magnússon, VII, bls. 332-333.

³⁷ J. Johnsen, bls. 212.

³⁸ Haukur Jóhannesson, bls. 86-87.

³⁹ D.I. I., bls. 476.

að dýrleika hvor og á kirkjan báðar jarðirnar⁴⁰. Í jarðabók Johnsens frá 1847 voru jarðirnar ekki lengur skráðar sem tvær jarðir heldur ein og var hún talin átta hundruð að dýrleika⁴¹.

Í máldaga Reykholtskirkju frá 1224 segir að kirkjan eigi fjórðung hvalreka á jörðinni Munaðarnesi⁴². Í jarðabók Árna Magnússonar er Munaðarnes talin tuttugu og fjögur hundruð og er í einkaeign. Í jarðabókinni eru eyðihjáleigurnar Miðhús og Eiðishús taldar með jörðinni og eru báðar hjáleigurnar enn í eyði á 19. öld⁴³. Á 20. öld byggðist jörðin Fagrihvammur úr landi Munaðarness og stóð byggðin til ársins 1955. Rétt við bæinn Fagarahvamm var reist síldarsöltunarstöð árið 1919 en sú starfsemi stóð einungis í eitt sumar.⁴⁴ Enn er búið á Munaðarnesi.

Árið 1706 er jörðin Eyri átta hundruð að dýrleika og er í eign kongungs⁴⁵. Búið var á Eyri til 1971. Á árunum 1916 hófst síldarsöltun á Eyri og stóð sú starfsemi fram til ársins 1952 með nokkrum hléum. Síldarverksmiðjur voru reistar á tveim stöðum í landi Eyrar, Kleifastöð og ein rétt við Eyrarbæinn⁴⁶.

Ingólfsfjarðar er getið í elstu heimildum og var hún sennilega ein af fyrstu jörðunum í hreppnum. Í Landnámabók segir að synir Herröðar hvítaskýs sem drepinn var af Haraldi konungi, hafi numið Ófeigsfjörð, Ingólfsfjörð og Eyvindarfjörð⁴⁷. Í jarðabók Árna Magnússonar er jörðin tólf hundruð að dýrleika og í eign konungs. Byggð hélst á Ingólfsfirði allt til ársins 1971 en þá fór hún í eyði. Eyðihjáleigan Þórustaðir var talin með jörðinni árið 1706 og byggðist sú hjáleiga ekki aftur. Á Teiganesi í landi Ingólfsfjarðar var reist síldarverksmiðja á árunum 1916-1919 og var sú stöð nefnd Teigastöð.

Árið 1706 var Seljanes talin átta hundruð að dýrleika og var hún í einkaeign. Jörðin var lítil og túnstæði lítil.⁴⁸ Byggð hélst á Seljanesi allt til ársins 1971. Síldarsöltunarstöð var reist á Valleyri í landi Seljanes og var starfrækt frá 1916-1919.

Jörðin Ófeigsfjörður kemur fyrir í elstu heimildum og er sennilega ein af landnámsjörðunum í hreppnum.⁴⁹ Ófeigsfjörður var talin árið 1706 tuttugu og fjögur hundruð að dýrleika og var bændaeign⁵⁰. Árið 1703 þegar manntal var tekið bjuggu níu manns á jörðinni⁵¹ en þrem árum síðar þegar jarðabók Árna Magnússonar var tekin saman var jörðin í eyði. Hún byggðist þó aftur og stóð byggðin til ársins 1965. Tvær eyðihjáleigur eru skráðar í landi Ófeigsfjarðar árið 1706, Strandartún og Óskastaðir.

Í jarðabók Árna Magnússonar var jörðin Engjanes skráð. Þessi jörð var fjögur hundruð að dýrleika en árið 1706 hafði hún þá verið í eyði um nokkurt skeið⁵². Jörðin Engjanes byggðist ekki aftur og í jarðabók Johnsens frá 1847 er hún ekki lengur talin með lögbýlum í Árneshreppi. Enginess er getið í Þórðar sögu kakala eins og áður sagði og vera má að líta megí á hana sem landnámsjörð Eyvindar þess sem nam Eyvindarfjörð⁵³.

Jörðin Drangavík tilheyrði Dröngum við upphaf landnáms og hefur sennilega skipst úr snemma.⁵⁴ Árið 1706 var jörðin talin sex hundruð að dýrleika og eign Þingeyrarklausturs. Í

⁴⁰ Árni Magnússon VII., bls. 330-332.

⁴¹ J. Johnsen

⁴² D.I. I., bls. 476

⁴³ Árni Magnússon VII., bls. 328-29

⁴⁴ Haukur Jóhannesson, bls. 90-91.

⁴⁵ Árni Magnússon, VII., bls. 327-328.

⁴⁶ Haukur Jóhannesson, bls. 95.

⁴⁷ Ísl. Sög I., bls. 116.

⁴⁸ Árni Magnússon, VII., bls. 325-326.

⁴⁹ Ísl. Sög I., bls. 116.

⁵⁰ Árni Magnússon, VII., bls. 324-325.

⁵¹ Manntalið 1703, bls. 236.

⁵² Árni Magnússon, VII., bls. 323-324.

⁵³ J. Johnsen, bls. 212.

⁵⁴ Ísl. Sög. I., bls. 116.

jarðabókinni árið 1706 er jörðin í eyði og hafði verið svo frá 1705.⁵⁵ Engin ábúandi er skráður á Drangavík í manntalinu frá 1703.⁵⁶ Búið hefur því verið á jörðinni á árunum 1703-1705. Drangavík byggðist aftur og stóð byggðin fram til ársins 1947 en þá fór hún endanlega í eyði.⁵⁷

Drangar koma víða fyrir í elstu heimildum. Í Landnámu segir að Þorvaldr Ásvaldsson hafi numið Drangaland og Drangavík til Enginess og búið á Dröngum alla ævi.⁵⁸ Þorvaldur var faðir Eiríks rauða og segir nokkuð frá þeim feðgum í sögum af Grænlandsferðum. Í jarðabók Árna Magnússonar er jörðin talin tólf hundruð að dýrleika og var hún eign kirkjunnar í Vatnsfirði. Búið var á Dröngum til 1966. Hjáleigan Krákutún er talin með jörðinni árið 1706 en var þá í eyði.

Skjaldabjarnarvík er nyrst jarða í Árneshreppi og kemur hún fyrir í elstu heimildum. Í Landnámabók segir að Skjalda-Björn hafi numið land frá Straumnesi til Dranga og búið í Skjaldabjarnarvík.⁵⁹ Í Jarðabók Árna Magnússonar er jörðin talin 6 hundruð að dýrleika og í bændaeign. Búið var á Skjaldabjarnarvík til 1947. Eyðihjáleigan Skaufasel er talin með jörðinni og hafði hún verið þá í eyði í 40 ár.⁶⁰ Þessi hjáleiga byggðist ekki aftur.

Í samanburði við aðra landshluta eru landbúnaðarskilyrði erfið í Árneshreppi. Landslagið einkennist af bröttum fjöllum sem ná í sjó fram og hefur byggð í hreppnum þróast meðfram ströndinni. Túnstæði eru lítil og litlir möguleikar á því að hafa stóran bústofn. Bændur í Árneshreppi hafa því löngum þurft að reiða sig á önnur aðföng til að hafa í sig og á.

Tölfræðileg rannsókn á samanburði jarðardýrleika og bústofns í jarðabók Árna Magnússonar frá 1706 hefur sýnt að bústofn hvernjar jarðar fyrir sig, reiknaður til hundraða, er einungis u.þ.b. 40% af dýrleika jarðanna í Árneshreppi. Þegar það sama er gert við ríkari landbúnaðarhéruð í öðrum hreppum er bústofn jarðanna frá 60% - 80% af dýrleika jarðanna. Þetta sýnir að landbúnaður í Árneshreppi á fyrri hluta 18. aldar hafi ekki verið aðalatvinnugrein bænda heldur hafa aðrar atvinnugreinar verið jafn mikilvægar. Líklegast er að fiskveiðar hafi á 18. öld verið u.þ.b. 40% af tekjum bænda í hreppnum og annað, s.s. reki, veiðar, eggtekja osfrv., verið 20%.

Löngum hefur verið talið að íslenskt samfélag hafi byggt afkomu sína nær eingöngu af landbúnaði frá upphafi landnáms fram á 20. öld. Þetta á eflaust við um ríkari landbúnaðarhéruðin á suður- og norðurlandi. Jaðarsvæði, eins og Vestfirðir, hafa lítt verið rannsökuð og í raun er ekki hægt að bera saman landbúnað á Vestfjörðum og annarstaðar. Þörf er á frekari rannsóknum á landbúnaði á Vestfjörðum og samanburði við önnur héruð á landinu.

Fiskveiðar á 18. og 19. öld hafa löngum verið taldar lýsa fiskveiðum almennt frá upphafi landnáms. Fiskveiðar Íslendinga eru ekki taldar hafa gengið í gegnum miklar breytingar í gegnum tíðina. Í raun eru fiskveiðar, þróun þeirra og áhrif á samfélagið, lítt rannsakaðar.

Heimildir benda sterklega til þess að við hverja uppsveiflu í fiskveiðum hafi samfélagið á Vestfjörðum blómstrað. Nærtækasta dæmið er aukning síldveiða á fyrri hluta 20. aldar olli því að fólki og býlum fjölgaði í Árneshreppi. Á 13. öld jókst pólitískt mikilvægi Vestfjarða og er líklegt að þessi aukning sé afleiðing þess að á sama tíma jókst verslun með skreið til útlanda. Á miðöldum höfðu Vestfirðingar betri aðgang að verslun við útlendinga en önnur landsvæði. Þessi atriði benda til þess að aðal áhrifavaldur á samfélagsgerð á Vestfjörðum hafi verið fiskveiðar en ekki landbúnaður. Einokunarverslunin og vistarbandið á 17. öld hindraði þróun fiskveiða og verslunar á Vestfjörðum þar sem útvegsbændur gátu ekki lengur verslað við aðra

⁵⁵ Árni Magnússon, VII., bls. 323.

⁵⁶ Manntalið 1703, bls. 236.

⁵⁷ Haukur Jóhannesson, bls. 105.

⁵⁸ Ísl. Sög. I., bls. 116.

⁵⁹ Ísl. Sögur I.

⁶⁰ Árni Magnússon, VII., bls. 321-322.

en Dani og vistarbandið hindraði myndun sjávarþorpa. Afleiðing þessa er augljós því að frá 17. öld til 20. aldar þróaðist samfélagið lítt og það var ekki fyrr en að boðum og bönnum var aflétt að samfélagið á Vestfjörðum hóf að þróast að nýju.

Hingað til hafa menn ekki talið Vestfirði öðruvísi en önnur héruð á Íslandi fyrir 1300. Löngum hefur verið álitíð að frá upphafi landnáms hafi Vestfirðir verið fyrst og fremst landbúnaðarhérað og að fiskveiðar hafi einungis verið stunduð sem aukabúgrein. Í raun er lítið er vitað um eðli byggðar á Vestfjörðum fyrir 1300 hvort hún var byggð á landbúnaði eða hvort að jarðir þar voru fyrst og fremst veiðistöðvar sem þjónuðu ríkari landbúnaðarhéruðum á Vestfjörðum og annarstaðar. Heimildir⁶¹ benda hins vegar til þess að margar jarðir á Vestfjörðum voru veiðistöðvar sem þjónuðu ríkari landbúnaðarhéruðum á Vestfjörðum og utan þeirra.

⁶¹ Thorsson, Ö. Editor. 1988.

3. Skrá yfir fornleifar

Þessi skrá byggir á skráningarkerfi Fornleifastofnunnar, en þar hefur hver sýsla skammstafað heiti og hver jörð hefur númer. Hverjum minjastað er gefið númer sem hengt er við sýslutákn og jarðarnúmer (dæmi: ST-015:001) og þannig er búin til kennitala minjastaðar. Skráin er um fornleifar sem fundist hafa heimildir um. Á eftir kennitölu minjastaðar kemur heiti hans ef um það er að ræða. Næst koma lýsingar á staðnum eins og þær eru í heilstu heimildum og loks eru taldar upp þær heimildir sem fundust um minjastaðinn. Þar sem hér er um að ræða svæðisskráningu eru flestar minjarnar skráðar sem heimild en ef minjastaður finnst við vettvangsathugun mun tegund þeirra breytast eftir því sem við á.

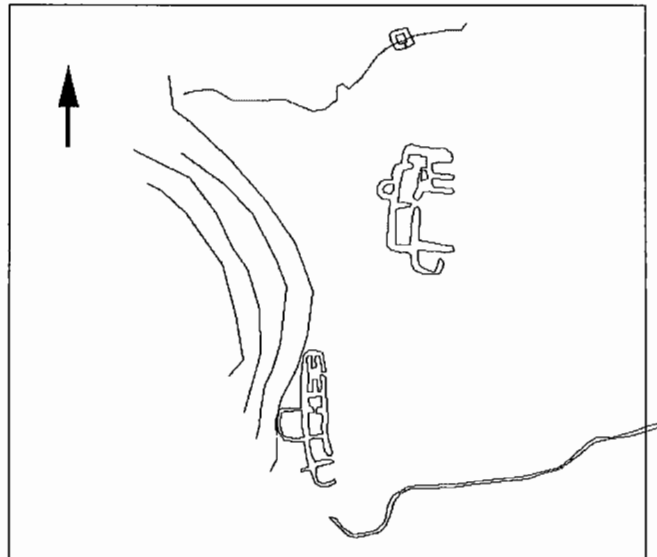
ST-001 Kolbeinsvík

Dýrleiki 4 hundruð. Önundur tréfótr, sonr Ófeigs burlufótar, Ívarssonar beytils, Önundur var á móti Haraldi konungi í Hafursfirði ok lét þar fót sinn. Eftir þat fór hann til Íslands ok nam land frá Kleifum til Ófæru, Kaldbaksvík, Kolbeinsvík, Byrgisvík, ok bjó á Kaldbak til elli... Kolli hét maðr, er nam Kollafjörð ok Skriðsenni ok bjó undir Felli, meðan hann lifði... Þorbjörn bitra hét maðr. Hann var víkingr ok illmenni. Hann fór til Íslands með skuldalið sitt. Hann nam fjörð þann, er nú heitir Bitra, ok bjó þar (Ísl.sög. I Landsaga og landnám kaf.32 bls.118). Önundur gerði bú í Kaldbak ok hafði mannmargt, en er fé hans tók at vaxa, átti hann annat bú í Reykjarfirði. Kolbeinn bjó í Kolbeinsvík, ok sat Önundur um kyrrt nökkura vetr. (Ísl.sög. VI, Grettis saga Ásmundarsonar, kaf. 9 bls.20) Tún 1.6 ha. 1917. 1/2 slétt.

ST-001:001 bæjarhóll býli

"Bærinn í Kolbeinsvík stendur á hól, frá bænum að grjótagarðinum sem er um sextíu faðma vegalengd er slétt flöt, efst á þessari flöt voru fjárhúsin, túninu hallaði til sjávar og í miðju túni mótaði fyrir garði og var þessi flöt kölluð efri flöt en flötin fyrir neðan garðbrotið var kölluð neðri flöt,...(Ingi Guðmundsson Strandapósturinn 15, 1981). Nr. 1 á Túnakorti. Four structures. Sheep house, farm house, well house, Goose house. (Survey form 4901-69, Hunter College)Fornleifaskráð 05.08.1990. Skráningarnúmer 4901-69.

Heimildir: Ingi Guðmundsson Strandapósturinn 15, 1981. Örnefnaskrá Kolbeinsvíkur. Túnakort.Hunter College, Zooarchaeology Laboratory. Túnakort frá 1917.

Teikn 1. ST-001:001.

ST-001:002 heimild fjárhús

"Bærinn í Kolbeinsvík stendur á hól, frá bænum að grjótagarðinum sem er um sextíu faðma vegalengd er slétt flöt, efst á þessari flöt voru fjárhúsin, túninu hallaði til sjávar og í miðju túni mótaði fyrir garði og var þessi flöt kölluð efri flöt en flötin fyrir neðan garðbrotið var kölluð neðri flöt,..."(Ingi Guðmundsson Strandapósturinn 15, 1981)

Heimildir: Ingi Guðmundsson Strandapósturinn 15, 1981. Örnefnaskrá Kolbeinsvíkur. Túnakort

ST-001:003 garðlag túngarður

"Bærinn í Kolbeinsvík stendur á hól, frá bænum að grjótagarðinum sem er um sextíu faðma vegalengd er slétt flöt, efst á þessari flöt voru fjárhúsin, túninu hallaði til sjávar og í miðju túni mótaði fyrir garði og var þessi flöt kölluð efri flöt en flötin fyrir neðan garðbrotið var kölluð neðri flöt,..."(Ingi Guðmundsson Strandapósturinn 15, 1981)Grjótagarður þessi var upphaflega skriðuvarnargarður og var hlaðinn um 1900 af föður Inga Guðmundssonar (Munnl.heim.Haukur Jóhannesson).

Heimildir: Ingi Guðmundsson Strandapósturinn 15, 1981. Örnefnaskrá Kolbeinsvíkur. Túnakort

ST-001:003 Kerling þjóðsagatröll

"Í Kolbeinsvíkurfjalli átti til forna að hafa átt heima tröllkona ásamt tveimur sonum sínum. Henn var illa til

bóndans í Kolbeinsvík og vildi hann feigan og er hún sá sér færi, kom hún sér fyrir á klettastalli í fjallinu ásamt sonum sínum. Spyrnir hún þessari stóru hraunöldu úr fjallinu og hyggst færa allt í kaf, bæinn með öllu saman. En það bar svo til, að Guðmundur góði var staddur í Kolbeinsvík, einmitt er þetta skeði. Er hann heyrir skriðufallið, fer hann út og breiðir faðminn móti hrauninu. Stöðvaðist það þá, eins og það er í dag, en tröllkonan og synir urðu að steinum...” Þar eru þrír klettur á stalli upp af Kolbeinsvíkurbænum, einn stærstur, Kerling og tveir minni norðan við hana, Dvergar.

Heimildir: Örnefnaskrá Kolbeinsvíkur

ST-001:005 *Dvergar* þjóðsagatröll

Í Kolbeinsvíkurfjalli átti til forna að hafa átt heima tröllkona ásamt tveimur sonum sínum. Henn var illa til bóndans í Kolbeinsvík og vildi hann feigan og er hún sá sér færi, kom hún sér fyrir á klettastalli í fjallinu ásamt sonum sínum. Spyrnir hún þessari stóru hraunöldu úr fjallinu og hyggst færa allt í kaf, bæinn með öllu saman. En það bar svo til, að Guðmundur góði var staddur í Kolbeinsvík, einmitt er þetta skeði. Er hann heyrir skriðufallið, fer hann út og breiðir faðminn móti hrauninu. Stöðvaðist það þá, eins og það er í dag, en tröllkonan og synir urðu að steinum...” Þar eru þrír klettur á stalli upp af Kolbeinsvíkurbænum, einn stærstur, Kerling og tveir minni norðan við hana, Dvergar.

Heimildir: Örnefnaskrá Kolbeinsvíkur

ST-001:006 *Hærri Mógafir* náma mógafir

Hlíðin neðan Strýtu nefnist Hlíð. Neðan við rætur Hlíðar er Fremra Dalholt, Neðra Dalholt. Milli þeirra eru smáskriður. Þar er mýri við ána, er heitir Dalhotsmýrir. Er hún álagablettur, er ekki má slá. Neðan við Dalhotsmýrina eru mýrarflóar, sem kallast hærrimýrar. Ná þær að svokölluðum Hærri Mógröfum, sem ber niður af Neðra Dalholti. Svo koma Neðrimýrar, ná þær ofan undir veg og heim að ánni. Þar nær ánni eru Heimri Mógafir

Heimildir: Örnefnaskrá Kolbeinsvíkur

ST-001:007 *Heimri Mógafir* náma mógafir

Hlíðin neðan Strýtu nefnist Hlíð. Neðan við rætur Hlíðar er Fremra Dalholt, Neðra Dalholt. Milli þeirra eru smáskriður. Þar er mýri við ána, er heitir Dalhotsmýrir. Er hún álagablettur, er ekki má slá. Neðan við Dalhotsmýrina eru mýrarflóar, sem kallast hærrimýrar. Ná þær að svokölluðum Hærri Mógröfum, sem ber niður af Neðra Dalholti. Svo koma Neðrimýrar, ná þær ofan undir veg og heim að ánni. Þar nær ánni eru Heimri Mógafir

Heimildir: Örnefnaskrá Kolbeinsvíkur

ST-001:008 *Heimristekkur* heimild stekkur

Á þessum mýrarflákum er lélegt gras, firningsgrasræmur. Lækur rennur niður um miðmýrarnar og heitir hann Stekkjarlækur. Heimristekkur heita tóftarbrót, sem eru við stóran stein nálægt læknum. Undir þeim steini varð maður úti, Tómas víðförli, að sagt er. Undir Hlíðinni neðst eru tóftarbrót, er heita Fornistekkur.

Heimildir: Örnefnaskrá Kolbeinsvíkur

ST-001:009 *Fornistekkur* heimild stekkur

Á þessum mýrarflákum er lélegt gras, firningsgrasræmur. Lækur rennur niður um miðmýrarnar og heitir hann Stekkjarlækur. Heimristekkur heita tóftarbrót, sem eru við stóran stein nálægt læknum. Undir þeim steini varð maður úti, Tómas víðförli, að sagt er. Undir Hlíðinni neðst eru tóftarbrót, er heita Fornistekkur.

Heimildir: Örnefnaskrá Kolbeinsvíkur

ST-001:010 *Skeiðþúfa* heimild landamerki

Er komið er norður á Hraunbrúnina, sést norður á landamerki. Kallast þar Skriður all að landamerkjum að ofan, en grasmýri að neðan nefnist Hraunsmýri. Nær hún á Bakkabrún. Skeiðþúfa er landamerkjapúfa Byrgisvíkur og Kolbeinsvíkur, er hún fremst á Bakkabrúninni, sjónhending til fjalls og fjöru.

Heimildir: Örnefnaskrá Kolbeinsvíkur

ST-001:011 *Skipaklettsvík* heimild lending

Frá ánni (Kolbeinsvíkurá) nefnist víkin Skipaklettsvík. Dregur hún nafn sitt af kletti, Skipakletti, sem er niður af bænum í Kolbeinsvík og áður getur. Þar hefur verið lending og bátar settir upp með honum, því skjól er þar fyrir veðrum.

Heimildir: Örnefnaskrá Kolbeinsvíkur

ST-001:012 *Nestóftir* tóft óþekkt

Þá kemur Nesvík. Nestangi heitir klettabelti er gengur í sjó fram utan við víkina, sjóbarið og gróðurlaust. Gengursjór iðulega yfir nesið. Þar er Nesboði sem er umflotinn (sund við land). Upp á nesinu er skarð, Nesskarð, í klettabeltið, sem nefnist Nesklettar. Í Nesklettum eru tóftarbröt, sem nefndust Nestóftir.

Heimildir: Örnefnaskrá Kolbeinsvíkur

ST-001:013 *Hús* heimild Salthús

Upp af lendingunni í nesinu var innrekstrarkró. Var þar stíað, er fært var frá. Síðar var því breytt í sjávarhús. Svo var kallað hús, er saltaður var fiskur í og geymd sjóföng.

Heimildir: Örnefnaskrá Kolbeinsvíkur

ST-001:013 heimild lending

Þá kemur Nesvík. Nestangi heitir klettabelti er gengur í sjó fram utan við víkina, sjóbarið og gróðurlaust. Gengursjór iðulega yfir nesið. Þar er Nesboði sem er umflotinn (sund við land). Upp á nesinu er skarð, Nesskarð, í klettabeltið, sem nefnist Nesklettar. Í Nesklettum eru tóftarbröt, sem nefndust Nestóftir. Upp með Neskletunum var lendingarstaður upp með Nesflúru.

Heimildir: Örnefnaskrá Kolbeinsvíkur

ST-001:015 *Strákaskarð* dys

Prestavík byrjar með skarði í klettabeltið, er nefnist Strákaskarð. Höfðu strákar tveir barist þar til ólífis og átt að vera heygðir þar.

Heimildir: Örnefnaskrá Kolbeinsvíkur

ST-001:016 heimild eyktamark

Eyktamörk voru kölluð, er sól var í sjónhendingu á vissa staði. Er sólin var yfir Nestóftum, voru dagmál (morgunmatur). Er sól var Klofasteinum í Spenajaðri, var hádegi. Er sól var yfir skarði í Kolbeinsvíkurfjalli beint upp af kerlingu, var nón, enda kallað Nónskarð.

Heimildir: Örnefnaskrá Kolbeinsvíkur

ST-001:017 *Fjóshlaða* heimild fjós

Hlaðan var kölluð Fjóshlaða. Hún geymdi aðallega hey handa fjósinu.

Heimildir: Örnefnaskrá Kolbeinsvíkur

ST-001:018 garðlag

Framan við bæjarhúsin var halli að flötinni; bærinn stóð á hól, flötin neðan við hólnn hét Neðriflöt. Þar lá skurður niður á Byrgisvöll, sem var aðskilinn með torfgarði all leið að Bæjarlæknum, er kom undan Hrauninu og rann til sjávar.

Heimildir: Örnefnaskrá Kolbeinsvíkur

ST-001:019 *Ærhúsið* heimild fjárhús

Efst við garðinn (18) og Hraunbrúnina stóðu fjárhúsin, byggð úr torfi og grjóti. Ærhúsið svokallaða var ætlað fullorðnu fé, voru það tveir garðar með jötu á milli. Rúmuðust tuttugu kindur á jötu hvorumegin. Nr. 2 á Túnakorti. Four structures. Sheep house, farm house, well house, Goose house. Fornleifaskráð 05.08.1990. Skráningarnúmer 4901-69

Heimildir: Örnefnaskrá Kolbeinsvíkur. Hunter College, Zooarchaeology Laboratory. Túnakort frá 1917.

ST-001:020 *Byrgisvík* heimild BYRGI

Sjávarmegin fyrir neðan Bakka er lítið undirlendi að fjörुकambi. Þar eru tóftir af húsum og munu hafa verið beitarhús eða skepnubyrgi. Dregur Byrgisvík nafn af því.

Heimildir: Örnefnaskrá Kolbeinsvíkur

ST-001:021 heimild naust

Kringum Skipaklett eru naust, því þar hafa verið geymdir bátar. Frá bænum eru um tuttugu og fimm faðmar að Bæjarlæknum. Var þar Brunnhús. Þar var tekið neysluvatn.

Heimildir: Örnefnaskrá Kolbeinsvíkur

ST-001:022 heimild brunnur

Kringum Skipaklett eru naust, því þar hafa verið geymdir bátar. Frá bænum eru um tuttugu og fimm faðmar að Bæjarlæknum. Var þar Brunnhús. Þar var tekið neysluvatn. Four structures. Sheep house, farm house, well

house, Goose house. Forneifaskráð 05.08.1990. Skráningarnúmer 4901-69.

Heimildir: Örnefnaskrá Kolbeinsvíkur. Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-001:023 *Heimri kvíar* heimildkvíar

Fyrir utan lækinn voru Heimri Kvíar(); fyrir utan þær er Hundsholtið. Á því geltu hundarnir og spangóluðu. Undir því sunnan megin eru Ytri Kvíar(); fyrir neðan var Náthagi(). Garður var hlaðinn allt í kring og náði fram á Bakkabrún. Gegnum hann í syðri enda rann lækurinn ofan í Skipaklettsvíkina neðan Bakka;

Heimildir: Örnefnaskrá Kolbeinsvíkur

ST-001:024 *Ytri kvíar* heimildkvíar

Fyrir utan lækinn voru Heimri Kvíar(); fyrir utan þær er Hundsholtið. Á því geltu hundarnir og spangóluðu. Undir því sunnan megin eru Ytri Kvíar(); fyrir neðan var Náthagi(). Garður var hlaðinn allt í kring og náði fram á Bakkabrún. Gegnum hann í syðri enda rann lækurinn ofan í Skipaklettsvíkina neðan Bakka;

Heimildir: Örnefnaskrá Kolbeinsvíkur

ST-001:025 *Náthaginn* heimild náthagi

Fyrir utan lækinn voru Heimri Kvíar; fyrir utan þær er Hundsholtið. Á því geltu hundarnir og spangóluðu. Undir því sunnan megin eru Ytri Kvíar(); fyrir neðan var Náthagi(). Garður var hlaðinn allt í kring og náði fram á Bakkabrún. Gegnum hann í syðri enda rann lækurinn ofan í Skipaklettsvíkina neðan Bakka;

Heimildir: Örnefnaskrá Kolbeinsvíkur

ST-001:026 *Náthagahús* heimild lambhús

Innan veggja náttgarðsins var byggt lambahús; var það kallað Náthagahúsið. Einnig var byggt hús ofan Skipakletta á Nesgrundarhorninu, var það hesthús.

Heimildir: Örnefnaskrá Kolbeinsvíkur.

ST-001:027 Kolbeinshaugur heimild kuml

ST-002 Byrgisvík

Dýrleiki 8 hundruð. [1224] Máldagi Reykjarholtskirkju[iv]. Þessa reka a kirkiai rekia holtti. Vndir felli ytra þriðvngur hvalreka ok halfr viðreki ok land halft. Vndir iðra felli þriðvngur hvalreka ok likt i agoða. Sem vndir ytra felli. Þriðvngur hvarttveggja i agoða. A mvnaðar nesi fiorðvngur hvalreka. Að kambí fiorðvngur i hvalreka. I byrgisvík fiorðvngur i hvalreka. (Ísl.Fornbréfasafn I 476) Öundur tréfoðr, sonr Ófeigs burlufótar, Ívarssonar beytils, Öundur var á móti Haraldi konungi í Hafursfirði ok lét þar fót sinn. Eftir þat fór hann til Íslands ok nam land frá Kleifum til Ófæru, Kaldbaksvík, Kolbeinsvík, Byrgisvík, ok bjó á Kaldbak til elli... Kolli hét maðr, er nam Kollafjörð ok Skriðsenni ok bjó undir Felli, meðan hann lifði... Þorbjörn bitra hét maðr. Hann var víkingr ok illmenni. Hann fór til Íslands með skuldalið sitt. Hann nam fjörð þann, er nú heitir Bitra, ok bjó þar (Ísl.sög. I Landsaga og landnám kaf.32 bls.118). Tún 2.5 ha 1917. Alt þýft.

ST-002:001 bæjarhóll býli

Í beinni línu upp frá Hreggnasa stóðu bæjarhúsin á dálitlum hól, en þau eru öll komin í tóft. Upp frá Bæjarhólum er dálitill engjablettur, sem heitir Breið. Nr. 1 á Túnakorti.

Heimildir: Örnefnaskrá Byrgisvíkur. Túnakort frá 1917.

ST-002:002 *Naustavík* heimild naust

Frá Kleif eru skriðu,sem heita Byrgisvíkurskriður, að Skriðuhrygg. Þar tekur við klettabelti við sjóinn, sem kallað er Snös. Þar tekur við bás, sem heitir Merarbás. Þaðan eru klettabelti með sjónum alla leið heim á Naustavík en með standklettum, sem standa fram í sjó og básar á milli.

Heimildir: Örnefnaskrá Byrgisvíkur.

ST-002:003 *Naustavíkurlending* heimild lending

Þá byrjum við aftur við Naustavíkursnös. Þar fyrir heiman er Naustavík. Það er löng vík. Næst er Naustavíkurlending, og var það líflending. Það var ekki verið á sjó, ef ekki var hægt að lenda þar. Þar voru beitarhús að vetrum. Síðan tekur við tangi, og femst á honum er klettur, sem bara var kallaður Klettur. Þar næst tók við Lendingin, sem alltaf var notuð í sæmilegu veðri... Lendingin sjálf er frekar mjó læna, en heiman til í henni miðri er flúra, flöt að ofan.

Heimildir: Örnefnaskrá Byrgisvíkur

ST-002:004 heimild beitarhús

Þá byrjum við aftur við Naustavíkursnös. Þar fyrir heiman er Naustavík. Það er löng vík. Næst er Naustavíkurlending, og var það líflending. Það var ekki verið á sjó, ef ekki var hægt að lenda þar. Þar voru beitarhús að vetrum. Síðan tekur við tangi, og femst á honum er klettur, sem bara var kallaður Klettur. Þar næst tók við Lendingin, sem alltaf var notuð í sæmilegu veðri... Lendingin sjálf er frekar mjó læna, en heiman til í henni miðri er flúra, flöt að ofan.

Heimildir: Örnefnaskrá Byrgisvíkur

ST-002:005 *Lendingin* heimild lending

Þá byrjum við aftur við Naustavíkursnös. Þar fyrir heiman er Naustavík. Það er löng vík. Næst er Naustavíkurlending, og var það líflending. Það var ekki verið á sjó, ef ekki var hægt að lenda þar. Þar voru beitarhús að vetrum. Síðan tekur við tangi, og femst á honum er klettur, sem bara var kallaður Klettur. Þar næst tók við Lendingin, sem alltaf var notuð í sæmilegu veðri... Lendingin sjálf er frekar mjó læna, en heiman til í henni miðri er flúra, flöt að ofan.

Heimildir: Örnefnaskrá Byrgisvíkur

ST-002:006 *Fiskiklettur* heimild fiskreitur

Næst fyrir heiman er Fúluvík, og dregur hún nafn af miklum þara, sem safnast þar allt árið og leggur mikla fýlu af á sumrin. Heimst í henni er standklettur sem heitir Fiskiklettur og hefur sennilega verið þurkaður á honum fiskur.

Heimildir: Örnefnaskrá Byrgisvíkur

ST-002:007 *Snoppa* heimild BYRGI

Þá förum við heim að Bæjarhól. Niður með bæjarhólnum rann Bæjarlækurinn og all leið til sjávar og fram af bökkum í miðjum Húsaparti, sem tekur við fyrir innan Hreggnesa, en fyrir innan Húsapart er nes, sem heitir Snoppa. Þar var innrekstrarbyrgi og féð rekið þar inn til rúningar, og stíað var þar.

Heimildir: Örnefnaskrá Byrgisvíkur

ST-002:008 *Veita* heimild áveita

Fyrir ofan Snoppu var engjabreiða, sem nefnd var Veita, en næst fyrir innan Snoppu var tangi, sem hét Skothústangi, en fyrir innan hann var breið vík, sem hét Dagmálavík, og var það góð rekavík.

Heimildir: Örnefnaskrá Byrgisvíkur

ST-002:009 *Skothústangi* heimild skotbyrgi

Fyrir ofan Snoppu var engjabreiða, sem nefnd var Veita, en næst fyrir innan Snoppu var tangi, sem hét Skothústangi, en fyrir innan hann var breið vík, sem hét Dagmálavík, og var það góð rekavík.

Heimildir: Örnefnaskrá Byrgisvíkur

ST-002:010 *Þórðarlæku* rfrásögn

Dálitinn spöl fyrir innan Sandhóla er lækur sem heitir Þórðarlækur. Dregur hann nafn af manni sem fótbrotnaði þar með því nafni. Nokkru síðar var Guðmundur góði á ferð, og vígði hann þennan læk í leiðinni, og hefur aldrei neitt komið fyrir þar síðan.

Heimildir: Örnefnaskrá Byrgisvíkur

ST-002:011 heimild útihús

Nr. 2 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-002:012 heimild útihús

Nr. 3 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-002:013 heimild útihús

Nr. 4 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-002:014 heimild útihús

Nr. 5 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-003 Veiðileysa

Dýrleiki 8 hundruð. 1805 var eyðihjáleigan Fagratún (Krákutún) talin hér með. Herröður hvítaský var göfugur maður. Hann var drepinn af ráðum Haralds konungs, en synir hans þrír fóru til Íslands ok námu land á Ströndum: Eyvindr Eyvindarfjörð, Ófeigr Ófeigsfjörð, Ingólfr Ingólfsfjörð... Eiríkr snara hét maður, er land nam frá Ingólfsfirði til Veiðilausu ok bjó í Trékyllisvík. (Ísl.sög. I Landsaga og landnám. Kaf 31, bls. 116)(bls. 20) Síðan gaf Eiríkr honum Veiðileysu alla ok Reykjarfjörð ok Reykjanes allt út þeim megin... (Ísl.sög. VI Grettis saga Ásmundarsonar, kaf.9 bls.20). Tún 3.5 ha. 1917. 1/3 slétt.

ST-003:001 bæjarhóll býli

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-003:002 *Stekkur* heimild stekkur

Innan við Fornungstanga er Stekkjarvík. Í henni var Stekkur og fært þar frá, svo að bræðurnir muna eftir. Einnig voru þar beitarhús. Ofan við víkina eru Stekkjarbakkar og ofan við þá Stekkjarbörð.

Heimildir: Örnefnaskrá Veiðileysu

ST-003:003 heimild beitarhús

Innan við Fornungstanga er Stekkjarvík. Í henni var Stekkur og fært þar frá, svo að bræðurnir muna eftir. Einnig voru þar beitarhús. Ofan við víkina eru Stekkjarbakkar og ofan við þá Stekkjarbörð.

Heimildir: Örnefnaskrá Veiðileysu

ST-003:004 heimild hjallur

Upp af vikunum (Stekkarvík) eru nafnlausir hjallar. Kambs megin við hjallana, milli þeirra og Grænhóla eru tvær lágur, Efri- og Neðri-Flaglág.

Heimildir: Örnefnaskrá Veiðileysu

ST-003:005 heimild stekkur

Innan við Hvissurnar er klettur, sem heitir Stóriklettur og liggur út í sjó. Utan við hann var Stekkur, sem notaður var síðustu ár, sem fært var frá í Veiðileysu, en það mun hafa verið gert fram yfir 1930.

Heimildir: Örnefnaskrá Veiðileysu

ST-003:006 *Nátthagi* heimild nátthagi

Innan við hann er vík, sem heitir Krókur og liggur inn að Bæjarlæk, sem er í túni. Ofan við Tangann heita Bakkar, fyrir ofan þá Kýrholt, gott beitiland; ofan við það er Kýrholtstló. Upp af honum er Skál, laut með klettahjalla ofan við. Hún er inn í allstórt barð. Ofan við það eru börð eða smáhnúkar upp undir Illviðrishnúk. Hann nær að Fýlsdal. Á honum liggur oft þoka, og skúraleiðingar ganga yfir hann. Milli skálar og Fýlsdalsgils er hrísi vaxin hlíð, Hríshlíð. Bakkarnir halda áfram ofan við Krókinn. Inn og upp af honum var Nátthagi.

Heimildir: Örnefnaskrá Veiðileysu

ST-003:007 *Efra-Móholt* náma mógrafir

Ofan við túnið eru Mýrar, sem ná fram að Neðra-Móholti. Upp af því er Efra-Móholt. Kringum holtin eru mógrafir, en mórinn var þurrkaður á holtunum. Milli Ennanna og Efra-Móholts er svonefndur Hvammur. Beint upp af Efra-Móholti er Vörðuholt. Á því er Varða. Oft var sagt að fara upp að Vörðu.

Heimildir: Örnefnaskrá Veiðileysu

ST-003:008 *Varða* varða samgöngubót

Ofan við túnið eru Mýrar, sem ná fram að Neðra-Móholti. Upp af því er Efra-Móholt. Kringum holtin eru mógrafir, en mórinn var þurrkaður á holtunum. Milli Ennanna og Efra-Móholts er svonefndur Hvammur. Beint upp af Efra-Móholti er Vörðuholt. Á því er Varða. Oft var sagt að fara upp að Vörðu.

Heimildir: Örnefnaskrá Veiðileysu

ST-003:009 *Vegaskarð* vegur samgöngubót

Að ofanverðu liggur Efra Móholt að Huldu. Hulda er smáhvammur, sem sést inn frá bænum, og ekki líklegt að skepnur leydist þar. Fram og upp af Efra-Móholti er nafnlaust svæði, að mestu gróið, smáhvammar og holt, upp að Veiðuleysuhálsi. Hann liggur milli Illviðrishnúks og Vegaskarðs, sem var alfaraleið áður fyrr.

Heimildir: Örnefnaskrá Veiðileysu

ST-003:010 *Veita* heimild áveita

Í túni eru eftirfarandi örnefni: Veita heitir ofan við Mölina og nær að Húsálæk, sem er smálækur. Hann rennur í litla tjörn ofan við Mölina út í Bæjará.

Heimildir: Örnefnaskrá Veiðileysu

ST-003:011 *Gamli bær* heimild bústaður

Ofan við Veituna milli bæjarlæks og Húsálæks er Rani. Ofan við hann er hóll, sem nefndur er Gamli bær, en á honum eru rústir. Síðan er sléttlendi, og ofan við það Brekkubarð. Upp á því er sléttlendi, sem liggur að íbúðarhúsinu. Á því voru fjárhúsin.

Heimildir: Örnefnaskrá Veiðileysu

ST-003:012 heimild fjárhús

Ofan við Veituna milli bæjarlæks og Húsálæks er Rani. Ofan við hann er hóll, sem nefndur er Gamlibær, en á honum eru rústir. Síðan er sléttlendi, og ofan við það Brekkubarð. Upp á því er sléttlendi, sem liggur að íbúðarhúsinu. Á því voru fjárhúsin.

Heimildir: Örnefnaskrá Veiðileysu

ST-003:013 *Húsatún* heimild fjárhús

Frá Húsálæk að túngirðingu er Eyri. Upp af henni heitir Húsatún. Þar voru fjárhúsin áður fyrr en nú hefur verið sléttað úr þeim. Niður af þeim var smágraseyri við lækinn. Niður af þeim var smágraseyri við lækinn. Hún nefnist Svunta og hefur nokkra svuntulögun. Upp af Húsatúni er Húsholt. Við hliðina á Eyrinni áleiðis að Bæjará, en túngirðingin liggur að árbakkanum, heitir Hrútatunga. Nær ánni er Hesthústún. Þar var áður hesthús.

Heimildir: Örnefnaskrá Veiðileysu.

ST-003:014 *Hesthústún* heimild hesthús

Frá Húsálæk að túngirðingu er Eyri. Upp af henni heitir Húsatún. Þar voru fjárhúsin áður fyrr en nú hefur verið sléttað úr þeim. Niður af þeim var smágraseyri við lækinn. Niður af þeim var smágraseyri við lækinn. Hún nefnist Svunta og hefur nokkra svuntulögun. Upp af Húsatúni er Húsholt. Við hliðina á Eyrinni áleiðis að Bæjará, en túngirðingin liggur að árbakkanum, heitir Hrútatunga. Nær ánni er Hesthústún. Þar var áður hesthús.

Heimildir: Örnefnaskrá Veiðileysu

ST-003:015 náma mógrafir

Milli Húsálæks og Bæjarár er Húsholt. Á því er hvorki hús né tóftir. Á því standa tveir stórir steinar Dvergasteinar. Trú var á, að ekki mætti hrófla við einu á holtinu. Vegurinn heim að Veiðileysu liggur yfir það. Holtið nær fram aðþverlæk, sem rennur í Bæjará. Framan við það eru mógrafir.

Heimildir: Örnefnaskrá Veiðileysu.

ST-003:016 frásögn

Upp af mógröfunum ofan við Húsholtið er Grafarmýri. Lækur rennur gegnum hana og fellur niður í djúpa holu. Þar á að vera grafín gullkista.

Heimildir: Örnefnaskrá Veiðileysu

ST-003:017 *Nóntindar* heimild eyktamark

Upp af Fosshjalla eru Nóntindar tveir, eyktamark frá Veiðileysu, þ.e. þegar sól bar milli tindanna. Klukkan mun þó hafa verið meira en 3 þá, frá bæ séð.

Heimildir: Örnefnaskrá Veiðileysu

ST-003:018 *Útburðarhraun* frásögn

Framan við Steinahlíð heitir Útburðarhraun, skriðhraun. Sagt var, að þar hefði barn verið borið út.

Heimildir: Örnefnaskrá Veiðileysu

ST-003:019 *Strýtuskarð* heimildleið

Upp af Efri-Fosshjalla er fjall, sem nefnist Strýta. Það er örmjó strýta að sjá frá norðri, en hins vegar má ganga fram á hana ofan frá. Skörð sitt hvoru megin við Strýtu nefnast Strýtuskarð. Skarðið milli Strýtu og Nóntinda var fjallvegur yfir í Goðdal, en hitt skarðið, sem einnig var notað til að fara yfir í Bjarnarfjörð, liggur niður Hallárdal. Það er milli Strýtu og Miðdegisfjalls, sem var eyktamark frá Veiðileysu.

Heimildir: Örnefnaskrá Veiðileysu.

ST-003:020 *Krákutún* heimild bústaður

Krákutún er grasi vaxin grund, sem liggur utan við Kráku. Þar eru greinilegar tóftir. Þarna átti að hafa búið gömul kona, sem hét Kráka, með tveim sonum sínum. Synirnir áttu að hafa farist í lendingu og hún lagt á, að ekki veiddist í firðinum á vissu árabili en jafnframt, að engin færist þar í lendingu. Guðbrandur hefur heyrt þá sögu, að niðursetningur, stúlka, hafi verið á bænum og synirnir hafi skorið úr læri hennar, þegar þá vantaði beitu, áður en þeir fóru í róðurinn. "Þar hefur í landinu verið að fornöldu býli kallað Krákutún. Þar sjást tóftir og girðingar. Nær eða hverninn það hafi í eyði lagst víta menn ekki. Kann ómöglegt að byggjast. [Á.M.VII.bl.350].

Heimildir: Örnefnaskrá Veiðileysu. Árni Magnússon, Páll Vídalín, Jarðabók, VII. Kaupmannahöfn 1940.

ST-003:021 *Krákufoss* frásögn

Skammt ofan við Krákutún er foss í ánni, sem heitir Krákufoss. Þar átti Kráka að hafa drekkt sér.

Heimildir: Örnefnaskrá Veiðileysu.

ST-003:022 *dys*

Frá Kráku er ónefnd fjara út að Bug, sem er smávík á svonefndum Mel. Hann nær frá Krákutúni út að Hryggjum, sem eru skriður niður í sjó. Innst á Melnum var dys, þar sem sagt var, að synir Kráku ættu að ver dysjaðir. Yst í bugnum var Lending. Ekki var vitað til að neinn hafi farist þar. Ofan og utan við hana er Hjallagrund.

Heimildir: Örnefnaskrá Veiðileysu

ST-003:023 *Lending* heimild lending

Frá Kráku er ónefnd fjara út að Bug, sem er smávík á svonefndum Mel. Hann nær frá Krákutúni út að Hryggjum, sem eru skriður niður í sjó. Innst á Melnum var dys, þar sem sagt var, að synir Kráku ættu að ver dysjaðir. Yst í bugnum var Lending. Ekki var vitað til að neinn hafi farist þar. Ofan og utan við hana er Hjallagrund.

Heimildir: Örnefnaskrá Veiðileysu

ST-003:024 *Hjallagrund* heimild hjallur

Frá Kráku er ónefnd fjara út að Bug, sem er smávík á svonefndum Mel. Hann nær frá Krákutúni út að Hryggjum, sem eru skriður niður í sjó. Innst á Melnum var dys, þar sem sagt var, að synir Kráku ættu að ver dysjaðir. Yst í bugnum var Lending. Ekki var vitað til að neinn hafi farist þar. Ofan og utan við hana er Hjallagrund.

Heimildir: Örnefnaskrá Veiðileysu.

ST-003:025 *Dalgrund* heimild beitarhús

Utan við Bug eru tvær nafnlausar vikur, síðan Skjólhamar. Gott skjól er við hann. Utan við hann er ónefndur tangi, sem skerst út í sjó. Á honum var klettur, Standur, en er nú hruninn. Utan við ytri vikina er Hryggjavík niður af Hryggjum. Utan við Hryggjavík er vík sem nefnd var Brauðvík, eftir að þar rak brauð á síldarárunum úr norsku skipi., sem strandaði. Utan við Brauðvík er tangi, síðan ónefnd vík, þá djúpur bás, Djúpiþás. Ekki er hægt að komast fjöruna milli þessara vika nema í ládeyðu og fjöru. Síðan koma ónefndir tangar og vikur út að Bessabás. Hann er innanvert við svonefnda Dalgrund, sem beitarhús voru á. Hún nær út að Seljaá eða Seljadalsá. Niður af grundinni eru Seljadalsklettar eða Dalklettar. Við þá var góð lending.

Heimildir: Örnefnaskrá Veiðileysu

ST-003:026 *Seljadalur* heimild sel

Utan við Bug eru tvær nafnlausar vikur, síðan Skjólhamar. Gott skjól er við hann. Utan við hann er ónefndur tangi, sem skerst út í sjó. Á honum var klettur, Standur, en er nú hruninn. Utan við ytri vikina er Hryggjavík niður af Hryggjum. Utan við Hryggjavík er vík sem nefnd var Brauðvík, eftir að þar rak brauð á síldarárunum úr norsku skipi., sem strandaði. Utan við Brauðvík er tangi, síðan ónefnd vík, þá djúpur bás, Djúpiþás. Ekki er hægt að komast fjöruna milli þessara vika nema í ládeyðu og fjöru. Síðan koma ónefndir tangar og vikur út að Bessabás. Hann er innanvert við svonefnda Dalgrund, sem beitarhús voru á. Hún nær út að Seljaá eða Seljadalsá. Niður af grundinni eru Seljadalsklettar eða Dalklettar. Við þá var góð lending.

Heimildir: Örnefnaskrá Veiðileysu

ST-003:027 *Dalklettar* heimild lending

Utan við Bug eru tvær nafnlausar vikur, síðan Skjólhamar. Gott skjól er við hann. Utan við hann er ónefndur tangi, sem skerst út í sjó. Á honum var klettur, Standur, en er nú hruninn. Utan við ytri vikina er Hryggjavík niður af Hryggjum. Utan við Hryggjavík er vík sem nefnd var Brauðvík, eftir að þar rak brauð á síldarárunum úr norsku skipi., sem strandaði. Utan við Brauðvík er tangi, síðan ónefnd vík, þá djúpur bás, Djúpiþás. Ekki er hægt að komast fjöruna milli þessara vika nema í ládeyðu og fjöru. Síðan koma ónefndir tangar og vikur út að Bessabás. Hann er innanvert við svonefnda Dalgrund, sem beitarhús voru á. Hún nær út að Seljaá eða Seljadalsá. Niður af grundinni eru Seljadalsklettar eða Dalklettar. Við þá var góð lending.

Heimildir: Örnefnaskrá Veiðileysu

ST-003:028 *Neðri-Svarthjalli* þjóðsaga huldufólksbústaður

Fram við Dalmýrar eru Breiður, slægjuland og framan við þær Þröskuldar, holt og smáhjallar þvert yfir dalinn. Neðri-Svarthjalli er upp af Þröskuldum, stór hjalli. Þar á að búa huldufólk.

Heimildir: Örnefnaskrá Veiðileysu

ST-003:029 heimild útihús

Nr 1 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-003:030 heimild útihús

Nr.2 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-003:031 heimild útihús

Nr. 3 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-003:032 heimild útihús

Nr. 4 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-003:033 heimild útihús

Nr. 5 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-003:034 heimild útihús

Nr. 6 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-003:035 heimild útihús

Nr. 7 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-004 Kambur

Dýrleiki 24 hundruð. 1805 eru eyðihjáleigurnar Ketilstaðir, Haldórstaðir og Hrauntún taldar hér með. [1224] Máldagi Reykjarholtskirkju[iv]. Þessa reka a kirkiai rekia holti. Vndir felli ytra þriðivngr hvalreka ok halfr viðreki ok land halft. Vndir iðra felli þriðivngr hvalreka ok likt i agoða. Sem vndir ytra felli. Þriðivngr hvarttveggja i agoða. A mvnaðar nesi fiorðvngr hvalreka. Að kamb i fiorðvngr i hvalreka. I byrgisvik fiorðvngr i hvalreka. (Ísl.Fornbréfasafn I 476)Þetta var gert. Var þá svá skipt til, at þeir Þorgrímr létu Reykjarfjörð ok allt út þeim megin, en þeir skyldu eiga Kamb..(Ísl.sög.VI Grettis saga Ásmundarsonar, bls. 38). Jörðin Kúvíkur er talinn með Kambi.Tún 2.9 ha. 1917. 1/4 slétt.

ST-004:001 bæjarhól lbýli

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-004:002 *Sel* heimild sel

Lækurinn fellur út í Viðavík. Nokkur reki er í víkinni en aðallega í landi Halldórsstaða. Næsta vík heitir Innri Selvík. Hún dregur nafn af Seli, sem tóftir voru af á Selvíkurhöfða, milli Innri- og Ytri Selvíkur. Selið er um hálf tíma gang frá bæ. Inn og upp af selinu er Selflóí. Hann teygir sig inn að mýrum sem ná inn að landamerkjum. Í þeim var tekinn mór og þurkaður á Móholti. Kallað var að fara "norður í Mó" og átti það við hvort tveggja mýrina og holtið.

Heimildir: Örnefnaskrá Kambs

ST-004:003 *Móholt* náma mógrafir

Lækurinn fellur út í Viðavík. Nokkur reki er í víkinni en aðallega í landi Halldórsstaða. Næsta vík heitir Innri Selvík. Hún dregur nafn af Seli, sem tóftir voru af á Selvíkurhöfða, milli Innri og Ytri Selvíkur. Selið er um

hálf tíma gang frá bæ. Inn og upp af selinu er Selfló. Hann teygir sig inn að mýrum sem ná inn að landamerkjum. Í þeim var tekinn mór og þurkaður á Móholti. Kallað var að fara "norður í Mó" og átti það við hvort tveggja mýrina og holtið.

Heimildir: Örnefnaskrá Kambs

ST-004:004 *Byrgisvík* heimild lending

Næst er Byrgisvík. Þar var beitarhús, enn fremur lending. Hjallnes er utan við Byrgisvík og síðan Sandvík. Í henni er finna ægissandur. Klettastandur milli Sandvíkur og næstu víkur, Stekkjavíkur, heitir Standur.

Heimildir: Örnefnaskrá Kambs

ST-004:005 heimild beitarhús

Næst er Byrgisvík. Þar var beitarhús, enn fremur lending. Hjallnes er utan við Byrgisvík og síðan Sandvík. Í henni er finna ægissandur. Klettastandur milli Sandvíkur og næstu víkur, Stekkjavíkur, heitir Standur.

Heimildir: Örnefnaskrá Kambs

ST-004:006 heimild bústaður

Utanvert við Selið byggði Jakob Magnússon sér bæ snemma á 4. tug aldarinnar og bjó þar einn til tvo vetur.

Heimildir: Örnefnaskrá Kambs

ST-004:007 *Stekkjarbás* heimild stekkur

Stekkjarnes er nesið utan við Stekkjarvík. Það er allbreitt og vel gróið. Í því er Stekkjarsmávík. Í honum eru gamlar tóftir, um 15 mín. gang frá bæ. Utarlega á Stekkjarnesi er lækur, sem kemur upp neðan götu rennur um 100 faðma ofanjarðar. Sagt er að hann sé vígður af Guðmundi góða. Hann nefnist Heilsubót. Víkin sem hann rennur út í, heitir einnig Heilsubót.

Heimildir: Örnefnaskrá Kambs

ST-004:008 *Lending* heimild lending

Út af Sandodda er boði, Naggur, og Skerin, sem eru tvö. Þá tekur við Lending. Norðan við hana er kúptur boði, Brúnkolla.

Heimildir: Örnefnaskrá Kambs

ST-004:009 *Nátthagi* heimild nátthagi

Hundavogsklettur er suðvestan við Lendinguna. Hundavogur er á milli þeirra. Innan við Hundavogsklettana er nafnlaus klettur. Ofan við hann en undir bökkunum er Nátthagi, smá girðing og rétt upp við klettinn. Fært var frá í tvö sumur, eftir að Alfreð kom að Kambi og Nátthaginn þá notaður og síðar til innrekstrar.

Heimildir: Örnefnaskrá Kambs

ST-004:010 *Stekkur* heimild stekkur

Upp af norðurenda Nautahjalla og Lognmýrum hátt upp í skriðum er hjalli, sem heitir Klumbuhjalli. Lögun hans minnir á klumbuhnaus. Smátóft, sem nefnist Stekkur, var bæjarmegin við Skjólín.

Heimildir: Örnefnaskrá Kambs

ST-004:011 heimild leið

Í túninu ofan við götu beint norður af bænum heitir Svíri, hallalítið þýfti land. Neðan við götuna og inn að Sjávargötu, sem lá niður að Lendingu, heitir Kringla. Innan við Sjávargötu inn að Bæjarlæk heitir Svunta. Þar niður af Veita. Ef haldið er upp með læknum, er nokkru innan við hann lítill sléttur blettur, Lambhúsflöt, og nokkru ofar Ærhúsflöt. Við þessar flatir voru lambhús og ærhús.

Heimildir: Örnefnaskrá Kambs

ST-004:012 *Sjávangata* heimild leið

Í túninu ofan við götu beint norður af bænum heitir Svíri, hallalítið þýfti land. Neðan við götuna og inn að Sjávargötu, sem lá niður að Lendingu, heitir Kringla. Innan við Sjávargötu inn að Bæjarlæk heitir Svunta. Þar niður af Veita. Ef haldið er upp með læknum, er nokkru innan við hann lítill sléttur blettur, Lambhúsflöt, og nokkru ofar Ærhúsflöt. Við þessar flatir voru lambhús og ærhús.

Heimildir: Örnefnaskrá Kambs

ST-004:013 *Lambhúsflöt* heimild lambhús

Í túninu ofan við götu beint norður af bænum heitir Svíri, hallalítið þýfti land. Neðan við götuna og inn að Sjávargötu, sem lá niður að Lendingu, heitir Kringla. Innan við Sjávargötu inn að Bæjarlæk heitir Svunta. Þar

niður af Veita. Ef haldið er upp með læknum, er nokkru innan við hann lítill sléttur blettur, Lambhúsflöt, og nokkru ofar Ærhúsflöt. Við þessar flatir voru lambhús og ærhús.

Heimildir: Örnefnaskrá Kambs

ST-004:014 *Ærhúsflöt* heimild fjárhús

Í túninu ofan við götu beint norður af bænum heitir Svíri, hallalítið þýfti land. Neðan við götuna og inn að Sjávargötu, sem lá niður að Lendingu, heitir Kringla. Innan við Sjávargötu inn að Bæjarlæk heitir Svunta. Þar niður af Veita. Ef haldið er upp með læknum, er nokkru innan við hann lítill sléttur blettur, Lambhúsflöt, og nokkru ofar Ærhúsflöt. Við þessar flatir voru lambhús og ærhús.

Heimildir: Örnefnaskrá Kambs

ST-004:015 *Húsabakkar* töft

Húsabakkar heita bakkarnir meðfram sjónum frá Rekaparti og inn að lítilli nafnlausri vík, sem lækur fellur í utan við Laugarvík. Hús voru ekki á bökkunum en töftir yst á þeim. Í Laugarvík er volg laug niðri í flæðarmáli og nokkurt hverahrúður í kring.

Heimildir: Örnefnaskrá Kambs

ST-004:016 *Stapi* þjóðsaga huldufólksbústaður

Upp af Staðarbökkum eru Mýrar og upp af Laugarvíkinni klettur, sem heita Stapi. Þar var huldufólksbyggð

Heimildir: Örnefnaskrá Kambs

ST-004:017 *Togaströnd* heimild beitarhús

Ströndin neðan við Stórahraun frá Stöð og inn að Illukleif, sem síðar getur, heitir Togaströnd. Það er nokkuð löng landræma, um 1-2 km á lengd og 30-50 m breidd, slétt og gróin. Fyrir ofan hana eru bakkar. Yst á Togaströnd voru beitarhús.

Heimildir: Örnefnaskrá Kambs

ST-004:018 *Nátthagi* heimild nátthagi

Þá kemur vík sem nefnist einu nafni Nátthagi. Þar var afgirtur nátthagi, en hann var ekki notaður, svo Ína muni til. Næst er Stekkjarvík. Þar var stekkur, sem lömb voru geymd í á nóttunni. Ærnar voru mjólkaður þarna á morgnana. Þessi síður mun hafa verið fram um 1920, en fráfærur voru ekki. Í landi Kúvíkna.

Heimildir: Örnefnaskrá Kúvíkna

ST-004:019 heimild skotbyrgi

Beint upp af Sandvík er Sjónarhóll, stór, nokkuð grýttur hóll. Neðst í honum var skotbyrgi hlaðið úr torfi. Upp af honum, meðfram Búðará, upp að Langahjalla, var melurinn, gróðurlítill. Talsverð lægð í landið innan við Mel og Sjónarhól heitir Djúpulág. Innan við hana eru holt. Í Djúpulág var tekinn mór. Þar var góður mór, allt upp í 14 stungur. Mór var tekinn alla tíð, meðan Ína var á Kúvíkum. Innan við holtin, sem áður eru nefnd, er mýrlendi, sem heyjað var. Þar fyrir innan eru aftur holt og síðan Löngulág, ekki eins djúp og Djúpulág. Hún lá alla leið upp að Langahjalla. Þarna var líka mótekja. Í landi Kúvíkur.

Heimildir: Örnefnaskrá Kúvíkna

ST-004:020 heimild mógrafir

Beint upp af Sandvík er Sjónarhóll, stór, nokkuð grýttur hóll. Neðst í honum var skotbyrgi hlaðið úr torfi. Upp af honum, meðfram Búðará, upp að Langahjalla, var melurinn, gróðurlítill. Talsverð lægð í landið innan við Mel og Sjónarhól heitir Djúpulág. Innan við hana eru holt. Í Djúpulág var tekinn mór. Þar var góður mór, allt upp í 14 stungur. Mór var tekinn alla tíð, meðan Ína var á Kúvíkum. Innan við holtin, sem áður eru nefnd, er mýrlendi, sem heyjað var. Þar fyrir innan eru aftur holt og síðan Löngulág, ekki eins djúp og Djúpulág. Hún lá alla leið upp að Langahjalla. Þarna var líka mótekja. Í landi Kúvíkur.

Heimildir: Örnefnaskrá Kúvíkur

ST-004:021 heimild þvottalaug

Austan eða utan við Búðará tekur túnið við. Innsti hluti þess nefnist Grundir. Við Búaðrána var lítil flöt, þar sem þvottur og ull voru þvegin á sumrin. Hlóðir voru þar. Hylur var í ánni móts við flötina. Í landi Kúvíkur.

Heimildir: Örnefnaskrá Kúvíkna

ST-004:022 heimild fiskreitur

Neðan við Grundirnar, næst Búðaránni, er fjara. Hún nær út að svonefndum Reit, holti, sem hafði verið sléttað, svo að unnt væri að breiða þar fisk. Milli Grunda og Reits lá reiðgatan og áfram inn fjöruna. Í landi Kúvíkna.

Heimildir: Örnefnaskrá Kúvíkna

ST-004:023 heimild leið

Neðan við Grundirnar, næst Búðaránni, er fjara. Hún nær út að svonefndum Reit, holti, sem hafði verið sléttað, svo að unnt væri að breiða þar fisk. Milli Grunda og Reits lá reiðgatan og áfram inn fjöruna. Í landi Kúvíkna.

Heimildir: Örnefnaskrá Kúvíkna

ST-004:024 *Gíslahúshóll* heimild óþekkt

Utan við Reit er Gíslahúshóll. Neðan við hann eru Gíslahúsklettur, sem ná niður í fjöru. Gíslahúsflaga hét flaga þarna fram af í sjó. Hún sást ekki nema á stórstraumsfjöru og gat verið varasöm skipum. Nöfnin munu vera dregin af veru Gísla Gíslasonar, manns Vatnsenda-Rósu, þarna. Í landi Kúvíkna.

Heimildir: Örnefnaskrá Kúvíkur

ST-004:025 *Bræðslupartur* heimild

Áframhald af Gíslahúshól er Bræðslupartur eða Bræðslugarður. Þar voru gamlir pottar, og hafði sjáanlega verið brædd þar hákarlslifur. Þarna voru fjárús. Þá eru smáklettur og síðan Smiðjupartur eða Smiðjugarður. Þar var smiðja. Í landi Kúvíkna.

Heimildir: Örnefnaskrá Kúvíkna

ST-004:026 heimild fjárhús

Áframhald af Gíslahúshól er Bræðslupartur eða Bræðslugarður. Þar voru gamlir pottar, og hafði sjáanlega verið brædd þar hákarlslifur. Þarna voru fjárús. Þá eru smáklettur og síðan Smiðjupartur eða Smiðjugarður. Þar var smiðja. Í landi Kúvíkna.

Heimildir: Örnefnaskrá Kúvíkna

ST-004:027 *Smiðjupartur* heimildsmiðja

Áframhald af Gíslahúshól er Bræðslupartur eða Bræðslugarður. Þar voru gamlir pottar, og hafði sjáanlega verið brædd þar hákarlslifur. Þarna voru fjárús. Þá eru smáklettur og síðan Smiðjupartur eða Smiðjugarður. Þar var smiðja. Í landi Kúvíkna.

Heimildir: Örnefnaskrá Kúvíkna

ST-004:028 *Bæjarpartur* heimild býli

Upp af Bræðsluparti og Smiðjuparti var nefnt Innratún, en áður mun hafa heitið þar Bæjarpartur og þar mun gamli bærinn hafi staðið. Ekki sáust rústir eftir hann. Á Innratúni var steinn, sem á var lettrað (höggvið): "Mikið gull er undir mér". Við þessum steini var aldrei hreyft. Letrið var orðið mjög mosagróið árið 1973, en þá var Ína þarna seinast á ferð. Nr. 1 á túnkorti Kúvíkur. Í landi Kúvíkna.

Heimildir: Örnefnaskrá Kúvíkur. Túnakort Kúvíkna frá 1917.

ST-004:029 áletrun óþekkt

Upp af Bræðsluparti og Smiðjuparti var nefnt Innratún, en áður mun hafa heitið þar Bæjarpartur og þar mun gamli bærinn hafi staðið. Ekki sáust rústir eftir hann. Á Innratúni var steinn, sem á var lettrað (höggvið): "Mikið gull er undir mér". Við þessum steini var aldrei hreyft. Letrið var orðið mjög mosagróið árið 1973, en þá var Ína þarna seinast á ferð. Í landi Kúvíkna.

Heimildir: Örnefnaskrá Kúvíkna

ST-004:030 heimild bústaður

Bæjarlækur skiptir túninu. Utan við hann var byggð, íbúðarhús og verslunarhús. Þetta svæði var kallað á hlaðinu. Túnið neðan, utan og ofan við það svæði nefndist Ytratún. Efst í því var Þrætupartur. Upp af því ofan við túngarð, var Ból. Kýr voru mjólkaðar þar á sumrin. Bólið var neðst í Torfdal. Hann liggur í suðvesur, sléttur fram og niður að Búðará, en kletthajallar til suðurs og vesturs. Mógrafir voru í Torfdal, og þar var líka tekið reiðingstorf. Í landi Kúvíkna.

Heimildir: Örnefnaskrá Kúvíkna

ST-004:031 verslunarstaður óþekkt

Bæjarlækur skiptir túninu. Utan við hann var byggð, íbúðarhús og verslunarhús. Þetta svæði var kallað á hlaðinu. Túnið neðan, utan og ofan við það svæði nefndist Ytratún. Efst í því var Þrætupartur. Upp af því ofan við túngarð, var Ból. Kýr voru mjólkaðar þar á sumrin. Bólið var neðst í Torfdal. Hann liggur í suðvesur, sléttur fram og niður að Búðará, en kletthajallar til suðurs og vesturs. Mógrafir voru í Torfdal, og þar var líka tekið reiðingstorf. Í landi Kúvíkna.

Heimildir: Örnefnaskrá Kúvíkna

ST-004:032 garðlag túngarður

Bæjarlækur skiptir túninu. Utan við hann var byggð, íbúðarhús og verslunarhús. Þetta svæði var kallað á hlaðinu. Túnið neðan, utan og ofan við það svæði nefndist Ytratún. Efst í því var Þrætupartur. Upp af því ofan við túngarð, var Ból. Kýr voru mjólkaðar þar á sumrin. Bólið var neðst í Torfdal. Hann liggur í suðvesur, sléttur fram og niður að Búðará, en kletthjallar til suðurs og vesturs. Mógrafir voru í Torfdal, og þar var líka tekið reiðingstorf. Í landi Kúvíkna.

Heimildir: Örnefnaskrá Kúvíkna

ST-004:033 *Torfdalur* heimild mógrafir

Bæjarlækur skiptir túninu. Utan við hann var byggð, íbúðarhús og verslunarhús. Þetta svæði var kallað á hlaðinu. Túnið neðan, utan og ofan við það svæði nefndist Ytratún. Efst í því var Þrætupartur. Upp af því ofan við túngarð, var Ból. Kýr voru mjólkaðar þar á sumrin. Bólið var neðst í Torfdal. Hann liggur í suðvesur, sléttur fram og niður að Búðará, en kletthjallar til suðurs og vesturs. Mógrafir voru í Torfdal, og þar var líka tekið reiðingstorf. Í landi Kúvíkna.

Heimildir: Örnefnaskrá Kúvíkna

ST-004:034 *Vegskarð* heimild leið

Kúvíkurdalur er fram af Torfdal, upp eða fram af kletthjöllunum. Hann endar við öxl, sem er á áframhaldi af Nóntindum en miklu lægri. Milli hennar og Veiðileysuháls er Vegskarð. Vegurinn að Veiðileysu lá fram Torfdal og Kúvíkurdal og um Vegskarð. Í landi Kúvíkna.

Heimildir: Örnefnaskrá Kúvíkna

ST-004:035 verslunarstaður

Utan við túnið voru íbúðarhús foreldra Ínu, verslunarhús og fiskverkunarskúrar og bryggja. Þarna utan lágu götur upp á hjallana, Kerlingakleif, sem lá í suðaustur og Bröttugata sem lá í norðaustur. Neðst við hana var svokölluð Dys, gömul. Alltaf var hent steini í hana, þegar farið var þar um. Í landi Kúvíkna.

Heimildir: Örnefnaskrá Kúvíkna

ST-004:036 heimild hjallur

Utan við túnið voru íbúðarhús foreldra Ínu, verslunarhús og fiskverkunarskúrar og bryggja. Þarna utan lágu götur upp á hjallana, Kerlingakleif, sem lá í suðaustur og Bröttugata sem lá í norðaustur. Neðst við hana var svokölluð Dys, gömul. Alltaf var hent steini í hana, þegar farið var þar um. Í landi Kúvíkna.

Heimildir: Örnefnaskrá Kúvíkna

ST-004:037 *Dys* dys legstaður

Utan við túnið voru íbúðarhús foreldra Ínu, verslunarhús og fiskverkunarskúrar og bryggja. Þarna utan lágu götur upp á hjallana, Kerlingakleif, sem lá í suðaustur og Bröttugata sem lá í norðaustur. Neðst við hana var svokölluð Dys, gömul. Alltaf var hent steini í hana, þegar farið var þar um. Í landi Kúvíkna.

Heimildir: Örnefnaskrá Kúvíkna

ST-004:038 *Hekla* heimild síldveiðistöð

Er komið var upp Bröttugötu, tóku við hjallar og holt út að Heklu, en svo var nefnd síldveiðistöð, sem byggð hafði verið af Norðmönnum, sú fyrsta við Reykjarfjörð. Þar er sléttlendi, klettar fram af og mjög aðdjúpt. Þarna var stórt hús og fram af því plan. Gátu skip lagst við planið. Húsið stóð fram yfir 1920 eða 1924 en fauk þá í suðvestanroki. Í landi Kúvíkna.

Heimildir: Örnefnaskrá Kúvíkna

ST-004:038 *Halldórsstaðir* heimild býli

Hvalbeinsmýri er upp á holtinu. Hjallar eru þarna upp af og nafnlaus vogur utan við. Utan við hann voru Halldórsstaðir, lítið kot. Í landinu sjást í einum stað líkindi til tófta og túngarðs, er þar kallað Halldórstader. Nær það hafa í eyði lagst veit enginn af að segja. Kann ómöglegt að byggjast fyrir slægnaleysi og skaða heimajarðarinnar" [Á.M.VII.bls.348-49]. Nr. 2 á túnakorti Halldórsstaða frá 1917. Í landi Kúvíkna.

Heimildir: Örnefnaskrá Kúvíkna. Árni Magnússon, Páll Vídalín, Jarðabók, VII. Kaupmannahöfn 1940. Túnakort Halldórsstaða frá 1917.

ST-004:040 *Hraunstún* heimild býli

Annað býli meina menn þar hafi verið, kallað Hraunstun. Þar sjást tóftir og girðingar. Eru þar brúkaðar slægjur

heiman frá jörðunni. Nær það hafa í eyði lagst eða með hvert slag vita menn ekki. Kann ómöglegt að byggjast so heima jörðin byggist undir eins.

Heimildir: Árni Magnússon, Páll Vídalín, Jarðabók, VII. Kaupmannahöfn 1940.

ST-004:041 heimild útihús

Nr. 1 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-004:042 heimild útihús

Nr. 2 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-004:043 heimild útihús

Nr. 3 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-004:044 heimild útihús

Nr. 4 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-004:045 heimild útihús

Nr. 5 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-004:046 heimild útihús

Nr. 2 á túnakorti Kúvíkna.

Heimildir: Túnakort Kúvíkna frá 1917.

ST-004:047 heimild útihús

Nr. 3 á túnakorti Kúvíkna.

Heimildir: Túnakort Kúvíkur frá 1917.

ST-004:048 heimild útihús

Nr. 4 á túnakorti Kúvíkna.

Heimildir: Túnakort Kúvíkna frá 1917.

ST-004:049 heimild útihús

Nr. 5 á túnakorti Kúvíkna.

Heimildir: Túnakort Kúvíkur frá 1917.

ST-004:050 heimild útihús

Nr. 6 á túnakorti Kúvíkna.

Heimildir: Túnakort Kúvíkur frá 1917.

ST-004:051 heimild útihús

Nr. 7 á túnakorti Kúvíkna.

Heimildir: Túnakort Kúvíkna frá 1917.

ST-004:052 heimild útihús

Nr. 8 á túnakorti Kúvíkna.

Heimildir: Túnakort Kúvíkna frá 1917.

ST-004:053 heimild útihús

Nr. 9 á túnakorti Kúvíkna.

Heimildir: Túnakort Kúvíkna frá 1917.

ST-004:054 heimild útihús
Nr. 10 á túnakorti Kúvíkna.
Heimildir: Túnakort Kúvíkna frá 1917.

ST-004:055 heimild útihús
Nr. 11 á túnakorti Kúvíkna.
Heimildir: Túnakort Kúvíkna frá 1917.

ST-005 Kjós

Jarðdýrleiki 8 hundruð.

ST-005:001 *Bæjarhóll* bæjarhóll býli
Bærinn stóð á Bæjarhól. Nyrðri hluti hans endaði í þverhníptum kletti, sem kallaður var Snös eða Snoppa. Ösku og rusli var hent fram af Snoppunni. Sjávangata liggur rétt austan við Snoppuna, niður að Lendingu. Nr. 1 á Túnakorti.
Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar. Túnakort frá 1917.

ST-005:002 öskuhaugur
Bærinn stóð á Bæjarhól. Nyrðri hluti hans endaði í þverhníptum kletti, sem kallaður var Snös eða Snoppa. Ösku og rusli var hent fram af Snoppunni. Sjávangata liggur rétt austan við Snoppuna, niður að Lendingu.
Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar.

ST-005:003 *Lending* heimild lending
Bærinn stóð á Bæjarhól. Nyrðri hluti hans endaði í þverhníptum kletti, sem kallaður var Snös eða Snoppa. Ösku og rusli var hent fram af Snoppunni. Sjávangata liggur rétt austan við Snoppuna, niður að Lendingu.
Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar.

ST-005:004 *Fjósflöt* heimild fjós
Bærinn stóð á Bæjarhól. Nyrðri hluti hans endaði í þverhníptum kletti, sem kallaður var Snös eða Snoppa. Ösku og rusli var hent fram af Snoppunni. Sjávangata liggur rétt austan við Snoppuna, niður að Lendingu. Kringla var ofurlítill sléttur blettur ofan við Stóruþufur. Fjósflöt var rétt ofan við Kringlu. Þar á milli var stígur að vatnsbóli í Bæjarlæk. Stóruþufur voru gamalt bæjarstæði. Sagt er, að bærinn hafi brunnið og síðan verið fluttur á hærri stað, sennilega vegna fannþyngsla. Sögn er um, að bóndi á bænum hafi heitið Bárður, þegar bærinn brann. Maður með því nafni bjó þar 1703. Austan við Stóruþufur var mýrlendur blettur. Veita. Ból stóð í túnjaðrinum. Þar voru kvíar.
Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar.

ST-005:005 heimild vatnsból
Bærinn stóð á Bæjarhól. Nyrðri hluti hans endaði í þverhníptum kletti, sem kallaður var Snös eða Snoppa. Ösku og rusli var hent fram af Snoppunni. Sjávangata liggur rétt austan við Snoppuna, niður að Lendingu. Kringla var ofurlítill sléttur blettur ofan við Stóruþufur. Fjósflöt var rétt ofan við Kringlu. Þar á milli var stígur að vatnsbóli í Bæjarlæk. Stóruþufur voru gamalt bæjarstæði. Sagt er, að bærinn hafi brunnið og síðan verið fluttur á hærri stað, sennilega vegna fannþyngsla. Sögn er um, að bóndi á bænum hafi heitið Bárður, þegar bærinn brann. Maður með því nafni bjó þar 1703. Austan við Stóruþufur var mýrlendur blettur. Veita. Ból stóð í túnjaðrinum. Þar voru kvíar.
Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar.

ST-005:006 *Stóruþufur* bæjarstæði býli
Bærinn stóð á Bæjarhól. Nyrðri hluti hans endaði í þverhníptum kletti, sem kallaður var Snös eða Snoppa. Ösku og rusli var hent fram af Snoppunni. Sjávangata liggur rétt austan við Snoppuna, niður að Lendingu. Kringla var ofurlítill sléttur blettur ofan við Stóruþufur. Fjósflöt var rétt ofan við Kringlu. Þar á milli var stígur að vatnsbóli í Bæjarlæk. Stóruþufur voru gamalt bæjarstæði. Sagt er, að bærinn hafi brunnið og síðan verið fluttur á hærri stað, sennilega vegna fannþyngsla. Sögn er um, að bóndi á bænum hafi heitið Bárður, þegar bærinn brann. Maður með því nafni bjó þar 1703. Austan við Stóruþufur var mýrlendur blettur. Veita. Ból stóð í túnjaðrinum. Þar voru kvíar.
Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar.

ST-005:007 *Veita* heimild áveita
Bærinn stóð á Bæjarhól. Nyrðri hluti hans endaði í þverhníptum kletti, sem kallaður var Snös eða Snoppa. Ösku

og rusli var hent fram af Snoppunni. Sjávargata liggur rétt austan við Snoppuna, niður að Lendingu. Kringla var ofurlítill sléttur blettur ofan við Stóruþufur. Fjósflöt var rétt ofan við Kringlu. Þar á milli var stígur að vatnsbóli í Bæjarlæk. Stóruþufur voru gamalt bæjarstæði. Sagt er, að bærinn hafi brunnið og síðan verið fluttur á hærri stað, sennilega vegna fannþýngsla. Sögn er um, að bóndi á bænum hafi heitið Bárður, þegar bærinn brann. Maður með því nafni bjó þar 1703. Austan við Stóruþufur var mýrlendur blettur. Veita. Ból stóð í túnjaðrinum. Þar voru kvíar.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar

ST-005:008 *Ból* heimild kvíar

Bærinn stóð á Bæjarhól. Nyrðri hluti hans endaði í þverhníptum kletti, sem kallaður var Snös eða Snoppa. Ösku og rusli var hent fram af Snoppunni. Sjávargata liggur rétt austan við Snoppuna, niður að Lendingu. Kringla var ofurlítill sléttur blettur ofan við Stóruþufur. Fjósflöt var rétt ofan við Kringlu. Þar á milli var stígur að vatnsbóli í Bæjarlæk. Stóruþufur voru gamalt bæjarstæði. Sagt er, að bærinn hafi brunnið og síðan verið fluttur á hærri stað, sennilega vegna fannþýngsla. Sögn er um, að bóndi á bænum hafi heitið Bárður, þegar bærinn brann. Maður með því nafni bjó þar 1703. Austan við Stóruþufur var mýrlendur blettur. Veita. Ból stóð í túnjaðrinum. Þar voru kvíar.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar

ST-005:009 heimild skotbyrgi

Gilholt er holt utan við Bæjargilið. Þar var skothús. Þá taka við melar meðfram sjónum, kallaðir Grund. Hún náði til Nesvíkur. Utan við hana var Kjósarnes, í daglegu tali Nes. Það var slétt, og hafði verið ræktaður þar túnblettur. Þar var stekkestæði. Stekkurinn var notaður fram um 1922-23. Nesflaga var sker við Nesið. Grásteinn var stór brimbarinn steinn rétt ofan við veginn. Rétt áður en sést til Djúpavíkur, undir Höfðanum, var dálítill bunga, sem vegurinn lá yfir og kölluð var hvarf. Fyrir neðan það, Kjósarmegin við lækinn var skothús.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar.

ST-005:010 *Stekkur* heimild stekkur

Gilholt er holt utan við Bæjargilið. Þar var skothús. Þá taka við melar meðfram sjónum, kallaðir Grund. Hún náði til Nesvíkur. Utan við hana var Kjósarnes, í daglegu tali Nes. Það var slétt, og hafði verið ræktaður þar túnblettur. Þar var stekkestæði. Stekkurinn var notaður fram um 1922-23. Nesflaga var sker við Nesið. Grásteinn var stór brimbarinn steinn rétt ofan við veginn. Rétt áður en sést til Djúpavíkur, undir Höfðanum, var dálítill bunga, sem vegurinn lá yfir og kölluð var hvarf. Fyrir neðan það, Kjósarmegin við lækinn var skothús.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar.

ST-005:011 heimild skotbyrgi

Gilholt er holt utan við Bæjargilið. Þar var skothús. Þá taka við melar meðfram sjónum, kallaðir Grund. Hún náði til Nesvíkur. Utan við hana var Kjósarnes, í daglegu tali Nes. Það var slétt, og hafði verið ræktaður þar túnblettur. Þar var stekkestæði. Stekkurinn var notaður fram um 1922-23. Nesflaga var sker við Nesið. Grásteinn var stór brimbarinn steinn rétt ofan við veginn. Rétt áður en sést til Djúpavíkur, undir Höfðanum, var dálítill bunga, sem vegurinn lá yfir og kölluð var hvarf. Fyrir neðan það, Kjósarmegin við lækinn var skothús.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar.

ST-005:012 dys

Nyrst á höfðanum (Kjósarhöfða) er grasi gróinn hóll, Miðmorgunspúfa. Þar er sagt, að maður sé heygður og auðséð, að grafið hefur verið í þúfunu.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar

ST-005:013 *Höfðflói* náma mógrafir

Höfðafloí er fyrir ofan Kjósarhöfða frá Bæjargili og niður til Þrengsla. Þessi flói er mjög blautur og gott mótak og nokkrar slægjur í honum.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar.

ST-005:014 heimild leið

Fyrir ofan eru klettabelti, sem nefnast Hærri Brúnir. Þær ná næstum frá Hvammsgili nokkuð vestur fyrir Bæjargil. Eftir þeim lá gamall reiðvegur, notaður þegar farið var yfir Trékyllisheiði, niður að Kúvíkum

Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar.

ST-005:015 *Beitarhús* heimild beitarhús

Beitarhús voru rétt innan við Hvammsgil. Þar var dálítill grund, sem gerð var að túni. Hún var kölluð Beitarhúsgrund. Rústir af Seli voru utan við Hvammsgil. Hluti af þeim var úr grjóti og nefndur Byrgi.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar.

ST-005:016 *Kerling* frásögn tröll

Í miðri ánni, rétt niður við sjó, er standklettur, kallaður Kerling. Þetta er sögð vera tröllkerling, sem dagað hefur uppi. Ekkert mannsmót er á henni.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjós

ST-005:017 *Kaupmannsvað* heimildvað

Neðsta vað á Kleifar á hét Kaupmannsvað eða Neðstavað. Það þótti ekki öruggt, því að hellur voru í botni. Strákavað var aðeins ofar, það þótti hættulegt, því þar rann áin í þröngum stökk, svo að stökkva varð yfir, aðeins fært gangandi mönnum. Litlu ofar var Efstavað, einnig nefnt Slæpingjavað eða Hestavað.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar.

ST-005:018 *Strákavað* heimild vað

Neðsta vað á Kleifar á hét Kaupmannsvað eða Neðstavað. Það þótti ekki öruggt, því að hellur voru í botni. Strákavað var aðeins ofar, það þótti hættulegt, því þar rann áin í þröngum stökk, svo að stökkva varð yfir, aðeins fært gangandi mönnum. Litlu ofar var Efstavað, einnig nefnt Slæpingjavað eða Hestavað.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar.

ST-005:019 *Efstavað* heimild vað

Neðsta vað á Kleifar á hét Kaupmannsvað eða Neðstavað. Það þótti ekki öruggt, því að hellur voru í botni. Strákavað var aðeins ofar, það þótti hættulegt, því þar rann áin í þröngum stökk, svo að stökkva varð yfir, aðeins fært gangandi mönnum. Litlu ofar var Efstavað, einnig nefnt Slæpingjavað eða Hestavað.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar.

ST-005:020 heimild lending

Vestan við Lendingu var svokallað Rif, sem fór að mestu í kaf á flóði. Örskammt fram af því var Flaga eða Riffaga. Á milli þeirra mátti fara á litlum árabátum. Bæði Rif og Riffaga fóru í kaf á flæði. Gömul lending var rétt vestan við Rifið. Hún var lögð niður vegna grynninga.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjós

ST-005:021 heimild kvíar

Brekka eða Heimabrekka var brekka austan í Leitinu. Hún beygði við Bæjarlækin og var þar kölluð horn. Þegar farið var fyrir það, sást ekki lengur heim að bænum. Húsatúnsbrekka var vestan í Leitinu. Þar voru kvíar stundum hafðar neðan við brekkuna. Í jaðrinum á Húsatúni voru klettur kallaðir Klömp. Þar var talið að huldufólk hefðist við.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar.

ST-005:022 *Klömp* frásögn huldufólksbústaður

Brekka eða Heimabrekka var brekka austan í Leitinu. Hún beygði við Bæjarlækin og var þar kölluð horn. Þegar farið var fyrir það, sást ekki lengur heim að bænum. Húsatúnsbrekka var vestan í Leitinu. Þar voru kvíar stundum hafðar neðan við brekkuna. Í jaðrinum á Húsatúni voru klettur kallaðir Klömp. Þar var talið að huldufólk hefðist við.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar.

ST-005:023 *Svarðarholt* náma mógrafir

Svarðarholt er holt austan við Kjósará, norðan við Miðdegisgil, þar sem það rennur í ána. Þar fyrir ofan er mjótt mýrarsund. Þar er got mótak.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar.

ST-005:024 *Matarholt* heimild áfangastaður

Matarholt er holt framarlega á Eyrinum, sléttlendi og slægjur í kring. Undir því var stundum matast, þegar fólk var á engjum. Skammt frá holtinu er allgot mótak.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar.

ST-005:025 náma mógrafir

Matarholt er holt framarlega á Eyrinum, sléttlendi og slægjur í kring. Undir því var stundum matast, þegar fólk var á engjum. Skammt frá holtinu er allgot mótak.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar.

ST-005:026 *Hestakleif* heimild leið

Hestakleifarflói er niður undir Hestakleifarhorni, í kvos upp í hliðinni. Þar var slegið, en mjög vondur heybandsvegur niður. Hestakleifarhorn heitir þar, sem klettabeltið beygir til vesturs ofan við Hestakleifarflóa. Í krika vestan við er illfær reiðgata, kölluð Hestakleif.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar.

ST-005:027 *Kvíaklettur* heimild kvíar

Ofan við reiðgötuna, þar sem sandurinn endar, eru klettaborgir með stöndum, syllum og útskotum. Þær nefnast Kvíaklettur. Þar átti að búa huldufólk. Nokkru sunnar eru rústir, en engar sagnir eru við þær tengdar. Dálítið sléttlendi er í kring en enginn túngróður. Mjög ólíklegt er vegna fjarlægðar (um 10 mín gangur) og Kjósarár, sem er allmikil á vorin, að þarna hafi verið kvíar frá Kjósarbænum, þar sem hann stendur nú. Sennilegra er, að þarna hafi í fyrndinni um nokkurt skeið verið lítið grasbýli.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar.

ST-005:028 frásögn huldufólksbústaður

Ofan við reiðgötuna, þar sem sandurinn endar, eru klettaborgir með stöndum, syllum og útskotum. Þær nefnast Kvíaklettur. Þar átti að búa huldufólk. Nokkru sunnar eru rústir, en engar sagnir eru við þær tengdar. Dálítið sléttlendi er í kring en enginn túngróður. Mjög ólíklegt er vegna fjarlægðar (um 10 mín gangur) og Kjósarár, sem er allmikil á vorin, að þarna hafi verið kvíar frá Kjósarbænum, þar sem hann stendur nú. Sennilegra er, að þarna hafi í fyrndinni um nokkurt skeið verið lítið grasbýli.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar.

ST-005:029 bæjarstæði býli

Ofan við reiðgötuna, þar sem sandurinn endar, eru klettaborgir með stöndum, syllum og útskotum. Þær nefnast Kvíaklettur. Þar átti að búa huldufólk. Nokkru sunnar eru rústir, en engar sagnir eru við þær tengdar. Dálítið sléttlendi er í kring en enginn túngróður. Mjög ólíklegt er vegna fjarlægðar (um 10 mín gangur) og Kjósarár, sem er allmikil á vorin, að þarna hafi verið kvíar frá Kjósarbænum, þar sem hann stendur nú. Sennilegra er, að þarna hafi í fyrndinni um nokkurt skeið verið lítið grasbýli.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar.

ST-005:030 *Móholt* náma mógrafir

Svarðarflói var allstór blautur flói, sem náði norður að Kvíaklettaflóa suður að Móholti, sem er allstórt holt Kjósar megin við Fosslækinn. Hann var alltaf sleginn. Vestarlega í flóanum, norðan við Móholt, var gott mótak.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar.

ST-005:032 *Votagata* heimild leið

Votagata er í reiðveginum upp af Lamhagavík. Í henni lá alltaf vatn.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar.

ST-005:032 *Lamhagi* frásögn huldufólksbústaður

Lamhagi er graslendi með klettaborgum við sjóinn norðar en Kvíarklettur. Þar er mjög skýlt. Víkin sunnan við nefnist Lamhagavík. Ær voru oft hafðar þarna um sauðburðinn. Í Lamhagaklettum átti að vera huldufólk.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar.

ST-005:033 *Borg* frásögn tröll

Borg er allhátt klettabelti, hálfsporöskjulagað, nær slétt að ofan. Hún er nokkuð hátt í fjallshlíðinni (á korti herforingjaráðs 293 m). Sú sögn er til, að þar hafi átt að búa einhvers konar vættur, sambland af huldukonu og tröllkonu, meinlaus en góðviljuð. Nafn hennar var Kristbjörg.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjósar.

ST-005:034 varða

Búrfell er hátt fjall fyrir miðjum botni Reykjarfjarðar, nokkuð langt með lægð í miðju. Efst á því er varða, sem sagt er að Björn Gunnlaugsson hafi hlaðið.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjós

ST-005:035 heimild útihús

Nr. 2 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-005:036 garðlag óþekkt

Nr. 3 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-005:037 heimild útihús

Nr. 4 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-005:038 heimild útihús

Nr. 5 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-005:039 heimild útihús

Nr. 6 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-006 Reykjarfjörður

Dýrleiki 16 hundruð. Öundur gerði bú í Kaldbak ok hafði mann margt, en er fé hans tók at vaxa, átti hann annat bú í Reykjarfirði. Kolbeinn bjó í Kolbeinsvík, ok sat Öundur um kyrrt nökkura vetr (Ísl.sög.VI Grettis saga Ásmundarsonar, kaf.9 bls.20).Tún 2.6 ha. 1917. 2/3 slétt.

ST-006:001 bæjarhóll býli

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-006:002 *Stekkur* heimild stekkur

Stekkjarnes er norðan við Miðhólsvík. Upp af því er Stekkjarhöfði, allhár hóll, að mestu grasi gróinn. Undir honum er gamall Nátthagi, talsvert slétt svæði. Hlaðið er umhverfis hann með grjótagarði. Í syðri enda hans var Stekkur, sérstök kró sem fé var rekið í. Stekkurinn er á að giska 1,5 km frá bæ. Rétt fyrir norðan eru gamlar rústir, sem heita Gamlistekkur. Þær eru í suðurenda sléttlendis sem kallast Stekkjargrund.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjarfjarðar

ST-006:003 *Gamli Stekkur* heimildstekkur

Stekkjarnes er norðan við Miðhólsvík. Upp af því er Stekkjarhöfði, allhár hóll, að mestu grasi gróinn. Undir honum er gamall Nátthagi, talsvert slétt svæði. Hlaðið er umhverfis hann með grjótagarði. Í syðri enda hans var Stekkur, sérstök kró sem fé var rekið í. Stekkurinn er á að giska 1,5 km frá bæ. Rétt fyrir norðan eru gamlar rústir, sem heita Gamlistekkur. Þær eru í suðurenda sléttlendis sem kallast Stekkjargrund.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjarfjarðar

ST-006:004 *Nátthagi* heimild nátthagi

Stekkjarnes er norðan við Miðhólsvík. Upp af því er Stekkjarhöfði, allhár hóll, að mestu grasi gróinn. Undir honum er gamall Nátthagi, talsvert slétt svæði. Hlaðið er umhverfis hann með grjótagarði. Í syðri enda hans var Stekkur, sérstök kró sem fé var rekið í. Stekkurinn er á að giska 1,5 km frá bæ. Rétt fyrir norðan eru gamlar rústir, sem heita Gamlistekkur. Þær eru í suðurenda sléttlendis sem kallast Stekkjargrund.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjarfjarðar

ST-006:005 *Grýlusteinn* frásögn tröll

Sunnarlega á Reykjarfjarðarsandi er nokkuð stór steinn í fjörunni, fjarar upp í stórstraumsfjöru. Hann heitir Grýlusteinn. Þar var börnum sagt að Grýla byggi.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjarfjarðar

ST-006:006 *Búhóll* frásögnhuldufólksbústaður

Þar norðan við taka við allhár hólur, sem kallast Hólar. Efst á þeim er Búhóll. Það var bannblettur, mátti ekki slá hann eða nytja, en börnum var frjálst að leika sér þar. Í hólum átti að búa huldufólk. Þúfnastykki með gömlum kvíum nokkru sunnar en Búhóll nefndist Ból.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjarfjarðar

ST-006:007 *Ból* heimild kvíar

Þar norðan við taka við allhár hólur, sem kallast Hólar. Efst á þeim er Búhóll. Það var bannblettur, mátti ekki slá

hann eða nytja, en börnum var frjálst að leika sér þar. Í hólnum átti að búa huldufólk. Þúfnastykki með gömlum kvíum nokkru sunnar en Búhóll nefndist Ból.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjarfjarðar

ST-006:008 *Myllulækur* heimild mylla

Nokkuð sunnarlega í túninu rennur lækur úr Óveiðisá, sem síðar verður sagt frá. Lækurinn heitir Myllulækur. Hann var notaður til að snúa kornmyllu. Hún stóð fram undir 1920, en var ekki notðuð svo lengi.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjarfjarðar

ST-006:009 *Nónhyrna* heimild eyktamark

Þeir (Grjótðalir) ná undir Nónhrnuhrygg, sem gengur niður frá Nónyrnu. Hún er hár hnúkur í fjallinu, sker sig greinilega úr öðrum fjöllum. Hún er kölluð Stórihnúkur af sjó, og mátti þá ekki nefna hana öðru nafni. Hún mun vera eyktamark úr Trékyllisvík.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjarfjarðar

ST-006:010 heimild leið

Frá Nónhyrna að austan og Nónhrnuhrygg lækkar landið nokkuð. Þar fyrir austan taka við Göngumannaskörð í Naustvíkurlandi, sem voru þjóðleið milli Reykjarfjarðar og Trékyllisvíkur.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjarfjarðar

ST-006:011 *Mörhaus* heimild landamerki

Landamerki Reykjarfjarðar og Naustvíkur eru um Mörhaus, sem er kletthóll utan við Nónhrnuhrygg næstum niðri undir sjó. Hann er nokkuð ljósari en annað grjót. Landamerkin eru annars ekki glögg.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjarfjarðar

ST-006:012 garðlag vörslugarður

Innan við Hrafnabjargagrundir er dálítið nes með nokkru grónu undirlendi. Það heitir Vallanes. Þar upp af er Vallanesgil, lækur í niðurgröfnum farvegi, sem nær upp á fjalsbrún. Ofan við Vallnesið að innanverðu gengur grýtt en nokkuð gróin kinn, sem heitir Vallaneskinn. Innst á Vallarnesinu er gamall grjótgarður, sem notaður var til að halda stórgripum. Rétt þar fyrir innan lá vegurinn upp bratta. Þar nefndist Brattagata.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjarfjarðar

ST-006:013 *Brattagata* heimild leið

Innan við Hrafnabjargagrundir er dálítið nes með nokkru grónu undirlendi. Það heitir Vallanes. Þar upp af er Vallanesgil, lækur í niðurgröfnum farvegi, sem nær upp á fjalsbrún. Ofan við Vallnesið að innanverðu gengur grýtt en nokkuð gróin kinn, sem heitir Vallaneskinn. Innst á Vallarnesinu er gamall grjótgarður, sem notaður var til að halda stórgripum. Rétt þar fyrir innan lá vegurinn upp bratta. Þar nefndist Brattagata.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjarfjarðar

ST-006:014 *Stekkur* heimild stekkur

Þeir liggja niður af Grjótðölunum og eru kallaðir Hryggir. Innan til við Hryggina er smánes sem heitir Litlanes og þar innan við eru gamlar tóftir, sem kallaðar voru Stekkur.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjarfjarðar

ST-006:015 *Stekkjarbali* heimild stekkur

Meðfram ánni að norðanverðu eru dálitlar sandgrundir, sem kallast Refsflöt eða Rafnsflöt. Ekkert er vitað um nafngift. Ofan við þessa flöt er dálftil tjörn og upp af henni er nokkuð hár malarhryggur, sem heitir Stekkjarbali. Hann virðist vera áframhald af Jörundarhóli í túni í Reykjarfirði. Ekki er vitað um Stekk þarna.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjarfjarðar

ST-006:016 *Grafapartur* náma mógrafir

Dvergasteinapartur nær frá Krók (nyrðri) að Silungalæk, sem rennur nokkru fyrir framan Nautahjallann. Í þessum parti voru nokkrar slægjur og einnig mótak. Hluti af partinum nefndist stundum Grafapartur.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjarfjarðar

ST-006:017 *Selbali* heimild sel

Selbali er ekki stór partur, smáhæð, sem liggur frá Reykjarfjarðará upp að hlíðinni. Hann nær frá Selgili að læk, sem rennur neðst niður í Votahvamm. Hann þótti frekar lélegar slægjur, en er þó allur gróinn. Selbali liggur að hluta ofan við Breiðapart. Ekki eru glögg skil frá náttúrunnar hendi milli þeirra, þar voru t.d. Stungnir upp

hnausar til merkja. Á Selbalanum eru gömul tóftarbrot, um það bil 1 km frá bæ.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjarfjarðar

ST-006:018 *Þrengsli* heimild leið

Þar sem Reykjarfjarðará rennur mill Fremra-Fremstaengis og Náttmálahæða, myndast skorningur, sem kallast þrengsli. Þar lá hestavegur milli Reykjarfjarðar og Ófeigsfjarðar.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjarfjarðar

ST-006:019 gryfja mógrafir

Rétt neðan við Óveiðisá var allmikið mótak. Nokkru neðan við mógrafirnar er mýrarsund, sem gengur upp í holtin í átt að Borg.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjarfjarðar

ST-006:020 heimild útihús

Nr. 1 á Túnakorti

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-006:021 garðlag óþekkt

Nr. 2 á Túnakorti

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-006:022garðlagóþekkt

Nr. 3 á Túnakorti

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-006:023heimildútihús

Nr. 4 á Túnakorti

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-006:024garðlagóþekkt

Nr. 5 á túnakorti

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-006:025heimildútihús

Nr. 6 á túnakorti

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-006:026heimildútihús

Nr. 7 á túnakorti

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-006:027heimildútihús

Nr. 8 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-006:028heimildútihús

Nr. 9 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-006:029garðlagóþekkt

Nr. 10 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-007 Naustvík

Dýrleiki 4 hundruð.Tún 1.8 ha. 1917. Allt þýft.

ST-007:001bæjarhóllbýli

Flötin ofan við bæinn og hóllinn, sem bærinn stendur á, má segja, að sé eina undirlendið í Naustvík.

Heimildir: Örnefnaskrá Naustvíkur. Túnakort 1917.

ST-007:002 *Kvíaskarð* heimild kvíar

Sætrafjall nefnist fjallið ofan við Sætrakleif, sem er hár og brattur klettarani niður við sjó, landamerki Naustvíkur og Kjörvogs. Yfir hana var illfært með hesta nema á einum stað. Á öðrum stað ofar var fært fyrir gangandi menn og kindur. Þar heitir Kvíaskarð.

Heimildir: Örnefnaskrá Naustvíkur

ST-007:003 *Grænaflöt* frásögn huldufólksbústaður

Laut liggur upp frá fjöru upp með kleifinni. Hún nefnist Berjalaut. Í henni var mikið af berjum. Ofan við hana er Grænaflöt. Hún er sérlega græn, líkust túni. Þar átti huldufólk að búa, og flötin var álagablettur. Faðri Ingibjargar sló hana aldrei, en Guðrún sagði svo frá að það hefði einu sinni verið gert í hennar tíð og brunnu þá heyin. Á þessari flöt voru allar skepnur sérlega spakar. Þar var fært frá. Flötin liggur upp undir Sætrahillu, sem síðar getur.

Heimildir: Örnefnaskrá Naustvíkur

ST-007:004 *Flöskubakstóftir* heimild óþekkt

Innan við Naustvíkurgil eru Ytri-Naustvíkur, sem ná inn að Höfða. Nafnið á bæði við víkurnar sjálfar og landið upp af þeim. Smágrund, græn og grösug, er innan við gilið, kölluð Grund. Þar voru smátóftir, sem nefndust Flöskubakstóftir, kenndar við mann, sem bjó þar og hafði viðurnefnið flöskubak.

Heimildir: Örnefnaskrá Naustvíkur

ST-007:005 *Stekkur* heimild stekkur

Innan við Djúpuvík er smávík, síðan nes með hrygg á, sem nær nokkuð upp eftir og heitir Kolluhryggur. Hann er ekki brattur nema fremst. Smávík er innan við hann. Í hann var Stekkur, sem notaður var við fráfærur, rúning og annan innrekstur. Grundin, sem hann stóð á, heitir Stekkjargrund.

Heimildir: Örnefnaskrá Naustvíkur

ST-007:006 *Ból* heimild kvíar

Fyrir neðan Lægrihöfða er Ból, smáhæð í áframhaldi af honum. Þar voru kvíar, kindur og kýr mjólkaðar og hestar geymdir.

Heimildir: Örnefnaskrá Naustvíkur

ST-007:007 *Kirkjuklettur* frásögn huldufólksbústaður

Utan við læurnar er nokkuð stór klettur, sem nefnist Kirkjuklettur. Hann áttið að vera álfakirkja. Neðan við hann er smáflöt, Kirkjublettur. Þarna mætast tvö gil, sem mynda Naustvíkurgilið og tveir vegir, annar fjárvegurupp við Tjarnarmelinn upp í fjallið, hinn norður Naustvíkurskörð. Svo nefnist landið, sem vegur liggur eftir norður í Trékyllisvík. Á Naustvíkurskörðum var mikið heyjað frá Naustvík. Þar var líka tekinn mór. Það tók á annan klukkutíma að fara með hesta niður Naustvíkurskörð.

Heimildir: Örnefnaskrá Naustvíkur

ST-007:008 heimild leið

Utan við læurnar er nokkuð stór klettur, sem nefnist Kirkjuklettur. Hann áttið að vera álfakirkja. Neðan við hann er smáflöt, Kirkjublettur. Þarna mætast tvö gil, sem mynda Naustvíkurgilið og tveir vegir, annar fjárvegurupp við Tjarnarmelinn upp í fjallið, hinn norður Naustvíkurskörð. Svo nefnist landið, sem vegur liggur eftir norður í Trékyllisvík. Á Naustvíkurskörðum var mikið heyjað frá Naustvík. Þar var líka tekinn mór. Það tók á annan klukkutíma að fara með hesta niður Naustvíkurskörð.

Heimildir: Örnefnaskrá Naustvíkur

ST-007:009 heimild leið

Utan við læurnar er nokkuð stór klettur, sem nefnist Kirkjuklettur. Hann áttið að vera álfakirkja. Neðan við hann er smáflöt, Kirkjublettur. Þarna mætast tvö gil, sem mynda Naustvíkurgilið og tveir vegir, annar fjárvegurupp við Tjarnarmelinn upp í fjallið, hinn norður Naustvíkurskörð. Svo nefnist landið, sem vegur liggur eftir norður í Trékyllisvík. Á Naustvíkurskörðum var mikið heyjað frá Naustvík. Þar var líka tekinn mór. Það tók á annan klukkutíma að fara með hesta niður Naustvíkurskörð.

Heimildir: Örnefnaskrá Naustvíkur

ST-007:010 heimild mógrafir

Utan við læurnar er nokkuð stór klettur, sem nefnist Kirkjuklettur. Hann áttið að vera álfakirkja. Neðan við hann er smáflöt, Kirkjublettur. Þarna mætast tvö gil, sem mynda Naustvíkurgilið og tveir vegir, annar

fjárvegurupp við Tjarnarmelinn upp í fjallið, hinn norður Naustvíkurskörð. Svo nefnist landið, sem vegur liggur eftir norður í Trékyllisvík. Á Naustvíkurskörðum var mikið heyjað frá Naustvík. Þar var líka tekinn mór. Það tók á annan klukkutíma að fara með hesta niður Naustvíkurskörð.

Heimildir: Örnefnaskrá Naustvíkur

ST-007:011 *Kaupstaðarvarða* varða samgöngubót

Á háskörðunum er varða, sem nefnist Kaupstaðarvarða. Hún ber nafn af því, að frá henni sást yfir til verslunarsaðarins í Kúvíkum. Þarna hvíldu menn sig í kaupstaðarferðum. Sá siður hélst, að þar væri áningarstaður.

Heimildir: Örnefnaskrá Naustvíkur

ST-007:012 *Húshóll* heimild fjárhús

Túnið í Naustvík nær að Naustvíkurhöfða. Yst í því eru tvær grundir. Smáklettabelti, sem heitir Snoppa liggur upp og skiptir þeim. Ofan við grundirnar er Bólbrekka neðan við Bólið. Flöt er ofan við bæinn önnur neðan við. Síðan kemur hóll, sem nefnist Húshóll. Á honum voru fjárhúsin.

Heimildir: Örnefnaskrá Naustvíkur

ST-007:013 *Litl-Nátthagi* heimild nátthagi

Túnið í Naustvík nær að Naustvíkurhöfða. Yst í því eru tvær grundir. Smáklettabelti, sem heitir Snoppa liggur upp og skiptir þeim. Ofan við grundirnar er Bólbrekka neðan við Bólið. Flöt er ofan við bæinn önnur neðan við. Síðan kemur hóll, sem nefnist Húshóll. Á honum voru fjárhúsin. Bæjarlækur rennur innan við Húshól. Balar nefnist sléttlendi innan við hann. Þeir skiptast í þrennt af smálækjum. Síðan var votamýri, blaut mýri innan túngirðingar. Upp af Bölunum er Hvammur, sem var mjög þúfóttur. Innan við Hvamminn eru Litli-Nátthagi og Stóri-Nátthagi ofar. Lækur skilur þá í sundur.

Heimildir: Örnefnaskrá Naustvíkur

ST-007:014 *Stóri-Nátthagi* heimild nátthagi

Túnið í Naustvík nær að Naustvíkurhöfða. Yst í því eru tvær grundir. Smáklettabelti, sem heitir Snoppa liggur upp og skiptir þeim. Ofan við grundirnar er Bólbrekka neðan við Bólið. Flöt er ofan við bæinn önnur neðan við. Síðan kemur hóll, sem nefnist Húshóll. Á honum voru fjárhúsin. Bæjarlækur rennur innan við Húshól. Balar nefnist sléttlendi innan við hann. Þeir skiptast í þrennt af smálækjum. Síðan var votamýri, blaut mýri innan túngirðingar. Upp af Bölunum er Hvammur, sem var mjög þúfóttur. Innan við Hvamminn eru Litli-Nátthagi og Stóri-Nátthagi ofar. Lækur skilur þá í sundur.

Heimildir: Örnefnaskrá Naustvíkur

ST-007:015 heimild leið

Ef haldið er áfram lengra upp, koma sléttir melar neðan við Naustvíkurskörð. Innan af þeim eru tveir smáklettir, sem kallaðir eru Strympur. Norður af þeim eru tvö smástöðuvötn, sem heita Mjóuvötn. Inn af Mjóuvötnum er smágil. Innan við það er stór dökkur hnúkur, sem sést frá bænum og heitir Svartihnúkur. Neðan við hnúkinn nefnist gilið Hnúkagil. Reiðgötur lágu yfir það rétt ofan við hnúkinn.

Heimildir: Örnefnaskrá Naustvíkur

ST-007:016 *Stekkur* heimild stekkur

Innan við Sneiðingsholt er grösug mjó læna, sem liggur alveg upp að Krubbóttaholti og niður að Stekkjarnesi. Á Stekkjarnesi var Stekkur. Naustvíkurmegin við nesið er lækur, Stekkjarlækur.

Heimildir: Örnefnaskrá Naustvíkur

ST-007:017 *Lending* heimild lending

Innan við Sneiðingsholt er grösug mjó læna, sem liggur alveg upp að Krubbóttaholti og niður að Stekkjarnesi. Það er nesið sem lokar víkinni neðan við bæinn. Hún heitir Naustvík og nær frá Naustvíkurhöfða. Beint fyrir neðan bæinn var lending. Við hana eru gömul naust. Í víkinni heitir Krókur, .ar sem bugur kemur á hana innan við Votumýri. Á Stekkjarnesi var Stekkur. Naustvíkurmegin við nesið er lækur, Stekkjarlækur.

Heimildir: Örnefnaskrá Naustvíkur

ST-007:018 *Naustvík* heimild naust

Innan við Sneiðingsholt er grösug mjó læna, sem liggur alveg upp að Krubbóttaholti og niður að Stekkjarnesi. Það er nesið sem lokar víkinni neðan við bæinn. Hún heitir Naustvík og nær frá Naustvíkurhöfða. Beint fyrir neðan bæinn var lending. Við hana eru gömul naust. Í víkinni heitir Krókur, .ar sem bugur kemur á hana innan við Votumýri. Á Stekkjarnesi var Stekkur. Naustvíkurmegin við nesið er lækur, Stekkjarlækur.

Heimildir: Örnefnaskrá Naustvíkur

ST-007:019 *Göngumannaskörð* heimild leið

Í Neðri- og Efri-Bekki. Ofan við þá taka við Göngumannaskörð. Um þau lá reiðvegur norður í Trékyllisvík.

Heimildir: Örnefnaskrá Naustvíkur

ST-007:020 *Nónhyrna* heimild eyktamark

Innan af þeim er stórt hvolf, eins konar dalur, Nónhyrnuhvolf. Fjallið innan við það heitir Nónhyrna. Það var eyktamark frá Naustvík.

Heimildir: Örnefnaskrá Naustvíkur

ST-007:021 heimild stekkur

Nr. 1 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-007:022 heimild útihús

Nr. 2 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-007:023 heimild útihús

Nr. 3 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-007:024 garðlag óþekkt

Nr. 4 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-007:025 heimild útihús

Nr. 5 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-007:026 heimild útihús

Nr. 6 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-007:027 heimild útihús

Nr. 7 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-008 Kjörvogur

Dýrleiki 8 hundruð. Nýbýlið Víganes er talið með Kjörvogi.

ST-008:001 bæjarhóll býli

Nr. 1 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort 1917.

ST-008:002 heimild mógrafir

Mólækur, landamerki Kjörvogs og Víganes, á upptök í mýrum og flóum upp í brekkunum sem fellur til sjávar. Við bakka hans neðan til eru mógrafir. Innan við hann er Litlanes. Þar var um stutt skeið á 20. Öld samnefnt býli. Ofan við Litlanes eru Innri Klímpur, sem eru klettaklungur upp úr mýrar- og mólendi. Nokkuð innar beint niður af Kjörvogsbænum er klöpp við sjó sem nefnist Þvottaklöpp. Við hana og á henni voru sokkaplög og ytri fatnaður þvegin.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjörvogs

ST-008:003 *Mólækur* heimild landamerki

Mólækur, landamerki Kjörvogs og Víganes, á upptök í mýrum og flóum upp í brekkunum sem fellur til sjávar. Við bakka hans neðan til eru mógrafir. Innan við hann er Litlanes. Þar var um stutt skeið á 20. Öld samnefnt býli. Ofan við Litlanes eru Innri Klímpur, sem eru klettaklungur upp úr mýrar- og mólendi. Nokkuð innar beint

niður af Kjörvogsbænum er klöpp við sjó sem nefnist Þvottaklöpp. Við hana og á henni voru sokkaplögg og ytri fatnaður þvegin.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjörvogs

ST-008:004 Þvottaklöpp heimild þvottalaug

Mólækur, landamerki Kjörvogs og Víganess, á upptök í mýrum og flóum upp í brekkunum sem fellur til sjávar. Við bakka hans neðan til eru mógrafir. Innan við hann er Litlanes. Þar var um stutt skeið á 20. Öld samnefnt býli. Ofan við Litlanes eru Innri Klímpur, sem eru klettaklungur upp úr mýrar- og mólendi. Nokkuð innar beint niður af Kjörvogsbænum er klöpp við sjó sem nefnist Þvottaklöpp. Við hana og á henni voru sokkaplögg og ytri fatnaður þvegin.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjörvogs

ST-008:005 Ból heimild kvíar

Klettatangi gengur fram í sjó nokkru innar. Hann heitir Hólmi eða Kjörvogshólmi. Lægra er fyrir ofan hann. Aðeins innar og upp af honum var Ból. Þar voru kvíar mjólkaðar. Fært var frá seinast árið 1936. Neðan við Ból var bátalending, Vör. Flúrnar beggja megin við hana heita Vararveggir. Víkin inn af nefnist Káravík. Roksamt er þar í suðvestan og vestanátt. Innan við Káravík er Náthaganes. Þar var stekkur, sem nefndist Náthagi. Lömbum var stíað þar frá mæðrum sínum þrjár vikur fyrir fráfærur.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjörvogs

ST-008:006 Vör heimild lending

Klettatangi gengur fram í sjó nokkru innar. Hann heitir Hólmi eða Kjörvogshólmi. Lægra er fyrir ofan hann. Aðeins innar og upp af honum var Ból. Þar voru kvíar mjólkaðar. Fært var frá seinast árið 1936. Neðan við Ból var bátalending, Vör. Flúrnar beggja megin við hana heita Vararveggir. Víkin inn af nefnist Káravík. Roksamt er þar í suðvestan og vestanátt. Innan við Káravík er Náthaganes. Þar var stekkur, sem nefndist Náthagi. Lömbum var stíað þar frá mæðrum sínum þrjár vikur fyrir fráfærur.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjörvogs

ST-008:007 Náthagi heimild stekkur

Klettatangi gengur fram í sjó nokkru innar. Hann heitir Hólmi eða Kjörvogshólmi. Lægra er fyrir ofan hann. Aðeins innar og upp af honum var Ból. Þar voru kvíar mjólkaðar. Fært var frá seinast árið 1936. Neðan við Ból var bátalending, Vör. Flúrnar beggja megin við hana heita Vararveggir. Víkin inn af nefnist Káravík. Roksamt er þar í suðvestan og vestanátt. Innan við Káravík er Náthaganes. Þar var stekkur, sem nefndist Náthagi. Lömbum var stíað þar frá mæðrum sínum þrjár vikur fyrir fráfærur.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjörvogs

ST-008:008 Kleif heimild leið

Þá tekur við Kleifarvík, sem endar við svokallaða Kleif, sem er klettahryggur í sjó fram, gróinn að ofan. Yfir hana er göngu- og reiðgata. Innan við Kleifina er nafnlaus vík. Lækur, sem heitir Baltarlækur, rennur frá fjalli til sjávar innan við hana eftir ávölum hrygg, sem hann hefur borið fram úr mól og grjóti. Hryggurinn heitir Böltur. Næst er ónefnd vík, þá Stekkjarnes. Þar var stekkið fyrir aldamót, en mun hafa þótt óhentugt vegna fjarlægðar (u.þ.b. 20 mín gangur). Þar voru tóftarbrot, sem nefndust Gamlistekkur. Rétt innan við hann liggur gatan milli tveggja bergstanda, sem nefnast Dyraberg. Þar bjó huldufólk.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjörvogs

ST-008:009 Gamlistekkur heimild stekkur

Þá tekur við Kleifarvík, sem endar við svokallaða Kleif, sem er klettahryggur í sjó fram, gróinn að ofan. Yfir hana er göngu- og reiðgata. Innan við Kleifina er nafnlaus vík. Lækur, sem heitir Baltarlækur, rennur frá fjalli til sjávar innan við hana eftir ávölum hrygg, sem hann hefur borið fram úr mól og grjóti. Hryggurinn heitir Böltur. Næst er ónefnd vík, þá Stekkjarnes. Þar var stekkið fyrir aldamót, en mun hafa þótt óhentugt vegna fjarlægðar (u.þ.b. 20 mín gangur). Þar voru tóftarbrot, sem nefndust Gamlistekkur. Rétt innan við hann liggur gatan milli tveggja bergstanda, sem nefnast Dyraberg. Þar bjó huldufólk.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjörvogs

ST-008:010 Dyraberg frásögn huldufólksbústaður

Þá tekur við Kleifarvík, sem endar við svokallaða Kleif, sem er klettahryggur í sjó fram, gróinn að ofan. Yfir hana er göngu- og reiðgata. Innan við Kleifina er nafnlaus vík. Lækur, sem heitir Baltarlækur, rennur frá fjalli til sjávar innan við hana eftir ávölum hrygg, sem hann hefur borið fram úr mól og grjóti. Hryggurinn heitir Böltur. Næst er ónefnd vík, þá Stekkjarnes. Þar var stekkið fyrir aldamót, en mun hafa þótt óhentugt vegna fjarlægðar

(u.þ.b. 20 mín gangur). Þar voru tóftarbrot, sem nefndust Gamlistekkur. Rétt innan við hann liggur gatan milli tveggja bergstanda, sem nefnast Dyraberg. Þar bjó huldufólk.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjörvogs

ST-008:011 *Hrafnshamar* frásögn huldufólksbústaður

Ónar heita víkur innan við Vallanesið inn að Ytra Kýrvíkurnesi. Upp af Ónavík er Hrafnshamar, hár kletthalli, sem vegurinn liggur yfir. Hann átti að vera huldufólkskirkja.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjörvogs

ST-008:012 *Sætrakofi* heimild óþekkt

Ytri Kýrvíkurnes kofnar í tvennt af djúpum bás, sem heitir Merarbás. Sú sögn var, að þar hefði hrapað hryssa. Næst er ónefnd vík, síðan Innra Kýrvíkurnes. Innan við það er ónefnd vík inn að Innstugjá, sem síðar getur. Þá tekur við Sætravík inn að Sætratanga, sem er klettanes. Upp af Sætratanga og út að Sætragili, var Sætratún. Það er nú að mestu komið undir veg. Þar var kofi, sem notaður var til viðlegu við heyskap. Hann var kallaður Sætrakofi.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjörvogs

ST-008:013 *Kaupmannahafnarvogur* heimild KAUPSTAÐUR

Innan til á Sætra tanga er Hringsvogur. Næst er ónefnd vík, svo Kaupmannahafnarvogur eða Kaupmannahöfn. Lausasagnir eru, að þar hafi tíðkast kaupmennska af skipum. Tóftir eru upp af vognum, sem engar sagnir eru um.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjörvogs

ST-008:014 *Slorsafóftir* heimild fjárhús

Túnið í Kjörvogi skiptist í Ytratún og Innratún, sitt hvoru megin við bæinn. Vestast í túninu rétt innan við túngarðinn á Innratúni voru tóftir af fjárhúsi og hlöðu. Þær hétu einu nafni Slorsatóftir, kenndar við slorkálf sem kallaður var Slorsi. Sagt var að hann hefðikafnað í polli í fjárhústóftinni og gengið síðan aftur.

Heimildir: Örnefnaskrá Kjörvogs

ST-008:015 heimild verbúð

Þar er á jörðinni búð ein. Hana bygði í fyrstunni Halldór heitinn Magnússon, síðan fjell hún niður, eftir það ljet Jón Magnússon á Reykjarnesi uppbyggja búðina aftur. Við hana er á vorin Hannes Jónsson í Reykjarfirði með skip sitt til hákalla afla á vorin. Þar fyrir utan er hún í eyði. Vertoll hefur Hannes öngvan goldið nema einu sinni v álnir. Af þessari búð geldst ekkert til ábuanda. Önnur búð hefur þar verið. Við hana hafa í sama máta sjómenn verið á vordag til hákalla afla. Nú er búðin niður fallin. Búðina bygðu Jón Hallvarðsson í Naustvíkum og Guðmundur Sveinbjörnsson sem þá var í Naustvíkum.

Heimildir: Árni Magnússon, Páll Vídalín, Jarðabók VII. Kaupmannahöfn 1940.

ST-008:016 tóftir óþekkt

Site seems to be young. All structures except f have tall ... and very green walls. F's are very thin. The location on the edge of high ground above a mýri – hammocks and another mýri further upslope. Downslope ca. 150m is the stream. Description: Structure A) Turf structure – walls 40 cm tall. B) Turf structure – walls 40 cm tall. C) Turf structure – walls 50-60 cm tall. D) Turf structure – walls 40-50 cm tall. E) Turf/Stone structure- walls 30-40 cm tall. F) Outbuilding turf. Beitarhús. Walls 25cm tall... Fornleifaskráð: 11.07.1990. Fornleifanúmer: 4901-31.

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-008:017 heimild útihús

Nr. 2 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-008:018 heimild útihús

Nr. 1 á túnakorti Víganess.

Heimildir: Túnakort Víganess frá 1917.

ST-008:019 heimild útihús

Nr. 2 á túnakorti Víganess.

Heimildir: Túnakort Víganess frá 1917.

ST-009 Gjögur

Dýrleiki 4 hundruð. Þann tíma kom hallæri svá mikit á Ísland, at ekki hefir jafnmikit komit. Þá tók af nálíga allan sjávarafla ok reka. Þat stóð yfir í mörg ár.... Þorsteinn hét maður, er bjó á Reykjanesi... Einarr hét sá maður, er bjó at Gjögri. Hann var landseti Kaldbeklinga ok skyldi geyma reka þeirra þeim megin fjarða...(Ísl.sög. VI, Grettis saga Ásmundarsonar, kaf.9, bls. 24). Tún 1.3 ha. 1917. 1/2 slétt.

ST-009:001 *Bæjarhóll* bæjarhóll býli

Stærsti hóll í túninu nefnist Hjóllhóll. Rani tekur við af honum lægri en hóllinn en nokkru hærri en Andrésarflöt, sem liggur milli sjávar og Rana. Bæjarhóll var við bæinn. Hjóllhóll er hið forna bæjarstæði.

Heimildir: Örnefnaskrá Gjögurs. Túnkort frá 1917.

ST-009:002 *Krókavör* heimild lending

Landamerkjálækur milli Kjörvogs og Gjögurs rennur út í Brandsvík. Brandsvíkurklettur var sunnanvert við víkina en er nú horfinn vegna hafnarbóta. Fram af honum var mikil flúra. Nú er þar bryggja. Sunnan við hana er Krókvör. Við hlið hennar er Hjólmarsvör. Sameiginleg innsigling er í varirnar, en síðan er beygt á bakborða inn í Krókvör, sem er krókmynduð. Hjólmarsvör er kennd við Hjólmarr, föður Sörla sem bjó hana til um 1910. Næst er Jónsvör. Jón Sveinsson, kaupmaður á Gjögri, bjó hana til um 1924-25. Næsta vör er Ræpa. Það er gamalt uppsátur. Sagt var, að nafnið stafaði af því, að þrengsli voru í vararmynni, svo að erfitt var að komast upp í hana og því sagt, að vörin væri ræpuleg.

Heimildir: Örnefnaskrá Gjögurs

ST-009:003 *Hjólmarsvör* heimild lending

Landamerkjálækur milli Kjörvogs og Gjögurs rennur út í Brandsvík. Brandsvíkurklettur var sunnanvert við víkina en er nú horfinn vegna hafnarbóta. Fram af honum var mikil flúra. Nú er þar bryggja. Sunnan við hana er Krókvör. Við hlið hennar er Hjólmarsvör. Sameiginleg innsigling er í varirnar, en síðan er beygt á bakborða inn í Krókvör, sem er krókmynduð. Hjólmarsvör er kennd við Hjólmarr, föður Sörla sem bjó hana til um 1910. Næst er Jónsvör. Jón Sveinsson, kaupmaður á Gjögri, bjó hana til um 1924-25. Næsta vör er Ræpa. Það er gamalt uppsátur. Sagt var, að nafnið stafaði af því, að þrengsli voru í vararmynni, svo að erfitt var að komast upp í hana og því sagt, að vörin væri ræpuleg.

Heimildir: Örnefnaskrá Gjögurs

ST-009:004 *Ræpa* heimild lending

Landamerkjálækur milli Kjörvogs og Gjögurs rennur út í Brandsvík. Brandsvíkurklettur var sunnanvert við víkina en er nú horfinn vegna hafnarbóta. Fram af honum var mikil flúra. Nú er þar bryggja. Sunnan við hana er Krókvör. Við hlið hennar er Hjólmarsvör. Sameiginleg innsigling er í varirnar, en síðan er beygt á bakborða inn í Krókvör, sem er krókmynduð. Hjólmarsvör er kennd við Hjólmarr, föður Sörla sem bjó hana til um 1910. Næst er Jónsvör. Jón Sveinsson, kaupmaður á Gjögri, bjó hana til um 1924-25. Næsta vör er Ræpa. Það er gamalt uppsátur. Sagt var, að nafnið stafaði af því, að þrengsli voru í vararmynni, svo að erfitt var að komast upp í hana og því sagt, að vörin væri ræpuleg.

Heimildir: Örnefnaskrá Gjögurs

ST-009:005 *Broddanesbúð* heimild verbúð

Grjóturð er síðan út að Broddanesbúðartanga, sem á korti herforingjaráðs nefnist Gjögurstangi. Broddanesbúðarklettur er upp af tanganum. Á klettinum stóð búð, sem hét Broddanesbúð. Nú eru þar tóftir, en síðast mun hafa verið búð þar um 1914-15.

Heimildir: Örnefnaskrá Gjögurs

ST-009:006 *Hleinabúðir* heimild verbúð

Hleinabúðir eru tangi með hleinum austan við voginn (Bæjarvog). Upp á Hleinabúðum var búinn til Stekkur upp úr gömlum tóftarbrotum. Niður af Stekknum fram á tangann var girtur Náthagi.

Heimildir: Örnefnaskrá Gjögurs

ST-009:007 *Stekkur* heimild stekkur

Hleinabúðir eru tangi með hleinum austan við voginn (Bæjarvog). Upp á Hleinabúðum var búinn til Stekkur upp úr gömlum tóftarbrotum. Niður af Stekknum fram á tangann var girtur Náthagi.

Heimildir: Örnefnaskrá Gjögurs

ST-009:008 *Náthagi* heimild náthagi

Hleinabúðir eru tangi með hleinum austan við voginn (Bæjarvog). Upp á Hleinabúðum var búinn til Stekkur upp

úr gömlum tóftarbrotum. Niður af Stekknum fram á tangann var girtur Nátthagi.

Heimildir: Örnefnaskrá Gjögurs

ST-009:009 *Sog heimild lending*

Hákarlavogshaus er endinn á Austurklettum. Gjögursviti stendur á honum. Hann er þverhníptur niður að Hákarlavogi sem er smávogur. Í því var lending. Í klettunum fram við Sogið er heitt vatn. Næsta vík er Pollavík. Hún er að mestu umlukt klettum, svo að ofan við þá myndast eins konar pollur. Þar var ekki lendandi nema á flóði og í góðu veðri. Næsta vík norðan við hana er Akurvík, sem Akurvíkurlækur fellur í, landamerki Gjögurs og Reykjarness.

Heimildir: Örnefnaskrá Gjögurs

ST-009:010 *Gugguvarða* varða samgöngubót

Skammt ofan við upptök hans (Akurvíkurlæk) eru svonefndir Melar, sem ná yfir mikið af landi jarðarinnar. Á þeim er flugvöllur. Á leið frá Gjögri til flugvallarins er kúpóttur steinn, sem nefndur er Hvíldarsteinn. Vel má hugsa sér að þangað hafi verið áfangi, þegar menn voru að bera rekavið heim að bæ. Skammt frá er varða, sem nefnist Gugguvarða. Ekkert er vitað um nafnið. Hér nefnir Valdimar tvö örnefni Gugguvörðuholt og Gugguvörðu. Ingimar minnir að Valdimar hafi sagt, að þessi örnefni hafi til verið í Gjögurslandi og hann heyrir þau ungur, en nú glötuð, hvar eru.

Heimildir: Örnefnaskrá Gjögurs

ST-009:011 *Hjallhóll* heimild hjallur

Stærsti hóll í túninu nefnist Hjallhóll. Rani tekur við af honum lægri en hóllinn en nokkru hærri en Andrésarflöt, sem liggur milli sjávar og Rana. Bæjarhóll var við bæinn.

Heimildir: Örnefnaskrá Gjögurs

ST-009:012 *Samsonarbúðir* heimild verbúð

Lítill lækur skilur að Gjögurstún og Samsonarbúðatún, sem er austar. Það er upp af Halldórsvog. Á því voru allmikil merki um búðir, sem nefndust Samsonarbúðir, en e.t.v. hafa einhverjir þeirra fyrrum átt önnur nöfn.

Heimildir: Örnefnaskrá Gjögurs

ST-009:013 *Hjálmarsholt* heimild skotbyrgi

Þegar farið er veginn, sem liggur upp frá Gjögri, eru Hellur skammt ofan við túnið, vestanvert við veginn. Þetta eru flatar hellur. Nær þorpinu eru Neðri- eða Lægri-Hellur, nokkru ofar Efri- eða Hærri-Hellur. Austur frá þeim, austan við veginn, eru tveir stakir steinar, Stórusteinar. Austar er svonefnt Hjálmarsholt, sem mun vera kennt við föður Sörla, en hann byggði þar skothús.

Heimildir: Örnefnaskrá Gjögurs

ST-009:014 *Þórðarbúð* heimild verbúð

Í landinu eru vermannabúðir. Þórðarbúð. Búðina hefur Þórður Guðmundsson að Húsavík og geldur með hásetunum lifrar hálfturni í xv álnir, skiftist búðarleigan til betalings millum skipverjanna eftir proportion. Þessi búð er uppsmíðuð innan átta ára. Búðina heldur hann sjálfur við magt.

Heimildir: Árni Magnússon, Páll Vídalíns, Jarðabók, VII. Kaupmannahöfn 1940.

ST-009:015 *Andresarbúð* heimild verbúð

Andresarbúð. Andres Magnússon hefur bygt þessa búð. Hann geldur eftir hana xv álnir í lifur, so sem áður segir, eftir proportion milli skipsverjanna.

Heimildir: Árni Magnússon, Páll Vídalíns, Jarðabók, VII. Kaupmannahöfn 1940.

ST-009:016 *Búð Sr. Bjarna* heimild verbúð

Búð Sr. Bjarna. Búðina hefur Sr. Bjarni sjálfur uppbyggt. Skip á hann þar eitt, sem gengur á vorin til hákalla, so sem umgetur áður í Árnesi.

Heimildir: Árni Magnússon, Páll Vídalíns, Jarðabók, VII. Kaupmannahöfn 1940.

ST-009:017 *Búð Einars Magnússonar* heimild verbúð

Búð Einars Magnússonar. Búðina hefur bygt Jón Magnússon á Hafnarhólmi. Geldur hann og skipverjarnir vertollinn, so sem áður segir um skipin í sömu verstöðu, og í sama máta Einar Magnússon að sínum parti.

Heimildir: Árni Magnússon, Páll Vídalíns, Jarðabók, VII. Kaupmannahöfn 1940.

ST-009:018 *Búð Einars Pálssonar* heimild verbúð

Búð Einars Pálssonar. Búðina bygði sálugi Páll Gunnlaugsson, faðir Einars Pálssonar, og hafði þar skip og síðan Einar eftir hann.

Heimildir: Árni Magnússon, Páll Vídalíns, Jarðabók, VII. Kaupmannahöfn 1940.

ST-009:019 *Sigurðarbúð* heimild verbúð

Sigurðarbúð. Hana hefur í fyrstunni uppbyggt Halldór heitinn Magnússon. Nú hefur þessa búð Sigurður Jónsson í Bæ á Selströnd.

Heimildir: Árni Magnússon, Páll Vídalíns, Jarðabók, VII. Kaupmannahöfn 1940.

ST-009:020 *Björnsbúð* heimild verbúð

Björnsbúð. Hana bygði fyrst Þórður Bjarnason að Felli við Trjeykylisvík.

Heimildir: Árni Magnússon, Páll Vídalíns, Jarðabók, VII. Kaupmannahöfn 1940.

ST-009:021 *Jónsbúð* heimild verbúð

Jónsbúð. Þessa búð bygði Jón Hallvarðsson í Naustvíkum.

Heimildir: Árni Magnússon, Páll Vídalíns, Jarðabók, VII. Kaupmannahöfn 1940.

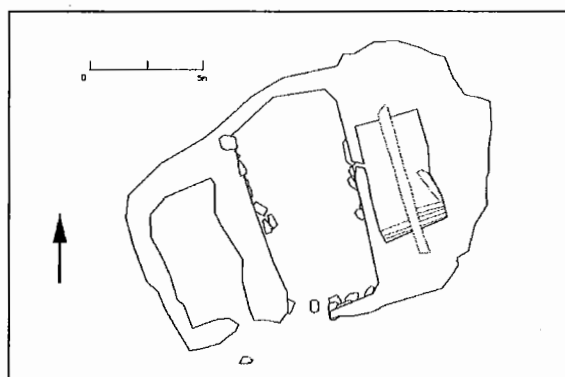
ST-009:022 tóft skotbyrgi

Austanmegin við bæjarstæði Gjögurs, við Hvítasanda.

The structure seemed to serve two purposes. An animal structure, perhaps an sheep house. B) A fox blind. The fox blind is later addition to the sheep house. The entrances face down slope, for drainage of the animal structure. The central part of the animal structure has a turf and stone foundation. Perhaps the first phase of construction. Then the secondary turf room to the left, finally the fox blind on the right.

Fornleifskráð 14.07.1990. Skráningarnúmer: 4901-46

Heimildir: Fornleifaskrá, Hunter College, Zooarchaeology laboratory.

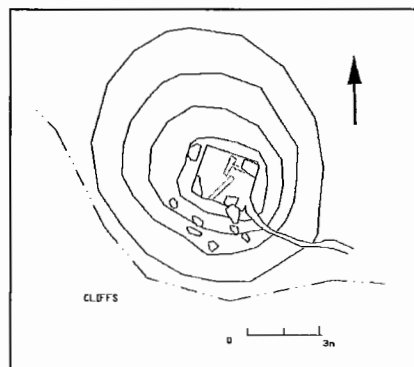
Teikn. 2. St-009:022.

ST-009:023 tóft skotbyrgi

Austanmegin við bæjarstæði Gjögurs, við Hvítasanda. Structure

appears to be modern blind dug into the natural landscape. The sub-surface rock and þúfur would permit this. The blind affords a good view of the landscape south of the air-field. Fornleifskráð 14.07.1990. Skráningarnúmer: 4901-47

Heimildir: Fornleifaskrá, Hunter College, Zooarchaeology laboratory.

Teikn.3. ST-009:023

ST-009:024 heimild útihús

Nr. 1 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-009:025 heimild útihús

Nr. 2 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-009:026 heimild útihús

Nr.3 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-009:027 heimild útihús

Nr.4 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-009:028 garðlag óþekkt

Nr.5 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-009:029 heimild útihús

Nr.6 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-009:030 garðlag óþekkt

Nr.7 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-009:031 garðlag óþekkt

Nr.8 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-009:032 *Grænhóll* heimild býli

Nr. 1 á túnakorti Grænhóls.

Heimildir: Túnakort Grænhóls frá 1917.

ST-009:033 heimild útihús

Nr. 2 á túnakorti Grænhóls.

Heimildir: Túnakort Grænhóls frá 1917.

ST-009:034 heimild útihús

Nr. 3 á túnakorti Grænhóls.

Heimildir: Túnakort Grænhóls frá 1917.

ST-010 Reykjanes

Dýrleiki 12 hundruð. Þann tíma kom hallæri svá mikit á Ísland, at ekki hefir jafnmikit komit. Þá tók af nálíga allan sjávarafla ok reka. Þat stóð yfir í mörg ár.... Þorsteinn hét maður, er bjó á Reykjanesi... Einarr hét sá maðr, er bjó at Gjögri. Hann var landseti Kaldbeklinga ok skyldi geyma reka þeirra þeim megin fjarða...(Ísl.sög. VI, Grettis saga Ásmundarsonar, kaf.9, bls. 24)

ST-010:001 bæjarhóll býli

Belongs to Helgi Jónsson carpenter in Kópavogur, rented by the farmer at Litla Ávík. Recorded 1988. Haukur Jóhannesson (4.07.90) Mentioned that there are stories about a bænhús- He has also recorded them. I (VÖV) wondered today what structure 6 in the complex is. The structure has at least one clear corner. Inside it there are þúfur – long ones, oriented E/W.Fornleifaskráð 04.07.1990. Skráningarnúmer:4091-8

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory. Túnakort frá 1917.

ST-010:002 *Bænhúsflöt* heimild bænhús

Bænhúsflöt er í túni suður af bænum. Helgi veit ekki um, að þarna hafi verið bænhús. Sauðarhóll var einstakur hóll neðarlega á túninu. Þar mun hafa verið sauðahús. Neðsti hluti túnsins heitir Hjallvöllur. Fiskhjallar voru þar í eina tíð. Fjárhús stóðu með nokkru millibili á miðju túninu sjávar megin við bæinn. Húsaflöt er flöt milli þeirra.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjanes

ST-010:003 *Sauðarhóll* heimild fjárhús

Bænhúsflöt er í túni suður af bænum. Helgi veit ekki um, að þarna hafi verið bænhús. Sauðarhóll var einstakur hóll neðarlega á túninu. Þar mun hafa verið sauðahús. Neðsti hluti túnsins heitir Hjallvöllur. Fiskhjallar voru þar í eina tíð. Fjárhús stóðu með nokkru millibili á miðju túninu sjávar megin við bæinn. Húsaflöt er flöt milli þeirra.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjanes

ST-010:004 *Hjallvöllur* heimild hjallur

Bænhúsflöt er í túni suður af bænum. Helgi veit ekki um, að þarna hafi verið bænhús. Sauðarhóll var einstakur hóll neðarlega á túninu. Þar mun hafa verið sauðahús. Neðsti hluti túnsins heitir Hjallvöllur. Fiskhjallar voru þar í eina tíð. Fjárhús stóðu með nokkru millibili á miðju túninu sjávar megin við bæinn. Húsaflöt er flöt milli þeirra.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjanes

ST-010:005 heimild fjárhús

Bænhúsflöt er í túni suður af bænum. Helgi veit ekki um, að þarna hafi verið bænhús. Sauðarhóll var einstakur hóll neðarlega á túninu. Þar mun hafa verið sauðahús. Neðsti hluti túnsins heitir Hjallvöllur. Fiskhjallar voru þar í eina tíð. Fjárhús stóðu með nokkru millibili á miðju túninu sjávar megin við bæinn. Húsaflöt er flöt milli þeirra.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjarnes

ST-010:006 Húsaflöt heimild óþekkt

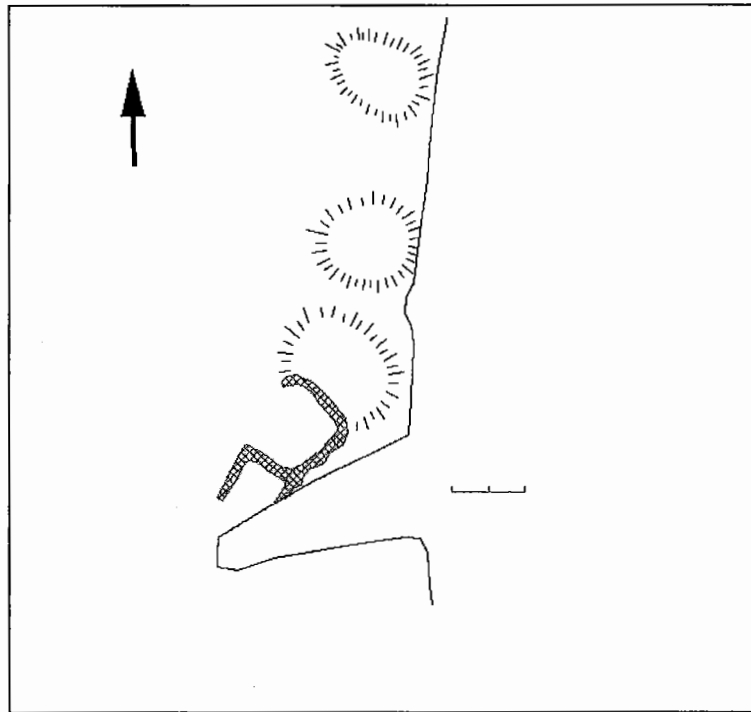
Bænhúsflöt er í túni suður af bænum. Helgi veit ekki um, að þarna hafi verið bænhús. Sauðarhóll var einstakur hóll neðarlega á túninu. Þar mun hafa verið sauðahús. Neðsti hluti túnsins heitir Hjallvöllur. Fiskhjallar voru þar í eina tíð. Fjárhús stóðu með nokkru millibili á miðju túninu sjávar megin við bæinn. Húsaflöt er flöt milli þeirra.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjarnes

ST-010:007 Akurvík heimild

verbúð

Landamerki milli Gjögurs og Reykjarness eru í miðri Akurvík. 4901-1 Akurvík. Fishing station. Recorded 1.7.1990 "The marine erosion has further cut back the north exposure of the site by an approximately 5 meters. Bone layer #1 is not visible in the exposure (...) There is much more damage to bone layers #2 and #3. Sheep are also using the exposure to shelter themselves from the wind – and as a result further damage to the site." Fornleifakönnun fór fram í júlí 1990. Thomas Amarosi og Thomas H. McGovern frá Mannfræðideild Hunter College, University of New York stóðu fyrir rannsókninni. Engin eiginlegur fornleifauppgröftur fór fram heldur voru þau svæði rannsökuð sem höfðu orðið eyðileggingu að bráð vegna uppblásturs. Fimm verbúðir voru skráðar.

Teikn 4. ST-010:007

Heimildir: Örnefnaskrá

Reykjarness. Amorosi, T., and T. H. McGovern. 1992. Archaeological Investigations in Árneshreppur. Dept. of Anthropology. Hunter College. Örnefnaskrá Reykjarness

ST-010:008 Lending heimild lending

Kolluklettur er klettur í fjörunni norður af Hundshálsi. Hann er skammt sunnan við Lendingu, sem er beint neðan við bæinn. Þaravíkurklettur er klettur í fjörunni norðanvert við Lendingu. Norðan við hann er Þaravík. Í henni r oft meiri þari en annarstaðar. Næst kemur klettótt nes, Þjófaness. Inn í það skerst djúpur vogur, sem heitir Þjófavogur.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjarness

ST-010:009 Stekkur heimild stekkur

Næst koma tvær víku, Heimri og Nyrðri Keflavík. Nyrðri víkin takmarkast af kletti, sem heitir Mölvíkurklettur. Norðan við hann er lítil vík, Mölvík. Út af Heimri Keflavík er sker, sem alltaf stendur upp úr, Skarfasker. Ofan við Nyrðri Keflavík var Stekkur.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjarness

ST-010:010 Grafarlækjafloi heimild mógrafir

Efra og Neðra Landskegg eru grasi vaxnar hillur í fjallinu (Reykjarneshyrnu) skammt ofan við sjó. Fé sótti mikið í hillurnar en til þess að komast þangað þurfti annað hvort að fara beint niður Hyrnuna eða af sjó. Kallað var "að fara niður í Landskegg". Mávastandur er einstakur klettadrangi sem er nokkuð áberandi sunnanvert í Hyrnunni. Vellir heita brattir grasi vaxnir fláar á nokkru svæði norðaustan og norðan í fjallinu. Neðan við þá eru brattir

klettur. Efsta hornið á Hyrnnunni heitir Hyrnustrútur. Þar eru landamerki milli Reykjaness og Litlu Ávíkur. Þaðan liggja þau í beina línu í þúfu eða Reiðholtsþúfu á Reiðholti. Það er holt, sem þjóðvegurinn liggur um. Frá henni eru merkin sjónhending í þúfu á Mýrarhnúk, hyrnulaga hnúk, sem rís upp úr mýrarfláka. Langt og mjótt vatn, Mýrarhnúksvatn, liggur milli Reiðholts og Mýrarhnúks. Brekkurnar upp frá vatninu að Reiðholti heita Vatnsbrekkur. Austan við Mýrarhnúk er Grafalækjarflói. Þar eru mógrafir.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjaness

ST-010:011 Sandlækjaholt heimild mógrafir

Flóinn, sem Sandlækir renna um, Sandlækjarflói, nær frá fjallsrótum niður undir vatn, sem heitir Mjóavatn. Austan við Sandlækina er langt holt, Langholt, að nokkru í Kjörvogslandi. Neðst Reykjaness megin í Sandlækjarflóa er holt, sem nefnist Sandlækjaholt. Þar eru mógrafir.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjaness

ST-010:012 Stekkur heimild stekkur

Stekkjjarvatn er stutt fyrir ofan bæinn að Reykjanesi. Það dregur nafn sitt af Stekk, sem einhvern tíma hefur verið norðan við vatnið. Nokkur tóftarbrot sjást þar. Umhverfis vatnið er Stekkjarvatnsflói. Há þúfa norðan vð vatnið heitir Stekkjarvatnsþúfa. Stokkar nefnast lækir með háum bökkum, sem renna úr Stekkjarvatni í Reykjanesgil. Það er smálækur, sem rennur til sjávar vestan við bæinn. Gilholt er vestan við Reykjanesgil. Þar eru mógrafir. Gilið rennur um djúpa laut, Kaplallaut, rétt ofan við bæinn. Brekka upp af bænum nefnist Bólbrekka. Þar eru gamlar tóftir.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjaness

ST-010:013 heimild mógrafir

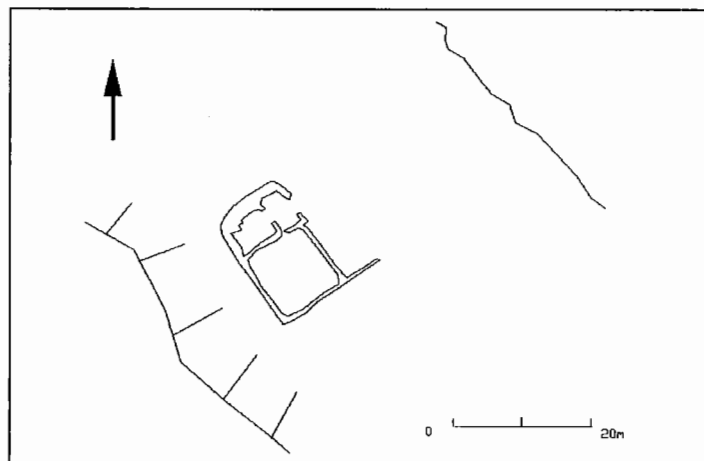
Stekkjjarvatn er stutt fyrir ofan bæinn að Reykjanesi. Það dregur nafn sitt af Stekk, sem einhvern tíma hefur verið norðan við vatnið. Nokkur tóftarbrot sjást þar. Umhverfis vatnið er Stekkjarvatnsflói. Há þúfa norðan vð vatnið heitir Stekkjarvatnsþúfa. Stokkar nefnast lækir með háum bökkum, sem renna úr Stekkjarvatni í Reykjanesgil. Það er smálækur, sem rennur til sjávar vestan við bæinn. Gilholt er vestan við Reykjanesgil. Þar eru mógrafir. Gilið rennur um djúpa laut, Kaplallaut, rétt ofan við bæinn. Brekka upp af bænum nefnist Bólbrekka. Þar eru gamlar tóftir.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjaness

ST-010:014 heimild óþekkt

Stekkjjarvatn er stutt fyrir ofan bæinn að Reykjanesi. Það dregur nafn sitt af Stekk, sem einhvern tíma hefur verið norðan við vatnið. Nokkur tóftarbrot sjást þar. Umhverfis vatnið er Stekkjarvatnsflói. Há þúfa norðan vð vatnið heitir Stekkjarvatnsþúfa. Stokkar nefnast lækir með háum bökkum, sem renna úr Stekkjarvatni í Reykjanesgil. Það er smálækur, sem rennur til sjávar vestan við bæinn. Gilholt er vestan við Reykjanesgil. Þar eru mógrafir. Gilið rennur um djúpa laut, Kaplallaut, rétt ofan við bæinn. Brekka upp af bænum nefnist Bólbrekka. Þar eru gamlar tóftir.

Heimildir: Örnefnaskrá Reykjaness

Teikn 5. ST-010:016

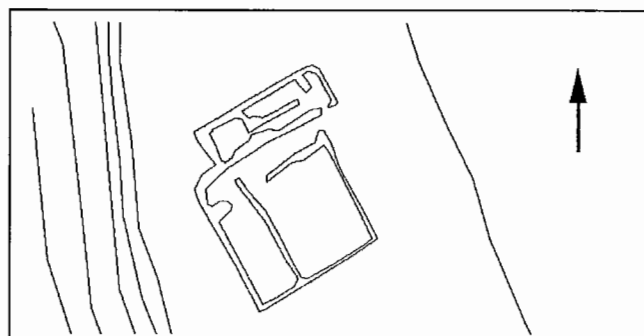
ST-010:015 tóft beitarhús

Grassy ruin above a boggy area on a slope. Belongs to Reykjarnes. Fornleifaskráð 05.07.1990. Fornleifanúmer: 4901-11

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-010:016 tóft beitarhús

Belongs to Reykjarnes. Fornleifaskráð 07.07.1990. Fornleifanúmer: 4901-16

Teikn 6. ST-010:017

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-010:017 tóft beitarhús

Belongs to Reykjarnes. Fornleifaskráð 07.07.1990. Fornleifanúmer: 4901-17

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-010:018 kuml legstaður

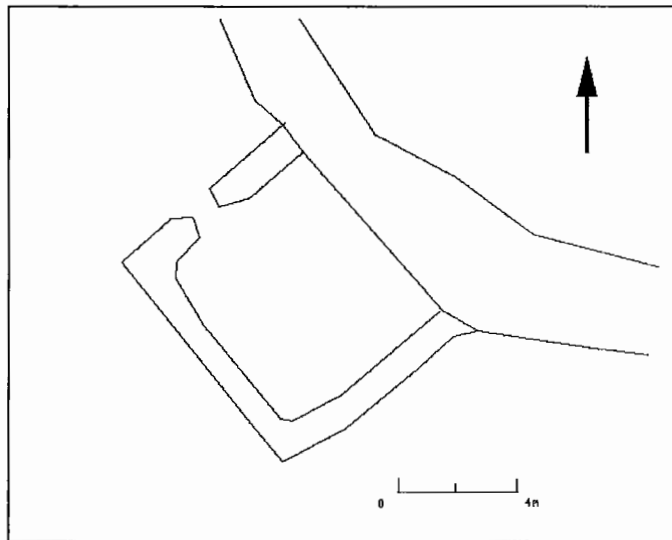
Belongs probably to Reykjarnes. Farmer at Litla Ávík knows of no road marks in the neighbourhood. He rents the land. Fornleifaskráð 07.07.1990. Fornleifanúmer: 4901-12.

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-010:019 tóft óþekkt

Once again another turf structure/ drier facing southerly direction. The southern wind acts as a good updraft. Site is also sheltered into what looks to be a higher lake terrace. Fornleifaskráð 19.07.1990. Fornleifanúmer: 4901-52.

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

Teikn. 7. ST-010:019

ST-010:020 tóft óþekkt

Another turf drier located on a low gravel spit. No real southern exposure. Site is also located near a turf cutting area. Fornleifaskráð 19.07.1990. Fornleifanúmer: 4901-53.

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-010:021 heimild útihús

Nr. 1 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-010:022 heimild útihús

Nr. 2 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-010:023 heimild útihús

Nr. 3 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-010:024 heimild útihús

Nr. 4 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-010:025 heimild útihús

Nr. 5 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

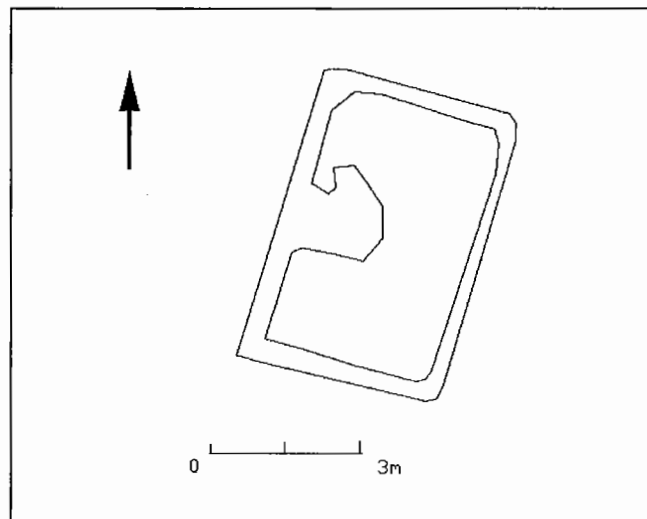
ST-010:026 heimildútihús

Nr. 6 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-010:027 heimildútihús

Nr. 7 á túnakorti.

Teikn. 8. ST-010:020

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-011 Ávík minni

Dýrleiki 6 hundruð.

Tún 1.9 ha. 1917. 1/2 slétt.

ST-011:001 bæjarhóll býli

Nr. 1 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-011:002 *Varðan* varða samgöngubót

Örnefni upp af túninu og út með sjónum: Leiðarhamar, Brekkur, Varðan, Hjallar og þar á nýbýlið Hjalli. Bólið, Krókur, Litli-Stekkur, Litlastekksnes, Vogar upp af þeim Vogamýri, Stekkjarnestangi, Stekkjarvík, Djúpuvík, heim af henni Gamli Náttthagi og heimar Litli náttthagi. Lambanes, Lambanestangi og í honum Dugguhola upp af Lambanesi, Lambaneshlíð. Símonarbás, Skriðuvík, Heimra Haganef fram af því Heimra-Hagasker. Gránuvík, Ytra-Haganef, Ytra-Hagasker. Hólahryggur, Hólar og upp af þeim Rauðaskriður. Utanvert við Hólahrygg er Þórðarhellir í klettabelti, sem nær út í Yztuvík.

Heimildir: Örnefnaskrá Litli-Ávíkur

ST-011:003 *Hjallar* heimild hjallur

Örnefni upp af túninu og út með sjónum: Leiðarhamar, Brekkur, Varðan, Hjallar og þar á nýbýlið Hjalli. Bólið, Krókur, Litli-Stekkur, Litlastekksnes, Vogar upp af þeim Vogamýri, Stekkjarnestangi, Stekkjarvík, Djúpuvík, heim af henni Gamli Náttthagi og heimar Litli náttthagi. Lambanes, Lambanestangi og í honum Dugguhola upp af Lambanesi, Lambaneshlíð. Símonarbás, Skriðuvík, Heimra Haganef fram af því Heimra-Hagasker. Gránuvík, Ytra-Haganef, Ytra-Hagasker. Hólahryggur, Hólar og upp af þeim Rauðaskriður. Utanvert við Hólahrygg er Þórðarhellir í klettabelti, sem nær út í Yztuvík.

Heimildir: Örnefnaskrá Litli-Ávíkur

ST-011:004 *Hjalli* heimild býli

Örnefni upp af túninu og út með sjónum: Leiðarhamar, Brekkur, Varðan, Hjallar og þar á nýbýlið Hjalli. Bólið, Krókur, Litli-Stekkur, Litlastekksnes, Vogar upp af þeim Vogamýri, Stekkjarnestangi, Stekkjarvík, Djúpuvík, heim af henni Gamli Náttthagi og heimar Litli náttthagi. Lambanes, Lambanestangi og í honum Dugguhola upp af Lambanesi, Lambaneshlíð. Símonarbás, Skriðuvík, Heimra Haganef fram af því Heimra-Hagasker. Gránuvík, Ytra-Haganef, Ytra-Hagasker. Hólahryggur, Hólar og upp af þeim Rauðaskriður. Utanvert við Hólahrygg er Þórðarhellir í klettabelti, sem nær út í Yztuvík.

Heimildir: Örnefnaskrá Litli-Ávíkur

ST-011:005 *Litli-Stekkur* heimild stekkur

Örnefni upp af túninu og út með sjónum: Leiðarhamar, Brekkur, Varðan, Hjallar og þar á nýbýlið Hjalli. Bólið, Krókur, Litli-Stekkur, Litlastekksnes, Vogar upp af þeim Vogamýri, Stekkjarnestangi, Stekkjarvík, Djúpuvík, heim af henni Gamli Náttthagi og heimar Litli náttthagi. Lambanes, Lambanestangi og í honum Dugguhola upp af Lambanesi, Lambaneshlíð. Símonarbás, Skriðuvík, Heimra Haganef fram af því Heimra-Hagasker. Gránuvík, Ytra-Haganef, Ytra-Hagasker. Hólahryggur, Hólar og upp af þeim Rauðaskriður. Utanvert við Hólahrygg er Þórðarhellir í klettabelti, sem nær út í Yztuvík.

Heimildir: Örnefnaskrá Litli-Ávíkur

ST-011:006 *Gamli-náttthagi* heimild náttthagi

Örnefni upp af túninu og út með sjónum: Leiðarhamar, Brekkur, Varðan, Hjallar og þar á nýbýlið Hjalli. Bólið, Krókur, Litli-Stekkur, Litlastekksnes, Vogar upp af þeim Vogamýri, Stekkjarnestangi, Stekkjarvík, Djúpuvík, heim af henni Gamli Náttthagi og heimar Litli náttthagi. Lambanes, Lambanestangi og í honum Dugguhola upp af Lambanesi, Lambaneshlíð. Símonarbás, Skriðuvík, Heimra Haganef fram af því Heimra-Hagasker. Gránuvík, Ytra-Haganef, Ytra-Hagasker. Hólahryggur, Hólar og upp af þeim Rauðaskriður. Utanvert við Hólahrygg er Þórðarhellir í klettabelti, sem nær út í Yztuvík.

Heimildir: Örnefnaskrá Litli-Ávíkur

ST-011:007 *Litli-náttthagi* heimild náttthagi

Örnefni upp af túninu og út með sjónum: Leiðarhamar, Brekkur, Varðan, Hjallar og þar á nýbýlið Hjalli. Bólið, Krókur, Litli-Stekkur, Litlastekksnes, Vogar upp af þeim Vogamýri, Stekkjarnestangi, Stekkjarvík, Djúpuvík, heim af henni Gamli Náttthagi og heimar Litli náttthagi. Lambanes, Lambanestangi og í honum Dugguhola upp af

Lambanesi, Lambaneshlíð. Símonarbás, Skriðuvík, Heimra Haganef fram af því Heimra-Hagasker. Gránuvík, Ytra-Haganef, Ytra-Hagasker. Hólahryggur, Hólar og upp af þeim Rauðaskriður. Utanvert við Hólahrygg er Þórðarhellir í klettabelti, sem nær út í Yztuvík.

Heimildir: Örnefnaskrá Litlu-Ávíkur

ST-011:008 Þórðarhellir heimild bústaður

Örnefni upp af túninu og út með sjónum: Leiðarhamar, Brekkur, Varðan, Hjallar og þar á nýbýlið Hjalli. Bólið, Krókur, Litli-Stekkur, Litlastekksnes, Vogar upp af þeim Vogamýri, Stekkjarnestangi, Stekkjarvík, Djúpuvík, heim af henni Gamli Náttthagi og heimar Litli náttthagi. Lambanes, Lambanestangi og í honum Dugguhola upp af Lambanesi, Lambaneshlíð. Símonarbás, Skriðuvík, Heimra Haganef fram af því Heimra-Hagasker. Gránuvík, Ytra-Haganef, Ytra-Hagasker. Hólahryggur, Hólar og upp af þeim Rauðaskriður. Utanvert við Hólahrygg er Þórðarhellir í klettabelti, sem nær út í Yztuvík. "Í Reykjaneshyrnu austanverðri, rúman klukkutíma gang frá Litlu-Ávík, er hellir sá, sem Þórðarhellir er nefndur. Er hann undir allháu hamrabelti; og er þaðan brött 20-30 m grjótskriða niður að sjó."

Heimildir: Örnefnaskrá Litlu Ávíkur, Strandapósturinn 9, 1975

ST-011:009 Gíslabali heimild býli

Gíslabali nýbýli úr landi Litlu-Ávíkur. Upp af honum er Akarrahjalli, Akarrahvolf og Akararkollur. Vestanvert við Akarrahvolf er Skál upp af henni Lambatindur. Vestan við Skálina er Reyðarfell. Niður af Skálina eru Lambatungur. Fjörtíuhestaengi upp af því Selbungur. Sel, Móholt, Stakkagarðsholt í endanum á því við ána er Grásteinn. Nr. 1 á túnakorti. The farm still has its fe pumping visible and working, also a possible clothes-drier standing near the farm house. Six structures. Two animal house, the farm house, a mystery stone structure and a small turf enclosure. There is also on garden on the right side of the tún. The farm was recently abandoned, somewhere in the late 1950's. It would seem that the farmers at Stóra and Litla Ávík use the farmstead for sheep grazing. Gíslabali must also be a recently added cot or tenant holding. There is no mention of the farm in the 1706 Árni Magnússon census, nor the 1845. Fornleifaskráð 09.07.1990. Fornleifanúmer: 4901-14.

Heimildir: Örnefnaskrá Litlu-Ávíkur. Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory. Túnakort Gíslabala frá 1917.

ST-011:010 Sel heimild sel

Gíslabali nýbýli úr landi Litlu-Ávíkur. Upp af honum er Akarrahjalli, Akarrahvolf og Akararkollur. Vestanvert við Akarrahvolf er Skál upp af henni Lambatindur. Vestan við Skálina er Reyðarfell. Niður af Skálina eru Lambatungur. Fjörtíuhestaengi upp af því Selbungur. Sel, Móholt, Stakkagarðsholt í endanum á því við ána er Grásteinn.

Heimildir: Örnefnaskrá Litlu-Ávíkur

ST-011:011 Móholt heimild mógrafir

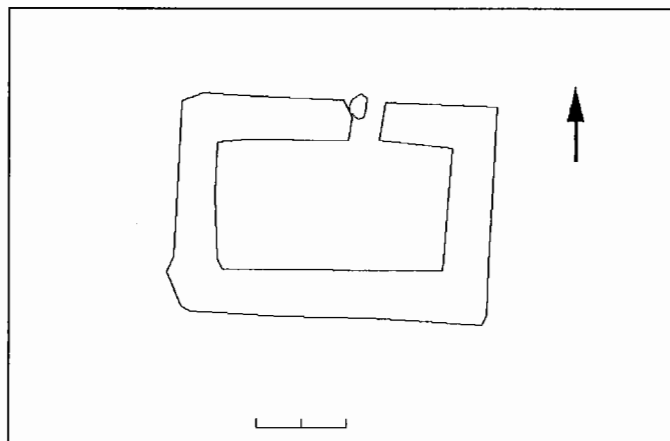
Gíslabali nýbýli úr landi Litlu-Ávíkur. Upp af honum er Akarrahjalli, Akarrahvolf og Akararkollur. Vestanvert við Akarrahvolf er Skál upp af henni Lambatindur. Vestan við Skálina er Reyðarfell. Niður af Skálina eru Lambatungur. Fjörtíuhestaengi upp af því Selbungur. Sel, Móholt, Stakkagarðsholt í endanum á því við ána er Grásteinn.

Heimildir: Örnefnaskrá Litlu-Ávíkur

ST-011:012 tóft beitarhús

Haukur says that it is unusual for a Beitarhús to have a door in the middle of the long wall –usually it was at the end wall. Belongs to the farm Finnbogastaðir. Said to be a beitarhús of the last century, before current family living at Finnbogastaðir. They moved their beitarhús down to Hellisvík. Fornleifaskráð 03.07.1990. Fornleifanúmer: 4901-10. Líklegt er að við skráningu hafi eitthvað misfarist þar sem að bærinn Finnbogastaðir er í minni. Árnesdals ekki Ávíkurdals.

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

Teikn.9. St:011:012

ST-011:013 tóft útihús

Site located on stonier ground than others nearby. Southern exposure. Mix between more recent alchemilla ? and an older succession of climax communities. Fornleifaskráð 03.07.1990.

Fornleifanúmer: 4901-45

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

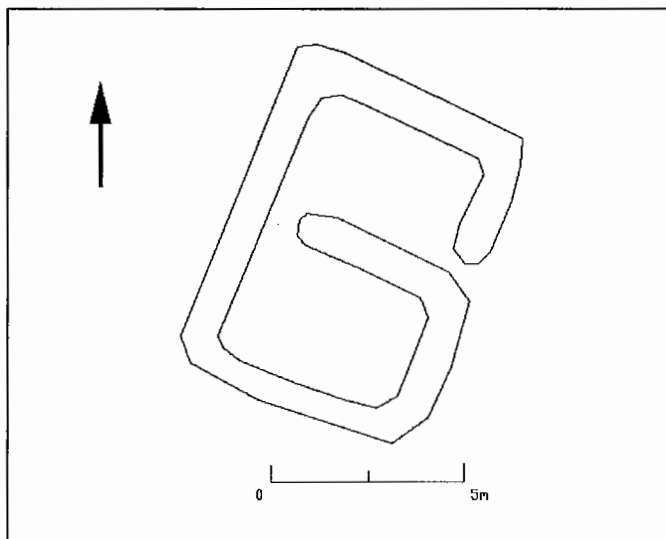
ST-011:014 tóft fjárhús

The structure might be one of the more recent in the valley. The turf is high and approx. 5 meters. Also the Grass communities seem even greener in the rain. Perhaps more nitrates in the soil to cause this greener color. Again it has a southern exposure, and a nice view.

Fornleifaskráð 13.07.1990.

Fornleifanúmer: 4901-44

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

Teikn. 10. ST-011:013

ST-011:015 tóft óþekkt

The apparent function of these structures is not clear. However structure 2 would appear to be associated with some type of turf cutting activity. Fornleifaskráð 10.07.1990.

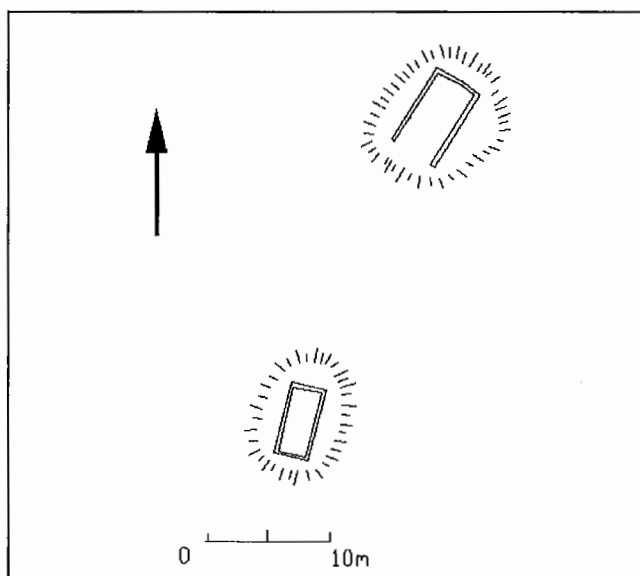
Fornleifanúmer: 4901-29

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-011:016 tóft óþekkt

Rectangular turf and stone structure. Not eroded - Walls are covered with vegetation and mossy. Seems to be a old structure. Farmer at Ávík does not know it. About 300 m SSW of the road about s-Ávík. Belongs to Ávík. NA yet another beitarhús in Ávíkurdalur says Sophie. Fornleifaskráð 10.07.1990. Fornleifanúmer: 4901-22

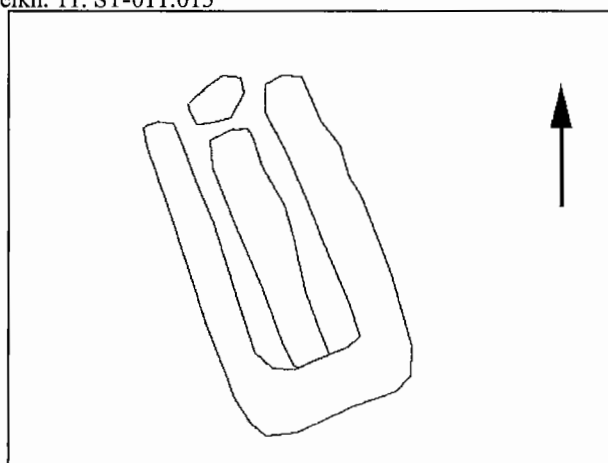
Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

Teikn. 11. ST-011:015

ST-011:017 tóft óþekkt

In Ávíkurdalur. Two turf structures. Three turf cutting areas. The two turf structures are on the southern face of this gravel spit. Similar to 4901-30. I would assume this orientation is for wind protection against a seaward southerly wind. As to the actual function of these turf structures, perhaps there are two: 1) A garden of sorts. There high up from the mýri and well drained. 2) Turf drying areas. Although they have a southern exposure. There is enough wind to act as a freeze drier for turf. Also there is some disturbance from the phone lines going across this area. The 1706 Árni Magnússon register mentions that the head of the Ávíkurdalur was a good place for cutting turf and fuel. 4901-41 would seem to be

Teikn. 12. ST-011:016

such an area. There are two types of turf that could be collected here. A turf for construction and one for fuel (Turf for fuel?) It seems that 4901-41 has evidence for both. I would assume that the larger flat areas are for construction. The smaller rounder and deeper cuttings for fuel.

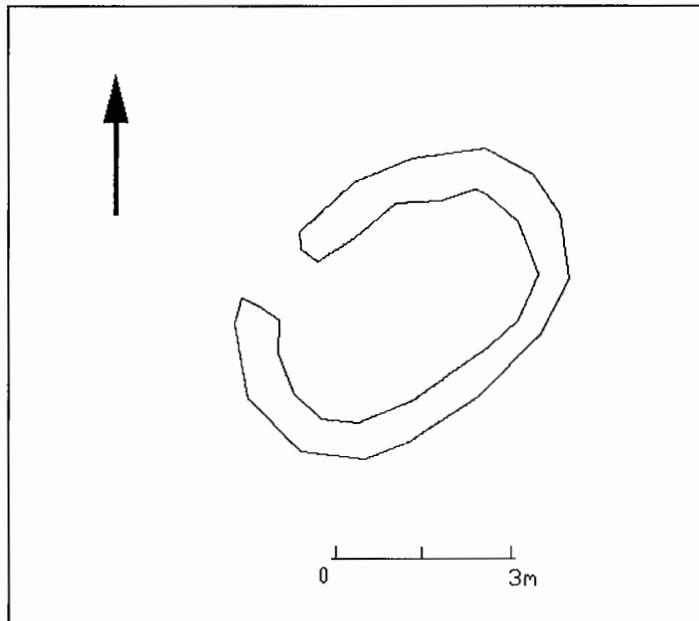
Fornleifaskráð 11.07.1990.
Fornleifanúmer: 4901-41

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-011:018 garðlag óþekkt

No artifacts present. Garden with a southern exposure and protection from a southerly seaward wind – similar to (4901-a) 4901-30. Fornleifaskráð 10.07.1990. Fornleifanúmer: 4901-28.

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-011:019 tóft óþekkt

The site is 30m at a bearing of 232° from 4901-24. Well preserved structure, tall straight walls, ca. 40 m tall, good green vegetation on walls. In Ávíkurdalur. The structure might be a rectangular hut which overlaps another structure. Fornleifaskráð 10.07.1990. Fornleifanúmer: 4901-24a/b.

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

Teikn. 13. ST-011:020.

ST-011:020 tóft óþekkt

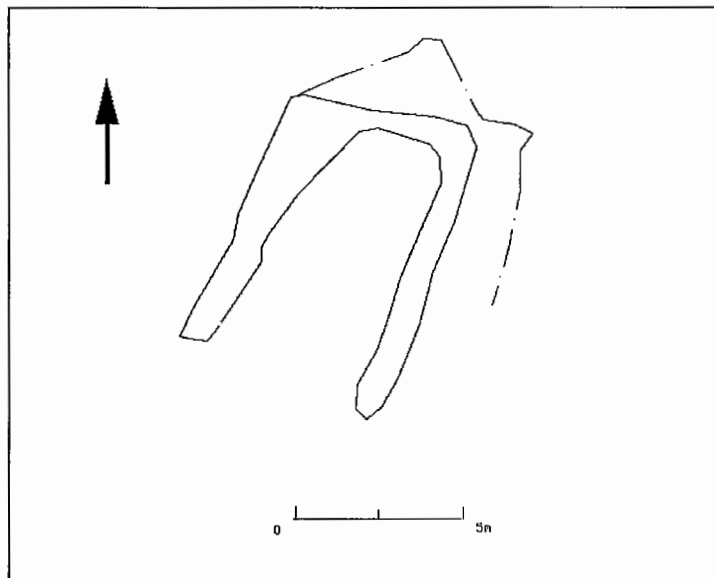
Ávíkurdalur. Site is a rounded structure perhaps walls... (note by Vilhjálmur Örn Vilhjálmsson: Here ends Hell Valley!). Fornleifaskráð 10.07.1990. Fornleifanúmer: 4901-38

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-011:021 garðlag óþekkt

Two structures visible these are adjoining garden plots. The construction of the garden is rather simple. A stone lined foundation and an approximately 5 meters of turf placed on top. The gardens also have a good southern exposure and protected from the southerly wind. There are high þúfur directly to the north and east. Perhaps some of this turf is the result of turf cutting activities. The þúfur's height in the extreme approaches 8m. 10.7.90. Fornleifaskráð 10.07.1990. Fornleifanúmer: 4901-30

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-011:022 tóft útihús

Low melted, very collapsed small building on a low ridge running on a ... of about 45°. The ridge is higher than the surrounding mýri and is covered ... Walls are about 30 m high -turfsome rock -perhaps...Fornleifaskráð 10.07.1990. Fornleifanúmer: 4901-23

Teikn. 14. ST-011:022

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-011:023 tóft útihús

One possible beitarhús. Possibly belongs to ÁvíkFornleifaskráð 10.07.1990. Fornleifanúmer: 4901-21

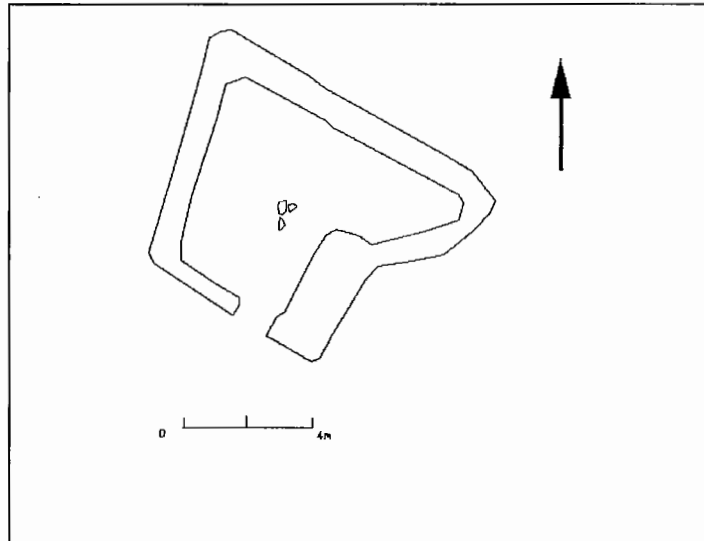
Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-011:024 náma rista

Ávíkurdalur. As with 4901-30, 4901-41 these structures also have a southerly exposure. However these sites are more exposed to the southerly wind from Trékyllisvík. There is also a large turf cutting area 30m to the south of this site, the area of the cutting is approx. 100*20 m. If one walks toward the river bank there similar cutting areas. Perhaps then these structures represent drying area for turf.Fornleifaskráð 11.07.1990.

Fornleifanúmer: 4901-42.

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

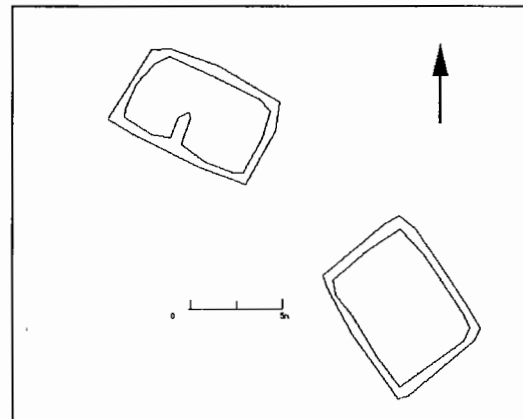
Teikn.15. ST-011:023

ST-011:025 tóft óþekkt

All of the ruins are situated on banks of gravel, sticking up from the bog around it. Vegetation is pretty dense but some erosion on the surface of the banks.

Mouth of Ávíkurdalur. Not more than 50 m between structures. From the vegetation it seems that the structures are of different period. (NB This site is recored three times). Fornleifaskráð 10.07.1990. Fornleifanúmer: 4901-25.

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

Teikn. 16. ST-011:024

ST-011:026 tóft óþekkt

Ávíkurdalur Well defined turf building ...(the rest is illegible). Fornleifaskráð 10.07.1990. Fornleifanúmer: 4901-35.

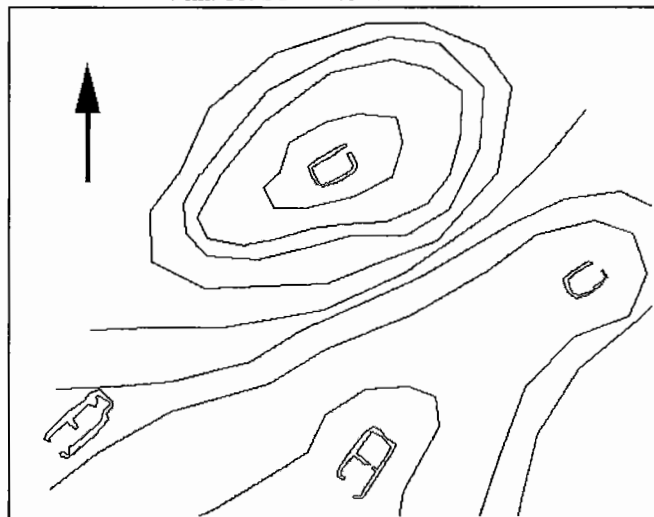
Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-011:027 náma rista

This structure might actually be an animal "hús". Why: 1) Some sort of doorway. 2) Its size, Its closer to a sheep house. 3) It's downhill orientation. The structure also seems older than the others (30,41,42,28,29). It has low turf walls and the vegie communities do not have as bright a green color to them.

Fornleifaskráð 11.07.1990. Fornleifanúmer: 4901-43.

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

Teikn. 17. ST-011:025

ST-011:028 tóftir óþekkt

Ávíkurdalur. Site appears to be sel like complex. It is located on the

southern/eastern bank of a stream bank – the ground falls rapidly to the west. The structures are well-preserved with tall walls. There is some slumping and steep trail erosion, especially on the southern end – hammocks on south as well. No midden visible but 2 sheep bones on streambank below structure e but these look recent. Hight of walls: A)40 cm. B)40 cm. C)40-50 cm. D)40-50 cm. E)30 cm. Fornleifaskráð 11.07.1990.

Fornleifanúmer: 4901-32.

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

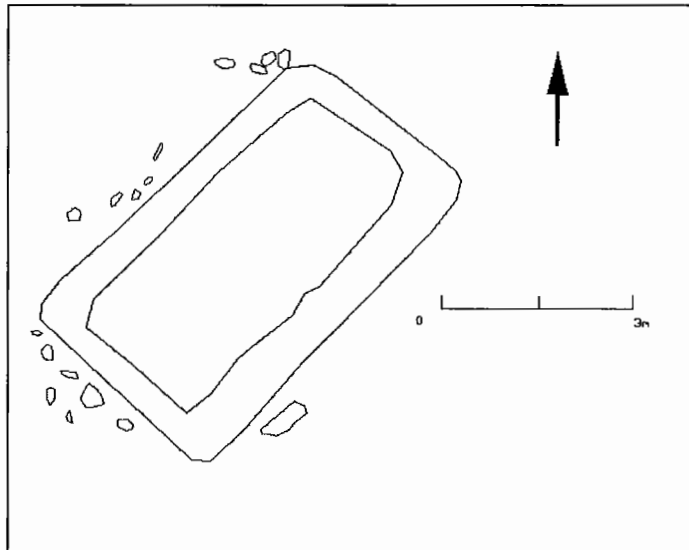
ST-011:029 tóftir óþekkt

Ávíkurdalur. Walls 25-35 m tall. Structure 4901-33 a) ...turf structure some rock 14.57 inside. Walls ca. 30 m tall. B) Small ... structure ph 5.0 inside. Walls ca. 25 m. c) Rectangular structure. Ph.5.8 inside.

Walls 30 cm tall. Wall across the middle – 2 rooms. d) Rectangular structure – ph 5.9 inside. Walls 25cm tall. 13.7.90.Fornleifaskráð 13.07.1990.

Fornleifanúmer: 4901-33.

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

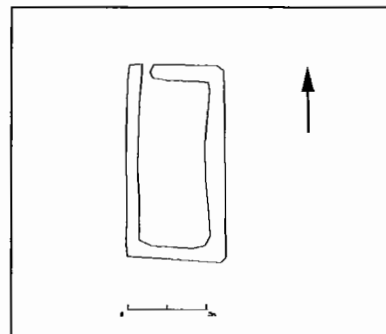

Teikn. 18. ST-011:026

ST-011:030 tóft óþekkt

The structure is a small set of walls built on a sw looking slope. Rising out of the mýri north of Gíslabæli. It seems to be a complex of rooms perhaps sheep house with a hay storage area. Belongs to Gíslabali. Fornleifaskráð 13.07.1990. Fornleifanúmer: 4901-15.

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

Teikn. 19. ST-011:027

ST-011:031 tóft óþekkt

Structure might belong to the abandoned farm at Gíslabæli. 9.7.90.Fornleifaskráð 09.07.1990. Fornleifanúmer: 4901-19.

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-011:032 tóft óþekkt

A hut of simple construction sod and stone walls about 30 m tall. Gíslabæli about 350m directly west of. Gíslabæli main farm ca. 300 m east of stream. Belongs to Gíslabali. Fornleifaskráð 09.07.1990. Fornleifanúmer: 4901-20.

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

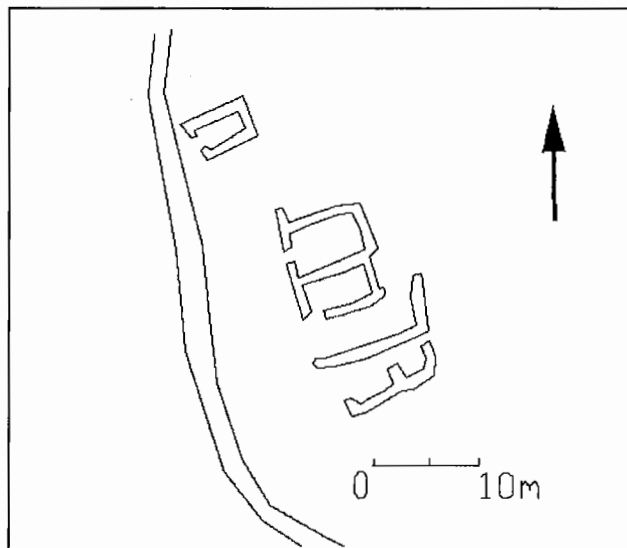
ST-011:033 tóft óþekkt

Ávíkurdalur. Well defined stone structures – lots of vegetation on walls... 14.7.90Fornleifaskráð 14.07.1990. Fornleifanúmer: 4901-34.

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-011:035 tóft sel

A sel site on adraind plain at the confluence of two stram sheltered from wind, fair grazing

Teikn.20. ST-011:028

about the structure. Walls about 30 cm high. Higher up in the valley is a pond a turf cutting and poorer vegetation, more erosion. Sel inside Ávíkurdalur. On mountain slope to north. Slopes of mountain are east. The site is at the bottom of a bowl, the backs of the houses about (the western walls) on the bottom of the slope of a terminal moraine running n/s.

Fornleifaskráð 14.07.1990.

Fornleifanúmer: 4901-18.

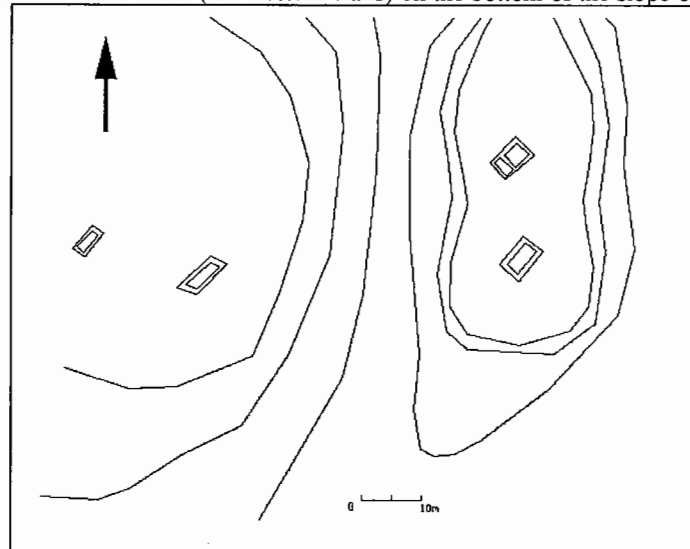
Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-011:036 töftir óþekkt

Ávíkurdalur. Site may be a sel sort of a site. Structure B might be a house (2 rooms with a beitarhús, and possibly a very small kvíar. Walls of B stand 40cm tall, B ca. 25. A walls about 25-30 cm tall. All are of stone/turf -lots of stone available. Fornleifaskráð 14.07.1990.

Fornleifanúmer: 4901-36.

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-011:037 heimild útihús

Nr. 2 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-011:038 heimild útihús

Nr. 3 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-011:039 garðlag óþekkt

Nr. 4 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-011:040 heimild útihús

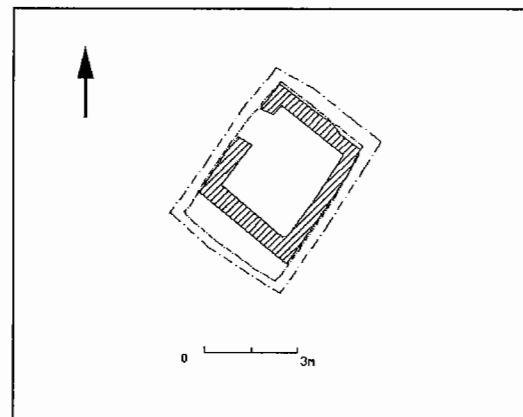
Nr. 5 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-011:041 heimild útihús

Nr. 6 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-011:042 heimild útihús

Nr. 7 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

Teikn. 22. ST-011:032

ST-011:043 heimild útihús

Nr. 8 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-011:044 töft óþekkt

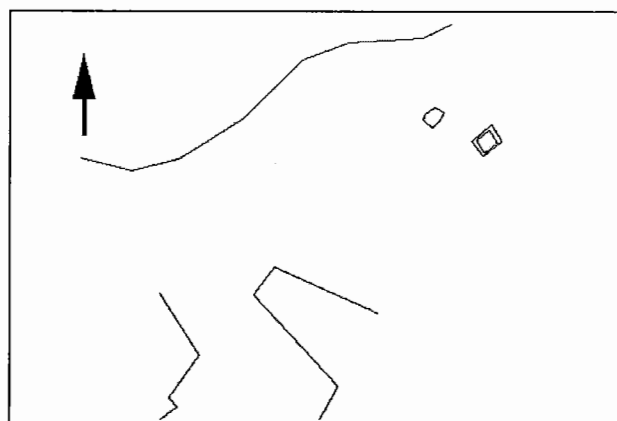
Ávíkurdalur. Site on a rocky ... mýri ... (rest is illegible). Fornleifaskráð 14.07.1990.

Fornleifanúmer: 4901-37.

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-011:044 garðlag óþekkt

Nr. 9 á Túnakorti.

Teikn. 23. ST-011:033.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-011:045 heimild útihús

Nr. 2 á túnakorti Gíslabala.

Heimildir: Túnakort Gíslabala frá 1917.

ST-011:046 heimild útihús

Nr. 3 á túnakorti Gíslabala.

Heimildir: Túnakort Gíslabala frá 1917.

ST-012 Ávík meiri

Dýrleiki 8 hundruð. Ávíkur er getið í Þorgils sögu og Hafliða, en samkvæmt henni bjó þar Hneitir nokkur í upphafi 12. aldar og var þingmaður Hafliða Mássonar á Breiðabólstað í Vesturhópi og gætti reka hans (Sturlunga saga, 7-14). Ávík virðist á þessum tíma hafa verið ein jörð, eflaust um fjórtán hundraða virði, en hafði skipst í tvær jarðir fyrir 1327 því þá er getið um Ávík hina eystri (DI II, 622).

Tún 3.9 ha. 1917. 2/5 slétt.

ST-012:001 bæjarhóll býli

Bæjarlækur rann utan við bæinn í sjó. Hann fraus á vetrum. Stóraflöt hét flöt niður undan bænum, framan við lækinn. Áframhald af henni er Túnnnes. Á því var Jensflöt næst Stóruflet og síðan Túnnesflöt. Ofan við flatirnar var Bali. Hann náði að Bæjarlæk og fram á bakka. Ofan við hann var Bakhluti fram á bakka. Hann var bak við bæ, en gengið var inn í gamla bæinn frá suðri. Neðan við bæinn voru Hólar og Hólaflatir en Brunnhúsflatir milli Hólaflata og Bakhluta. Á þeim var brunnur. Ofan og framan við bæ var Breiðipartur. Framan við hann var hlaðinn Nátthagi, notaður til innrekstrar og var sleginn. Flöt, sem líka var nefnd Stóraflöt, var við lækinn móti Lækjarflöt. Milli Stóruflater og Breiðaparts var hlaðin tröð heim að bæ, en hún mun nú horfin.

Heimildir: Örnefnaskrá Stóru-Ávíkur

ST-012:002 Lending heimild lending

Ávíkurá rennur til sjávar á landamerkjum Stóru- og Litlu-Ávíkur. Nokkuð út í sjó, framanvert við árósin, er nokkuð stór hlein, sem ekki varð gengið út í um flóð. Hún var áður nefnd Bogahlein. Ekki er vitað um tildrög nafnsins. Nú mun hún vera nefnd Bolahlein. Stundum var lent við hana. Frá áósnum er malar- og sandfjara fram eftir neðan við malarkamb. Nokkru framar en hleinin r svökölluð lending, þar sem lent var við fjöruna.

Heimildir: Örnefnaskrá Stóru-Ávíkur

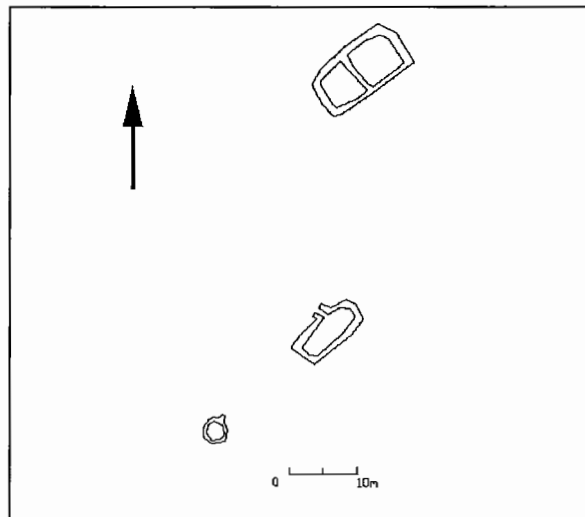
ST-012:003 Nátthagi heimild nátthagi

Framan við Hundavog eru háir klettabakkar og þá tekur Bæjarvík við fram af bæ, nokkuð stór. Heimst (eða yst, en það hefði ekki verið sagt) í henni er stór klettur, sem heitir Hrafnaklettur, heldur hærri en bakkarnir, nokkuð bil á milli. Fáir gátu klifið hann. Í bilinu milli hans og bakkanna var gamall Nátthagi, sem hætt var að nota, þegar Ingibjörg vissi.

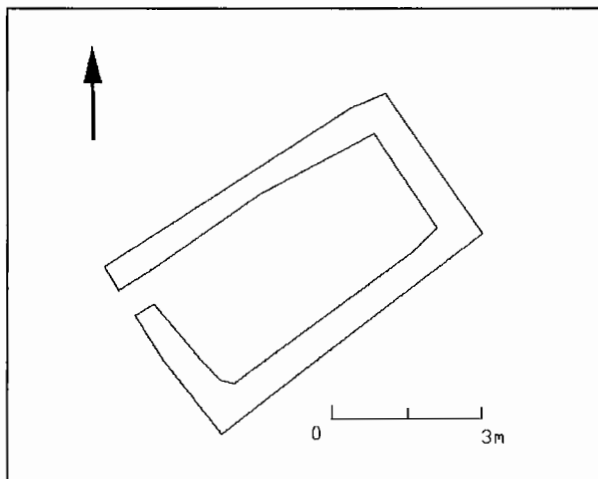
Heimildir: Örnefnaskrá Stóru-Ávíkur

ST-012:004 Höfðagata heimild leið

Þegar víkin (bæjarvík) endar koma aftur breiðar flúrur langt út í sjó. Við enda víkurinnar er stór fallegur klettur,

Teikn. 24. ST-011:036.

Teikn 25. ST-011:044.

sem heitur Fagriklettur. Þar sem víkin endar eru háir hamrar. Þar heitir Höfði. Undir honum eru þrír litlir vogar með sandbotni, einu nafni nefndir Vogar. Hægt var að komast í þá frá Bæjarvík. Yfir Höfðann lá reiðvegur frá bænum fram í Trékyllisvík. Hann nefndist Höfðagata yfir Höfðann. Ekki sást til mannaferða að Ávíkum úr þeirri átt, fyrr en komið var á Höfðann.

Heimildir: Örnefnaskrá Stóru-Ávíkur

ST-012:005 *Stekkur* heimild stekkur

Undir og framan undir Höfðanum er lítil vík, sem heitir Höfðavík, mjög stórgrýtt. Næsta vík er Stekkjarvík. Í henni var Stekkur, rústir af honum, hlöðnum úr grjóti og torfi. Hann var um 15 mínútna gang frá bæ. Framan við Stekkjarvík er nes, sem heitir Stekkjarnes, en krakkarnir kölluðu það stundum Fagranes.

Heimildir: Örnefnaskrá Stóru-Ávíkur

ST-012:006 *Kolgrafarvík* heimild kolagröf

Nesið framan við Stekkjarvík heitir Fiskanes. Víkin framan við er nokkuð stór, nefnd Fiskavík. Ekkert er vitað um tildrög nafnanna. Ingibjörg man ekki eftir að víkin væri nefnd Fauskavík, eins og einnig er nefnt í eldri örnefnaskrá. Nesið framan við var áður kallað Knarranes en nú, eftir að Ingibjörg fluttist burtu, mun vera farið að kalla það Þaranes. Þá kemur stór vík, sem heitir Kolgrafavík. Engar sagnir eru um kolagerð þar, en víkin er einhver besta rekavík í Stóru-Ávíkurlandi. Samkvæmt Hauki Jóhannessyni hafa fundist kolagrafir í víkinni.

Heimildir: Örnefnaskrá Stóru-Ávíkur

ST-012:007 *Kista* heimild aftökustaður

Í næsta vogi (við Kolgrafarvík) er Kista, eins konar gjá með þverhníptum hamraveggjum, opin niður í sjó, og hægt er að komast niður í hana ofan frá. Sandbotn er í henni. Þarna var síðasta galdrabrenna á Íslandi á 17. Öld. Venja var, að nefna ekki sérstaklega Kistu frá Stóru-Ávík, heldur voginn og Kistu einu nafni Kistuvog og stundum Galdravog.

Heimildir: Örnefnaskrá Stóru-Ávíkur

ST-012:008 *Naustarvöllur* heimild naust

Nú verður aftur byrjað við Ávíkúrá. Túnið nær að henni. Naustavöllur er næst sjó. Neðan við hann voru naust.

Heimildir: Örnefnaskrá Stóru-Ávíkur

ST-012:009 *Brunnhúsflatir* heimild brunnur

Bæjarlækur rann utan við bæinn í sjó. Hann fraus á vetrum. Stóraflöt hét flöt niður undan bænum, framan við lækinn. Áframhald af henni er Túnnis. Á því var Jensflöt næst Stóruflöt og síðan Túnnisflöt. Ofan við flatirnar var Bali. Hann náði að Bæjarlæk og fram á bakka. Ofan við hann var Bakhluti fram á bakka. Hann var bak við bæ, en gengið var inn í gamla bæinn frá suðri. Neðan við bæinn voru Hólar og Hólaflatir en Brunnhúsflatir milli Hólaflata og Bakhluta. Á þeim var brunnur. Ofan og framan við bæ var Breiðipartur. Framan við hann var hlaðinn Náthagi, notaður til innrekstrar og var sleginn. Flöt, sem líka var nefnd Stóraflöt, var við lækinn móti Lækjarflöt. Milli Stóruflatar og Breiðaparts var hlaðin tröð heim að bæ, en hún mun nú horfin.

Heimildir: Örnefnaskrá Stóru-Ávíkur

ST-012:010 *Náthagi* heimild náthagi

Bæjarlækur rann utan við bæinn í sjó. Hann fraus á vetrum. Stóraflöt hét flöt niður undan bænum, framan við lækinn. Áframhald af henni er Túnnis. Á því var Jensflöt næst Stóruflöt og síðan Túnnisflöt. Ofan við flatirnar var Bali. Hann náði að Bæjarlæk og fram á bakka. Ofan við hann var Bakhluti fram á bakka. Hann var bak við bæ, en gengið var inn í gamla bæinn frá suðri. Neðan við bæinn voru Hólar og Hólaflatir en Brunnhúsflatir milli Hólaflata og Bakhluta. Á þeim var brunnur. Ofan og framan við bæ var Breiðipartur. Framan við hann var hlaðinn Náthagi, notaður til innrekstrar og var sleginn. Flöt, sem líka var nefnd Stóraflöt, var við lækinn móti Lækjarflöt. Milli Stóruflatar og Breiðaparts var hlaðin tröð heim að bæ, en hún mun nú horfin.

Heimildir: Örnefnaskrá Stóru-Ávíkur

ST-012:011 heimild leið

Bæjarlækur rann utan við bæinn í sjó. Hann fraus á vetrum. Stóraflöt hét flöt niður undan bænum, framan við lækinn. Áframhald af henni er Túnnis. Á því var Jensflöt næst Stóruflöt og síðan Túnnisflöt. Ofan við flatirnar var Bali. Hann náði að Bæjarlæk og fram á bakka. Ofan við hann var Bakhluti fram á bakka. Hann var bak við bæ, en gengið var inn í gamla bæinn frá suðri. Neðan við bæinn voru Hólar og Hólaflatir en Brunnhúsflatir milli Hólaflata og Bakhluta. Á þeim var brunnur. Ofan og framan við bæ var Breiðipartur. Framan við hann var hlaðinn Náthagi, notaður til innrekstrar og var sleginn. Flöt, sem líka var nefnd Stóraflöt, var við lækinn móti Lækjarflöt. Milli Stóruflatar og Breiðaparts var hlaðin tröð heim að bæ, en hún mun nú horfin.

Heimildir: Örnefnaskrá Stóru-Ávíkur

ST-012:012 *Hraun* heimild býli

Ofan við tún var mýri, sem náði út að á og upp að svökölluðum Mel. Mýrin hefur nú verið ræktuð. Þar sem mýrin og melurinn mætast, var Nautavað á Ávíkurá. Venja var að reka kýrnar þar yfir, þegar þær voru sóttar út fyrir á. Framan við mýrina voru svokallaðir Móar, nú að mestu ræktaðir. Þar sem Melurinn endar við ána, eru háir malarbakkar nefndir Áarbakkar. Bær sem hét Hraun, var byggður ofan við Melinn. Þar eru rústir. Þar var búið 1908-48.

Heimildir: Örnefnaskrá Stóru-Ávíkur

ST-012:013 *Nautavað* heimild vað

Ofan við tún var mýri, sem náði út að á og upp að svökölluðum Mel. Mýrin hefur nú verið ræktuð. Þar sem mýrin og melurinn mætast, var Nautavað á Ávíkurá. Venja var að reka kýrnar þar yfir, þegar þær voru sóttar út fyrir á. Framan við mýrina voru svokallaðir Móar, nú að mestu ræktaðir. Þar sem Melurinn endar við ána, eru háir malarbakkar nefndir Áarbakkar. Bær sem hét Hraun, var byggður ofan við Melinn. Þar eru rústir. Þar var búið 1908-48.

Heimildir: Örnefnaskrá Stóru-Ávíkur

ST-012:014 *Fornaból* heimild kvíar

Fornaból heitir á Mónum. Þar sést móta fyrir smátóftum. Þar mun hafa verið kvíaból. Það er á annað hundrað metra frá bæ. Rétt ofan við það er steinn, sem nefndur var Grásteinn áður, en fékk nafnið. Silfursteinn, þegar Ingibjörg var barn. Krakkarnir á bænum fóru að nefna hann því nafni, en á steininn glittir í sólskinu.

Heimildir: Örnefnaskrá Stóru Ávíkur, Strandapósturinn IV, 1970

ST-012:015 *Klimpumýri* frásögn huldufólksbústaður

Aðeins framar og ofar eru Klimpur, sem eru klettaborgir. Mikil trú var á, að þar byggi huldufólk. Klimpumýri er í kringum klettana. Hún var álagablettur og mátti ekki slá hana. Neðan við Klimpur eru Bæjarvíkurbakkar. Eftir þeim lá reiðvegur áður, sá sem lá yfir höfðann.

Heimildir: Örnefnaskrá Stóru-Ávíkur

ST-012:016 heimild leið

Aðeins framar og ofar eru Klimpur, sem eru klettaborgir. Mikil trú var á, að þar byggi huldufólk. Klimpumýri er í kringum klettana. Hún var álagablettur og mátti ekki slá hana. Neðan við Klimpur eru Bæjarvíkurbakkar. Eftir þeim lá reiðvegur áður, sá sem lá yfir höfðann.

Heimildir: Örnefnaskrá Stóru-Ávíkur

ST-012:017 *Neðri Mór* heimild mógrafir

Ofan við veg, upp af Hrauninu, eru fyrst þurrir móar. Ofan við þá eru Háubakkar við ána, þó ekki mjög háir. Ofan við móana, upp af Klimpum, eru Neðri- og Efri-Mór. Þar var mikil mótekja áður. Mór var víða tekinn.

Heimildir: Örnefnaskrá Stóru-Ávíkur

ST-012:018 *Efri Mór* heimild mógrafir

Ofan við veg, upp af Hrauninu, eru fyrst þurrir móar. Ofan við þá eru Háubakkar við ána, þó ekki mjög háir. Ofan við móana, upp af Klimpum, eru Neðri- og Efri-Mór. Þar var mikil mótekja áður. Mór var víða tekinn.

Heimildir: Örnefnaskrá Stóru-Ávíkur

ST-012:019 *Beitarhúsaðalli* heimild fjárhús

Upp af holtinu, framan við læk og fram að landamerkjum, heitir Öxl, hluti af Finnbogastaðafjalli. Á landamerkjum eru þrír grasi grónir hjallar, Neðsti- Mið- og Efstihjalli. Faðir Ingibjargar kallaði þá Beitarhúsaðalli, en hún veit ekki um nein beitarhús þar nálægt. Upp af Öxlinni í fjallinu við Kolgrafarvíkurlæk, eru Giljapartar. Þar ofan og framan við eru Neðri- og Efra-Nónhvolf, sem munu hafa verið eyktamark frá Stóru-Ávík

Heimildir: Örnefnaskrá Stóru-Ávíkur

ST-012:020 *Neðri-Nónhvolf* heimild eyktamark

Upp af holtinu, framan við læk og fram að landamerkjum, heitir Öxl, hluti af Finnbogastaðafjalli. Á landamerkjum eru þrír grasi grónir hjallar, Neðsti- Mið- og Efstihjalli. Faðir Ingibjargar kallaði þá Beitarhúsaðalli, en hún veit ekki um nein beitarhús þar nálægt. Upp af Öxlinni í fjallinu við Kolgrafarvíkurlæk, eru Giljapartar. Þar ofan og framan við eru Neðri- og Efra-Nónhvolf, sem munu hafa verið eyktamark frá Stóru-

Ávík

Heimildir: Örnefnaskrá Stóru-Ávíkur

ST-012:021 *Efra-Nónhvol* heimild eyktamark

Upp af holtinu, framan við læk og fram að landamerkjum, heitir Öxl, hluti af Finnbogastaðafjalli. Á landamerkjum eru þrír grasi grónir hjallar, Neðsti- Mið- og Efstihjalli. Faðir Ingibjargar kallaði þá Beitarhúsahjalla, en hún veit ekki um nein beitarhús þar nálægt. Upp af Öxlinni í fjallinu við Kolgrafarvíkurlæk, eru Giljapartar. Þar ofan og framan við eru Neðri- og Efra-Nónhvol, sem munu hafa verið eyktamark frá Stóru-Ávík

Heimildir: Örnefnaskrá Stóru-Ávíkur

ST-012:022 *Sel* heimild sel

Ávíkurá á upptök sín uppi í fjalli og rennur síðan eftir Ávíkurdal. Áin rennur þannig að hann er allur í Stóru-Ávíkurlandi. Áarflói heitir stór flói ofan við Háubakka. Framan við hann er langur ás, sem heitir Selás, liggur inn dalinn. Við ásin rétt við ána, eru gamlar seltóftir kallaðar Sel. Ekkert er vitað um það. Þangað er a.m.k. Þriggja kortera gangur frá bæ. Selpartur mun heita kringum Selið.

Heimildir: Örnefnaskrá Stóru-Ávíkur

ST-012:023 *Strákadys* heimild

legstaður

Neðan og framan við Pálsslægju, við Miðflóa, er Sigurðarlæna, slétt og þurr flöt, Neðan við hana nær ánni er Þorsteinsengi. Framan við Sigurðarlænu og Pálsslægju er Þróttarhvamsholt, hátt holt, sem nær upp í fjall. Hæst á því er dys, sem kölluð er Strákar eða Strákadys. Sagt var að þar hafi verið dysjaðir tveir smalar, anna frá Stóru-Ávík. Þeir áttu að hafa rifist og drepist hvorn annan.

Heimildir: Örnefnaskrá Stóru-Ávíkur

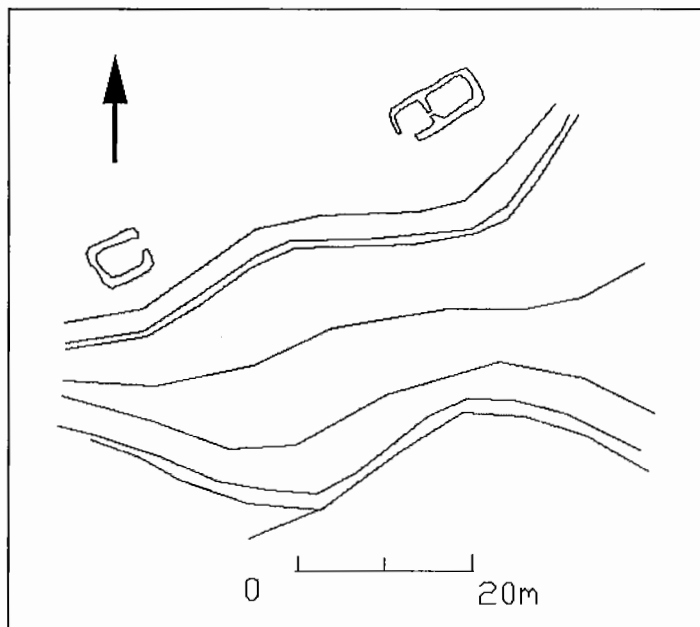
ST-012:024 tóft óþekkt

Fairly flat surface which is higher than the surrounding bog area.
10.7.90Fornleifaskráð 10.07.1990.
Skráningarnúmer: 4901-27.

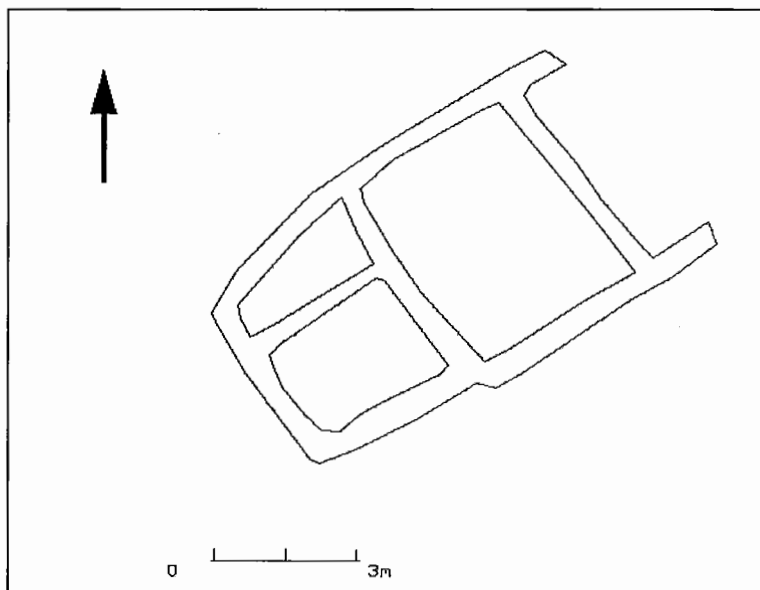
Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-012:025 tóft óþekkt

In Ávíkurdalur. The site is on a dry hill on a wet east-facing slope, under Finnbogastaðafjall. The structure is somewhat indistinct as there have been many frost ... and reworking of hummocky ground by slope's feet. (Probably belongs to Finnbogastaðir).
10.7.90 (According to the description the mountain Finnbogastaðafjall has east facing slopes in Ávíkurdalur and that side of the mountain belongs to Stóra Ávík. Red March

Teikn. 26. ST-012:024.

Teikn. 27. ST-012:025

2002).Fornleifaskráð 10.07.1990. Skráningarnúmer: 4901-26.

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-012:026 heimild útihús

Nr.1 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-012:027 garðlag óþekkt

Nr.2 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-012:028 heimild útihús

Nr.3 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-012:029 heimild útihús

Nr.4 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-012:030 heimild útihús

Nr.5 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-012:031 heimild útihús

Nr.6 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-012:032 heimild útihús

Nr.7 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-012:033 heimild útihús

Nr.8 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-012:034 heimild útihús

Nr.9 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-012:035 heimild útihús

Nr.10 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-013 Finnbogastaðir

Dýrleiki 16 hundruð. 1805 er eyðihjáleigan Litlanes talin með. Gerðist Finnbogi þar höfðingi ok stjórnarmaður yfir því fólki, ok váru honum þar allir vel viljaðir. Hann kallaði þann bæ á Finnbogastöðum, er hann bjó á, ok var bæði mikill ok skörligr. Finnbogi lét gera kirkju mikla á bæ sínum ok fekk prest til ok helt hann vel ok sæmiliga at öllu því, er honum til heyrði. (Ísl.sög.IX, Finnboga saga ramma, kaf. 39 bls.357). Tún 7.0 ha. 1917. 4/5 slétt.

ST-013:001 bæjarhóll býli

Upp með læknum að utanverðu (út í áttina að Stóru-Ávík) var Fimmálnavöllur. Hann náði upp að bæjarlæk sem rann utan við bæ, milli bæjar og fjóss, og beygði síðan í Húslæk. SKjólsgóð laut var neðarlega í þessum parti, við Húsalækinn, nefnd Paradís. Ofar var myllutóft í laut við lækinn. Utan við Fimmálnavöll var Sjávar- eða Sjóarballi. Hann var ekki alveg neðst í túni, en hefur sennilega verið það upphaflega. Ofan við hann var Eyrir- eða Eiríksvöllur, Eyrir- eða Eiríkballi. Ofan við bæjarlæk var Bæjarpartur, sá partur sem bæjarhúsin stóð á.

Heimildir: Örnefnaskrá Finnbogastaða. Túnakort frá 1917.

ST-013:002 Handasti-Nátthagi heimild nátthagi

Landamerkjálækur milli Finnbogastaða og Bæjar rennur í Árnese. Nesið viðána heitir Nátthaganes eða Litlanes. Þar er nú tún og barnaskóli. Áður fyrr voru þar nátthagar, Handast, Mið-, og Heimstináttagi. Þarna sést fyrir görðum, en hætt var að nota þá sem nátthaga, þegar Guðjón man til. Horn af Heimstanátthaga var síðar girt með gaddavír og fékk nafnið Gaddavírshagi. Nær bænum, í túnjaðrinum næst sjó, voru fjárhústóftir, nefndar Gunnarstóftir. Ekkert er vitað um nafnið.

Heimildir: Örnefnaskrá Finnbogastaða

ST-013:003 Mið-Nátthagi heimild nátthagi

Landamerkjálækur milli Finnbogastaða og Bæjar rennur í Árnese. Nesið viðána heitir Nátthaganes eða Litlanes. Þar er nú tún og barnaskóli. Áður fyrr voru þar nátthagar, Handast, Mið-, og Heimstináttagi. Þarna sést fyrir görðum, en hætt var að nota þá sem nátthaga, þegar Guðjón man til. Horn af Heimstanátthaga var síðar girt með gaddavír og fékk nafnið Gaddavírshagi. Nær bænum, í túnjaðrinum næst sjó, voru fjárhústóftir, nefndar Gunnarstóftir. Ekkert er vitað um nafnið.

Heimildir: Örnefnaskrá Finnbogastaða

ST-013:004 Heimsti-Náttagi heimild nátthagi

Landamerkjálækur milli Finnbogastaða og Bæjar rennur í Árnese. Nesið viðána heitir Nátthaganes eða Litlanes. Þar er nú tún og barnaskóli. Áður fyrr voru þar nátthagar, Handast, Mið-, og Heimstináttagi. Þarna sést fyrir görðum, en hætt var að nota þá sem nátthaga, þegar Guðjón man til. Horn af Heimstanátthaga var síðar girt með gaddavír og fékk nafnið Gaddavírshagi. Nær bænum, í túnjaðrinum næst sjó, voru fjárhústóftir, nefndar Gunnarstóftir. Ekkert er vitað um nafnið.

Heimildir: Örnefnaskrá Finnbogastaða

ST-013:005 Gunnarstóftir heimild fjárhús

Landamerkjálækur milli Finnbogastaða og Bæjar rennur í Árnese. Nesið viðána heitir Nátthaganes eða Litlanes. Þar er nú tún og barnaskóli. Áður fyrr voru þar nátthagar, Handast, Mið-, og Heimstináttagi. Þarna sést fyrir görðum, en hætt var að nota þá sem nátthaga, þegar Guðjón man til. Horn af Heimstanátthaga var síðar girt með gaddavír og fékk nafnið Gaddavírshagi. Nær bænum, í túnjaðrinum næst sjó, voru fjárhústóftir, nefndar Gunnarstóftir. Ekkert er vitað um nafnið.

Heimildir: Örnefnaskrá Finnbogastaða

ST-013:006 Húsatóftir tóft óþekkt

Neðan við tún er sjávarkambur, gróinn að ofanverðu. Hann nefnist Möl. Eftir honum liggur þjóðvegurinn. Handartún nefnist sá hluti túns, sem næstur er Árnese. Svonefndur Húsálækur skiptir því frá hinum hluta túns. Hann rennur til sjávar. Í Handartúni voru gamlar tóftir heiman við Nátthaganes, nefndar Húsatóftir. Fjárhús voru einnig í þessum hluta túns, nefnd Nýjuhús, notuð fram yfir 1940.

Heimildir: Örnefnaskrá Finnbogastaða

ST-013:007 heimild fjárhús

Neðan við tún er sjávarkambur, gróinn að ofanverðu. Hann nefnist Möl. Eftir honum liggur þjóðvegurinn. Handartún nefnist sá hluti túns, sem næstur er Árnese. Svonefndur Húsálækur skiptir því frá hinum hluta túns. Hann rennur til sjávar. Í Handartúni voru gamlar tóftir heiman við Nátthaganes, nefndar Húsatóftir. Fjárhús voru einnig í þessum hluta túns, nefnd Nýjuhús, notuð fram yfir 1940.

Heimildir: Örnefnaskrá Finnbogastaða

ST-013:008 heimild mylla

Upp með læknum að utanverðu (út í áttina að Stóru-Ávík) var Fimmálnavöllur. Hann náði upp að bæjarlæk sem rann utan við bæ, milli bæjar og fjóss, og beygði síðan í Húsálæk. SKjólógóð laut var neðarlega í þessum parti, við Húsálækinn, nefnd Paradís. Ofar var myllutóft í laut við lækinn. Utan við Fimmálnavöll var Sjávar- eða Sjóarballi. Hann var ekki alveg neðst í túni, en hefur sennilega verið það upphaflega. Ofan við hann var Eyris- eða Eiríksvöllur, Eyris- eða Eiríkballi. Ofan við bæjarlæk var Bæjarpartur, sá partur sem bæjarhúsin stóð á.

Heimildir: Örnefnaskrá Finnbogastaða

ST-013:009 Húspartur tóft óþekkt

Partur sem hét Fletta, var út og niður af Eiríksvelli. Ekkert er vitað um nafnið. Hólar, smáhólar, voru sjávarmegin við hana. Upp af Eiríksvelli var gata út úr túninu. Upp af henni var Húsapartur. Þar voru húsatóftir.

Heimildir: Örnefnaskrá Finnbogastaða

ST-013:010 *Nátthagar* heimild nátthagi

Í framhaldi af túninu utanverðu voru svonefndir Nátthagar. Í þeim var Ból, þar sem færíkviar voru og kýr voru mjólkaðar. Það var á að giska 3 mínútna gang frá bæ. Utan við Nátthaga var Skothúsali. Tóftir voru þar, en ekki veit Guðjón til, að þær væru notaðar. Skothúsali náði út að Króklæk, sem rann í hlykkjum úr mýrunum ofan við.

Heimildir: Örnefnaskrá Finnbogastaða

ST-013:011 *Kumlabrekkur* heimild legstaður

Frá Króklæk eru Grundir upp af Sandinum. Þar er nú sumarbústaður. Eftir Grundunum rennur Grundarlækur, sem stundum var þurr á sumrum. Utan við Ytri-Sandodda er Fúlavík. Þar safnast saman þari, sem oft var slæm lykt af. Hún nær út að Brekkum, sem áður munu hafa verið nefndar Kumlabrekkur. Guðjón kannast við það nafn. Ekkert er vitað um það. Út af Fúlavík er Krókssker, sennilega nefnt svo, af því að þarna er krókur á ströndinni. Brekkurnar ru hærri nær sjó en ofar. Vegurinn liggur ofarlega í þeim, þ.e. Nær fjalli. Fremst í þeim, þ.e. nær sjó er laut, sem heitir Brekkulág.

Heimildir: Örnefnaskrá Finnbogastaða

ST-013:012 *Sauðaskarð* heimild fjárhús

Malarhryggur við sjó, utan við lækinn (Vatnslækur), heitir Brattamöl. Upp af henni er Skarðsgrund, slétt grund. Upp af ytri hluta vikurinnar er klettabelti, sem heitir einu nafni Heimraskarð. Í því er skarð, sem heitir Sauðaskarð. Þar neðan við eru tóftir af gömlum beitarhúsum.

Heimildir: Örnefnaskrá Finnbogastaða

ST-013:013 *Hellisgrundir* heimild fjárhús

Næsta vík utan við Skarðsvík heitir Hellisvík og nær út að Helli, landamerkjum Finnbogastaða og Stóru-Ávíkur. Innst í henni er útburðarbás. Engar sagnir eru um nafnið. Utar er Pollavík. Þar myndast pollur, þegar fjarar út. Hellir er klettarani með skjólgóðum skúta fyrir fé. Skútinn snýr út að víkinni. Hellisklettur heitir fremst við sjó. Hellisgrundir heitir sléttlendi upp af víkinni. Þar er nú tún og beitarhús. Upp af grundunum eru Hellisbakkar. Upp af Helli er slitróttur klettarani til fjalls. Í honum er Ytraskarð, þar sem reiðvegurinn lá.

Heimildir: Örnefnaskrá Finnbogastaða

ST-013:014 *Hellisbakkar* heimild leið

Næsta vík utan við Skarðsvík heitir Hellisvík og nær út að Helli, landamerkjum Finnbogastaða og Stóru-Ávíkur. Innst í henni er útburðarbás. Engar sagnir eru um nafnið. Utar er Pollavík. Þar myndast pollur, þegar fjarar út. Hellir er klettarani með skjólgóðum skúta fyrir fé. Skútinn snýr út að víkinni. Hellisklettur heitir fremst við sjó. Hellisgrundir heitir sléttlendi upp af víkinni. Þar er nú tún og beitarhús. Upp af grundunum eru Hellisbakkar. Upp af Helli er slitróttur klettarani til fjalls. Í honum er Ytraskarð, þar sem reiðvegurinn lá.

Heimildir: Örnefnaskrá Finnbogastaða

ST-013:015 *Beitarhúshjalli* heimild fjárhús

Neðsti hjallinn í fjallinu í stefnu upp af Ytra-Skarði heitir Beitarhúshjalli. Ekki er vitað um beitarhús þarna. Næsti hjalli ofan við er Neðsti-Hjalli. Þar næst er Breiðhilla, a.m.k. Breiðari en Efstihjalli, sem er næst ofan við hana. Þarna upp af er Dagmálahóll, gróinn hóll upp á öxlinni, sem gengur út úr fjallinu. Hann mun vera eyktarmark frá Finnbogastöðum og um hann liggja landamerki Finnbogastaða og Stóru-Ávíkur. Fjallið heitir einu nafni Finnbogastaðafjall.

Heimildir: Örnefnaskrá Finnbogastaða

ST-013:016 *Dagmálahóll* heimild eyktamark

Neðsti hjallinn í fjallinu í stefnu upp af Ytra-Skarði heitir Beitarhúshjalli. Ekki er vitað um beitarhús þarna. Næsti hjalli ofan við er Neðsti-Hjalli. Þar næst er Breiðhilla, a.m.k. Breiðari en Efstihjalli, sem er næst ofan við hana. Þarna upp af er Dagmálahóll, gróinn hóll upp á öxlinni, sem gengur út úr fjallinu. Hann mun vera eyktarmark frá Finnbogastöðum og um hann liggja landamerki Finnbogastaða og Stóru-Ávíkur. Fjallið heitir einu nafni Finnbogastaðafjall.

Heimildir: Örnefnaskrá Finnbogastaða

ST-013:017 heimild mógrafir

Neðra- og Efra Kýrholt eru að mestu gróin holt við fjallsrætur upp af innri enda Skarðsmýrar. Mótak var í mýrinni við Kýrholtin, talinn mjög góður mór.

Heimildir: Örnefnaskrá Finnbogastaða

ST-013:018 heimild mógrafir

Mýrar náðu niður að Skothúsala og túngriðingu. Mór var tekinn í mýrinni ofan við Skothúsala og grindaður á honum. Þarna var djúpt mótak.

Heimildir: Örnefnaskrá Finnbogastaða

ST-013:019 *Litlanes* heimild býli

Í landinu í einum stað eru tóftir og girðing, sem sýnist kunni að hafa verið býli, en af því veit enginn að segja. Kann ómöglega að byggjast. Í öðrum stað hafa og verið tóftir, kallaðar Litlanes. Þær tóftir meina menn hafa verið býli, hefur nú Árnessá mestallar þær tóftir af brotið. Kann ómögulegt að byggjast.

Heimildir: Árni Magnússon, Páll Vídalín, Jarðabók, VII. Kaupmannahöfn 1940

ST-013:020 heimild útihús

Nr. 2 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-013:021 heimild útihús

Nr. 3 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-013:022 heimild útihús

Nr. 4 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-013:023 heimild útihús

Nr. 5 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-013:024 heimild útihús

Nr. 6 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-013:025 heimild útihús

Nr. 7 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-014 Bær

Dýrleiki 20 hundruð.

Tún 3.1 ha. 1917. 1/4 slétt.

ST-014:001 bæjarhóll býli

Í hávestur frá Kirkjugarðinum er gamli Bæjarhóllinn. Þar hafa bæjarhús og fleiri hús staðið frá upphafi byggðar í Bæ. Er hóllinn orðinn allhár af því torfi og hnaus, sem byggt hefur verið úr. Þar stóð torfbær fram undir 1940. Nú hafa þær tóftir verið jafnaðar við jörðu og bæjarhús færð af hólnum.

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar. Túnakort frá 1917.

ST-014:002 heimild kirkja

Í túninu í Bæ, beint fram af Bæjarhólnum, til s.v. Er forn húsatóft úr torfi og kringum hana hlaðinn garður úr torfi. Garður þessi er 20x22 m á kant. Veggir hans mynda því sem næst beina línu, en eru þó bogmyndaðir í hornunum. Í há-vestur er auðsæilega hlið á garðinumj, sáluhlið? Hústóftin er sem næst 6x7 að grunnmáli. Garður þessi er nú eina þúfnastykkið í Bæjartúni og sekr sig úr því. Hann er nú friðlýstur (1930-1933). Áður en hann var friðlýstur hafði Elías Guðmundsson, bóndi í Bæ, frá 1918-1942, sléttað túnþýfið kringum kirkjugarðinn, en skilið hann eftir. Naut þar við framsýni hans, annars hefði svo getað farið að sléttað hefði verið yfir þessar sögulegu minjar.

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar.

ST-014:003 kirkjugarður legstaður

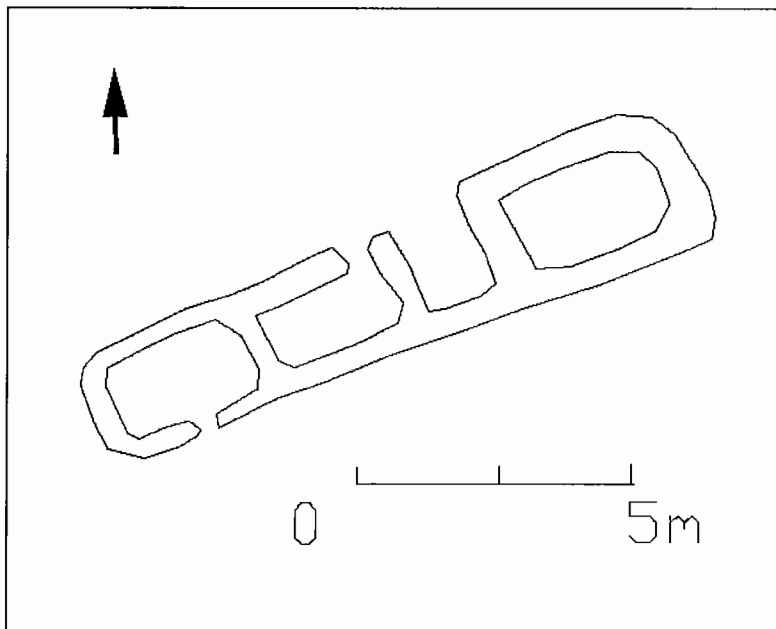
Í túninu í Bæ, beint fram af Bæjarhólnum, til s.v. Er forn húsatóft úr torfi og kringum hana hlaðinn garður úr torfi. Garður þessi er 20x22 m á kant. Veggir hans mynda því sem næst beina línu, en eru þó bogmyndaðir í

hornunum. Í há-vestur er auðsæilega hlið á garðinum, sáluhlið? Hústóftin er sem næst 6x7 að grunnmáli. Garður þessi er nú eina þúfnastykkið í Bæjartúni og sekr sig úr því. Hann er nú friðlýstur (1930-1933). Áður en hann var friðlýstur hafði Elías Guðmundsson, bóndi í Bæ, frá 1918-1942, sléttað túnþýfið kringum kirkjugarðinn, en skilið hann eftir. Naut þar við framsýni hans, annars hefði svo getað farið að sléttað hefði verið yfir þessar sögulegu minjar. Bær Kirkjugarður forn, (Finnboga ramma að sögn), í túninu. Sbr. Kalund 1877: 625. Skjal undirritað af MÞ 25.10.1930. Þinglýst 14.06.1933. [Friðlýsingarskrá].

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar. Fornleifaskrá, Skrá um friðlýstar fornleifar, Fornleifanefnd, Þjóðminjasafn Íslands.

ST-014:004 garðlag túngarður

Aðrar sögulegar minjar voru og eru enn auglýsingar hér á Bæ, einnig kenndar við Finnboga ramma. Var þar garður hlaðinn úr tofri á þrjá vegu umhverfis túnið, og þó nokkuð utan við þau mörk, sem túnið hafði. Að neðan (norðanverðu) lá þessi garður frá barðinu, þar sem nú er heimreiðin, neðan við bæjarhólinn, eftir mýrarslakknum fyrir neðan það sem bærinn og fjárhúsin standa nú. (Þar sem garðurinn lá niður að landamerkjalæknum er nú opin vélgrafinn skurður). Síðan meðfram Landamerkjalæknum, að norðanverðu, upp mýrarjaðarinn fyrir utan og ofan við túnið, dálítið bogadreginn, svo í gegnum þýfið til vesturs fram á bakka bæjarlæksins.

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar.

Teikn. 28. ST-014:005

ST-014:005 Dalkot heimild býli

Hlíðin frá Neðri-Þröskuldum og ofan Búhólsmýra nefnist Grænahlíð. Heiman við Búhólsmýrar og fram af Nónhyrnuhjöllum rennur lækur, Fremra-Sólteigagil. Fyrir heiman það og niður af Nónhyrnu eru Fremri-Sólteigar. eru þar mýrar neðan til, en ofar þurrlendara. Þar hafa skriður runnið niður úr Nónhyrnu, sem eru orðnar vel grónar. Þangað sækir fé mikið til beitar á sumrin. Ofan við mýrlendið í Fremri Sólteigum er eyðibýlið Dalkot. Árið 1878 eða 1879 tók Björn Björnsson, frá Stóra-Fjarðarhorni í Kollafirði sér bólfestu þarna. Áður hafði Björn verið bóndi í Bæ, frá 1857-1870. Byggði hann sér nýbýli þarna, sem hann nefndi Sólheima. Ekki stóð byggð Björns lengi þarna. Árið 1882 flosnaði Björn upp frá búi sínu vegna bjargarskorts. Var hann og fjölskylda flutt heim á bæina á útmánuðum. Honum, konu hans og börnum var svo komið fyrir hér og þar. Síðan hefur ekki verið búið þar. Nafnið Sólheimar festist aldrei við býlið. Hefur ef til vill þótt kenna fordildar í nafngiftinni. Hefur það síðan verið nefnt Dalkot. Þarna hefur Björn verið búinn að búa vel um sig á svo skömmum tíma. Þarna hefur hann byggt þriggjastrafgólfa baðstofu (9 álna langa), fjós, fjárhús, hlöðu og brunnhús. Sér enn glöggleg merki þessara bygginga, enda hlaðnar úr grjóti og torfi, sem hvortveggja var nærtækt og gott hleðslugrjót.

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar.

ST-014:006 heimild fjós

Árið 1878 eða 1879 tók Björn Björnsson, frá Stóra-Fjarðarhorni í Kollafirði sér bólfestu þarna. Áður hafði Björn verið bóndi í Bæ, frá 1857-1870. Byggði hann sér nýbýli þarna, sem hann nefndi Sólheima. Ekki stóð byggð Björns lengi þarna. Árið 1882 flosnaði Björn upp frá búi sínu vegna bjargarskorts. Var hann og fjölskylda flutt heim á bæina á útmánuðum. Honum, konu hans og börnum var svo komið fyrir hér og þar. Síðan hefur ekki verið búið þar. Nafnið Sólheimar festist aldrei við býlið. Hefur ef til vill þótt kenna fordildar í nafngiftinni. Hefur það síðan verið nefnt Dalkot. Þarna hefur Björn verið búinn að búa vel um sig á svo skömmum tíma. Þarna hefur hann byggt þriggjastrafgólfa baðstofu (9 álna langa), fjós, fjárhús, hlöðu og brunnhús. Sér enn glöggleg merki þessara bygginga, enda hlaðnar úr grjóti og torfi, sem hvortveggja var nærtækt og gott hleðslugrjót.

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar.

ST-014:007 heimild fjárhús

Árið 1878 eða 1879 tók Björn Björnsson, frá Stóra-Fjarðarhorni í Kollafirði sér bólfestu þarna. Áður hafði Björn verið bóndi í Bæ, frá 1857-1870. Byggði hann sér nýbýli þarna, sem hann nefndi Sólheima. Ekki stóð byggð Björns lengi þarna. Árið 1882 flosnaði Björn upp frá búi sínu vegna hjargarskorts. Var hann og fjölskylda flutt heim á bæina á útmánuðum. Honum, konu hans og börnum var svo komið fyrir hér og þar. Síðan hefur ekki verið búið þar. Nafnið Sólheimar festist aldrei við býlið. Hefur ef til vill þótt kenna fordildar í nafngiftinni. Hefur það síðan verið nefnt Dalkot. Þarna hefur Björn verið búinn að búa vel um sig á svo skömmum tíma. Þarna hefur hann byggt þriggjustafgólfa baðstofu (9 álna langa), fjós, fjárhús, hlöðu og brunnhús. Sér enn glöggleg merki þessara bygginga, enda hlaðnar úr grjóti og torfi, sem hvortveggja var nærtækt og gott hleðslugrjót.

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar.

ST-014:008 heimild hlaða

Árið 1878 eða 1879 tók Björn Björnsson, frá Stóra-Fjarðarhorni í Kollafirði sér bólfestu þarna. Áður hafði Björn verið bóndi í Bæ, frá 1857-1870. Byggði hann sér nýbýli þarna, sem hann nefndi Sólheima. Ekki stóð byggð Björns lengi þarna. Árið 1872 flosnaði Björn upp frá búi sínu vegna hjargarskorts. Var hann og fjölskylda flutt heim á bæina á útmánuðum. Honum, konu hans og börnum var svo komið fyrir hér og þar. Síðan hefur ekki verið búið þar. Nafnið Sólheimar festist aldrei við býlið. Hefur ef til vill þótt kenna fordildar í nafngiftinni. Hefur það síðan verið nefnt Dalkot. Þarna hefur Björn verið búinn að búa vel um sig á svo skömmum tíma. Þarna hefur hann byggt þriggjustafgólfa baðstofu (9 álna langa), fjós, fjárhús, hlöðu og brunnhús. Sér enn glöggleg merki þessara bygginga, enda hlaðnar úr grjóti og torfi, sem hvortveggja var nærtækt og gott hleðslugrjót.

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar.

ST-014:009 heimild brunnur

Árið 1878 eða 1879 tók Björn Björnsson, frá Stóra-Fjarðarhorni í Kollafirði sér bólfestu þarna. Áður hafði Björn verið bóndi í Bæ, frá 1857-1870. Byggði hann sér nýbýli þarna, sem hann nefndi Sólheima. Ekki stóð byggð Björns lengi þarna. Árið 1872 flosnaði Björn upp frá búi sínu vegna hjargarskorts. Var hann og fjölskylda flutt heim á bæina á útmánuðum. Honum, konu hans og börnum var svo komið fyrir hér og þar. Síðan hefur ekki verið búið þar. Nafnið Sólheimar festist aldrei við býlið. Hefur ef til vill þótt kenna fordildar í nafngiftinni. Hefur það síðan verið nefnt Dalkot. Þarna hefur Björn verið búinn að búa vel um sig á svo skömmum tíma. Þarna hefur hann byggt þriggjustafgólfa baðstofu (9 álna langa), fjós, fjárhús, hlöðu og brunnhús. Sér enn glöggleg merki þessara bygginga, enda hlaðnar úr grjóti og torfi, sem hvortveggja var nærtækt og gott hleðslugrjót.

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar.

ST-014:010 Þórðarpartur garðlag heygarður

Fyrir heiman Hornfljótið koma nokkuð víðlendar eyrar meðfram ánni og mýrar, þegar dregur frá ánni, með smátjörnum. Það heita Daleyrar. Ofan þeirra er Þórðarpartur. Þar eru móaholt, Þórðarholt, og á þeim Þórðartóftir. Lítur helst út fyrir að þar hafi verið heygarður, en ekki húsatóftir. Í öllum þessum engjapörtum: Heimri-Sólteigum, Hádegisparti og Bolaparti eru nokkur tóftabrot, flest nálægt ánni. Um þau er það sama að segja og Þórðartóftir, að líklega hafi þar verið borin upp hey og hlaðið utan að þeim torfi eða hnaus.

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar.

ST-014:011 Heimri-Sólteigur garðlag heygarður

Fyrir heiman Hornfljótið koma nokkuð víðlendar eyrar meðfram ánni og mýrar, þegar dregur frá ánni, með smátjörnum. Það heita Daleyrar. Ofan þeirra er Þórðarpartur. Þar eru móaholt, Þórðarholt, og á þeim Þórðartóftir. Lítur helst út fyrir að þar hafi verið heygarður, en ekki húsatóftir. Í öllum þessum engjapörtum: Heimri-Sólteigum, Hádegisparti og Bolaparti eru nokkur tóftabrot, flest nálægt ánni. Um þau er það sama að segja og Þórðartóftir, að líklega hafi þar verið borin upp hey og hlaðið utan að þeim torfi eða hnaus.

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar.

ST-014:012 Hádegispartur garðlag heygarður

Fyrir heiman Hornfljótið koma nokkuð víðlendar eyrar meðfram ánni og mýrar, þegar dregur frá ánni, með smátjörnum. Það heita Daleyrar. Ofan þeirra er Þórðarpartur. Þar eru móaholt, Þórðarholt, og á þeim Þórðartóftir. Lítur helst út fyrir að þar hafi verið heygarður, en ekki húsatóftir. Í öllum þessum engjapörtum: Heimri-Sólteigum, Hádegisparti og Bolaparti eru nokkur tóftabrot, flest nálægt ánni. Um þau er það sama að segja og Þórðartóftir, að líklega hafi þar verið borin upp hey og hlaðið utan að þeim torfi eða hnaus.

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar.

ST-014:013 Bolapartur garðlag heygarður

Fyrir heiman Hornfljótið koma nokkuð víðlendar eyrar meðfram ánni og mýrar, þegar dregur frá ánni, með

smátjörnum. Það heita Daleyrar. Ofan þeirra er Þórðarpartur. Þar eru móaholt, Þórðarholt, og á þeim Þórðartóftir. Lítur helst út fyrir að þar hafi verið heygarður, en ekki húsatóftir. Í öllum þessum engjapörtum: Heimri-Sólteigum, Hádegisparti og Bolaparti eru nokkur tóftabrot, flest nálægt ánni. Um þau er það sama að segja og Þórðartóftir, að líklega hafi þar verið borin upp hey og hlaðið utan að þeim torfi eða hnaus.

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar.

ST-014:014 *Göngumannaskarð* heimild leið

Heiman við fjallendið, Nónyrnubungur, sem áður hefur verið lýst, kemur nokkuð djúp lægð í fjallgarðinn, Göngumannaskarð, oftast kallað Göngumannaskörð, enda greinist það í tvö skörð, þegar kemur inn úr því. Framan við gilið, á vesturbakka þess, liggur vegurinn úr Víkinni inn yfir skarðið til Reykjarfjarðar. Þar kemur vegurinn niður klakk, sem er klettur niður við sjó, Reykjarfjarðarmegin. Þessi vegur var fjölfarin á fyrri árum, einkum á sumrin og af þeim, sem ekki ætluðu að fá flutning úr Naustavík. Mér hefur verið sagt að Jakob Thorarensen, kaupmaður 'Kúvíkum hafi gengið fram í því að ryðja og gera umbætur á þessum vegi. Sér þess enn merki, einkum að innanverðu.

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar.

ST-014:015 *Langholtssund* heimild mógrafir

Fyrir heiman Þórðarpart og Daleyrar tekur við Langholtspartur. Það er allmikið engjaland, allt ofan úr hlíð niður að Árnesá. Rétt heiman við partamæti Þórðarparts og Langholtsparts er Langholt. Liggur það næstum þvert gegnum partinn ofanverðan. Ofan við það er mýrarsund, Logholtssund. Þar hefur verið tekinn upp mór ofan við holtið og þurkaður á því.

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar.

ST-014:016 garðlag heygarður

Í Göngumannaskarðsparti ofanverðum eru nokkur tóftabrot. Þar hafa sennilega verið borin upp hey á einhverri tíð. Ekki bera þau nein sérheiti.

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar.

ST-014:017 *Naustvíkurskörð* heimild leið

Austur af Göngumannaskarði eru hæðir af sömu gerð og Nónhyrnubungur, gróðurlausar, en víðast mosavaxnar. Þær kallast Milliskarðabungur, Efri Milliskarðabuna upp á fjallinu, en í kinninni, neðar, Neðri Milliskarðabungur. Ganga þær til austurs, allt að Naustvíkurskörðum. Þar er lægð í fjallgarðinn. Um þau liggur alfaravegur úr Víkinni inn að Naustavík. Var sú leið fjölfarin fyrrum, áður en vegurkom út fyrir Kjörvog um Kjörvogshlíð.

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar.

ST-014:018 *Baltarmógrafir* heimild mógrafir

Framan og utan við, þar sem Svartagil gellur fram af brúninni, eru Katlabrúnir. Neðan þeirra utanverðu er Rauðaskriða. Slær á hana rauðleitum blæ af líparíti sem í henni er. Niður af Kötlunum og út með fremsta hluta Finnbogastaðafjalls er grasigróinn hjalli, Nautahjalli. Efst og fremst á honum er nokkuð djúp, hringmynduð laut, Rjúpnalaut. Niður af Nautahjalla utanvert við Rauðuskriðu gengur hjallrani, hallandi niður á jafnsléttu, Böltur. Hann er nokkuð gróinn, en klettanibbur og grjót stendur víða upp úr honum. Þar hefur eflaust verið hrísi vaxið til forna. Undir honum hefur verið tekinn upp mór í mýri, sem gengur fast upp að honum. Þar var ágætt móttak, aðeins ein stunga ofan af og undir 3-5 stungur.

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar.

ST-014:019 *Réttarholt* heimild rétt

Frá Kálfakró, niður með ánni, og þvert yfir undirlendið og neðan Svartagilspartar, eru víðáttumiklir melar, sem kallaðir eru Holtin. Þau greinast sundur af lækjum Göngumannaskarðsgils og Naustvíkurskarðsgils, sem hafa myndað sund á milli þeirra, Sundin. Stærsta holtið næst ánni, heitir Réttarholt. Dregur það nafn af almenningsfjárrétt sveitarinnar, sem var á árbakkanum, Árnesmegin.

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar.

ST-014:020 *Stekkjarmógrafir* heimild mógrafir

Fyrir heiman Bölt, neðan Skriðu, er Múlapartur. Fyrir utan Múlann út að landamerkjum Bæjar og Finnbogastaða, er mýri allt heim að túni. Hún skiptist í Efri-Steinsmýri og Neðri-Steinsmýri. Niður undan Múlanum lá lækjarlæna fyrst niður, síðan þvert út í gegnum Steinsmýrina. Sú læna skiptir Steinsmýrinni í Efri- og Neðri-Steinsmýri. Nú er þessi læna horfin í skurð þar sem hún var. Yst í Múlaparti eru miklar mógrafir, Stekkjarmógrafir. Þar var tekinn upp mór um áratugi, bæði af ábúendum Bæjar og Árness.

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar.

ST-014:021 *Stekkur* heimild stekkur

Neðan við Stekkjarmógrafir voru þurrir balar með grunnum jarðvegi. Þangað var mόνum ekið og hann þurkaður þar. Þessir balar drógu nafn af því og voru kallaðir Móbalarnir eða bara Balarnir. Heiman við þá og neðan við Bæjarlækinn, sem rennur niður undan Belti og úr Svartagilsparti voru grasigrónir, þýfðir mór. Í þeim miðjum voru tóftir og hafði myndast nokkur hóll af þeim. Þetta voru hringmyndaður torfgarður, Náthagi, og í horni hans Kvíar. Neðan þeirra, niður með læknum, er Ból. Nú eru öll þessi kennimerki horfin, nema Náthaginn, komin undir ræktun og orðið samfelld tún.

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar.

ST-014:022 *Húsatún* heimild fjárhús

Heiman Prestalækjar, milli Sandlágur og Árnésar var stórt og stórþýft móastykki, Húsatúnsmóar. Heiman og neðan þeirra er Húsatún. Það var fremur lítt rani, nokkuð sléttur, norðan við Bæjarlækinn, þar sem hann rennur niður með Bæjarhólnum. Á því var fjárhús og hlaða og er svo enn. Nú eru Húsatúnsmóar allir orðnir að sléttu túni.

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar.

ST-014:023 *Hesthúshóll* heimild hesthús

Norður úr Bæjarhólnum gengur smá rani, Áshóll, þar eru þvottaásar. Í Neðra-Heimatúninu voru, þegar ég kom að Bæ, 1929, 6 húsatóftir dreifðar um það. Yst út undir jaðri Steinsmýrar var Hesthúshóll. Þar hafði lengi staðið hesthús og hóllinn myndaður af rústum þeirra. Enn er þar hóll, sem ber það nafn. Neðar og heimar í túninu voru tveir smá blettir, sem ekki voru eins þýfðir og umhverfi þeirra. Hægt var að þurka á þessum blettum 10-12 votabandshesta. Þessir sléttu blettir voru kallaðir Svuntur. Heimst í túnjaðrinum, norðanverðum, var sléttur smáraní, Skotti. Ber hann það nafn enn, enda ekki verið hreyfður, þó allt annað hafi verið lagt undir plóg og herfi. Myndar hann barð ofan við mýrardrag, sem er neðan fjárhúsinn þar sem þau eru nú. Frá Skottanum gekk svipað barð norðvestur að heimreiðinni. Þar voru fjárhús og hlaða og svo er enn. Vestan við þau er íbúðarhús, fjós og geymsla. Niður af fjárhúsunum, meðfram Skotta, er mýrarslakki. Eftir honum lá endi his forna túngarðs, sem áður hefur verið lýst. Þar fyrir neðan voru Stórumóar, ákaflega stórþýfðir. Neðst í þeim var, fram að 1950 gömul verbúðartóft, Dagsbúð, kennd við Dag Sveinsson, sem bjó að Bæ 1868-1883. Tvær aðrar tóftir voru þar án nafngreiningar. Nú er þetta slétt að tún.

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar.

ST-014:024 *Dagsbúð* heimild verbúð

Norður úr Bæjarhólnum gengur smá rani, Áshóll, þar eru þvottaásar. Í Neðra-Heimatúninu voru, þegar ég kom að Bæ, 1929, 6 húsatóftir dreifðar um það. Yst út undir jaðri Steinsmýrar var Hesthúshóll. Þar hafði lengi staðið hesthús og hóllinn myndaður af rústum þeirra. Enn er þar hóll, sem ber það nafn. Neðar og heimar í túninu voru tveir smá blettir, sem ekki voru eins þýfðir og umhverfi þeirra. Hægt var að þurka á þessum blettum 10-12 votabandshesta. Þessir sléttu blettir voru kallaðir Svuntur. Heimst í túnjaðrinum, norðanverðum, var sléttur smáraní, Skotti. Ber hann það nafn enn, enda ekki verið hreyfður, þó allt annað hafi verið lagt undir plóg og herfi. Myndar hann barð ofan við mýrardrag, sem er neðan fjárhúsinn þar sem þau eru nú. Frá Skottanum gekk svipað barð norðvestur að heimreiðinni. Þar voru fjárhús og hlaða og svo er enn. Vestan við þau er íbúðarhús, fjós og geymsla. Niður af fjárhúsunum, meðfram Skotta, er mýrarslakki. Eftir honum lá endi his forna túngarðs, sem áður hefur verið lýst. Þar fyrir neðan voru Stórumóar, ákaflega stórþýfðir. Neðst í þeim var, fram að 1950 gömul verbúðartóft, Dagsbúð, kennd við Dag Sveinsson, sem bjó að Bæ 1868-1883. Tvær aðrar tóftir voru þar án nafngreiningar. Nú er þetta slétt að tún.

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar.

ST-014:025 tóft óþekkt

Norður úr Bæjarhólnum gengur smá rani, Áshóll, þar eru þvottaásar. Í Neðra-Heimatúninu voru, þegar ég kom að Bæ, 1929, 6 húsatóftir dreifðar um það. Yst út undir jaðri Steinsmýrar var Hesthúshóll. Þar hafði lengi staðið hesthús og hóllinn myndaður af rústum þeirra. Enn er þar hóll, sem ber það nafn. Neðar og heimar í túninu voru tveir smá blettir, sem ekki voru eins þýfðir og umhverfi þeirra. Hægt var að þurka á þessum blettum 10-12 votabandshesta. Þessir sléttu blettir voru kallaðir Svuntur. Heimst í túnjaðrinum, norðanverðum, var sléttur smáraní, Skotti. Ber hann það nafn enn, enda ekki verið hreyfður, þó allt annað hafi verið lagt undir plóg og herfi. Myndar hann barð ofan við mýrardrag, sem er neðan fjárhúsinn þar sem þau eru nú. Frá Skottanum gekk svipað barð norðvestur að heimreiðinni. Þar voru fjárhús og hlaða og svo er enn. Vestan við þau er íbúðarhús, fjós og geymsla. Niður af fjárhúsunum, meðfram Skotta, er mýrarslakki. Eftir honum lá endi his forna túngarðs, sem áður hefur verið lýst. Þar fyrir neðan voru Stórumóar, ákaflega stórþýfðir. Neðst í þeim var, fram að 1950 gömul verbúðartóft, Dagsbúð, kennd við Dag Sveinsson, sem bjó að Bæ 1868-1883. Tvær aðrar tóftir voru þar

án nafngreiningar. Nú er þetta sléttað tún.

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar.

ST-014:026 tóft óþekkt

Norður úr Bæjarhólnum gengur smá rani, Áshóll, þar eru þvottaásar. Í Neðra-Heimatúninu voru, þegar ég kom að Bæ, 1929, 6 húsatóftir dreifðar um það. Yst út undir jaðri Steinsmýrar var Hesthúshóll. Þar hafði lengi staðið hesthús og hóllinn myndaður af rústum þeirra. Enn er þar hóll, sem ber það nafn. Neðar og heimar í túninu voru tveir smá blettir, sem ekki voru eins þýfðir og umhverfi þeirra. Hægt var að þurrka á þessum blettum 10-12 votabandshesta. Þessir slétu blettir voru kallaðir Svuntur. Heimst í túnjaðrinum, norðanverðum, var sléttur smárani, Skotti. Ber hann það nafn enn, enda ekki verið hreyfður, þó allt annað hafi verið lagt undir plóg og herfi. Myndar hann barð ofan við mýrardrag, sem er neðan fjárhúsins þar sem þau eru nú. Frá Skottanum gekk svipað barð norðvestur að heimreiðinni. Þar voru fjárhús og hlaða og svo er enn. Vestan við þau er íbúðarhús, fjós og geymsla. Niður af fjárhúsunum, meðfram Skotta, er mýrarslakki. Eftir honum lá endi his forna túngarðs, sem áður hefur verið lýst. Þar fyrir neðan voru Stórumóar, ákaflega stórpýfðir. Neðst í þeim var, fram að 1950 gömul verbúðartóft, Dagsbúð, kennd við Dag Sveinsson, sem bjó að Bæ 1868-1883. Tvær aðrar tóftir voru þar án nafngreiningar. Nú er þetta sléttað tún.

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar.

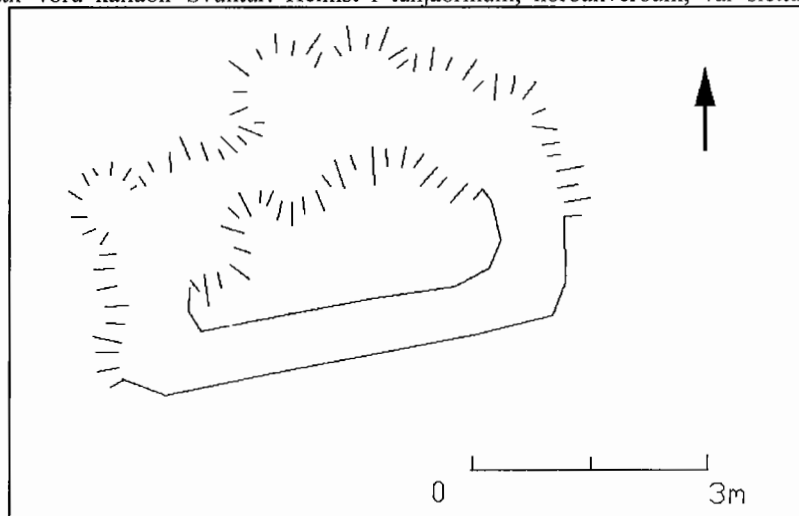
ST-014:027 tóft óþekkt

Norður úr Bæjarhólnum gengur smá rani, Áshóll, þar eru þvottaásar. Í Neðra-Heimatúninu voru, þegar ég kom að Bæ, 1929, 6 húsatóftir dreifðar um það. Yst út undir jaðri Steinsmýrar var Hesthúshóll. Þar hafði lengi staðið hesthús og hóllinn myndaður af rústum þeirra. Enn er þar hóll, sem ber það nafn. Neðar og heimar í túninu voru tveir smá blettir, sem ekki voru eins þýfðir og umhverfi þeirra. Hægt var að þurrka á þessum blettum 10-12 votabandshesta. Þessir slétu blettir voru kallaðir Svuntur. Heimst í túnjaðrinum, norðanverðum, var sléttur smárani, Skotti. Ber hann það nafn enn, enda ekki verið hreyfður, þó allt annað hafi verið lagt undir plóg og herfi. Myndar hann barð ofan við mýrardrag, sem er neðan fjárhúsins þar sem þau eru nú. Frá Skottanum gekk svipað barð norðvestur að heimreiðinni. Þar voru fjárhús og hlaða og svo er enn. Vestan við þau er íbúðarhús, fjós og geymsla. Niður af fjárhúsunum, meðfram Skotta, er mýrarslakki. Eftir honum lá endi his forna túngarðs, sem áður hefur verið lýst. Þar fyrir neðan voru Stórumóar, ákaflega stórpýfðir. Neðst í þeim var, fram að 1950 gömul verbúðartóft, Dagsbúð, kennd við Dag Sveinsson, sem bjó að Bæ 1868-1883. Tvær aðrar tóftir voru þar án nafngreiningar. Nú er þetta sléttað tún.

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar.

ST-014:028 tóft óþekkt

Norður úr Bæjarhólnum gengur smá rani, Áshóll, þar eru þvottaásar. Í Neðra-Heimatúninu voru, þegar ég kom að Bæ, 1929, 6 húsatóftir dreifðar um það. Yst út undir jaðri Steinsmýrar var Hesthúshóll. Þar hafði lengi staðið hesthús og hóllinn myndaður af rústum þeirra. Enn er þar hóll, sem ber það nafn. Neðar og heimar í túninu voru tveir smá blettir, sem ekki voru eins þýfðir og umhverfi þeirra. Hægt var að þurrka á þessum blettum 10-12 votabandshesta. Þessir slétu blettir voru kallaðir Svuntur. Heimst í túnjaðrinum, norðanverðum, var sléttur smárani, Skotti. Ber hann það nafn enn, enda ekki verið hreyfður, þó allt annað hafi verið lagt undir plóg og herfi. Myndar hann barð ofan við mýrardrag, sem er neðan fjárhúsins þar sem þau eru nú. Frá Skottanum gekk svipað barð norðvestur að heimreiðinni. Þar voru fjárhús og hlaða og svo er enn. Vestan við þau er íbúðarhús, fjós og geymsla. Niður af fjárhúsunum, meðfram Skotta, er mýrarslakki. Eftir honum lá endi his forna túngarðs, sem áður hefur verið lýst. Þar fyrir neðan voru Stórumóar, ákaflega stórpýfðir. Neðst í þeim var, fram að 1950 gömul verbúðartóft, Dagsbúð, kennd við Dag Sveinsson, sem

Teikn.29. ST-014:029.

þjó að Bæ 1868-1883. Tvær aðrar tóftir voru þar án nafngreiningar. Nú er þetta sléttað tún.

Heimildir: Örnefnaskrá Bæjar.

ST-014:029 garðlag heygarður

Situated about 200m of 4901-55 (Dalkot) very clear on the surface in the boggy slope. The ruin is probably not very old and very 'Hammocky'. In Árnesdalur. 27.07.90

Fornleifaskráð: 27.07.1990. Skráningarnúmer:4901-54

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-014:030 heimild útihús

Nr. 1 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-014:031 heimild útihús

Nr. 2 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-014:032 heimild útihús

Nr. 3 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-014:033 heimild útihús

Nr. 4 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-014:034 heimild útihús

Nr. 5 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-014:035 heimild útihús

Nr. 6 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-014:036 heimild útihús

Nr. 7 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-015 Árnes

Dýrleiki 18 hundruð. Þeir köru at kanna landit fyrst, sigldu síðan inn eftir flóanum ok lögðu fyrst á vikina fyrir Árnesi,... Þá bjó þar ríkr maðr, Eiríkr snara, er land hafði numit milli Ingólfsfjarðar ok Ófæru í Veiðileysu... (Ísl. Sög. VI, Grettis saga Ásmundarsonar, kaf. 9, bls.18). Tún 5 ha. 1917 1/3 slétt.

ST-015:001 bæjarhóll býli

Nr. 1 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-015:002 Stekkur heimild stekkur

Árnesjaðar er hvarfið á hlíðinni sem sést frá Árnesbænum og er hann í daglegu tali aðeins nefndur Stekkanes og markar Hvalvíkina Árnesmegin. Upp á nesinu eru Stekkar sem eru slægjur upp á nesinu og þar er tóft af stekk við efri hólinn á nesinu.

Heimildir: Örnefnaskrá Árness

ST-015:003 heimild stekkur

Árnesstapar ganga fram úr nesinu (Stekkjarnes) en þeir eru í daglegu tali nefndir Stapar og á það ýmist við um þá eina eða þá og Hundshálsstapa á Melum. Staparnir eru þrír og ganga um þá nokkrar sagnir. Kerling er sá sem næstur landi er þá Karlinn í miðið en hann hrundi að hluta snemma á sjötta áratugnum. Skammt fram af Árnesstöpum er Stapaboði og Stapagrunn teygir sig nokkuð langt þar fram. Grjótvík er heiman til við stapana og þá Sandhorn og svo Sandvík. Sandvík markast að innan af Hlein og upp af henni er stekkjarrúst.

Heimildir: Örnefnaskrá Árness

ST-015:004 *Gamla-lending* heimild lending

Dý var upp af Króknum nyrst í túninu en það er nú horfið. Grund er norðan bæjar frá Króknum og út að tanganum beint niður af bænum. Tangi sá heitir Sandoddi og fremst á honum er lítið sker sem nefnist Selsker. Flúrunar upp af skerinu heita einnig Selsker. Þá tekur við vík sem er niður af fjárhúsunum og heitir hún Lending.

Heimildir: Örnefnaskrá Árness

ST-015:005 heimild fjárhús

Dý var upp af Króknum nyrst í túninu en það er nú horfið. Grund er norðan bæjar frá Króknum og út að tanganum beint niður af bænum. Tangi sá heitir Sandoddi og fremst á honum er lítið sker sem nefnist Selsker. Flúrunar upp af skerinu heita einnig Selsker. Þá tekur við vík sem er niður af fjárhúsunum og heitir hún Lending.

Heimildir: Örnefnaskrá Árness

ST-015:007 *Lending* heimild lending

Nú heitir Lending beint niður af bænum vestan við Sandodda. Flosanaust er gróið naust heiman til við Gömlu-lendingu en hét áður Trékyllisvíkurnaut. Í daglegu máli er það nefnt Naustið.

Heimildir: Örnefnaskrá Árness

ST-015:008 *Oddalending* heimild lending

Sagt er að fyrrum hafi verið lending austan á nesinu og hét hún Oddalending og eru þar tóft af verbúð

Heimildir: Örnefnaskrá Árness

ST-015:009 heimild verbúð

Sagt er að fyrrum hafi verið lending austan á nesinu og hét hún Oddalending og eru þar tóft af verbúð

Heimildir: Örnefnaskrá Árness

ST-015:010 *Sel* heimild sel

Ganghlíð er utan við Þverdal og Þverdalsgangur eða Gangur er græn rein sem liggur upp eftir Ganghlíðinni og endar í grænu dýi. Gangahlíðin nær út að Breiðuskriðu. Þverdalshlíð heitir hlíðin niður undan og innan við Þverdal en breytir um nafn þegar niður kemur og heitir þá Þvergilslækur. Nautalág er neðan undir brún Þverals beggja megin gilsins. Undir Gangshlíð eru tættur af bæjarhúsum sem nefnast Sel. Engar sagnir eru um byggð þar og ekki er þess getið í jarðabókinni.

Heimildir: Örnefnaskrá Árness

ST-015:011 garðlag heygarður

Miðengi er fyrir neðan Heimsta-Þrílæk og nær að Breiðahrygg. Þar er nokkuð um tóftir sem líklega eru heygarðar.

Heimildir: Örnefnaskrá Árness

ST-015:012 *Réttin* heimild rétt

Berghylur er í Árnesá niður af Dalholti sem er Bæjarmeginn við ána. Niður af Fossunum að Snoppu Bæjarmegin er Réttarflói og í honum er Réttin. Þarna var síðast réttað 1936. Réttin er Bæjarmegin. Sama og nr. ST-014:19

Heimildir: Örnefnaskrá Árness

ST-015:013 *Kvíar* heimild kvíar

Ból er kirkjumegin við samkomuhúsi. Kvíar eru austur af Árnesi II og ofan við veginn. Brunnhúsflöt er hægra megin við heimreiðina að Árnesi I ofan við kirkjugarðinn. Þar stóð Frúarhúsið og undir barðinu við veginn var Brunnhúsið. Dúnhúsflöt var vinstra megin við heimreiðina og þar stóð Dúnhúsið

Heimildir: Örnefnaskrá Árness

ST-015:014 *Brunnhús* heimild óþekkt

Ból er kirkjumegin við samkomuhúsi. Kvíar eru austur af Árnesi II og ofan við veginn. Brunnhúsflöt er hægra megin við heimreiðina að Árnesi I ofan við kirkjugarðinn. Þar stóð Frúarhúsið og undir barðinu við veginn var Brunnhúsið. Dúnhúsflöt var vinstra megin við heimreiðina og þar stóð Dúnhúsið

Heimildir: Örnefnaskrá Árness

ST-015:015 Flosanaust heimild naust

Nú heitir Lending beint niður af bænum vestan við Sandodda. Flosanaust er gróið naust heiman til við Gömlulendingu en hét áður Trékyllisvíkurnaut. Í daglegu máli er það nefnt Naustið. Árnes "Trékyllisnaust", er svo kallast, norðan til í Árnestúni við sjóinn. Skjal undirritað af MÞ 25.10.1930. Þinglýst 14.06.1933.

Heimildir: Örnefnaskrá Árness. Fornleifaskrá, Skrá um friðlýstar fornleifar, Fornleifadeild – Þjóðminjasafn Ísland.

ST-015:015 Frúarhúsið heimild óþekkt

Ból er kirkjumegin við samkomuhúsi. Kvíar eru austur af Árnosi II og ofan við veginn. Brunnhúsflöt er hægra megin við heimreiðina að Árnosi I ofan við kirkjugarðinn. Þar stóð Frúarhúsið og undir barðinu við veginn var Brunnhúsið. Dúnhúsflöt var vinstra megin við heimreiðina og þar stóð Dúnhúsið.

Heimildir: Örnefnaskrá Árness

ST-015:016 Dúnhúsið heimild óþekkt

Ból er kirkjumegin við samkomuhúsi. Kvíar eru austur af Árnosi II og ofan við veginn. Brunnhúsflöt er hægra megin við heimreiðina að Árnosi I ofan við kirkjugarðinn. Þar stóð Frúarhúsið og undir barðinu við veginn var Brunnhúsið. Dúnhúsflöt var vinstra megin við heimreiðina og þar stóð Dúnhúsið.

Heimildir: Örnefnaskrá Árness

ST-015:017 Lendingin heimild ending

Suðvestast á eyinni er sandrif sem nær langleiðina í land og heitir það Rif. Vestan við það er Lendingin. Upp af Lendingunni er stór hleðsla sem nefnist Tóftin. Í henni var hitað kaffi begar verið var í eyinni við slátt eða dúntekju. Í Árnesey.

Heimildir: Örnefnaskrá Árneseyja

ST-015:018 Álfaklettur frásögn

Innarlega og austarlega í Hólmunum

Heimildir: Örnefnaskrá Árneseyja

ST-015:019 Hænsnakofar heimild

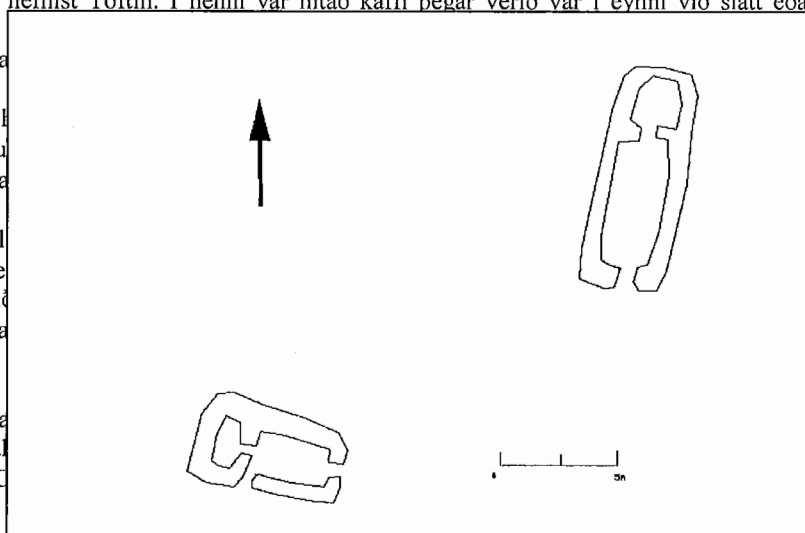
Skammt suðvestur af Loðingjótu e voru áður höfð hænsni yfir sumarið

Heimildir: Örnefnaskrá Árneseyja

ST-015:020 garðlag heygarður

One of these Heytóftir: - On a relatively southern bank. Site name Árnesdal

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College

ST-015:021 tóft útihús

Situated on top of Árnesstapar. Teikn.30. ST-015:021

The Nes at the e-end of the

Árnesfjall. Belongs to Árnes 2. Samkvæmt Hauki Jóhannessyni er þetta sennilaga sama og ST-015:003. Fornleifaskráð 07.08.1990. Fornleifanúmer: 4901-68.

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-015:022 heimild kirkja

Nr. 2 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-015:023 kirkjugarður legstaður

Nr. 3 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-015:024 heimild útihús

Nr. 4 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-015:025 heimild útihús
Nr. 5 á Túnakorti.
Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-015:026 heimild útihús
Nr. 6 á Túnakorti.
Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-015:027 heimild útihús
Nr. 7 á Túnakorti.
Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-015:028 heimild útihús
Nr. 8 á Túnakorti.
Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-015:029 heimild útihús
Nr. 9 á Túnakorti.
Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-015:030 heimild útihús
Nr. 10 á Túnakorti.
Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-016 Melar

Dýrleiki 24 hundruð. Eyðihjáleigan Hlíðarhús er 1805 talin með. Tún 1917 4.3 ha. 2/3 slétt.

ST-016:001 bæjarhóll býli
Heimildir: Túnakort 1917.

ST-016:002 *Nátthagi* heimild nátthagi
Vestur af Hvalvíkurbökkum er mýri, sem heitir Hvalvíkurmýri. Upp af henni, við fjallið (Árnesfjall), var nátthagi. Hann var notðaur fyrir kindur bæði vor og haust, og er grjóthleðslan að mestu uppistandandi enn.
Heimildir: Örnefnaskrá Mela

ST-016:003 *Mógrafir* heimild mógrafir
Lækur rann meðfram Nátthagnum og til sjávar. Hann skipti inýrinni í Hvalvíkurmýri og Mógrafir, sem ná alla leið heim undir túnfót. Þar var mótekja. Ofan við Mógrafir að vestanverðu eru grasi grónir hólur, kallaðir Stórhóll. Það var álagablettur, og mátti ekki slá þar. Ef út af var brugðið, drapst stórgripur.
Heimildir: Örnefnaskrá Mela

ST-016:004 *Stekkur* heimild stekkur
Norðvestan við Hundsháls er nafnlaus vík. Í henni eru klettar niðri við sjó. Syðri klettarnir heita Stekkur, og sáust merki um, að þar hefði verið fjárrétt. Nokkru norðar í víkinni er klettur, sem kallaður er Fornunaust, og mun þar hafa verið uppsátur.
Heimildir: Örnefnaskrá Mela

ST-016:005 *Fornunaust* heimild uppsátur
Norðvestan við Hundsháls er nafnlaus vík. Í henni eru klettar niðri við sjó. Syðri klettarnir heita Stekkur, og sáust merki um, að þar hefði verið fjárrétt. Nokkru norðar í víkinni er klettur, sem kallaður er Fornunaust, og mun þar hafa verið uppsátur.
Heimildir: Örnefnaskrá Mela

ST-016:006 heimild fjárhús
Gamla túnið náði frá sjó og upp í fjallshlíð. Lækur rann í gegnum það, kallaður Bæjarlækur. Neðsti hluti túnsins, bæði sunnan og norðan við lækinn, heitir Grundir. Upp af þeim sunnan við lækinn eru Neðri- og Efribali. Að norðanverðu eru Sigurðarbali og Þórðarbali. Sagt er, að þeir hafi verið kenndir við bændur sem bjuggu á Melum. Nú standa bæjarhús og fjós á Melum I á þessum böllum. Árið 1938 byggði Sigmundur Guðmundsson íbúðarhús

(Melar II) sunnanvert við Bæjarlækinn, beint á móti Melum I. Þar voru áður fjárhús og hlaða.

Heimildir: Örnefnaskrá Mela

ST-016:007 *Veitur* heimild áveita

Tunga heitir norðan við lækinn, milli hans og skurðs. Sunnan við lækinn á móti eru Veitur, áður mýrlendi

Heimildir: Örnefnaskrá Mela

ST-016:008 *Ból* heimild kvíar

Ofan við túnið er Ból með gömlum tóftum eftir kvíar. Fært mun hafa verið frá til 1927-8.

Heimildir: Örnefnaskrá Mela

ST-016:009 heimild leið

Melaá á upptök sín undir Haugsfjalli í Lautinni undir Haugsfjalli. Landamerki milli Eyrar og Mela eru á Haugsfjalli á vatnaskilum og á Eyrarhálsi eða Hálsinum, sem er eins konar lægð milli Haugsfjalls og Hlíðarhúsafjalls. Yfir Hálsinn liggur vegurinn yfir til Ingólfsfjarðar.

Heimildir: Örnefnaskrá Mela

ST-016:010 heimild mógrafir

Neðan við hlíðina voru slægjulönd og mótekja niður að Melaá. Grafarpartur heitir neðan við Stúlkuhjalla, nær niður að á. Framan við hann, fram undir Fossabrekkur, heitir Mópartur. Mótekja var í báðum þessum pörtum.

Heimildir: Örnefnaskrá Mela

ST-016:011 *Hlíðarhús*

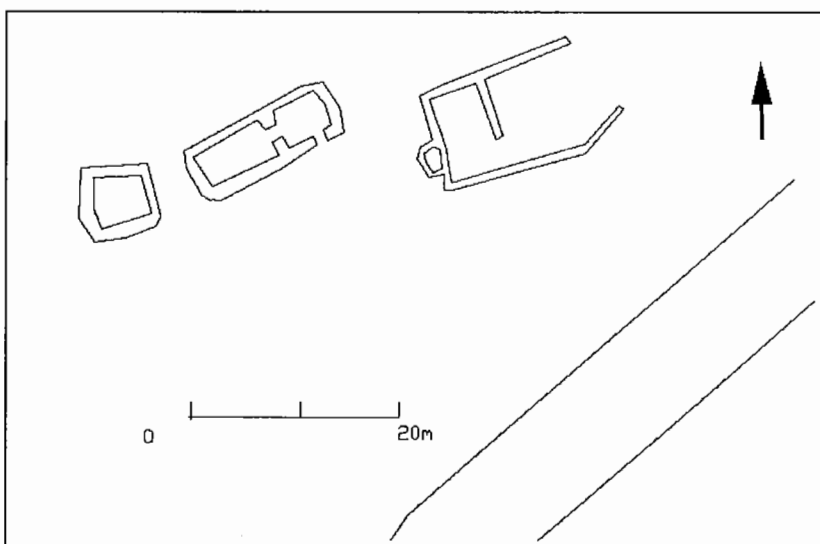
heimild býli

Við fjallsrætur, nokkru nær sjó, var gamalt býli, sem nefndist Hlíðarhús. Það var í byggð 1706 að sögn Jarðarbókar. Talið er, að það hafi eyðst í snjóflóði. Það sést votta fyrir húsatóftum. Upp af Hlíðarhúsum er gjá í fjallinu.

Hún nefnist Bæjargjá. Hæsti tindur yst í fjallinu heitir Urðartindur. "Hjáleiga ein er í heimalandi kölluð Hlíðarhús. Hún er kölluð víð c af heimajörðunni en byggð saman við hana" [Á.M.VII.bls.335]. Situated right by and above road, before Urðarnes, can easily be seen. Belongs to Melar. Boggy area behind the structure to the north. Other references: See 1703-1706 and later. 1.8.90.Fornleifaskráð 01.08.1990. Fornleifanúmer: 4901-67.

Heimildir: Örnefnaskrá Mela. Árni Magnússon, Páll Vídalín, Jarðabók, VII. Kaupmannahöfn 1940.

Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

Teikn. 31. ST-016:011

ST-016:012 tóft sel

One farm-like structure, two outbuilding structures. Site is located at the edge of two túns, just above a bog area. The site is sitting atop a gravel area, somewhat up slope. The site is directly under a steep mountain slope – the local farmer says avalanches occasionally bury the site and area in snow. J.H. mentions that there is no local tradition or place name for this site. Also the site does not appear in the Árni Magnússon census of the early 1700's. The farmers have speculated that sel is an old farmstead. They base this upon the place name of mt. Nónhyrna. This mountain should be the 12 noon time position for this site. Also the farmers argue that this is a logical place for a farm. The layout, architectural suggest a medieval site. Turf is low to the ground and well melted. 2.7.90.Fornleifaskráð 02.07.1990. Fornleifanúmer:4901-9

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-016:013 heimild útihús

Nr. 1 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-016:014 heimild útihús
Nr. 2 á Túnakorti.
Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-016:015 heimild útihús
Nr. 3 á Túnakorti.
Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-016:016 heimild útihús
Nr. 4 á Túnakorti.
Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-016:017 heimild útihús
Nr. 5 á Túnakorti.
Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-016:018 heimild útihús
Nr. 6 á Túnakorti.
Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-017 Norðurfjörður

Dýrleiki 8 hundruð
Tún 3.8 ha. 1917. 4/5 slétt.

ST-017:001 bæjar hól býli

Þá förum við aftur niður á láglandi og byrjum við Krók. Fyrst kemur Framtún. Það er syðsta hornið á túninu og liggur með hliðinni. Næst kemur stykki, sem heitir Mýri og er norðan við Framtún. Mýri er lítið stykki. Heimapartur er þar áfram norður af. Hann er allur norðan við Bæjarlæk. Þá er Hærribær. Þar voru tóftir, sem nú hafa verið sléttaðar. Þarna var gamla bæjarstæðið í Norðurfirði. Hóllinn er um 30 m í þvermál. Í örnefnaskrá er jörðin Steinstún talin með Norðurfirði. Nr. 1 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort 1917

ST-017:002 *Miðdegistindur* heimild eyktamark

Nokkru innar á fjallinu er töflulaga tindur, sem ber nafnið Tafla. Djúp og breið aflíðandi dæld eða skarð er á milli Töflu og Miðdegisfjalls, sem er bungulagað. Í hallanum norðvestan í því er Miðdegistindur og niður af honum er Nónskarð, sem er innst á Nónfjalli. Nónfjall er lægra fjall en Hlíðarhúsafjall og liggur með Ingólfsfirði. Miðdegistindur og Nónskarð voru notuð sem eyktarmörk.

Heimildir: Örnefnaskrá Norðurfjarðar og Steinstúns

ST-017:003 *Nónskarð* heimild eyktamark

Nokkru innar á fjallinu er töflulaga tindur, sem ber nafnið Tafla. Djúp og breið aflíðandi dæld eða skarð er á milli Töflu og Miðdegisfjalls, sem er bungulagað. Í hallanum norðvestan í því er Miðdegistindur og niður af honum er Nónskarð, sem er innst á Nónfjalli. Nónfjall er lægra fjall en Hlíðarhúsafjall og liggur með Ingólfsfirði. Miðdegistindur og Nónskarð voru notuð sem eyktarmörk.

Heimildir: Örnefnaskrá Norðurfjarðar og Steinstúns

ST-017:004 *Tröllahlaði* þjóðsaga tröll

Nú skulum við hverfa aftur niður í fjöru. Nokkru innar en Skuggi er klettabrík, sem gengur í sjó fram. Hún er líkt og hlaðin. Hún heitir Tröllahlaði. Um hana er eftirfarandi þjóðsaga: Tröll nokkurt ætlaði að hlaða þvert yfir Norðurfjörð í Berg á Krossnesi, en dagaði uppi.

Heimildir: Örnefnaskrá Norðurfjarðar og Steinstúns

ST-017:005 *Háagata* heimild leið

Þegar kemur heiman til við Tröllahlaða, tekur við smágraslandi, sem heitir Básabreiða. Þá tekur við smávogur, sem gengur inn í klettana og heitir Básar. Örstutt innan við Bása er Stórukleif, Klettaneft, sem skagar fram úr kelttunum. Göngugatan lá nokkuð hátt í skriðunum og hét Háagata frá Stórukleif að Nesvík. Vegurinn liggur nú undir Stórukleif og fram úr þeim og neðan vegar er Stórukleifarstaði, og í honum er eins konar sæti, Gvendarsæti, hvar Guðmundur góði átti að sitja, er hann vígði Urðirnar.

Heimildir: Örnefnaskrá Norðurfjarðar og Steinstúns

ST-017:006 *Guðmundarsæti* þjóðsaga óþekkt

Þegar kemur heiman til við Tröllahlaða, tekur við smágraslendi, sem heitir Básabreiða. Þá tekur við smávogur, sem gengur inn í klettana og heitir Básar. Örstutt innan við Bása er Stórakleif, Klettaneð, sem skagar fram úr keltunum. Göngugatan lá nokkuð hátt í skriðunum og hét Háagata frá Stórukleif að Nesvík. Vegurinn liggur nú undir Stórukleif og fram úr þeim og neðan vegar er Stórukleifarstaði, og í honum er eins konar sæti, Gvendarsæti, hvar Guðmundur góði átti að sitja, er hann vígði Urðirnar. Samkvæmt Hauki Jóhannessyni er Gvendarsæti algengara nafn.

Heimildir: Örnefnaskrá Norðurfjarðar og Steinstúns

ST-017:007 *Stekkur* heimild stekkur

Stutt norðan við Kleifalækinn er Litlakleif sem er hjallarani, sem vegurinn liggur nú gegnum. Upp á henni var Stekkur. Kleifarnar eru milli Litlukleifar og Stórukleifar. Stekkur þessi var hlaðinn og notaður af Ólafi Ólafssyni og Soffiu konu hans. Skammt innan við Litlukleif fellur Hleinalækur. Lækurinn fellur til sjávar á litlu klettanesi. Það nefnist Hlein eða Stórahlein. Norðan við hana er klettarimi, sem liggur í sjó fram og nefnist Litlahlein. Einu nafni heita þær Hleinar. Þarna var oft lent.

Heimildir: Örnefnaskrá Norðurfjarðar og Steinstúns

ST-017:008 *Hleinar* heimild lending

Stutt norðan við Kleifalækinn er Litlakleif sem er hjallarani, sem vegurinn liggur nú gegnum. Upp á henni var Stekkur. Kleifarnar eru milli Litlukleifar og Stórukleifar. Stekkur þessi var hlaðinn og notaður af Ólafi Ólafssyni og Soffiu konu hans. Skammt innan við Litlukleif fellur Hleinalækur. Lækurinn fellur til sjávar á litlu klettanesi. Það nefnist Hlein eða Stórahlein. Norðan við hana er klettarimi, sem liggur í sjó fram og nefnist Litlahlein. Einu nafni heita þær Hleinar. Þarna var oft lent.

Heimildir: Örnefnaskrá Norðurfjarðar og Steinstúns

ST-017:009 *Kvíar* heimild kvíar

Þar sem ströndin beygir fyrir fjarðarhornið, heitir Krókur. SG talar um, að bakkinn ofan við Kleifar hafi verið nefndur Kleifabakkar. Í Króknum ofan vegar voru Kvíar og bletturinn nefndur þar eftir. Ofan við Kvíarnar er lágt klettarið, sem heitir Kvíaklettur. Kvíarnar fóru undir bílveginn, er hann var lagður, og eru því horfnar, en túnið í Norðurfirði nær að þeim.

Heimildir: Örnefnaskrá Norðurfjarðar og Steinstúns

ST-017:010 *Stekkjarhjallar* heimild stekkur

Ofan við Kvíaklettana er grásflái, nokkurt svæði, sem heitir Börð. Ofan við Börðin taka við Stekkjarhjallar, en þeir eru tveir smáhjallar. Þeir voru nefndir hvor um sig: Efri-Stekkjarhjalli eða Norðari-Stekkjarhjalli, og Efri-Stekkjarhjalli eða Fremri-Stekkjarhjalli.

Heimildir: Örnefnaskrá Norðurfjarðar og Steinstúns

ST-017:011 *Kálfatindur* þjóðsaga óþekkt

Þá taka við Kálfatindar, sem er efst á Krossanesfjalli. Sagt er, að Kálfar eða Kálfur nokkur hafi þar grafið skip sitt með gersemum, og á skipið að vera grafið í skarðinu milli tinda.

Heimildir: Örnefnaskrá Norðurfjarðar og Steinstúns

ST-017:012 *Tröð* heimild brú

Norðan við Hærribæ er lækur, sem heitir Hærribæjarlækur. Vestur af Hærribæ er Traðarpartur. Hann liggur með hlíðinni og er sunnan lækjar. Eins konar brú, svokölluð Tröð, var gerð fyrir hesta um partinn sem var mjög blautur.

Heimildir: Örnefnaskrá Norðurfjarðar og Steinstúns

ST-017:013 *Móflói* heimild mógrafir

Þá tekur við (af Traðarparti) Móflói, og er hann norðan við Traðarpartinn og nær niður að læk. Norðan tekur við Stakkagarðsflói; þar var stakkgarður, og innan við hann er Þríhyrna, sem var þríhyrningslaga. Í Þríhyrnu var tekinn mór sem var þurkaður á Móholti, sem er norður af stykkinu. Þetta var líka slægnaland. Svarðarflói er beint á móti Móflóa, hinu megin við lækinn. Þar var mótekja. Mórinn var fluttur á Svarðarholt, sem liggur milli Svarðarflóa og Ljósumýrarlæks. Tungan neðan Svarðarholts og Svarðarflóa heitir Eyjar. Ljósumýrarlækur rennur niður með Svararholti og Eyrunum og niður í svonefnt Síki.

Heimildir: Örnefnaskrá Norðurfjarðar og Steinstúns

ST-017:014 Stakkargarðsflói garðlag óþekkt

Þá tekur við (af Traðarparti) Móflói, og er hann norðan við Traðarpartinn og nær niður að læk. Norðan tekur við Stakkargarðsflói; þar var stakkgarður, og innan við hann er Þrýhyrna, sem var þríhyrningslaga. Í Þrýhyrnu var tekinn mór sem var þurkaður á Móholti, sem er norður af stykkinu. Þetta var líka slægnaland. Svarðarflói er beint á móti Móflóa, hinu megin við lækinn. Þar var mótekja. Mórinn var fluttur á Svarðarholt, sem liggur milli Svarðarflóa og Ljósumýrarlæks. Tungarn neðan Svarðarholts og Svarðarflóa heitir Eyar. Ljósumýrarlækur rennur niður með Svararholti og Eyrinum og niður í svonefnt Síki.

Heimildir: Örnefnaskrá Norðurfjarðar og Steinstúns

ST-017:015 Rafthúsrani heimild óþekkt

Neðan við Síkið er stykki, sem heitir Bali. Þar standa nú fjárhús Barnharðs Andréssonar í Norðurfirði I. Sunnan til á balanum hét Rafthúsrani, en ekki Rafnshúsrani, eins og stendur í skránni hinni eldri. Hús úr röftum stóð þar einu sinni.

Heimildir: Örnefnaskrá Norðurfjarðar og Steinstúns

ST-017:016 Brunnhús heimild brunnur

Gengt Eyrum og Svarðarholti, austan Ljósumýrarlæks er Breiðamýri. Hún liggur niður að Síki. Þar heitir skíkið Mjósasíki á kafla. Upp af Breiðumýri er óskiptipartur, og þar fyrir ofan er Ljósamýri og liggur að samnefndum læk. Hún er með ljósara grasi en hinum megin lækjar. Þá er komið upp undir Karítasarp. Milli Breiðumýrar og Óskiptaparts var Breiðumýrarbarð að sögn Steinvarar, og ofan við Óskiptapart var Ljósumýrarbarð. Niður með Ljósumýri, Óskiptaparti og Breiðumýri að austan rennur Langholtslækur. Neðst í horninu á Ljósumýri við þennan læk var barð, Karítasarp. Meðfram læknum að austan liggur Langholt, og austan þess er Litlilækur, sem rann í Brunnhús, sem eitt sinn stóð niður undir Síki.

Heimildir: Örnefnaskrá Norðurfjarðar og Steinstúns

ST-017:017 heimild útihús

Nr. 2 á Túnakorti

Heimildir: Túnakort 1917.

ST-018 Krossnes

Dýrleiki 24 hundruð. 1805 er eyðihjáleigan Steinstún talin með. 1913-14 var nýbýlið Njálstaðir byggðir úr landi Krossness.

Tún 2.8 ha. 1917. 1/3 slétt.

ST-018:001 bæjarhóll býli

Gamli bærinn, sem brann um árið, stóð á Bæjarhól, en sá nýi litlu neðar, fast við Smiðjuflöt, sem EV kallar Smiðjupart. Þegar grafið var fyrir sökklum nýja hússins, komu upp mannabein. Fyrst var komið ofan á 3 beinagrindur, sem lágu frá austri til vesturs. Þær voru anzi fúnar, en tennur furðuheilar, og engin merki um tannskemmdir. Mjög fúinn viður var í kringum eina beinagrindina, líklega af kistu. Við þessa atvurði var húsið fært um 1-2 m. En enn komu upp bein, og voru þau husluð jafnóðum. Þeir sem að uppgreftrinum stóðu, töldu að beinagrindurnar væru af fremur smávöxnu fólki.

Heimildir: Örnefnaskrá Krossness. Túnakort 1917.

ST-018:002 Hagagarður garðlag óþekkt

Örnefni eru talin frá merkjum við Fell. Hagagarðsbás er þröngur klettabás, sem er allur í landi Fells. Innanvert við hann er Hagagarður, og um hann eru landamerkin. Garðurinn er hlaðinn úr grjóti og liggur frá fjallsrótum út á klettasnösina innanvert við básinn.

Heimildir: Örnefnaskrá Krossaness

ST-018:003 garðlag óþekkt

Upp af og utan við Hagagarðsbásinn er flati með stórum steinum, sem kallast Hraun, en ofan til við Hagagarðinn eru smáhólar, sem nefndir voru Hólar. EV getur þess, að Fellsmenn nefni Hagagarðinn nú Merkishrygg, en Hagagarðsnafnið noti þeir á grjóthleðslu á nesinu utan við Hagagarðsbásinn. Við þetta kannast Skarphéðinn ekki, en veit þó af þessum grjótgarði.

Heimildir: Örnefnaskrá Krossaness

ST-018:004 Þverhamrar þjóðsaga huldufólksbústaður

Nokkru innar eru Þverhamrar. Þeir eru þverhniptir og í nefinu utan við sundlaugina. Innan við Þverhamran og inn fyrir sundlaugina er Laugarvík. Bakkarnir utan við víkina út undir skriðu og ofan við Þverhamra nefnast

Bakkar. Í þverhömrum átti að búa huldufólk.

Heimildir: Örnefnaskrá Krossaness

ST-018:005 heimild sundlaug

Í og ofan við bakkann ofan og innan við Laugarvíkina er Laug, sem í daglegu tali var ávallt nefndir Hverar. Þá var og sagt Hverarnir. Undir bakkanum er sundlaug, en skammt utan við hana fellur lækur ofan af bakkanum niður í fjöru. Hann heitir Laugarvíkurlækur.

Heimildir: Örnefnaskrá Krossaness

ST-018:006 *Pétursvogur* heimild lending

Næsta vík Laugarvík er Miðvík. Út undan oddanum heiman til við víkina eru flúrur, og á þeim er stakur 20m hár klettur, sem er Pétur. Innanvert við hann er sund í gegnum flúrunar, sem heitir Pétursvogur. Þar lenti Guðmundur Pétursson á Ófeigi.

Heimildir: Örnefnaskrá Krossaness

ST-018:007 *Kirkjuklettur* frásögn huldufólksbústaður

Nokkru utar, undir svonefndu Múlaskeggi, sem eru tveir klettarmar út úr hlíðinni undir Krossnesmúlanum er stakur klettur, Kirkjuklettur. Þeir eiga álfar bú.

Heimildir: Örnefnaskrá Krossaness

ST-018:008 *Garðsendanef* garðlag óþekkt

Heiman til við Garðsendavík er Garðsendanef, og er nafnið þannig til komið, að fyrrum mun hafa verið hlaðinn garður frá bænum þangað út eftir. Hann er nú horfinn.

Heimildir: Örnefnaskrá Krossaness

ST-018:009 *Smiðjupartur* heimild smiðja

Gamli bærinn, sem brann um árið, stóð á Bæjarhól, en sá nýi litlu neðar, fast við Smiðjuflöt, sem EV kallar Smiðjupart. Þegar grafið var fyrir sökklum nýja hússins, komu upp mannabein. Fyrst var komið ofan á 3 beinagrindur, sem lágu frá austri til vesturs. Þær voru anzi fúnar, en tennur furðuheilar, og engin merki um tannskemmdir. Mjög fúinn viður var í kringum eina beinagrindina, líklega af kistu. Við þessa atvurði var húsið fært um 1-2m. En enn komu upp bein, og voru þau husluð jafnóðum. Þeir sem að uppgreftinum stóðu, töldu að beinagrindurnar væru af fremur smávöxnu fólki.

Heimildir: Örnefnaskrá Krossaness

ST-018:010 heimild legstaður

Gamli bærinn, sem brann um árið, stóð á Bæjarhól, en sá nýi litlu neðar, fast við Smiðjuflöt, sem EV kallar Smiðjupart. Þegar grafið var fyrir sökklum nýja hússins, komu upp mannabein. Fyrst var komið ofan á 3 beinagrindur, sem lágu frá austri til vesturs. Þær voru anzi fúnar, en tennur furðuheilar, og engin merki um tannskemmdir. Mjög fúinn viður var í kringum eina beinagrindina, líklega af kistu. Við þessa atvurði var húsið fært um 1-2m. En enn komu upp bein, og voru þau husluð jafnóðum. Þeir sem að uppgreftinum stóðu, töldu að beinagrindurnar væru af fremur smávöxnu fólki.

Heimildir: Örnefnaskrá Krossaness

ST-018:011 *Hjallapartur* heimild hjallur

Á bakkanum ofan við Básinn er Grjóthóll, og í kringum hann Grjóthólspartur. Ofan við Grjóthól var dý, sem hét Víti. Heiman frá bænum og út undir Garðsendanef voru sléttar randir, Rimar. Þeir hafa upphaflega verið forn fjörmörk, en eru nú horfnir. Innan við Grjóthólspartinn kom Hjallapartur.

Heimildir: Örnefnaskrá Krossaness

ST-018:012 *Öskuhaugur* öskuhaugur

Frá bænum og niður að Vogum er Brekkubrún, og upp á henni Brekkubrúnartur. Undir brekunni, niður undir fjörunni er Lambaflöt. Hún nær frá Sigurðarvogi inn að Öskuhaug, sem var í brekkubrúninni inn undir miðri vík.

Heimildir: Örnefnaskrá Krossaness

ST-018:013 *Nátthagi* heimild nátthagi

Norðan við fjárhúsin er breitt vik upp í brekkuna eða hlíðarfótinn. Þar var Nátthagi næst hlíðinni, en nær húsunum svonefnt Flag, sem var slétt flöt. Beint upp af fjárhúsunum eru klettur, sem heita Húsaklettur, og innan við þá er sund upp með þeim, sem heitir Mýri; Þar var vatn tekið. Innan við Mýrina eru aðrir klettur, Kvíaklettur; þar átti að vera huldufólkskirkja. Undir þessum klettum voru Kvíar.

Heimildir: Örnefnaskrá Krossaness

ST-018:014 Húsaklettur heimild óþekkt

Norðan við fjárhúsin er breitt vik upp í brekkuna eða hlíðarfótinn. Þar var Náthagi næst hlíðinni, en nær húsunum svonefnt Flag, sem var slétt flöt. Beint upp af fjárhúsunum eru klettur, sem heita Húsaklettur, og innan við þá er sund upp með þeim, sem heitir Mýri; þar var vatn tekið. Innan við Mýrina eru aðrir klettur, Kvíaklettur; þar átti að vera huldufólkskirkja. Undir þessum klettum voru Kvíar.

Heimildir: Örnefnaskrá Krossaness

ST-018:015 Kvíaklettur frásögn huldufólksbústaður

Norðan við fjárhúsin er breitt vik upp í brekkuna eða hlíðarfótinn. Þar var Náthagi næst hlíðinni, en nær húsunum svonefnt Flag, sem var slétt flöt. Beint upp af fjárhúsunum eru klettur, sem heita Húsaklettur, og innan við þá er sund upp með þeim, sem heitir Mýri; þar var vatn tekið. Innan við Mýrina eru aðrir klettur, Kvíaklettur; þar átti að vera huldufólkskirkja. Undir þessum klettum voru Kvíar.

Heimildir: Örnefnaskrá Krossaness

ST-018:016 Kvíar heimild kvíar

Norðan við fjárhúsin er breitt vik upp í brekkuna eða hlíðarfótinn. Þar var Náthagi næst hlíðinni, en nær húsunum svonefnt Flag, sem var slétt flöt. Beint upp af fjárhúsunum eru klettur, sem heita Húsaklettur, og innan við þá er sund upp með þeim, sem heitir Mýri; þar var vatn tekið. Innan við Mýrina eru aðrir klettur, Kvíaklettur; þar átti að vera huldufólkskirkja. Undir þessum klettum voru Kvíar.

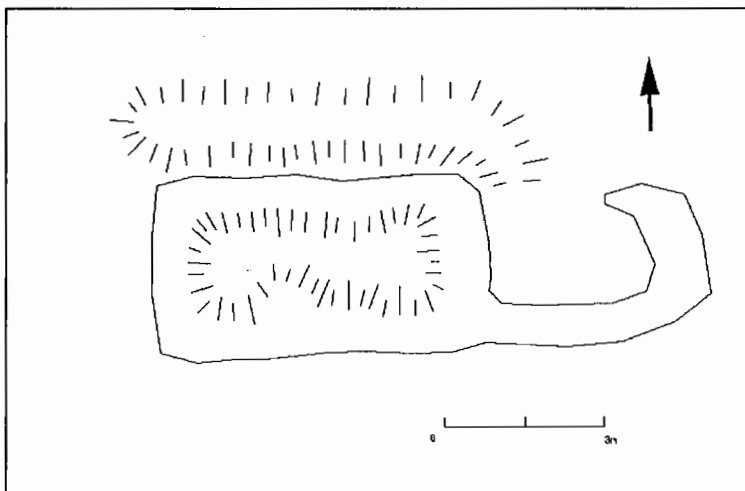
Heimildir: Örnefnaskrá Krossaness

ST-018:017 Garður garðlag

óþekkt

Milli fjárhúsanna og Kvíakletta var Garður. Þetta var blettur, sem hlaðinn garður var í kringum. Kvíaklettagat er neðanvert og innanvert í Kvíaklettum. Þar styðja tveir stórir steinar hvor annan, þannig að gat er í gegn og loftar undir. Upp og Egilsgjótuvog, en neðan Kvíakletta og vegarins, er klettaskora, Egilsgjóta. Þar að sögn reft yfir, og fól sig þar maður að nafni Egill, sem seinna var brenndur.

Heimildir: Örnefnaskrá Krossaness

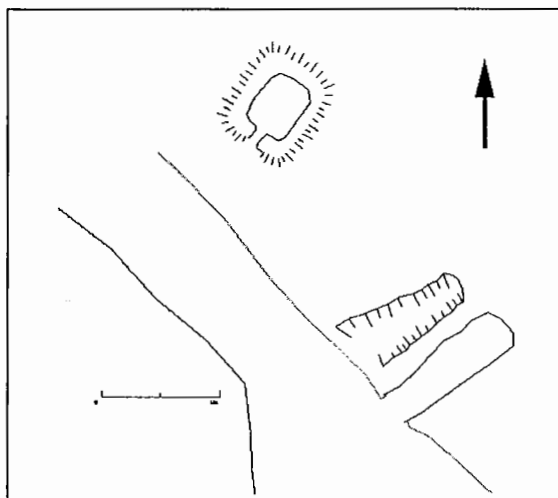
ST-018:018 Egilsgjóta frásögn

óþekkt

Milli fjárhúsanna og Kvíakletta var Garður. Þetta var blettur, sem hlaðinn garður var í kringum. Kvíaklettagat er neðanvert og innanvert í Kvíaklettum. Þar styðja tveir stórir steinar hvor annan, þannig að gat er í gegn og loftar undir. Upp og Egilsgjótuvog, en neðan Kvíakletta og vegarins, er klettaskora, Egilsgjóta. Þar að sögn reft yfir, og fól sig þar maður að nafni Egill, sem seinna var brenndur.

Heimildir: Örnefnaskrá Krossaness

Teikn.32. ST-018:019

ST-018:019 Láturhús heimild bústaður

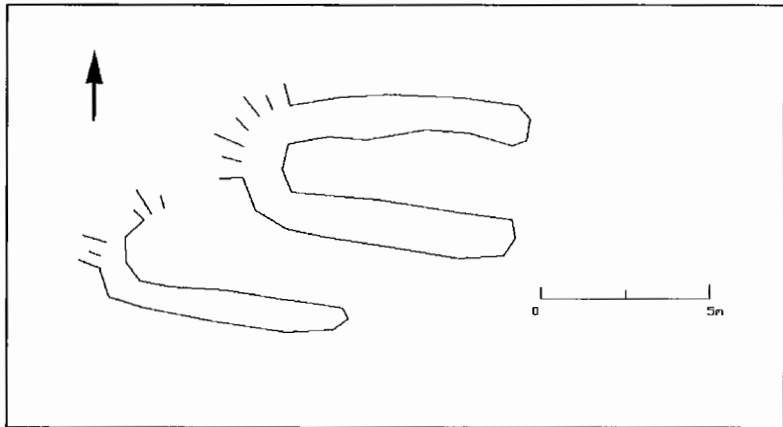
Um 500m innar er smávík, sem heitir Fúlavík. Þar rekur þara upp í stórum stíl og úldnar. Utan við víkina er Ytra-Fúlavíkurnef, og innan við það er Innra-Fúlavíkurnef. Á bakkanum upp af Fúlavík eru tættur, Láturhús. Þar út undan mun vera Krossaneslátur.Láturhús? Situated just by the road

Teikn. 33. ST-018:020

between the co-op and Krossnes. It is situated between new fenced hay-fields – The spot has been spared when the newly made fields have been flattened. All around the ruin there are many þúfur which are probably... No information in 1703 or 1706 documents. At the shore underwater. Right under the ruin is a hot well. The area smells heavily of sulphur. Fornleifaskráð: 18.07.1990. Fornleifanúmer: 4901-40.

Heimildir: Örnefnaskrá Krossaness. Fornleifaskrá Hunter College,

Zooarchaeology Laboratory.

Teikn. 34. ST-018:021

ST-018:020 *Ytri-Naustavík* heimild naust

Upp af Sandhól og utar er mýri, Torfdalur, og ofan við hana er Torfadalshnúkur. Innan við Innra-Fúlavíkurnef tekur við Ytri-Naustavík og þá Innri-Naustavík. Í þeim báðum eru tættur af naustum og þaðan mun hafa verið útræði á fyrri tíð. Situated at the shore below 4901-40. Visible from the road. – Walls of Naust and shed are of stone and turf. On the boundaries of Krossnes and coop at Norðurfjörður. Naust below Láturhús. Old farmer, Valgeir, at Krossnes informs that it might have been used around 1900. Fornleifaskráð: 18.07.1990. Fornleifanúmer: 4901-48.

Heimildir: Örnefnaskrá Krossaness. Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-018:021 *Innri-Naustavík* heimild naust

Upp af Sandhól og utar er mýri, Torfdalur, og ofan við hana er Torfadalshnúkur. Innan við Innra-Fúlavíkurnef tekur við Ytri-Naustavík og þá Innri-Naustavík. Í þeim báðum eru tættur af naustum og þaðan mun hafa verið útræði á fyrri tíð. Situated at the shore below 4901-40. Visible from the road. – Walls of Naust and shed are of stone and turf. On the boundaries of Krossnes and coop at Norðurfjörður. Naust below Láturhús. Old farmer, Valgeir, at Krossnes informs that it might have been used around 1900. Fornleifaskráð: 18.07.1990. Fornleifanúmer: 4901-49.

Heimildir: Örnefnaskrá Krossaness. Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-018:022 *Torfamýri* heimild mógrafir

Þá tekur við Ytri-Bergisvík, og innan við hana er þverhniptur klettaveggur, og er þar forvaði, Berg. Upp af Ytri-Bergisvík er Bergispartur, og upp af Berginu ofar og innar en Bergispartur er Torfamýri; Þar var tekinn mór. Innan við Bergið tekur við Innri-Bergisvík, sem nú nefnist Thorhúsvík, og er tildraga þeirrar nafngiftar getið hjá NG. Húsið, sem þar var, fauk lokum.

Heimildir: Örnefnaskrá Krossaness

ST-018:023 *Thorhústangi* heimild

Innan við Thorhúsvík er Thorhústangi; þar stóð húsið. Þar var skömmu fyrir aldamót reist timburhús og var ætlunin að reka þar verslum. Stutt var í verslunarrekstrinum því eigandinn féll frá eftir hálf ár. Thor Jensen mun hafa átt húsið og til stóð að hefja útgerð frá þessum stað.

Heimildir: Örnefnaskrá Krossaness

ST-018:024 *Silfursteinn* frásögn

Bakkarnir innan við Breiðavíkurnef heita Bakkar eða oftast Háubakkar. Upp á Bökkunum skammt utan við Hreggnasa er Silfursteinn og í kring Silfursteinapartur. Silfursteinn er hár steinn með hellu ofan á. Sú saga fylgir, að sá sem getur tekið helluna ofan af með handafli, megi eiga silfrið sem undir henni er. Fyrir nokkrum árum fóru nokkrir strákar með járnkarl og tóku helluna ofan af, en ekkert fundu þeir silfrið. Hellan liggur nú við hlið steinsins

Heimildir: Örnefnaskrá Krossaness

ST-018:025 *Stekkur* heimild stekkur

Miðja vegu milli Breiðavíkurnefs og Hreggnasa heitir Stekkur. Þar var áður stekkur, en þar byggði í eina tíð Guðjón heitinn Jónsson fjárhús. Mýrarblettur er í kringum stekkin.

Heimildir: Örnefnaskrá Krossaness

ST-018:026 *Lending* heimild lending

Lendingin var innanvert í Bæjarvíkinni innan við flúrunar. Þó var stundum lent í Egilsgjótuvog.

Heimildir: Örnefnaskrá Krossaness

ST-018:027 *Steintún* heimild býli

Þar hefur í landinu verið hjáleiga kölluð Steintun. Hefur hún reiknuð verið iiiii c af jörðinni, menn segja hún skuli í gamaldaga reiknuð verið hálf jörðin. Þar sést gamall túngarður. Húsin eru nú niður fallin, því hún er í eyði komin fyrir við árum.

Heimildir: Árni Magnússon, Páll Vídalín, Jarðabók, VII. Kaupmannahöfn 1940.

ST-018:028 heimild útihús

Nr. 1 á Túnakorti

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-018:029 heimild útihús

Nr. 2 á Túnakorti

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-018:030 heimild útihús

Nr. 3 á Túnakorti

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-018:031 heimild útihús

Nr. 4 á Túnakorti

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-018:032 heimild útihús

Nr. 5 á Túnakorti

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-018:033 heimild útihús

Nr. 6 á Túnakorti

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-018:034 heimild útihús

Nr. I á Túnakorti Steinstúns.

Heimildir: Túnakort Steintúns frá 1917.

ST-018:035 heimild útihús

Nr. 2 á Túnakorti Steinstúns.

Heimildir: Túnakort Steintúns frá 1917.

ST-018:036 heimild útihús

Nr. 3 á Túnakorti Steinstúns.

Heimildir: Túnakort Steintúns frá 1917.

ST-018:037 heimild útihús

Nr. 4 á Túnakorti Steinstúns.

Heimildir: Túnakort Steintúns frá 1917.

ST-018:038 garðlagóþekkt

Nr. 5 á Túnakorti Steinstúns.

Heimildir: Túnakort Steintúns frá 1917.

ST-018:039 heimild útihús

Nr. 6 á Túnakorti Steinstúns.

Heimildir: Túnakort Steintúns frá 1917.

ST-019 Fell

Dýrleiki 8 hundruð. [1224] Máldagi Reykjarholtskirkju[iv]. Þessa reka a kirkiai rekia holhti. Vndir felli ytra þriðvngur hvalreka ok halfr viðreki ok land halft. Vndir iðra felli þriðvngur hvalreka ok likt i agoða. Sem vndir ytra felli. Þriðvngur hvarttveggja i agoða. A mynaðar nesi fiorðvngur hvalreka. Að kambi fiorðvngur i hvalreka. I byrgisvík fiorðvngur i hvalreka. (Ísl.Fornbréfasafn I 476) Önundur tréfótr, sonr Ófeigs burlufótar, Ívarssonar beytils, Önundur var á móti Haraldi konungi í Hafursfirði ok lét þar fót sinn. Eftir þat fór hann til Íslands ok nam land frá Kleifum til Ófæru, Kaldbaksvík, Kolbeinsvík, Byrgisvík, ok bjó á Kaldbak til elli... Kolli hét maðr, er nam Kollafjörð ok Skriðsenni ok bjó undir Felli, meðan hann lifði... Þorbjörn bitra hét maðr. Hann var víkingr ok illmenni. Hann fór til Íslands með skuldalið sitt. Hann nam fjörð þann, er nú heitir Bitra, ok bjó þar (Ísl.sög. I Landsaga og landnám kaf.32 bls.118). Í Jarðabók Árna Magnússonar er Fell skipt í Nyrðra Fell og Innra Fell. Tún 2.5 ha 1917. 1/2 slétt.

ST-019:001 bæjarhóll býli

Nr. 1 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-019:002 *Litlafellshöfuð* heimild beitarhús

Norðanvert við Vogsbotn var áður Litlafell, býli. Faðir Ólafs byggði þar beitarhús. Litlafellshöfuð er grasi gróinn höfði fram af Litlafelli, laus frá landi, fjara fyrir ofan hann, sem alltaf er gengt um. Vík er norðan við Litlafell. Þar eru tóftir, sennilega eftir naust og stekk.

Heimildir: Örnefnaskrá Fells

ST-019:003 *Litlafell* heimild býli

Norðanvert við Vogsbotn var áður Litlafell, býli. Faðir Ólafs byggði þar beitarhús. Litlafellshöfuð er grasi gróinn höfði fram af Litlafelli, laus frá landi, fjara fyrir ofan hann, sem alltaf er gengt um. Vík er norðan við Litlafell. Þar eru tóftir, sennilega eftir naust og stekk.

Heimildir: Örnefnaskrá Fells

ST-019:004 heimild naust

Norðanvert við Vogsbotn var áður Litlafell, býli. Faðir Ólafs byggði þar beitarhús. Litlafellshöfuð er grasi gróinn höfði fram af Litlafelli, laus frá landi, fjara fyrir ofan hann, sem alltaf er gengt um. Vík er norðan við Litlafell. Þar eru tóftir, sennilega eftir naust og stekk.

Heimildir: Örnefnaskrá Fells

ST-019:005 heimild stekkur

Norðanvert við Vogsbotn var áður Litlafell, býli. Faðir Ólafs byggði þar beitarhús. Litlafellshöfuð er grasi gróinn höfði fram af Litlafelli, laus frá landi, fjara fyrir ofan hann, sem alltaf er gengt um. Vík er norðan við Litlafell. Þar eru tóftir, sennilega eftir naust og stekk.

Heimildir: Örnefnaskrá Fells

ST-019:006 *Lending* heimild lending

Klettur frammi í sjó, skammt frá landi, fram af Lendingu heita Stóri- og Litli Klakkur. Norðan við lendinguna er hlein, sem heitir Jörundarhleinn. Stundum var lennt við hana um fjöru.

Heimildir: Örnefnaskrá Fells

ST-019:007 *Hjallhóll* heimild hjallur

Ofan við túnið eru klettur, sem heita Hjallar. Hjallhóll er norðan og neðan við þá, norðast í túni að hluta en að hluta utan túns. Snös heitir Kattarsnös, sem gengur fram niður af honum innan túngirðingar. Norðan við Hjallhól var svonefnt Ból. Þar voru tóftir.

Heimildir: Örnefnaskrá Fells

ST-019:008 *Ból* tóft óþekkt

Ofan við túnið eru klettur, sem heita Hjallar. Hjallhóll er norðan og neðan við þá, norðast í túni að hluta en að hluta utan túns. Snös heitir Kattarsnös, sem gengur fram niður af honum innan túngirðingar. Norðan við Hjallhól var svonefnt Ból. Þar voru tóftir.

Heimildir: Örnefnaskrá Fells

ST-019:009 *Stekkur* heimild stekkur

Stekkur var á tunganum milli Ólafsvoga. Þar var stíað og ær mjólkaðar meðan fært var frá, en það mun hafa verið til um 1914. Hann er 8-10 mín. Gang frá bæ.

Heimildir: Örnefnaskrá Fells

ST-019:010 *Stekkjarlágur* heimild stekkur

Dalurinn upp af Felli heitir Fellsdalur. Sunnanvert við hann er nokkur hæð með hjöllum. Efst og fremst í henni, þ.e. Næst brúninni, er blettur, sem heitir Grýlublettur. Gróskumeiri gróður er þarna en annars staðar, sennilega vegna vætu úr dýjum. Frá hjöllum og Grýlubletti upp eftir heita Hæðir sunnan við dalinn. Neðst og syðst í dalnum, upp af Innrihólmi heita Stekkjarlágur. Ekki er vitað um stekk þar. Sunnanvert í dalnum er Grænalág, lág með meiri gróðri en annars staðar. Móholt og Móholtshæð taka við ofar í dalnum. Hún gengur upp í Hæðrnar. Á holtinu var þurrkaður mór. Ofar í dalnum er Suðurlág. Þar var tekinn mór.

Heimildir: Örnefnaskrá Fells

ST-019:011 *Suðurlág* heimild mógrafir

Dalurinn upp af Felli heitir Fellsdalur. Sunnanvert við hann er nokkur hæð með hjöllum. Efst og fremst í henni, þ.e. Næst brúninni, er blettur, sem heitir Grýlublettur. Gróskumeiri gróður er þarna en annars staðar, sennilega vegna vætu úr dýjum. Frá hjöllum og Grýlubletti upp eftir heita Hæðir sunnan við dalinn. Neðst og syðst í dalnum, upp af Innrihólmi heita Stekkjarlágur. Ekki er vitað um stekk þar. Sunnanvert í dalnum er Grænalág, lág með meiri gróðri en annars staðar. Móholt og Móholtshæð taka við ofar í dalnum. Hún gengur upp í Hæðrnar. Á holtinu var þurrkaður mór. Ofar í dalnum er Suðurlág. Þar var tekinn mór.

Heimildir: Örnefnaskrá Fells

ST-019:012 *Vörðuholt* varða óþekkt

Norðan við Stekkjarlágur eru holt, sem heita Vörðuholt og Háuholt. Á Vörðuholti var varða. Reiðholt heitir sandholt upp í dalnum norðan við Suðurlág. Vegurinn milli Fells og Munaðarness lá yfir holtið, þegar farið var upp Fellsdal og niður Skalladal í Munaðarneslandi.

Heimildir: Örnefnaskrá Fells

ST-019:013 heimild útihús

Nr. 2 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-019:014 heimild útihús

Nr. 3 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-020 *Munaðarnes*

Dýrleiki 24 hundruð. 1805 eru eyðihjáleigurnar Miðhús og Eyðishús taldar með. [1224] Máldagi Reykjarholtskirkju[iv]. Þessa reka a kirkiai rekia hollti. Vndir felli ytra þriðivngr hvalreka ok halfr viðreki ok land halft. Vndir iðra felli þriðivngr hvalreka ok likt i agoða. Sem vndir ytra felli. Þriðivngr hvartveggja i agoða. A mvnaðar nesi fiorðvngr hvalreka. Að kambi fiorðvngr i hvalreka. I byrgisvik fiorðvngr i hvalreka. (Ísl.Fornbréfasafn I 476)

ST-020:001 *Bæjarhóll* bæjarhóll býli

Íbúðarhús Guðmundar G. Jónssonar stendur á Bæjarhólnum sem í daglegu tali er ávallt nefndur Hóllinn.

Heimildir:

ST-020:002 *Hlöðulækur* heimild hlaða

Nú færum við okkur aftur niður á Höfðaholt og förum eftir Eiðinu. Skammt norðan undir Höfðaholti er lítil tjörn, Lómatjörn, og kringum hana er engi, sem heitir Lómatjarnarsund. Á norðanverðu Eiðinu skammt þar frá, er ávöl klömp ekki ýkjastór, sem heitir Hvíldarhella. Melur skilur að Lómatjarnarsund og Hvíldarhelluna. Nafnið er þannig til komið, að hún er á leiðinni, þegar komið er upp frá sjó, og hvíldu menn sig þar, eftir að hafa gengið upp brekkuna. Utanvert við Eiðið fellur Eiðislækur fram af Eiðishörmum. Hann fellur til sjávar innanvert við Fagrahvammi. Í daglegu tali var oftast rætt um Eiðslæk. Eiðslækur nefnist Hlöðulækur eftir að hann er kominn niður í hlíðina fyrir neðan Eiðið.

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992.

ST-020:003 Götur heimild leið

Miðhlíðis frá Eiðinu út að Munaðarnesi var gönguleiðin, og hét hún Götur. Sagt var "að fara inn Götur", þegar farið var til Norðfjarðar.

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992.

ST-020:004 Eyðishús heimild býli

Nú förum við enn inn að Höfðum og höldum þaðan út með sjónum. Áður er nefnd Höfðavík. Í lægðinni undir Eiðinu er hvammur. Þar stofnaði Þórarinn Þórðarson frá Munaðarnesi nýbýli kringum 1940. Hann nefndi það Fagrahvamm sem er í daglegu tali ávalt nefndur Hvammur. Sagt er "að far inn í Hvamm" og Norðfirðingar segja "að fara yfir í Hvamm". Hann fór í eyði árið 1951. Þarna mun hafa verið býli fyrr á öldum og sést móta fyrir áberandi bæjarhól. Á honum var reist íbúðarhús en litlu ofar er grunnur af skemmu. Skemman var síðar flutt að Felli og stendur þar enn. Þessar byggingar voru utan við Eiðislækinn en innan við hann eru tóftir af fjárhúsum frá sama tíma. Áður en að Fagrihvammur var byggður upp hét þarna Hlöður og enn fyrir Eiðishús. Hóllinn sem bærinn stóð á heitir Bæjarhóll. "Aðrar tóftir sjást í þar í landinu, kallaðar Eydishus. Hvert það hafi verið býli vita menn ekki. Kann ómöglegt að byggjast" [Á.M.VII.bls.330].

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992. Árni Magnússon, Páll Vídalín, Jarðabók, VII. Kaupmannahöfn 1940.

ST-020:005 Hlöður heimild hlaða

Áður en að Fagrihvammur var byggður upp hét þarna Hlöður og enn fyrir Eiðishús. Hóllinn sem bærinn stóð á heitir Bæjarhóll. Hlaðið var fremst á hólnum. Hlöðulækurinn hét stórilækur niður við bæinn og í honum er foss sem hét nafni sem nú er gleymt. Annar lækur minni var utan við bæinn og hét hann Bæjarlækur eða Litlilækur. Lending var beint niður af bænum.

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992.

ST-020:006 Lending heimild lending

Áður en að Fagrihvammur var byggður upp hét þarna Hlöður og enn fyrir Eiðishús. Hóllinn sem bærinn stóð á heitir Bæjarhóll. Hlaðið var fremst á hólnum. Hlöðulækurinn hét stórilækur niður við bæinn og í honum er foss sem hét nafni sem nú er gleymt. Annar lækur minni var utan við bæinn og hét hann Bæjarlækur eða Litlilækur. Lending var beint niður af bænum.

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992.

ST-020:007 Stöðin heimild óþekkt

Bakkarnir og svæðið upp af þeim allt upp undir Götur nefnist Lághlíð. Á vetrum þegar snjóflóðahætta er mikil var gengið með sjónum eða neðst í hlíðinni og sagt var "að fara inn Lághlíð" eða "inn Bakka". Nokkru þar fyrir utan eru tóftir síldarsöltunarstöðvar, sem starfrækt var árið 1919 af mönnum frá Akureyri. Þessar tóftir heita síðan Stöðin. Oftast var talað um Stöðina á Munaðarneshlíð. Þarna sést einungis til eins húsgrunns.

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992.

ST-020:008 Torfvíkur heimild rista

Litlu utar taka við Torfvíkur. Upp af þeim var áður rist torf og þótt gott til húsagerðar. Víkurnar eru tvær, Innri- og Ytri-Torfvík. Ofan við Innri-Torfvík er klettahöfði sem nefnist Torfvíkyrhöfði. Utan við víkurnar tekur við breitt nes. Þar heita Miðhús. Þar mun hafa verið búið fyrir nokkrum öldum, en gömul munnmæli herma að byggðina þar hafi tekið af í snjóflóði. Í jarðabókinni 1706 er tekið svo til orða að þar hafi "til forna verið býli" en ekki verður séð af heimildum að þar hafi verið búið síðan. Á þessum stað er einna mesta snjóflóðahætta í landi Munaðarness og hafa komið þar flóð sem engin mannvirki geta staðist.

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992.

ST-020:009 Miðhús heimild býli

Litlu utar taka við Torfvíkur. Upp af þeim var áður rist torf og þótt gott til húsagerðar. Víkurnar eru tvær, Innri- og Ytri-Torfvík. Ofan við Innri-Torfvík er klettahöfði sem nefnist Torfvíkyrhöfði. Utan við víkurnar tekur við breitt nes. Þar heita Miðhús. Þar mun hafa verið búið fyrir nokkrum öldum, en gömul munnmæli herma að byggðina þar hafi tekið af í snjóflóði. Í jarðabókinni 1706 er tekið svo til orða að þar hafi "til forna verið býli" en ekki verður séð af heimildum að þar hafi verið búið síðan. Á þessum stað er einna mesta snjóflóðahætta í landi Munaðarness og hafa komið þar flóð sem engin mannvirki geta staðist. "Í heimalandi hefur til forna verið býli, kallað Miðhus. Þar sjeit til tófta og túngarðs. Munnmæli eru að það býli skuli eyðilagst hafa í snjóflóði. Kann ómöglegt að byggjast" [Á.M.VII.bls.330].

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992. Árni Magnússon, Páll Vídalín, Jarðabók, VII. Kaupmannahöfn 1940.

ST-020:010 heimild naust

Litlu utar taka við Torfvík. Upp af þeim var áður rist torf og þótt gott til húsagerðar. Víkurnar eru tvær, Innri- og Ytri-Torvík. Ofan við Innri-Torfvík er kletthöfði sem nefnist Torfvíkyrhöfði. Utan við víkurnar tekur við breitt nes. Þar heita Miðhús. Þar mun hafa verið búið fyrir nokkrum öldum, en gömul munnmæli herma að byggðina þar hafi tekið af í snjóflóði. Í jarðabókinni 1706 er tekið svo til orða að þar hafi "til forna verið býli" en ekki verður séð af heimildum að þar hafi verið búið síðan. Á þessum stað er einna mesta snjóflóðahætta í landi Munaðarness og hafa komið þar flóð sem engin mannvirki geta staðist. Miðhústangi er neðan við Miðhús. Á Miðhúsum voru miklar tóftir sem jafnaðar voru út þegar tún var gert þarna fyrir nokkrum árum. Ennþá sést þó til tófta utan við túngirðinguna og eu þær líklega af nausti.

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992.

ST-020:011 Stekkur heimild stekkur

Utan við Miðhús er Stekkur og eru þar stekkjahleðslu á grasgrund niður við sjóinn.

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992.

ST-020:012 Kofapartar tóft óþekkt

Þá taka við Kofapartar tveir, og ná þeir nokkuð út fyrir Forvaðann. Parturinn mun draga nafn af kofa sem þar verið hefur í eina tíð og sjást tóftarbrotin enn.

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992.

ST-020:013 Bænhúsvöllur heimild bænhús

Hár bakki er bæjarmegin við Sandvíkina og heitir flatinn upp af honum Bænhúsvöllur. Það er bakkinn undir hlíðarfætinum þar sem vegurinn beygir niður að bænum. Má vera að þar hafi staðið bænhús til forna þó þess sé ekki getið í heimildum.

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992.

ST-020:014 Náthagi heimild náthagi

Eggertsklettur er heiman til og neðan við Bænhúsvöllinn, og undir honum er Náthagi. Álfar eru sagðir eiga heima í Eggertskletti. Eggertsklettur er stærsti kletturinn sem gengur fram úr hjallanum. Í kringum náthagann var hlaðinn grjótagarður sem enn sér til og í honum miðjum var garðtóft sem nú er alveg horfin. Kvíaærnar voru áður reknar í Náthagann og mjólkaðar í kví þar sem gaðrtóftin var.

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992.

ST-020:015 Brunnhús heimild brunnur

Niður með Bæjarhólum að vestanverðu fellur bæjarlækurinn. Ofan við bæinn stóð áður fyrri brunnhús yfir bæjarlækinn sem nú er fallið og sjást aðeins veggjarbrot eftir. Þar heitir enn í dag Brunnhús.

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992.

ST-020:016 Réttin heimild rétt

Þar sem þjóðvegurinn sveigir nú niður að bænum hefur verið gert breitt útskot sem nefnist Planið. Skammt norður af Planinu er grunnur af bílskúr sem tók af í snjóflóði. Nokkru norðar neðst á Skrautuhrygg var rétt sem fé var rekið í og sést vel til hennar enn. Hún var nefnd Réttin og er það nú notað yfir þennan stað.

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992.

ST-020:017 Búðartóft heimild verbúð

Niður af bænum var húsarúst sem var kölluð Búðartóft. Þar var sjóbúð sem legið var við um hákarlatímenn, en síðast var búið í þeim um eða skömmu fyrir 1930. Síðastir bjuggu þar Jón og Guðrún Grímsdóttir og þeirra sonur var Jón Kútur. Neðan undir Búðartóftinni var kartöflugarður í eina tíð og nefnist þar enn Garður.

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992.

ST-020:018 Garður garðlag kartöflugarður

Niður af bænum var húsarúst sem var kölluð Búðartóft. Þar var sjóbúð sem legið var við um hákarlatímenn, en síðast var búið í þeim um eða skömmu fyrir 1930. Síðastir bjuggu þar Jón og Guðrún Grímsdóttir og þeirra sonur var Jón Kútur. Neðan undir Búðartóftinni var kartöflugarður í eina tíð og nefnist þar enn Garður.

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992.

ST-020:019 Hesthúsabrekka heimild hesthús

Upp á hjallanum ofan við Jónsflöt er Balinn, sem öðru nafni heitir Rimi og er hann vestan undir fjárhúsunum og hefur ða hluta til verið umturnað. Þá tekur við Níuálnavöllur, og ofan við hann er grösug brekka Hesthúsabrekka.

Hún dregur nafn af hesthúsi sem stóð á klettabarði efst í túninum.

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992.

ST-020:020 *Garðar* garðlag óþekkt

Hesthúsabrekka er breiður sveigur upp í Krossakletta norðan og ofan við fjárhúsin. Utan við Níuálnavöll eru tvær gamlar grjóthleðslur, leifar af grjótgörðum sem nefndar eru Garðar og er janan sagt "að fara út að Görðum".

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992.

ST-020:021 *Lending* heimild lending

Á miðjum Sandinum er Bolahlein og heiman til við hana er Lendingin. Þar er uppsátur fyrir báta. Ofan við Lendinguna er Kampurinn sem er malarkampur ofan við fjöruna. Vestan við Lendinguna er Tanginn og milli hans og Dýpri-Gástöðvar er Vogurinn. Sagt er að "lenda í Vognum".

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992.

ST-020:022 *Mundahús* heimild fjárhús

Þar skammt utar er Siggavík sem kennd er við Sigurð Guðbrandsson. Siggavík er beint niður af Fellsmanafllöt. Þar taka við lágir klettir með sjónum sem Húsaklettir heita. StóriKlettur skagar fram úr miðjum Húsaklettum. Skömmu fyrir miðja þessa öld voru reist fjárhús ofan við Húsaklettana og voru þau nefnd Mundahús eftir Guðmundi Guðbrandssyni sem byggði þau.

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992.

ST-020:023 *Stekkjarneshús* heimild fjárhús

Út með Grágæsavík að austan gengur Stekkjarnes sem er flatur klettatangi. Á Stekkjarnesi er Stekkjarnesgrund. Fram undan Grágæsavík nærri landi er Stekkjarnesflaga og er hún löng og flöt. Hjallinn upp af Stekkjarnesi heitir líka Stekkjarnes og undir honum standa gömul fjárhús, Stekkjarneshús sem voru beitarhús

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992.

ST-020:024 *Kvíar* heimild kvíar

Í Stekkjarnesinu er laut og í henni veggheðsla og heitir lautin Kvíar en hafa ekki verið notaðar svo menn muni. Í kringum lautina eru klettir sem nefndir eru Kvíaklettir eða Klettarnir við Kvíarnar. Kvíarnar markast af endanum á Stekkjarnesi og tveimur bríkum austun við Mölina.

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992.

ST-020:025 heimild skotbyrgi

Mávavogur er lítil vogur sem gengur upp í flúrurnar austan við Mávakletta. Undir efsta hluta Mávakletta er skothús sem enn er notað.

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992.

ST-020:026 *Byrgi* heimild beitarhús

Á bakkanum austan Skallár eru húsatóftir, sem eru kallaðar Byrgi og smávík þar niður undir heitir Byrgisvík. Byrgisvík markast af litlum hleinum sem ganga í sjó fram. Tóftirnar eru af beitarhúsum sem stóðu þar framan af öldinni og nefnd voru Byrgishús. Þar voru hafðir sauðir. Þar fyrir utan eða austan er nokkuð hár klettur með skúta undir og grjóthleðslu fyrir framan. Hann heitir Hallvarðsberg.

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992.

ST-020:027 *Grafir* heimild mógrafir

Í Villingagirðingu eru mikið af mógröfum sem nú eru að mestu grónar. Þær eru nefndar Grafir.

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992.

ST-020:028 *Vörðubrún* varða óþekkt

Vörðubrún heitir innan og ofan við Völuhrygg. Áður fyrr var varða á brúninni en mun nú hrúna. Varðan var móts við Ytra-Hæarribrunarhorn.

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992.

ST-020:029 *Strútur* heimild leið

Þegar farnar voru pósthæðir kringum Krossanesfjall var sagt "að fara kringum Strút" Á Ströndum eru uppmjó fjöll oft nefnd Strútar og sem dæmi þá heitir efsti hluti Reykjaneshyrnu Strútur.

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992.

ST-020:030 *Karrstensgangur* heimild leið

Eitt sinn var verslunarmaður á Kúvíkum sem Karsten hét. Hann var kvenhollur og átti nokkur börn í hreppnum. Stundum fór hann kynnisferðir til að hitta vinkonur sínar m.a. Á Krossnesi og víðar. Því var stundum sagt þegar men hringgengu Krossanesfjallið "að þeir væru að fara Karstensgang".

Heimildir: Haukur Jóhannsson, Munaðarnes örnefni og hlunnindi, RVK 1992.

ST-020:031 heimild útihús

Nr. 1 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-020:032 heimild útihús

Nr. 2 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-020:033 heimild útihús

Nr. 3 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-020:034 heimild útihús

Nr. 4 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-020:035 heimild útihús

Nr. 5 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-020:036 heimild útihús

Nr. 6 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-020:037 heimild útihús

Nr. 7 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-020:038 heimild útihús

Nr. 8 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-020:039 heimild útihús

Nr. 9 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-020:040 heimild útihús

Nr. 10 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-021 Eyri

Dýrleiki 8 hundruð. Tún 1.8 ha. Allt slétt.

ST-021:001 *Bæjarhóll* bæjarhóll býli

Þá er best að snúa sér að Eyrinni. Utan við Eyrará er túnið, og ofan við það stendur gamli bærinn. Efst í túninu er Bæjarhóllinn, og á honum stendur Eyri. Niður með honum að innan rennur Bæjarlækurinn, og innan við hann er Innri-Bæjarhóll, sem fjárhúsin standa á.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:002 *Kleifastöð* heimild óþekkt

Kleifastöð var í bótinni utan við heimri kleifina. Þar var söltunarstöð í eigu Ólafs Guðmundssonar á árunum 1918-1921. Þar var grjótfylling, sem söltunarplanið var á og út frá því bryggjur tvær. Þarna var sett niður stórt

timburhús, sem flutt var frá Patreksfirði, en í krakkinu mikla fór stöðinn á hausinn, og húsið var flutt, spýtu fyrir spýtu, til Reykavíkur. Það er nú Laugavegur 76.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:003 *Nátthagi* heimild nátthagi

Eyrará kemur úr Eyrardal, sem er ofan við Eyrina. Þar er nú margt breytt rá fyrri tíð, og er Grundunum lýst af ÓG, eins og þær voru, og skal það tekið hér upp orðrétt: "Ysti hluti Grundanna er sléttur og þurrlendur. Þar var Nátthagi girtur með torfgarði, nokkuð stór. Í honum var Stekkur, eins konar rétt, sem kindur voru mjólkaðar í og reknar inn vor og haust. Áföst við réttina var svonefnd Lambakró, sem lömbun voru geymd í á nóttunni hálfan mánuð til þrjár vikur til að venja þau við áður en fært var frá. Þá voru ærnar mjólkaðar á morgnana áður en lömbunum var hleypt til þeirra. Fært mun hafa verið frá fram um 1908. Þarna var síðar byggð síldarverksmiðja."

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:004 *Hjallurinn* heimild hjallur

Eyrará skipti sér í tvær kvíslar, r hún kom fram úr Gljúfrunum, og á milli þeirra var og raunar er Hólmi. Í honum er Hjallurinn, gamall hákarlahjallur.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:005 garðlag óþekkt

Áður rann svonefndur Grundarlækur úr ánni, þar sem hún kom úr Gljúfrinu og niður Grundirnar og í sjó fram, þar sem nú er hafskipabryggjan. Hann var illur yfirferðar í vatnavöxtum og flæmdist um. Því var hlaðinn garður með ánni frá Berjahjallahorninu og niður í fjöru.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:006 *Bretabraggar* heimild óþekkt

Þá er að telja upp þær byggingar, sem standa á Grundunum og hafa nafn. Þær eru flestar frá seinna síldarævintýrinu 1935-1952. Hér er tekinn sá kostur að númera þær, og er fyrir því sú ástæða að þær þekkjast undir þessum nöfnum eingöngu. Inn undir Stórasteini er braggahverfi, alls 7 braggar, og ganga undir nafninu Bretabraggar

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:007 *Mjölhúsið* heimild

Utan við braggana er Mjölhúsið. Það er nokkuð stór og löng bygging. Ofan við það er steypdur tankur, Lýsisgeymirinn, hann tekur um 2500 tonn. Innan við hann er grunnur að öðrum geymi, sem átti að bera úr járn. Járníð var komið á staðinn, en þá var síldin búin, og það flutt af staðnum aftur.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:008 *Lýsisgeymirinn* heimild

Utan við braggana er Mjölhúsið. Það er nokkuð stór og löng bygging. Ofan við það er steypdur tankur, Lýsisgeymirinn, hann tekur um 2500 tonn. Innan við hann er grunnur að öðrum geymi, sem átti að bera úr járn. Járníð var komið á staðinn, en þá var síldin búin, og það flutt af staðnum aftur.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:009 *Síldarverksmiðjan* heimild

Utan við Lýsisgeyminn og Mjölhúsið er Síldarverksmiðjan, sem var í eign Ingólfs hf., en Gunnar og Ingólfur keyptu hana síðar. Milli verksmiðjunnar og Löndunarbyggjunnar eru þrærnar fyrir síldarverksmiðjuna.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:010 *Löndunarbyggja* heimild

Utan við Lýsisgeyminn og Mjölhúsið er Síldarverksmiðjan, sem var í eign Ingólfs hf., en Gunnar og Ingólfur keyptu hana síðar. Milli verksmiðjunnar og Löndunarbyggjunnar eru þrærnar fyrir síldarverksmiðjuna.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:011 *Þrærnar* heimild

Utan við Lýsisgeyminn og Mjölhúsið er Síldarverksmiðjan, sem var í eign Ingólfs hf., en Gunnar og Ingólfur keyptu hana síðar. Milli verksmiðjunnar og Löndunarbyggjunnar eru þrærnar fyrir síldarverksmiðjuna.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:012 Verksmiðjan heimild

Utan við hornið á Verksmiðjunni, eins og hún er nefnd í daglegu máli, er Lagerhúsið, og ofan við það nær hlíðinni er Thorsteinssonsbragginn sem mun kendur við Geir Thorsteinsson. Utan við Löndunarbyggjuna er Hafskipabryggjan sem er samsett úr tveim bryggjum, sem tengt hefur verið á milli. Upp og inn af henni er Ólafsverksmiðja sem Ólafur Guðmundsson frá Eyri átti. Hún var reist mun fyrr en stóra verksmiðjan

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:013 Lagerhúsið heimild

Utan við hornið á Verksmiðjunni, eins og hún er nefnd í daglegu máli, er Lagerhúsið, og ofan við það nær hlíðinni er Thorsteinssonsbragginn sem mun kendur við Geir Thorsteinsson. Utan við Löndunarbyggjuna er Hafskipabryggjan sem er samsett úr tveim bryggjum, sem tengt hefur verið á milli. Upp og inn af henni er Ólafsverksmiðja sem Ólafur Guðmundsson frá Eyri átti. Hún var reist

mun fyrr en stóra verksmiðjan

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:014 Thorsteinssonbraggi heimild

Utan við hornið á Verksmiðjunni, eins og hún er nefnd í daglegu máli, er Lagerhúsið, og ofan við það nær hlíðinni er Thorsteinssonsbragginn sem mun kendur við Geir Thorsteinsson. Utan við Löndunarbyggjuna er Hafskipabryggjan sem er samsett úr tveim bryggjum, sem tengt hefur verið á milli. Upp og inn af henni er Ólafsverksmiðja sem Ólafur Guðmundsson frá Eyri átti. Hún var reist mun fyrr en stóra verksmiðjan

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:015 Hafskipabryggjan heimild

Utan við hornið á Verksmiðjunni, eins og hún er nefnd í daglegu máli, er Lagerhúsið, og ofan við það nær hlíðinni er Thorsteinssonsbragginn sem mun kendur við Geir Thorsteinsson. Utan við Löndunarbyggjuna er Hafskipabryggjan sem er samsett úr tveim bryggjum, sem tengt hefur verið á milli. Upp og inn af henni er Ólafsverksmiðja sem Ólafur Guðmundsson frá Eyri átti. Hún var reist

mun fyrr en stóra verksmiðjan

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:016 Ólafsverksmiðja heimild

Utan við hornið á Verksmiðjunni, eins og hún er nefnd í daglegu máli, er Lagerhúsið, og ofan við það nær hlíðinni er Thorsteinssonsbragginn sem mun kendur við Geir Thorsteinsson. Utan við Löndunarbyggjuna er Hafskipabryggjan sem er samsett úr tveim bryggjum, sem tengt hefur verið á milli. Upp og inn af henni er Ólafsverksmiðja sem Ólafur Guðmundsson frá Eyri átti. Hún var reist

mun fyrr en stóra verksmiðjan

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:017 Ólafsbraggi heimild

Utan við Hafskipabryggjuna er Ólafsbraggi: Þar bjó starfsfólk Ólafs Guðmundssonar. Rækjuverksmiðjan er nú neðan við Ólafsbraggann. Við norðurhlíð Ólafsverksmiðjunnar er braggi, sem einfaldlega gengur undir nafninu Braginn.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:018 Rækjuverksmiðjan heimild

Utan við Hafskipabryggjuna er Ólafsbraggi: Þar bjó starfsfólk Ólafs Guðmundssonar. Rækjuverksmiðjan er nú neðan við Ólafsbraggann. Við norðurhlíð Ólafsverksmiðjunnar er braggi, sem einfaldlega gengur undir nafninu Braginn.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:019 Bragginn heimild

Utan við Hafskipabryggjuna er Ólafsbraggi: Þar bjó starfsfólk Ólafs Guðmundssonar. Rækjuverksmiðjan er nú neðan við Ólafsbraggann. Við norðurhlíð Ólafsverksmiðjunnar er braggi, sem einfaldlega gengur undir nafninu Braginn.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:020 Eiríkshús heimild bústaður

Upp af og utan við Ólafsverksmiðju er Eiríkshús, sem Eiríkur Eiríksson frá Eyri átti. Þar upp af undir Berjahjallanum er timburhús, sem aldrei gekk undir öðru nafni en Séstvarlahús, þar bjó Guðjón Greffill Jónsson

frá Munaðaresi.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:021 *Séstvarlahús* heimild bústaður

Upp af og utan við Ólafsverksmiðju er Eiríkshús, sem Eiríkur Eiríksson frá Eyri átti. Þar upp af undir Berjahjallanum er timburhús, sem aldrei gekk undir öðru nafni en Séstvarlahús, þar bjó Guðjón Grefill Jónsson frá Munaðaresi.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:022 *Stíflan* heimild

Þá höldum við upp á Eyrardal innan við ána. Þar sem Gljúfrinu sleppir, er Fossinn í dalnum, og um 10m ofar er Stíflan. Þar var áin stífluð, og fyrst var vatnið notað sem neysluvatn fyrir verksmiðjuna, en síðar sem rafstöð. Lögnin niður að verksmiðjunni er afar lögn.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:023 *Eirnýjarhaugur* frásögn tröll

Innst á þessum rana er sandhóll, Eirnýjarhaugur. Þar á Eirný tröllkona að hvíla, og hún á að sjá um að enginn óvættur komist landveg að Ingólfsfirði. Fjallið upp af haugnum er mjög skriðurunnið og heitir Eyrarfell, og vestan við þar er annað mun hærra, Glissa. Þegar farið var vestur með Eyrarfelli, var kallað að fara Skarðið við Eyrarfell.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:024 *Skarðið við Eyrarfell* heimildleið

Innst á þessum rana er sandhóll, Eirnýjarhaugur. Þar á Eirný tröllkona að hvíla, og hún á að sjá um að enginn óvættur komist landveg að Ingólfsfirði. Fjallið upp af haugnum er mjög skriðurunnið og heitir Eyrarfell, og vestan við þar er annað mun hærra, Glissa. Þegar farið var vestur með Eyrarfelli, var kallað að fara Skarðið við Eyrarfell.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:025 *Hádegisvarðavarða* eyktamark

Beint upp af botni dalsins er Árnesfjall. Handan við dalinn upp af eyrinni er annað skriðurunnið fjall, Haugsfjall. Bak við það er háls, áður en komið er að Árnesfjalli. Mitt á þessum hálsi er Hádegisvarða. Hana ber við himin frá Eyri séð, og er hádegi, er sólin berþar yfir.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:026 *Sögunarhúsið* heimild

Neðst í túninu er Garðshorn, og þar er Sögunarhúsið, sem Sögun hf. Reisti á sínum tíma. Við Garðshornið eru tóftir, sem munu vera tættur eftir útihús. Þar voru fjárhús. Einu sinni í tíð afa Gunnars kom klakastífla í ána upp í Gljúfurkjaftinum, og hljóp hún þá yfir túnið og yfir fjárhúsin. Þá köfnuðu 30 gemlingar þar. Neðan undir túninu, út undir Lendingunni, eru Naust. Þar voru 3 naust.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:027 *Lendingin* heimild ending

Beint niður af gamla bænum, í vikinni utan við Eyrina, er Lendingin; þar var lent, áður en bryggjurnar voru gerðar.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:029 *Rétt* heimild rétt

Skammt utan við Lendinguna er Litli-Bæjarhamar, og þar fyrir utan er Stóri-Bæjarhamar. Innan við hann er Réttarlækur, og utan til við lækinn var Rétt.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:030 *Stekkur* heimild stekkur

Utan og ofan við Stóra-Bæjarhamar eru tveir hjallar, sem halla út og enda niður í fjöru. Sá lægri heitir Litli-Hjalli en efri Stekkjarhjalli. Þar sem Litlihjalli kemur í fjöruna, heitir Stekkjarnes, og um 60m utar kemur Stekkjarhjalli niður í fjöruna; þar heitir Kattarnes. Stekkur var fyrir innan Stekkjarnes.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:031 Hvalhamarsháls heimild leið

Gamla leiðin yfir að Melum lá upp frá Hvalhamri, og var hlíðin stundum nefnd Hvalhamarsháls.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:032 Grímsneshaugur frásögn tröll

Utan við Grímsnesið er Grímsnesvík. Upp af Grímsnesinu er lítil hvílt, sem heitir Grímsdalir, og hlíðin neðan hans, utan lækjarins og ofan við barðið upp af nesinu, heitir Grímsnespartur. Í Grímsdölum er sanhaugur, Grímshaugur, og á Grímur tröllkarl að vera heygður þar. Á Grímsnesi voru í gamla daga beitarhús

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:033 Grímsnes heimild fjárhús

Utan við Grímsnesið er Grímsnesvík. Upp af Grímsnesinu er lítil hvílt, sem heitir Grímsdalir, og hlíðin neðan hans, utan lækjarins og ofan við barðið upp af nesinu, heitir Grímsnespartur. Í Grímsdölum er sanhaugur, Grímshaugur, og á Grímur tröllkarl að vera heygður þar. Á Grímsnesi voru í gamla daga beitarhús

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:034 Höfðaholt heimild leið

Upp af honum er Höfðaholt, sem er nokkuð áberandi hjalli í hlíðinni. Þar var farið upp, þegar farið var með hesta yfir í Norðurfjörð.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:035 Nónskarð heimild leið

Miðaftansfjall nær frá Höfðum inn að Grímsdölum, en þá tekur við Nónfjall inn að Hlíðarhúsafjalli. Milli Nónfjalls og Hlíðarhúsafjalls er Nónskarð; þar var farið gangandi yfir í Norðurfjörð. Farið var upp með djúpu gili skammt innan við Grímsdali.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:036 Strýta heimild leið

Tjarnirnar í Nónskarði heita Nónskarðsvötn. Geitarhlíð, sem ÓG nefnir Geitahlíð, heitir heitir hlíðin innan við Grímsdali inn að Strýtum og fyrir ofan Skriðurnar. Strýturnar eru tvær. Hærristrýta en nípumynduð strýta á fjallsbrúninni, en Neðristrýta er utar og neðar og beint upp af gili, sem skriðurnar koma úrt. Milli Strýtnanna var götuslóði, og var það kallað að fara á milli Strýtna.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:037 Leiðaröxl heimild leið

Eyrarháls heitir hálsinn milli Mela g Ingóflsfjarðar, oftast var hann aðeins nefndur Háls. Hann nær frá Hlíðarhúsafjalli að Leiðaröxl, sem liggur norður úr Haugsfjalli. Vegurinn liggur nú norðan undir henni. Strákalág, inn af Leiðaröxlinni, er laut út og upp af Hærri-Mýrarhjalla, rétt ofan við nýja veginn.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar

ST-021:038 Grímsnes heimild býli

Í einum stað í landinu er kallað Grímsnes, þar eru tóftir, sem menn vita ei hvert gamalt býli hafi verið eður ei, en hitt vita menn, að fyrir fjórtíi árum eða þar um skeið gjörði maður nokkur sjer hús og var þar einn vetur. Kann ómöglegt að byggjast án eyðingar heimajarðarinnar.

Heimildir: Árni Magnússon, Páll Vídalín, Jarðabók, VII. Kaupmannahöfn 1940.

ST-021:039 garðlag óþekkt

Nr. 2 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-021:040 heimild útihús

Nr. 3 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-021: 041 Innri-Bæjarhóll heimild fjárhús

Efst í túninu er Bæjarhóllinn, og á honum stendur Eyri. Niður með honum að innan rennur Bæjarlækurinn, og innan við hann er Innri-Bæjarhóll, sem fjárhúsin standa á. Nr 1 á túnakorti.

Heimildir: Örnefnaskrá Eyrar. Túnakort frá 1917.

ST-022 Ingólfsfjörður

Dýrleiki 12 hundruð. 1805 er eyðihjáleigan Þórustaðir talin með. Herröður hvítaský var göfugur maður. Hann var drepinn af ráðum Haralds konungs, en synir hans þrír fóru til Íslands ok námu land á Ströndum: Eyvindr Eyvindarfjörð, Ófeigr Ófeigsfjörð, Ingólfr Ingólfsfjörð... Eiríkr snara hét maður, er land nam frá Ingólfsfirði til Veðílausu ok bjó í Trékyllisvík. (Ísl.sög. I Landsaga og landnám. Kaf 31, bls. 116)

ST-022:001 bæjarhóll býli

Ingólfsfjarðarbærinn stendur á Hólnum. Neðan hans allt að Ósnum er tún, sem nefnist Flatir. Ofan við þær og utan við bæinn er Steinavöllur. Niður á hann hrundi oft grjót úr hjöllumum í hlíðinnui. Yst í túninu hét Ból. Út undan bænum eru grynningar, sem heita Rif. Utan við Bólið er Lending. Þar stendur enn tréspil. Nr 1 á túnakorti.

Heimildir: Örnefnaskrá Ingólfsfjarðar. Túnakort frá 1917.

ST-022:002 Sjávarhús heimild

Allnokkru innar er örlítið nes, ef nes skyldi kalla, Ytranes, og innar er annað lítið, Heimranes. Milli nesjanna er slétt grund. Nokkru innar fellur á niður hlíðina, sem heitir Seljá, en ekki Seljadalsá, eins og á kortum stendur. Utan við hana eru hjallar, sem nefnast Seljánhjallar. Áin fellur til sjávar á aurkeilu, sem heitir Seljargrund. Þar hafði Eiríkur Eiríksson frá Eyri sjávarhús. Ofan og innan við Seljargrund eru grösugir hjallar, sem alltaf voru slegnir og nefndir Breiður. Seljain rennur fram úr dal, sem heitir Seljardalur. Engar sagnir eru um sel þar.

Heimildir: Örnefnaskrá Ingólfsfjarðar

ST-022:003 Seljardalur heimild sel

Allnokkru innar er örlítið nes, ef nes skyldi kalla, Ytranes, og innar er annað lítið, Heimranes. Milli nesjanna er slétt grund. Nokkru innar fellur á niður hlíðina, sem heitir Seljá, en ekki Seljadalsá, eins og á kortum stendur. Utan við hana eru hjallar, sem nefnast Seljánhjallar. Áin fellur til sjávar á aurkeilu, sem heitir Seljargrund. Þar hafði Eiríkur Eiríksson frá Eyri sjávarhús. Ofan og innan við Seljargrund eru grösugir hjallar, sem alltaf voru slegnir og nefndir Breiður. Seljain rennur fram úr dal, sem heitir Seljardalur. Engar sagnir eru um sel þar.

Heimildir: Örnefnaskrá Ingólfsfjarðar

ST-022:004 Svarðarholt heimild mógrafir

Bak við Melinn eru Ingólfsfjarðareyrar eða Eyrar, og taka þær yfir allt láglendið. Innan við Melinn er nokkuð breiður hjalli, sem heitir Svarðarholt. Milli þess og Hreggnasa er vík. Á Svarðarholti var gott mótak. Ofan við það er lítill hjalli, sem heitir Völkuhjalli. Stórt gil liggur við fremri enda hans alveg upp á brún; það er nafnlaust. Á brúninni ofan við gilið og innan til við það er stór klettastandur sem nefnist Miðdegisstandur eða Miðdegistindur. Klukkan var tvö, þegar sól bar yfir hann.

Heimildir: Örnefnaskrá Ingólfsfjarðar

ST-022:005 Miðdegistindur heimild eyktamark

Bak við Melinn eru Ingólfsfjarðareyrar eða Eyrar, og taka þær yfir allt láglendið. Innan við Melinn er nokkuð breiður hjalli, sem heitir Svarðarholt. Milli þess og Hreggnasa er vík. Á Svarðarholti var gott mótak. Ofan við það er lítill hjalli, sem heitir Völkuhjalli. Stórt gil liggur við fremri enda hans alveg upp á brún; það er nafnlaust. Á brúninni ofan við gilið og innan til við það er stór klettastandur sem nefnist Miðdegisstandur eða Miðdegistindur. Klukkan var tvö, þegar sól bar yfir hann.

Heimildir: Örnefnaskrá Ingólfsfjarðar

ST-022:006 Þórustaðir heimild býli

Undir Stórholtinu eru Þórustaðir. Þar á að hafa verið býli, en snjóflóð hefði fallið úr hlíðinni og tekið bæinn af. Hafi hann þá átt að vera fluttur þangað sem Ingólfsfjarðarbærinn er nú. Þarna sáust merki um hús og fjós, en nú er þar tún. "Nálægt túninu sjást tóftamyndir so sem verið skyldi hafa býli, kallað Þórustader. Munnmæli eru að bærinn skuli hafa þar verið til forna, en tekið af fyrir snjóflóði og verið síðan færður þangað sem nú er Ingólfsfjarðarbær, og nafn gefið af firðinum." [Á.M.VII.bl.327]

Heimildir: Örnefnaskrá Ingólfsfjarðar. Árni Magnússon, Páll Vídalín, Jarðabók, VII. Kaupmannahöfn 1940.

ST-022:007 heimild fjós

Undir Stórholtinu eru Þórustaðir. Þar á að hafa verið býli, en snjóflóð hefði fallið úr hlíðinni og tekið bæinn af. Hafi hann þá átt að vera fluttur þangað sem Ingólfsfjarðarbærinn er nú. Þarna sáust merki um hús og fjós, en nú er þar tún.

Heimildir: Örnefnaskrá Ingólfsfjarðar

ST-022:008 Biskupsgata heimild leið

Ef gengið er fyrir ofan Björg og yfir fjallið í Húsadal í Ófeigsfirði, er farið innan við tvö vötn, það nyrðra miklu stærra. Þa heita Mjóuvötn. Frá þeim er farin Biskupsgata niður í Húsadal.

Heimildir: Örnefnaskrá Ingólfsfjarðar

ST-022:009 Ingólfshaugur kuml legstaður

Ef gengið er fyrir ofan Björg og yfir fjallið í Húsadal í Ófeigsfirði, er farið innan við tvö vötn, það nyrðra miklu stærra. Þa heita Mjóuvötn. Frá þeim er farin Biskupsgata niður í Húsadal. Allnokkru framr en vötnin er mosavaxið klettaholt, sem heitir Ingólfshaugur. Þar á Ingólfur, sem fyrstur á að hafa búið í Ingólfsfirði, að vera heygður. Hóllinn er Húsadalsmegin við vatnaskilin.

Heimildir: Örnefnaskrá Ingólfsfjarðar

ST-022:010 Lending heimild lending

Ingólfsfjarðarbærinn stendur á Hólnum. Neðan hans allt að Ósnum er tún, sem nefnist Flatir. Ofan við þær og utan við bæinn er Steinavöllur. Niður á hann hrundi oft grjót úr hjöllumum í hlífðinnui. Yst í túninu hét Ból. Út undan bænum eru grynningar, sem heita Rif. Utan við Bólið er Lending. Þar stendur enn tréspil.

Heimildir: Örnefnaskrá Ingólfsfjarðar

ST-022:011 Brekkuvegur heimild leið

Vegurinn til Ófeigsfjarðar lá upp vikið milli Bólhallanna og síðan sneiðingar upp á Brekkubrún. Þar fyrir ofan er Brekkuskarð. Vegurinn hét Brekkuvegur í daglegu máli, eða Brekkan, en hét fullu nafni Ingólfsfjarðarbrekka. Þetta þótti illur vegur.

Heimildir: Örnefnaskrá Ingólfsfjarðar

ST-022:012 Teigastöð heimild

Næsta nes utan við Kattarnes er nokkuð breitt, en ekki að sama skapi langt. Það heitir Teiganes. Þar var byggð söltunarstöð um og upp úr fyrri stríði; hún var daglega nefnd Teigastöðin og landsvæðið einnig. Innan við nesið var gerð uppfylling og tvær trébryggjur fram af henni.

Heimildir: Örnefnaskrá Ingólfsfjarðar

ST-022:013 Fara fyrir Björg heimild leið

Öll hlíðin frá Teigum og inn að Björgum var nefnd Ingólfsfjarðarbrekka. Þegar Brekkuvegur var ófær vegna harðfennis á vetrum, var frið fyrir Björg. Þá var farið framan við Ingólfsfjarðarbjörg og svo um Skúlaskarð milli Töflu og Hádegisfjalls. Brekkubrún var í daglegu máli nefnd Brún.

Heimildir: Örnefnaskrá Ingólfsfjarðar

ST-022:014 heimild útihús

Nr. 2 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-022:015 garðlag óþekkt

Nr. 3 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-023 Seljanes

Dýrleiki 8 hundruð. Tún 2.0 ha 1917. 1/3 slétt.

ST-023:001 bæjarhóll býli

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-023:002 Nónvarða varða eyktamark

Tvö smávík eru utan við lækinn, einu nafni nefnd Víkur. Talað var um að "Fara inn í Víkur". Upp af þeim er klettabelti. Ytra vikið nefnist Skötuvík. Niður í hana rennur Bolalækur, en Bolahleinn, sem nefnd er í örnefnaskrá J.H.J., kannast Guðjón ekki við. Nónvarða heitir varða ofan við kletta við hlífðarrætur, heldur sunnar en Skötuvík. Hún var notuð sem eyktamark frá Seljanesi.

Heimildir: Örnefnaskrá Seljaness

ST-023:003 Nátthagi heimild nátthagi

Utan við Skötuvík tekur við myri upp á bökkum. Hún heitir Nátthagamýri. Utan við hana eru Nátthagaklettur. Þeir liggja niður undir sjó og upp eftir og mynduðu að miklu leyti Nátthaga sem var utan við þá, Hlaðið var upp í skörð í klettunum. Nátthaginn var notaður bæði um sauðburð og þegar fært var frá. Mestur hluti hans var upp af Nátthagavík, sem er utan við klettana.

Heimildir: Örnefnaskrá Seljaness

ST-023:004 Sækollsvík heimild rétt

Næsta vík (við Nátthagavík) heitir Snækollsvík. Hún er alveg við tún. Snækollur heitir gróinn klettur sunnanvert við víkina, innan túns. Mikill snjó safnaðist oft í víkina en Snækollur var oftast auður, því að snjó skóf af honum. Í vikinni var fjárrétt milli kletta.

Heimildir: Örnefnaskrá Seljaness

ST-023:005 Lending heimild lending

Þá fer að beygja inn til Ingólfsfjarðar. Lending er vík rétt innan við nesið, niður af túni af henni er kollóttur klettur, nefndur Kerling. Ekkert mannslag er á henni. Hlein nefnist klettahlein, sem oft var lent við sunnanvert við Lendinguna. Upp af Lendingu er svonefndur Rimi í túni, uppgróinn malarkambur.

Heimildir: Örnefnaskrá Seljaness

ST-023:006 Stekkur heimild stekkur

Nokkurn spöl innan við tún er Stekkjarnes. Á því er klettur, sem nær upp fyrir það, Stekkjarnesklettur. Innan við nesið er Stekkjarvík. Í henni var Stekkur með kró, notaður við fráfærur, 5-10 mínútna gang frá bæ. Seinast var fært frá frá 1916 á Seljanesi.

Heimildir: Örnefnaskrá Seljaness

ST-023:007 Dysberg dys legstaður

Innan við Stekkjarvík taka við Neðri- og Efrimýrar, móbarð á milli. Innan við Neðrimýrar er Heimri-Bergistangi, klettatangi, og þar innan við klettur eða hamrabelti, einu nafni nefnt Berg, en skiptist í Neðra og Efraberg. Út úr Neðrabergi er þunnur stuðlabergsklettur niður í fjöru. Hann heitir Dysberg. Guðjón kannast ekki við þá sögn, að þar hafi verið dysjað fólk frá Miðhúsum í Munaðarneslandi, sem farist hafi í snjóflóði (J.H.J.), en utanvert við bergið er grjóthrúga í krika og sagt, að þar væri dys.

Heimildir: Örnefnaskrá Seljaness

ST-023:008 Byrgi heimild beitarhús

Aðeins innar er Ytri-Byrgislækur og þá Byrgisgrundir, sem beitarhús voru á. Guðjón byggði þar hús, en áður voru þar önnur eldri. Þarna var nefnt Byrgi. Niður af miðjum grundunum gengur smáklettatangi, Byrgistangi. Innri-Byrgislækur rennur niður innan til á grundunum.

Heimildir: Örnefnaskrá Seljaness

ST-023:009 Valleyri frásögn

Valleyri tekur við innan við Byrgisgrundir. Bæði þar og á Byrgisgrundum eru grónar grundir. Smátjörn er á Valleyrinni. Sögn er um, að Grímur sá, sem á að vera heygður í Grímshaugi í Eyjarlandi hinum megin við fjörðinn, hafi fólgið skip sitt í tjörninni. Sagt er að bærinn á Eyri hafi sýnst brenna, þegar reynt hefur verið að ná því.

Heimildir: Örnefnaskrá Seljaness

ST-023:010 heimild útihús

Nr. 2 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort Seljaness frá 1917.

ST-023:011 heimild útihús

Nr. 3 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort Seljaness frá 1917.

ST-023:012 garðlag óþekkt

Nr. 4 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort Seljaness frá 1917.

ST-023:013 heimild útihús

Nr. 5 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort Seljaness frá 1917.

ST-023:014 heimild útihús

Nr. 6 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort Seljaness frá 1917.

ST-023:015 garðlag óþekkt

Nr. 7 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort Seljaness frá 1917.

ST-023:016 heimild útihús

Nr. 8 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort Seljaness frá 1917.

ST-024 Ófeigsfjörður

Dýrleiki 24 hundruð. Eyðijarðirnar Strandatún og Óskastaðir eru 1805 taldar með. Herröður hvítaský var göfugur maður. Hann var drepinn af ráðum Haralds konungs, en synir hans þrír fóru til Íslands ok námu land á Ströndum: Eyvindr Eyvindarfjörð, Ófeigr Ófeigsfjörð, Ingólfr Ingólfsfjörð... Eiríkr snara hét maður, er land nam frá Ingólfsfirði til Veðílausu ok bjó í Trékyllisvík. (Ísl.sög. I Landsaga og landnám. Kaf 31, bls. 116). Tún 7.7 ha. 1917. 9/10 slétt.

ST-024:001 *Bæjarhóll* bæjarhóll býli

Neðsti hluti barðsins hét Snoppa og var fyrir neðan veg. Snoppa er nú horfin. Hún var sléttuð og þar stendur nú sögunarhús. Naustin (nr 13) sem áður eru nefnd eru við túngarðinn. Suður frá þeim, milli heimreiðar og túngarðs er Sjávarflöt og nær hún suður að hól þeim sem bærinn stendur á og nefnist Bæjarhóll. Hann mun áður hafa heitið Bænhóll. Síðustu ábúendur fluttu þaðan haustið 1965.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988. Túnakort 1917.

ST-024:002 *Smiðjumýri* heimild smiðja

Neðsti hluti barðsins hét Snoppa og var fyrir neðan veg. Snoppa er nú horfin. Hún var sléttuð og þar stendur nú sögunarhús. Naustin sem áður eru nefnd eru við túngarðinn. Suður frá þeim, milli heimreiðar og túngarðs er Sjávarflöt og nær hún suður að hól þeim sem bærinn stendur á og nefnist Bæjarhóll. Hann mun áður hafa heitið Bænhóll. Ofan götu frá Skvompubarði og heim að Bæjarhól er Hærratún. Það nær upp að hrygg í túninu milli Skvompubarðs þar sem þar er hæst og að Bæjarhól. Þessi hryggur er kallaður Rimi eða Rani. Ofan við Rimann er túnið dálítið mýrlent og heitir þar Smiðjumýri. Dregur hún nafn af smiðju er stóð í vestur halla Bæjarhólsins.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:003 *Stekkur* heimild stekkur

Skammt innan við nafnlausu bríkina er önnur sem nefnist Helgaskjól. Hún skagar fram úr Bökkunum og er allhá en mjó. Rétt neðan við Bakkana er hún skorin af skarði sem er vel gengt. Hún hækkar þó aftur og nær niður í flæðarmá en þar er hún brotin niður svo ganga má fyrir framan hana. Framhald er af bríkinni fram í sjó en er þá aðeins lág bryggja. Upp með bríkinni Ófeigsfjarðarmegin er ágæt skjól fyrir hafátt. Þar var hlaðinn stekkur nokkru fyrir síðustu aldamót og var bríkin önnur hlið hans. Hin hliðin var hlaðinn grjótgardur í hálfhring en að ofanverðu var kró fyrir lömbin. Í daglegu tali er oftast talað um Stekk frekar en Helgaskjól. Rústir þessar sjást greinilega enn. Stekkurinn var notaður uns fráfarur lögðust niður um 1908.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:004 *Tæpagata* heimild leið

Stekkjargrund er fremur mjó grund sem nær frá Helgaskjóli inn að nafnlausri klettahlein um 100 m innar. Inn af og skammt út af Stekkjargrund er lítil Klettahólmur sem Kerling nefnist. Rétt innan við Kerlingu er vík upp í Bakkana og þar gengur aurskriða niður í fjöru. Yfir þessa skriðu er stígur sem menn og skepnur hafa markað í tímans rás og nefnist hann Tæpagata.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:005 *Gamli-Stekkur* heimild stekkur

Gamli-Stekkur er niður við sjóinn rétt utan við Sýrá og sjást þar grónar veggjahleðslur. Þessi stekkur er forn og

var ekki notaður í tíð þeirra heimildarmanna sem þessi örnefnalýsing styðst við.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:006 *Kúpóttaholt* varða óþekkt

Kúpóttaholt er nokkuð áberandi en lítið kringlulaga holt og er lítil varða efst á því. Það er spölkorn austan við Sýrá móts við efsta fossinn.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:007 *Reiðholt* heimild leið

Ofan við Áargrund og Króklæk er Lægri-Hjalli og hefst hann örskammt innan Sýrár og fer hann smá hækkandi upp í öxl Hádegisfjalls og endar þar. Rétt ofar er annar hjalli sem nefnist Hærri-Hjalli og liggur hann eins og sá lægri frá Sýrá upp í öxl fjallsins. Upp þessa hjalla er frið þegar leiðin liggur upp á Sýrárdal og yfir í Ingólfsfjörð.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:008 *Fjósengi* heimild fjós

Reiðholtsmýri er lítil mýri ofan við holtið (Reiðholt) upp að lítilli hæð sem Leiti nefnist. Þar sést fyrst til mannaferða er komið er frá Ingólfsfirði yfir fjallið, en sú leið var kölluð "að fara yfir Brekku" þ.e. Ingólfsfjarðarbrekku. Upp og vestur af Leitinu er Sjónarhóll og er hann lágt holt fremur en hól. Fyrir framan Sjónarhól og Leitid er ónefndur mýrarfláki nema framan til í honum, þar sem hann er einna grasgefnastur og sléttastur. Þar heitir Fjósengi.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:009 *Valtari* varðas amgöngubót

Suður og upp frá þessari mýri er allbrött og há brekka sem nefnist Valtarabrekka. Þegar komið er upp á hana tekur við dálítil gróðurlaus háslétta, sem nær að háhygg leiðarinnar yfir Brekku. Leiðin liggur austan við holt sem á er stór varða og heitir það Valtari, Vegurinn liggur eftir grunnu sundi sem Brekkuskarð heitir en þar er að mestu í Ingólfsfjarðarlandi.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:010 *Óskastaðir* heimild býli

Óskamelur heitir riminn frá Króklæk að túngarði, og var honum á seinni árum breytt í tún. Óskamelur nær heim fyrir þær refagirðingar sem enn standa. Utan til á miðjum melnum sást fyrir tóftarbrotum, sem nefndir voru Óskastaðir og má ætla að þar hafi einhver Ósk hokrað á hjáleigu. Utan til við Óskamel er lækur, Óskalækur. Utan við hann stóðu fjárhús en Óskastaðir voru heiman til við lækinn. Tóftunum var breytt í matjurtagarð. "Nálægt bænum eru tóftir, kallaðar Óskastader. Hvert þar hefur verið býli vita menn ekki. Kann ómöglegt að byggjast" [Á.M.VII, bls. 325]

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988. Árni Magnússon, Páll Vídalín, Jarðabók, VII. Kaupmannahöfn 1940.

ST-024:011 heimild fjárhús

Óskamelur heitir riminn frá Króklæk að túngarði, og var honum á seinni árum breytt í tún. Óskamelur nær heim fyrir þær refagirðingar sem enn standa. Utan til á miðjum melnum sást fyrir tóftarbrotum, sem nefndir voru Óskastaðir og má ætla að þar hafi einhver Ósk hokrað á hjáleigu. Utan til við Óskamel er lækur, Óskalækur. Utan við hann stóðu fjárhús en Óskastaðir voru heiman til við lækinn. Tóftunum var breytt í matjurtagarð.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:012 heimild lending

Fjaran frá Króklæk og heim undir bæ er nefnd Sandurinn. Fjaran er sléttur sandur og ágætis barnaleikvöllur um fjörur því útfirir er mikið. Við norðvestru ena sandsins taka við flúrur sem fellur yfir að mestu um flóð. Í Sandinum sunnan við flúrunar er önnur aðalbátalendingin, og upp af henni eru Naustin.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:013 *Naustin* heimild naust

Fjaran frá Króklæk og heim undir bæ er nefnd Sandurinn. Fjaran er sléttur sandur og ágætis barnaleikvöllur um fjörur því útfirir er mikið. Við norðvestru ena sandsins taka við flúrur sem fellur yfir að mestu um flóð. Í Sandinum sunnan við flúrunar er önnur aðalbátalendingin, og upp af henni eru Naustin.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:014 heimild skemma

Fremst á Túnnesi er fremur langur en mjór vogur sem nefndur er Kattarvogur og stuttu norðar er Hundavogur sem er all djúpur og girtur nokkuð háum klettum á þrjá vegu. Þar mun hafa verið venja að drekkja hvolpum og kettlingum. Í þessum vogi var hákarlaskipið Ófeigur stundum fermt og affermt búvörum þegar ládautt var. Þröngt einstigi er um klettaglufu upp frá vognum og þar varð að bera vörurnar upp í geymsluhús er stóð neðan við túngarð uppi á tunganum.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:015 *Túnneslending* heimild lending

Túnneslending er annar aðal lendingarstaður bæjarins. Hún er í lítilli vík, sem skerst inn á milli Túnnes og skers norðvestan hennar. Í Túnneslendingunni var hákarlaskipið Ófeigur jafnan sett

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.
upp.

ST-024:016 *Hesthúsholt* heimild hesthús

Rétt fyrir neðan þetta holt (Áarholt) eða hjalla er hylur í ánni er Berghylur nefnist. Hesthúsholt heitir holtið norðavestan túngarðs og skammt ofan götunnar sem liggur norður og Hesthúsmýri er suðvestan undir því. Bæði ofangreind nöfn munu dregin af hesthúsi sem þar stóð innan túngarðs.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:017 *Mógrafir* heimild mógrafir

Silungavað heitir bugurinn á Húsá þar sem Lómasund liggur að ánni. Nónholt er allmikið holt eða öllu heldur hjalli með klettabrún mót norðvestri en allangan fláa til suðausturs að Óskahjalla. Þetta holt er skammt suðvestur af Lómatjörn og því er eyktarmark nóns frá bænum séð. Bæjarmegin við Nónholt er mýrarslakki sem nefnist "Mógrafirnar á Nónholtinu". Þar var tekin mór.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:018 *Tólfmannaholt* dys legstaður

Tólfmannaholt er lítið sporöskjulaga klettholt fram af norðurenda Lómatjarnar. Gömul sögn er til um að tólf menn, sem farist hefðu á Tólfmannaboða út af Seljanesi, væru dysjaðir þar. Þá átti að hafa rekið upp í Sandinn. Vörðuholt er lítið holt norðvestan við Nónholt og á því er fyrsta varðan á veginum um Ófeigsfjarðarheiði.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:019 *Vörðuholt* varða samgöngubót

Tólfmannaholt er lítið sporöskjulaga klettholt fram af norðurenda Lómatjarnar. Gömul sögn er til um að tólf menn, sem farist hefðu á Tólfmannaboða út af Seljanesi, væru dysjaðir þar. Þá átti að hafa rekið upp í Sandinn. Vörðuholt er lítið holt norðvestan við Nónholt og á því er fyrsta varðan á veginum um Ófeigsfjarðarheiði.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:020 heimild brunnur

Suðvestur halli Bæjarhólsins, frá bænum niður að brunhúsi og Bæjarlæknum heitir Flóakinn.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:021 *Gamli-Nátthagi* heimild nátthagi

Gamli-Nátthagi heitir bletturinn frá Bæjarlæknum neðan götu og út að garði. Ofan götunnar frá Bæjarlæk út að garði og upp fyrir fjárhús sem enn má sjá tóftir af, heitir Húsatún.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:022 *Húsatún* heimild fjárhús

Gamli-Nátthagi heitir bletturinn frá Bæjarlæknum neðan götu og út að garði. Ofan götunnar frá Bæjarlæk út að garði og upp fyrir fjárhús sem enn má sjá tóftir af, heitir Húsatún.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:023 *Gíslatún* heimild bústaður

Ofan við fjárhústóftirnar (22) er skurður og fyrir ofan hann er Gíslatún sem er kennt við þá sömu Gísla er áður var getið. Það takmarkast af litlum hjalla að norðvestan er gengur frá Gíslaholti niður með Bæjarlæknum allt niður að brú sem var á honum milli bæjar og fjárhúsa. Að suðvestan endar túnið við mýri sem er á milli þess og Óskahjalla. Eftir að Gísli yngri féll frá tók túnið nafn af konu hans og nefndist Kristbjargartún.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:024 *Nýju-Nátthagar* heimild nátthagi

Nýju-Nátthagar eru austan Húsatúns og heiman við Óskatjörn og Óskahjalla.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:025 *Sel* heimild sel

Sunnan við Þröskuldinn taka við eyrar, Seleyrar. Nokkru framar eru Húsárdalseyrar og ná þær fram í dalbotn. Leiðin fram allar áður nefndar eyrar liggur stundum yfir ána í einum steng en stundum yfir kvíslar hennar. Í hlíðinni skammt upp af Seleyrum hefur einhvern tíma verið haft í seli og heitir þar Sel. Þar mótast fyrir vegggleðslum hjá litlum læk sem Sellækur nefnist. "Selstaða hefur þar verið að fornu á Húsadal, langvarandi aldrei brúkuð, til hennar er langt, Önnur er þar, hún er kostalítill og mjög langt til, og á selveginum ein á kölluð Hvalsá, jafnlega ófær í vatnavöxtum" [Á.M.VII, bls. 325]

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988. Árni Magnússon, Páll Vídalín, Jarðabók, VII. Kaupmannahöfn 1940.

ST-024:026 *Höfn* heimild lending

Áargrund heitir einnig grund sem er norðan Húsár. Hún er nokkuð slétt og var brotin til ræktunnar fyrir nokkrum árum. Hún er nefnd Nyrðri-Áargrund til aðgreiningar frá þeirri sem er við Sýrá. Niður af miðri grundinni er allgóður lendingarvogur milli klettatana við ármynnið og flúða að norðan. Vogurinn heitir Höfn.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:027 *Stapar* frásögn huldufólksbústaður

Við sjóinn miðsvæðis niður af Leitinu eru tveir stuttir kletthjallar sem eru grónir að ofan en lítl lægð á milli þeirra. Þeir nefnast Stapar. Staparnir mynda fremur breitt nes en að sama skapi stutt. Í Stöpunum áttu álfar að eiga bústað.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:029 *Stapamýri* heimild mógrafir

Upp af Stöpunum er Stapamýri og þar var stunginn mór. Neðan til á litlu holti upp af mýrinni stóð mórhus stuttan tíma og var holtið þá nefnt Mórhusholt.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:029 *Mórhusholt* heimild óþekkt

Upp af Stöpunum er Stapamýri og þar var stunginn mór. Neðan til á litlu holti upp af mýrinni stóð mórhus stuttan tíma og var holtið þá nefnt Mórhusholt.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:030 *Neðstavað* heimild vað

Á eyrunum eru þrjú vöð á ánni (Hvalá). Neðst er Neðstavað og þar er gott að fara þegar lágsjávað er og áin ekki í miklum vexti. Næst er Miðvað og er áin þar í einum streng og ófær í vatnavöxtum. Efst er Efstavað og var það talið besta vaðið og oftast farið. Þjóðleiðin gamla liggur að þessu vaði.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:031 *Miðvað* heimild vað

Á eyrunum eru þrjú vöð á ánni (Hvalá). Neðst er Neðstavað og þar er gott að fara þegar lágsjávað er og áin ekki í miklum vexti. Næst er Miðvað og er áin þar í einum streng og ófær í vatnavöxtum. Efst er Efstavað og var það talið besta vaðið og oftast farið. Þjóðleiðin gamla liggur að þessu vaði.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:032 *Efstavað* heimild vað

Á eyrunum eru þrjú vöð á ánni (Hvalá). Neðst er Neðstavað og þar er gott að fara þegar lágsjávað er og áin ekki í miklum vexti. Næst er Miðvað og er áin þar í einum streng og ófær í vatnavöxtum. Efst er Efstavað og var það talið besta vaðið og oftast farið. Þjóðleiðin gamla liggur að þessu vaði.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:033 heimild leið

Á eyrunum eru þrjú vöð á ánni (Hvalá). Neðst er Neðstavað og þar er gott að fara þegar lágsjávað er og áin ekki í miklum vexti. Næst er Miðvað og er áin þar í einum streng og ófær í vatnavöxtum. Efst er Efstavað og var það talið besta vaðið og oftast farið. Þjóðleiðin gamla liggur að þessu vaði.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:034 *Baðstofugrund* heimild bústaður

Norðan hjallans (við Kálfavík) er slétt grund, Baðstofugrund og út af henni er stór hólmi sem nefnist Baðstofusundahólmi.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:035 *Strandartún* heimild beitarhús

Strandartún er nafn á allstórri grund og hafa þar verið beitarhús frá Ófeigsfirði eins lengi og menn vita. Þar bregst ekki fjörubeit nema í ísalögum.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:036 heimild lending

Stundum var lent í vikinni sunnan Borgarháls og var það kallað "að fara norður undir Borgarháls". Norðan við hálsinn er breið vík sem nefnist Látur. Þar sem ströndin fer að sveigja aftur til norðausturs frá víkurbotninum er klapparströnd. Sagt var "að fara norður í Látur".

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:037 *Hrúteyjarsel* heimild sel

Þá tekur við breitt nes sem að mestu leiti er sléttar grundir. Nesið nefnist Sel og yst á því eru gróin tóftarbot og túngresi í kring og er það nefnt Hrúteyjarsel. Þar hefur verið sel fyrr á öldum og þar var búið um það leyti er galdraofsóknirnar gengu yfir í Árneshreppi.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:038 *Höfn* heimild lending

Þá tekur við önnur allstór vík og heitir nyrðri bugur hennar Krókur og er öllu krappari en syðri bugurinn. Út frá Króknum eru holt og hæðir uns kemur að tveimur vogum sem skildir eru að af klettatanga. Innri vogurinn nefnist Heimri-Höfn eða Innri-Höfn. Í ytri vognum er góð lending og nefnist hann Höfn. Þar var höfð viðlega á vorin þegar verið var í selalögnum.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:039 *Lendingarbás* heimild lending

Vestan Sauðabólshöfða er innsti básinn, Lendingarbás. Þar er sæmilegur lendingarstaður fyrir árabáta, eins og víðar í Básnum.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:040 *Pétursvað* heimild vað

Áin (Eyvindará) er allmikið vatnsfall en þó mun vatnsminni en Hvalá. Hún getur orðið lítt fær eða jafnvel ófær á neðri vöðunum. Á henni eru þrjú aðalvöð. Neðst er Pétursvað. Það er skammt ofan við ósinn. Farið er neðan við allstórt og hátt klettaholt og sveigt lítið eitt upp með því að norðanverðu áður en lagt er út í ána. Hún er straumhörð á vaðinu en breiðir nokkuð úr sér á staksteinóttum flúðum. Pétursvað mun vera kennt við Pétur Magnússon á Dröngum sem sagt er að hafi fyrstur notað það. Holtið við vaðið heitir Skollholt.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:041 *Skollhotsvað* heimild vað

Skollhotsvað er skammt framan við áðurnefnt holt. Þar er áin á malarbotni og lygn en nokkuð vandfarin því litlu má muna að ekki sé sundreið ef farið er aðeins of ofarlega við syðri bakkann.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:042 *Stangarvað* heimild vað

Stangarvað er á eyrunum framan við Þröskuldana og er það yfirleitt alltaf fært.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:043 *Ófeigsfjarðarheiði* heimild leið

Ófeigsfjarðarheiði er gamla þjóðleiðin frá Ófeigsfirði að Hraundal við Ísafjarðardjúp og var hún nokkuð fjölfarin áður. Í daglegu tali var aðeins talað um Heiðina. Örnefni eru ekki mörg á heiðinni. Eins og fyrr er getið, liggur vegurinn yfir Kjöl og síðan vestur yfir Húsá neðst á Kjöleyrum. Þaðan liggur leiðin um það bil í suðvestur yfir síhækkandi holt og smá hjalla þar til komið er á móts við Krossaxlir sem eru þar skammt frá á vinstri hönd. Þá er eins og komið sé á heiðarbrún og fer að halla lítið eitt til vesturs niður að á sem Krossá heitir. Hún rennur þarna í norður eflir mjög þröngu gljúfri, Krossárgljúfri og fellur í Rjúkanda. Gönguleiðin liggur yfir Krossá ofan við gljúfrið. Eins er stenfan hin sama og hækkar nú landið aftur uns komið er á hæð eina og á henni stendur

myndarleg varða. Varðan eða hæðin nefnist Víðsýn.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:044 *Víðsýn* varða samgöngubót

Ófeigsfjarðarheiði er gamla þjóðleiðin frá Ófeigsfirði að Hraundal við Ísafjarðardjúp og var hún nokkuð fjölfarin áður. Í daglegu tali var aðeins talað um Heiðina. Örnefni eru ekki mörg á heiðinni. Eins og fyrr er getið, liggur vegurinn yfir Kjöl og síðan vestur yfir Húsá neðst á Kjöleyrum. Þaðan liggur leiðin um það bil í suðvestur yfir síhækkandi holt og smá hjalla þar til komið er á móts við Krossaxlir sem eru þar skammt frá á vinstri hönd. Þá er eins og komið sé á heiðarbrún og fer að halla lítið eitt til vesturs niður að á sem Krossá heitir. Hún rennur þarna í norður eftir mjög þröngu gljúfri, Krossárgljúfri og fellur í Rjúkanda. Gönguleiðin liggur yfir Krossá ofan við gljúfrið. Eins er stefnan hin sama og hækkar nú landið aftur uns komið er á hæð eina og á henni stendur myndarleg varða. Varðan eða hæðin nefnist Víðsýn.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:045 *Borgarvarða* varða samgöngubót

Því næst liggur leiðin yfir svonefnt Borgargil sem er ein upptakakvísla Hvalár og er austan undir Borg sem er hár hnúkur upp af Hraundalsdröngum. Þar eru landa- og sýslumörk. Á Borginni er Borgarvarða. Þessi varða er á leiðinni yfir Ófeigsfjarðarheiði.

Heimildir: Haukur Jóhannesson, Örnefnalýsing Ófeigsfjarðar, Reykjavík 1988.

ST-024:046 *Húsdalur* heimild sel

"Selstaða hefur þar verið að fornu á Húsadal, lángrandi aldrei brúkuð, til hennar er langt, Önnur er þar, hún er kostalítill og mjög langt til, og á selveginum ein á kölluð Hvalsá, jafnlega ófær í vatnavöxtum" [Á.M.VII, bls. 325]

Heimildir: Árni Magnússon, Páll Vídalín, Jarðabók, VII. Kaupmannahöfn 1940

ST-024:047 *Strandatun* heimild bústaður

Í heimalandi hefur verið gamalt býli kallað Strandatun. Þar sjest til tófta en túngarða ekki. Af því verður ekkert gang haft og kann ekki að byggjast vegna slægnaleysis og skaða heimajarðarinnar. Fjárhús 35 er sennilega á sama stað.

Heimildir: Árni Magnússon, Páll Vídalín, Jarðabók, VII. Kaupmannahöfn 1940

ST-024:048 tóft verbúð

Modern debris present on the beach. Bone – A Humerus! Radis of a great whale were ... on the beach. The bone material has been hanging out for some time. Clearly the material is not from isolated beached bone. Perhaps the remains of a beached whale. Structural elements from a blown out structure? Unknown belongs to Ófeigsfjörður. Fornleifaskráð 10.08.1990. Fornleifanúmer:4901-71.

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

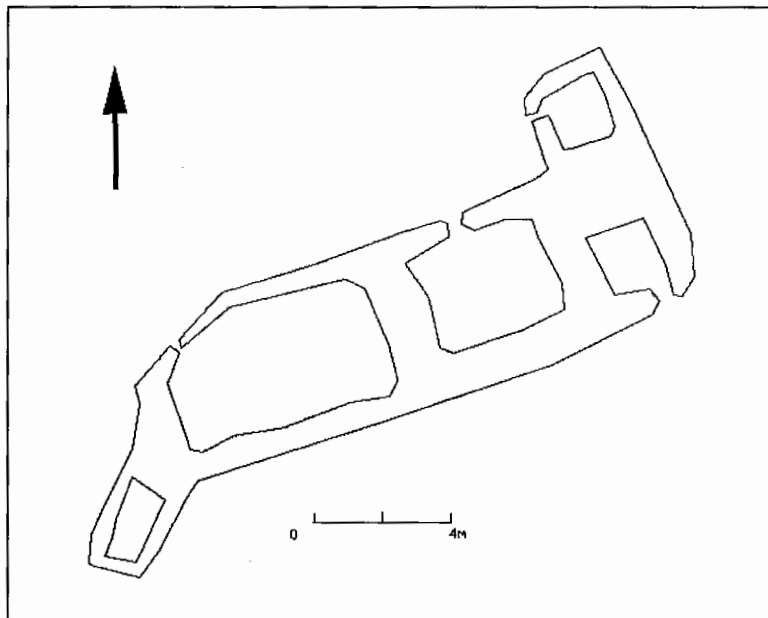
ST-024:049 tóf tverbúð

Eyvindarfjörður. Structure appear old with an approx. 5*7m of standing turf. Site is on a well drained and protected cove. The easterly rock face would protect the site against seaward storms. Also there might be a wall 20-30m to the sw of the structure. Fornleifaskráð 12.07.1990. Fornleifanúmer:4901-51.

Heimildir: Fornleifaskrá Hunter College, Zooarchaeology Laboratory.

ST-024:050 heimild útihús

Nr. 1 á Túnakorti.

Teikn.34. ST-024:049.

Heimildir: Túnakort 1917.

ST-024:051 heimild útihús
Nr. 2 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort 1917.

ST-024:052 heimild útihús
Nr. 3 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort 1917.

ST-024:053 heimild útihús
Nr. 4 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort 1917.

ST-024:055 heimild útihús
Nr. 5 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort 1917.

ST-024:055 heimild útihús
Nr. 6 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort 1917.

ST-024:056 heimild útihús
Nr. 7 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort 1917.

ST-024:057 garðlag óþekkt
Nr. 8 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort 1917.

ST-024:058 heimild útihús
Nr. 9 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort 1917.

ST-024:059 heimild útihús
Nr. 10 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort 1917.

ST-024:060 heimild útihús
Nr. 11 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort 1917.

ST-024:061 heimild útihús
Nr. 12 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort 1917.

ST-024:062 heimild útihús
Nr. 13 á Túnakorti.

Heimildir: Túnakort 1917.

ST-025 Drangavík

Dýrleiki 6 hundruð. 1805 er hér sagt frá Einginesi, sem beitarlandi frá Drangavík...Þorvaldr Ásvaldsson, Úlfssonar, Yxna-Þórissonar, nam Drangaland ok Drangavík til Enginess ok bjó at Dröngum alla ævi... (Ísl.sög. I, Landsaga og landnám. Kaf.31 bls. 116). Tún 1.5 ha. 1917. 1/6 þýft.

ST-025:001 bæjarhóll býli

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-025:002 Signýjargata heimild leið

Á landamerkjum Dranga og Drangavíkur er Signýjargata niður úr Signýjargötuskarði, og svaði þar niður við sjóinn. Síðan inn með víkinni tvær hleinar í sjó fram, sem kallast Ytri-Forvaði og Innri-Forvaði, og inn og upp af þeim er Ytri-Skúmshellir og Innri-Skúmshellir. Inn af þeim við víkurbotnin heitir Kleif, og upp af henni kallast Flatir, eru það hallandi mýrar eða háldeigjur með lóni litlu fyrir neðan, sem nefnist Vogsbotn. Heiman til við hann er lítið nes, sem heitir Landey, þar eru beitarhús og túnblettur í kring.

Heimildir: Örnefnaskrá Drangavíkur

ST-025:003 heimild beitarhús

Á landamerkjum Dranga og Drangavíkur er Signýjargata niður úr Signýjargötuskarði, og svaði þar niður við sjóinn. Síðan inn með víkinni tvær hleinar í sjó fram, sem kallast Ytri-Forvaði og Innri-Forvaði, og inn og upp af þeim er Ytri-Skúmshellir og Innri-Skúmshellir. Inn af þeim við víkurbotnin heitir Kleif, og upp af henni kallast Flatir, eru það hallandi mýrar eða háldeigjur með lóni litlu fyrir neðan, sem nefnist Vogsbotn. Heiman til við hann er lítið nes, sem heitir Landey, þar eru beitarhús og túnblettur í kring.

Heimildir: Örnefnaskrá Drangavíkur

ST-025:004 Kvíaklettur heimild kvíar

Fyrir utan túnið heitir svo Klif og Fúlavík. Upp af túninu er Heimstihjalli og Innstihjalli og niður af þeim Kvíaklettur og Stekkur. Fyrir innan Stekkinn eru vikur tvær, sem nefnast Sandvík og Hvalvík.

Heimildir: Örnefnaskrá Drangavíkur

ST-025:005 Stekkur heimild stekkur

Fyrir utan túnið heitir svo Klif og Fúlavík. Upp af túninu er Heimstihjalli og Innstihjalli og niður af þeim Kvíaklettur og Stekkur. Fyrir innan Stekkinn eru vikur tvær, sem nefnast Sandvík og Hvalvík.

Heimildir: Örnefnaskrá Drangavíkur

ST-025:006 Viðbjarnarnaust heimild naust

Þar fyrir innan er svo Þorleifsvogur og Viðbjarnarnaust, sést þar rétt aðeins móta fyrir fornum naustum, sem mælt er að vera muni frá landnámsöld. Samkvæmt Hauki Jóhannessyni eru naustin tvö.

Heimildir: Örnefnaskrá Drangavíkur

ST-025:007 Eyvindarnes heimild bústaður

Fram af Kleif er sker eitt, sem kallast Dugga. Þar er mælt að fyrir ca. 100 árum hafi erlent skip strandað í vetrarhríð og náttmyrkri. Þrátt fyrir það komust allir skipsverjar á land en urðu þar allir úti af vosbúð og kulda. Fundu þeir enga mannabyggð, sem ekki var von, því langt er þaðan til næstu bæja, með því að Drangavík var þá í eyði og Engjanes, sem er þar mjög nærri, mun ekki hafa verið í byggð síðan á söguöld.

Heimildir: Örnefnaskrá Drangavíkur

ST-025:008 heimild útihús

Nr 1 á túnakorti.

Heimildir: Örnefnaskrá Drangavíkur

ST-025:009 heimild útihús

Nr 2 á túnakorti.

Heimildir: Örnefnaskrá Drangavíkur

ST-025:010 heimild útihús

Nr 3 á túnakorti.

Heimildir: Örnefnaskrá Drangavíkur

ST-025:011 heimild útihús

Nr 4 á túnakorti.

Heimildir: Örnefnaskrá Drangavíkur

ST-026 Drangar

Dýrleiki 12 hundruð. 1805 er eyðihjáleigan Kragatún talin með. Fór hann fyrst á Mýri til Hermundar, þá til Ólafs á Dröngum... (Ísl.sög.I. Landsaga og landnám. Kaf 29. Bls. 115). Þorvaldr Ásvaldsson, Úlfssonar, Yxna-Þórissonar, nam Drangaland ok Drangavík til Enginess ok bjó at Dröngum alla ævi... (Ísl.sög. I Landsaga og

landnám. Kaf.31, bls 116) 326 (Kafli 2) Þeir feðgar fóru af Jaðri til Íslands fyrir víga sakir ok námu land á Hornströndum ok bjuggu at Dröngum (Ísl.sög I, Eiríks saga rauða, kaf 2 bls.326) Þorvaldr hét maðr, sonur Ásvalds Úlfssonar, Öxna-Þórissonar. Þorvaldr ok Eiríkur inn rauði, sonr hans, fóru af Jaðri til Íslands fyrir víga sakir. Þá var víða byggt Ísland, þeir bjuggu fyrst at Dröngum á Hornströndum..(Ísl.sög I. Grænlendinga saga, kaf 1 bls. 363)Þá söfnuðust þeir saman Strandamenn, Ólafir Eyvindarson frá Dröngum ok aðrir bændr með honum, ok fóru að þeim...Nú er at segja frá Snorra goða, at hann fór til feralsdóms í Bitru norðr,...(Ísl.sög.III. Eyrbyggja saga, kaf 59-60. Bls. 163.) Nú er at segja frá Önundi tréfót...Þá reru at þeim sex menn á teinæringi ok kölluðu upp á hafskipit, hverr fyrir réði. Þeir kváðust vera húskarlar Þorvalds frá Dröngum...(Ísl.sög. VI. Grettis saga Ásmundarsonar, kaf. 9, bls. 18)

ST-026:001 bæjarhóll býli

Nr 1 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-026:002 *Fornasel* bæjarhóll sel

Fornasel heitir utarlega við fjörðinn, þar sem nú eru tættur. Eiríkur byggði þar beitarhús 1932. Þegar grafið var fyrir því, var komið niður á stæði fyrir langelda, um það bil 8 fet á lengd og 3 fet á breidd.

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga

ST-026:003 *Réttarvík* heimild rétt

Smavík nafnlaust er fyrir utan hann (Fornaselstanga), síðan smátangi innan við Þúfnavík. Upp af henni er hátt holt með stórrí þúfu. Hún er nokkurn veginn gengt Skaufaseli í Skjaldabjarnarvík.

Réttarvík er næsta vík. Þar var rétt.

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga

ST-026:004 *Meyjarsel* heimild sel

Í Meyjarseli, sem stundum er aðeins nefnt Sel, eru miklar tættur. Það er ofan við Meyjarselstanga. Drangar. Þústir 2 fornar í Meyjaseli, er svo kallsast á milli Skjaldabjarnarvíkur og Dranga. Skjal undirritað af MP 25.10.1930. Þinglýst 14.06.1933.

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga. Fornleifaskrá, Skrá um friðlýstar fornleifar. Fornleifadeild – Þjóðminjasafn Íslands.

ST-026:005 *Krákutún* heimild býli

Næsti vogur heitir Þaravogur. Hann ber nafn með rentu, því að í hann safnast mikill þari. Hann liggur inn með Sauðabólshöfða. Þá tekur við Krákutún, stór og falleg vík með rennisléttum grundum fyrir ofan. Þar sjást merki um forna byggð, en ekki hefur verið hróflað við neinu. "Í landinu í einum stað sjást tóftir nokkrar, kallaðar Krákutun. Sýnist líklegt þar kunni að hafa verið býli að forngildu, veit þó enginn neitt þar af. Kann ómögulegt að byggjast fyrir slægnaleysi" [Á.M.VII, bls. 323]

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga. Árni Magnússon, Páll Vídalín, Jarðabók, VII bindi, Kaupmannahöfn 1940.

ST-026:006 *Fauskavík* heimild beitarhús

Þar fyrir innan (Krákutún) er Fauskavíkurhöfði, hátt holt. Síðan kemur Fauskavík með smátanga eða kletti í miðri vík, Fauskavíkurtanga eða öðru nafni Fauskavíkurkletti. Í Fauskavík eru beitarhús og ræktað og girt tún umhverfis.

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga

ST-026:007 *Heimrabyrgi* heimild beitarhús

Nyrðri Vatnshöfði er milli Fauskavíkur og Vatnshöfðavíkur, síðan Hemri Vatnshöfði. Ofan við þá er Vatnshöfðavatn. Við suðurenda vatnsins er Heimrabyrgi, rústir af beitarhúsum, sem faðir Eiríks mundi eftir.

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga

ST-026:008 *Stóir-Stekkur* heimild stekkur

Stórustekksvík er stór og breið vík. Þar er stekkur með allmiklum tóftum, og sést fyrir túngarði. Stórustekksklettur er stór og mikill klettur, sem nær út í sjó. Þar er gömul hleðsla, sennilega eftir fjárrétt

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga

ST-026:009 *Litli-Stekkur* heimild stekk

Rétt innan við hann er Stórustekkslækur. Stórustekkssker er heiman við lækinn nokkuð frá landi en grunnt rif fram af því, þurrt um fjöru, nema smásund fast við skerðið. Litli-Stekkur er allstórt svæði nokkuð heimar. Þar eru

engar tóftir. Garðlönd hafa lengi verið þar, enda velgja í jörð. Í Litlastekk er Laugalækur, aðeins volgur. Hann rennur úr Húsá, sem fellur til sjávar heiman við Litlastekk. Þar næst koma Grundir. Um þær miðjar rennur Grundalækur til sjávar. Heimst á Grundunum var Nátthagí, sem hlaðinn var með grjóti.

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga

ST-026:010 *Efri-Hlein* heimild lending

Reyðarhleinn er langur tangi með sléttum klöppum. Í daglegu tali var hún nefnd Hlein en ekki Drangahlein eins og Jóhann Hjaltason kallar hana. Hún er klofinn í miðju í Fremrihleinn og Efríhleinn, sem er ofar. Aðallending á Dröngum var við Efríhleinnina.

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga

ST-026:011 *Ból* heimild kvíar

Utan við túnið eru sléttar grundir. Þar heitir Ból, sem kvíar voru áður fyrir.

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga

ST-026:012 *Stekkur* heimild stekkur

Heimri Lambanesvík er bæjarmegin við Lambanes. Utanvert í því er langur og stór Klettanestangi, Lambanestangi. Ytri Lambanesvík er utan við Lambanesið. Stór klettur er á grundinni ofan við hana. Í Lambanesi var Stekkur. Þar rétt fyrir neðan var góð lending. Þar voru lömb látin út í skip, þegar fært var frá.

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga

ST-026:013 heimild lending

Heimri Lambanesvík er bæjarmegin við Lambanes. Utanvert í því er langur og stór Klettanestangi, Lambanestangi. Ytri Lambanesvík er utan við Lambanesið. Stór klettur er á grundinni ofan við hana. Í Lambanesi var Stekkur. Þar rétt fyrir neðan var góð lending. Þar voru lömb látin út í skip, þegar fært var frá.

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga

ST-026:014 *Gvendarbrunnur* frásögn brunnur

Heimrakilf er lítill hjalli fram úr fjallinu. Það byrgir sýn út eftir. Klifjavík er utan við það. Þar ganga skriður í sjó fram. Ytrakilf er utan við víkina. Gvendarbrunnur eða Gvendarbrunnslækur er lækur, sem kemur undan fjallinu og rennur út í víkina. Í honum er sérlega gott vatn. Hann frýs aldrei. Lækurinn á að vera vígður af Guðmudi góða. Há klettabryggja eða brík er utan við hann niðri í fjöruna. Hún heitir Gvendarbrunnsbryggja. Langur tangi er aðeins utar, Gvendarbrunnstangi. Næst honum er nafnlaus vík, síðan Kolgrafarvíkurholt og Kolgrafarvík. Víkin skiptist í tvennt af litlum tanga, en Kolgrafarvíkurtangi er utan við hann.

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga

ST-026:015 *Kolgrafarvík* heimild kolagröf

Heimrakilf er lítill hjalli fram úr fjallinu. Það byrgir sýn út eftir. Klifjavík er utan við það. Þar ganga skriður í sjó fram. Ytrakilf er utan við víkina. Gvendarbrunnur eða Gvendarbrunnslækur er lækur, sem kemur undan fjallinu og rennur út í víkina. Í honum er sérlega gott vatn. Hann frýs aldrei. Lækurinn á að vera vígður af Guðmudi góða. Há klettabryggja eða brík er utan við hann niðri í fjöruna. Hún heitir Gvendarbrunnsbryggja. Langur tangi er aðeins utar, Gvendarbrunnstangi. Næst honum er nafnlaus vík, síðan Kolgrafarvíkurholt og Kolgrafarvík. Víkin skiptist í tvennt af litlum tanga, en Kolgrafarvíkurtangi er utan við hann.

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga

ST-026:016 *Byrgistöftir* heimild óþekkt

Þá er Byrgisárvík. Í henni renna Heimri- og Ytri-Byrgisá til sjávar. Langur og fallegur tangi með kletti utarlega heitir Byrgistöftir og eru á grösugu barði beint upp af tunganum. Hann er utan við Byrgisárvík.

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga

ST-026:017 *Drangaskörð* heimild leið

Á Skarðafjalli eru landamerki Dranga og Drangavíkur. Á ysta hluta þess eru Drangaskörð. Að vetrarlági lá leiðin um þau, þegar farið var til Drangavíkur. Það var kallað "að fara fyrir Skörð". Fram undan ysta tind, sem nefnist Litlitindur, er langt holt, endinn á fjallinu. Það nefnist Göltur eða Drangatangi. Þar er stór landamerkjavarða.

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga

ST-026:018 *Göltur* varða landamerki

Á Skarðafjalli eru landamerki Dranga og Drangavíkur. Á ysta hluta þess eru Drangaskörð. Að vetrarlági lá leiðin um þau, þegar farið var til Drangavíkur. Það var kallað "að fara fyrir Skörð". Fram undan ysta tind, sem nefnist

Litlitindur, er langt holt, endinn á fjallinu. Það nefnist Göltur eða Drangatangi. Þar er stór landamerkjavarða.

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga

ST-026:019 Árdalsvegur heimild leið

Ytri Byrgisá rennur eftir Efri Árdal en Heimri Byrgisá eftir Neðri Árdal. Vetrarvegur er um Árdalina og Kattardal yfir Drangaháls til Drangavíkur. Þessi vegur nefndist Árdalavegur. Hann liggur skammt heiman við Ytri Byrgisá eftir laut skammt frá árgljúfrinu og endar þar í skarði, sem stundum var kallað Árdalaskarð. Þegar komið er upp úr skarðinu, blasir stór steinn við til suðausturs á bingu milli Kattardals og Efri Árdals. Hann nefnist Hvíldarsteinn, og þótti miklu varða að finna hann í vondu skyggni. Sumarvegur, sem nefnist Kattardalsvegur, liggur hins vegar sniðhallt upp hlíðina upp í Kattardal. Þegar komið er upp á brúnina, blasir við stór varða. Þar liggja saman vegirnir.

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga

ST-026:020 Kattardalsvegur heimild leið

Ytri Byrgisá rennur eftir Efri Árdal en Heimri Byrgisá eftir Neðri Árdal. Vetrarvegur er um Árdalina og Kattardal yfir Drangaháls til Drangavíkur. Þessi vegur nefndist Árdalavegur. Hann liggur skammt heiman við Ytri Byrgisá eftir laut skammt frá árgljúfrinu og endar þar í skarði, sem stundum var kallað Árdalaskarð. Þegar komið er upp úr skarðinu, blasir stór steinn við til suðausturs á bingu milli Kattardals og Efri Árdals. Hann nefnist Hvíldarsteinn, og þótti miklu varða að finna hann í vondu skyggni. Sumarvegur, sem nefnist Kattardalsvegur, liggur hins vegar sniðhallt upp hlíðina upp í Kattardal. Þegar komið er upp á brúnina, blasir við stór varða. Þar liggja saman vegirnir.

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga

ST-026:021 varða samgöngubót

Ytri Byrgisá rennur eftir Efri Árdal en Heimri Byrgisá eftir Neðri Árdal. Vetrarvegur er um Árdalina og Kattardal yfir Drangaháls til Drangavíkur. Þessi vegur nefndist Árdalavegur. Hann liggur skammt heiman við Ytri Byrgisá eftir laut skammt frá árgljúfrinu og endar þar í skarði, sem stundum var kallað Árdalaskarð. Þegar komið er upp úr skarðinu, blasir stór steinn við til suðausturs á bingu milli Kattardals og Efri Árdals. Hann nefnist Hvíldarsteinn, og þótti miklu varða að finna hann í vondu skyggni. Sumarvegur, sem nefnist Kattardalsvegur, liggur hins vegar sniðhallt upp hlíðina upp í Kattardal. Þegar komið er upp á brúnina, blasir við stór varða. Þar liggja saman vegirnir.

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga

ST-026:022 Húsatún heimild óþekkt

Í túninu á leið niður frá bænum er til hægri klettur, vel gróinn að ofan. Hann heitir Jarnhöttur. Til vinstri er þá löng túnræma, sem nefnist Húsatún. Skurður er sunnan við það en Húsatúnlækur norðan við. Hann rennur í Túnklettapoll. Húsadalur er dalur vestur frá bænum.

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga

ST-026:023 Móholt heimild mógrafir

Húsadalur er dalur vestur frá bænum. Brúarhjalli er lítið holt sunnan við túnið. Oft voru lagðar spýtur sem brú yfir á Brúarhjalla af Móholtsmýri, sem síðar getur, þegar mór var fluttur þangað til þurkunar. Tveir ókleifir klettur standa neðan við fjallsrætur, ofan við mýrarnar, Fremri-Vörður og Efri Vörður. Þar var mikið mótak en heldur lélegur mór.

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga

ST-026:024 Myllumýri heimild mylla

Myllumýri er framan við Móholtsmýri. Dálítið holt aðskilur þær. Myllulækur kemur upp undan fjallinu, rennur fyrir framan Myllumýri og í Húsána.

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga

ST-026:025 Stóralaug heimild sundlaug

Löng mýri liggur til norðurs frá ánni, Laugarmýrar. Úr henni liggur Laugalækur. Hann var stíflaður um 1919 og búin til sundlaug. Í bakkanum að norðanverðu var heit uppspretta. Þessi laug var 18-20° heit. Hún nefndist Stóralaug. Stórastekksmýritekur við norðan við sundlaugina. Þar var tekinn mór í mörg ár.

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga

ST-026:026 Stórastekksmýri heimild stekkur

Löng mýri liggur til norðurs frá ánni, Laugarmýrar. Úr henni liggur Laugalækur. Hann var stíflaður um 1919 og

búin til sundlaug. Í bakkanum að norðanverðu var heit uppspretta. Þessi laug var 18-20° heit. Hún nefndist Stóralaug. Stórustekksmýritekur við norðan við sundlaugina. Þar var tekinn mór í mörg ár.

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga

ST-026:027 *Stórustekksmýri* heimild mógrafir

Löng mýri liggur til norðurs frá ánni, Laugarmýrar. Úr henni liggur Laugalækur. Hann var stíflaður um 1919 og búin til sundlaug. Í bakkanum að norðanverðu var heit uppspretta. Þessi laug var 18-20° heit. Hún nefndist Stóralaug. Stórustekksmýritekur við norðan við sundlaugina. Þar var tekinn mór í mörg ár.

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga

ST-026:028 heimild leið

Gamall vegur liggur þarna upp úr Meyjardal vestur Drangajökul yfir í Skjaldfannardal. Hann var mikið notaður til að flytja við vestur yfir. Stór varða á háu holti skammt frá því, sem farið er á Jökulinn, heitir Jökulvarða.

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga

ST-026:029 *Jökulvarðavarða* samgöngubót

Gamall vegur liggur þarna upp úr Meyjardal vestur Drangajökul yfir í Skjaldfannardal. Hann var mikið notaður til að flytja við vestur yfir. Stór varða á háu holti skammt frá því, sem farið er á Jökulinn, heitir Jökulvarða.

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga

ST-026:030 *Bænhús* heimild bænhús

Rétt við Meyjarnes er kúfóttur klettur, sem heitir Tólfmannaboði. Sagt er að þar hafi farist, tólf menn sem fóru til að sækja messu til Dranga á gamlársdag. Á Dröngum var bænhús.

Heimildir: Örnefnaskrá Dranga

ST-026:031 heimild útihús

Nr 2 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-026:032 heimild útihús

Nr 3 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-026:033 heimild útihús

Nr 4 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-026:034 garðlag óþekkt

Nr 5 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-026:035 heimild útihús

Nr 6 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-026:036 heimild útihús

Nr 7 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-026:037 heimild útihús

Nr 8 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-026:038 heimild útihús

Nr 9 á túnakorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-027Skjaldabjarnarvík

Dýrleiki 6 hundruð. 1805 er eyðihjáleigan Skaufasel talin með.(kafli 31) Hella-Björn, sonr Herfinns ok Höllu, var víkingr mikill. Hann var jafnan óvinr Haralds konungs. Hann fór til Íslands ok kom í Bjarnarfjörð með alskjölduðu skipi. Síðan var hann Skjalda-Björn kallaðr. Hann nam land frá Straumnesi til Dranga, ok í Skjalda-Bjarnarvík bjó hann, en átti annað bú á Bjarnarnesi. ..(Ísl.sög.I.Landsaga og landnám. Kaf 31). Tún 2.2 ha. 1917. 4/5 slétt.

ST-027:001 bæjarhóll býli

Víkin fram undan bæjarhúsunum heitir Bæjarvík og austast í henni er smávík, sem heitir Lendingarvík, og þar er Lendingin. Ofan við víkina var bærinn Skjaldabjarnarvík eða Skjaldarvík. Gamli bærinn stóð á bæjarhól, og vestan við hann rennur Bæjarlækurinn. Norðan við lækinn, gengt gamla bænum, var fjósið og sambyggð hlaða. Nýi bærinn stendur uppi á melholti ofan við fjósið, og skammt norður af honum var hesthús og reykhus. Milli nýja og Gamla bæjarins var Ytraból. Upp með Bæjarlæknum var Kvíaból eða ból; er það melhóll.

Heimildir: Örnefnaskrá Skjaldabjarnarvíkur. Túnakort frá 1917.

ST-027:002 Stekkur heimild stekkur

Miðja vegu milli Grundarhorns og Norðdalsár er Stekkur. Þar var stekkur í eina tíð. Hann er heiman til við Stekkjarvík, en innan við hann er Stóravík og þá Árnes eða Áarnes. Þá tekur við lítil vík, sem Norðdalsáin fellur í, Árvík eða Áarvík. Grund heitir frá Grundarhorni heim ndir Stekk skammt utan við Stekkinn er Dvergasteinn, kantaður steinn, u.þ.b. Axlarhár. Þar áttu dvergar að búa

Heimildir: Örnefnaskrá Skjaldabjarnarvíkur

ST-027:003 Dvergasteinn frásögn huldufólksbústaður

Miðja vegu milli Grundarhorns og Norðdalsár er Stekkur. Þar var stekkur í eina tíð. Hann er heiman til við Stekkjarvík, en innan við hann er Stóravík og þá Árnes eða Áarnes. Þá tekur við lítil vík, sem Norðdalsáin fellur í, Árvík eða Áarvík. Grund heitir frá Grundarhorni heim ndir Stekk skammt utan við Stekkinn er Dvergasteinn, kantaður steinn, u.þ.b. Axlarhár. Þar áttu dvergar að búa.

Heimildir: Örnefnaskrá Skjaldabjarnarvíkur

ST-027:004 heimild leið

Gatan lá eftir Norðdalsánni inn dalinn og upp á Sigluvíkurháls eða Skjaldarvíkurháls, sem í daglegu tali var nefndur Háls.

Heimildir: Örnefnaskrá Skjaldabjarnarvíkur

ST-027:005 heimild fjárhús

Þá skal aftur tekið til við ströndina innan Norðdalsár. Sunnan við ána er melholt, Skipaholt, og heiman til við það er lækur, Stólpalækur. Undir holtinu eru fjárhúsin, og ofan við þau en undir holtinu er Gvendarbrunnur. Áargrundir hétu frá fjárhúsunum norður að ánni. Túnið norðan við Stólpalækinn hét Norðurtún.

Heimildir: Örnefnaskrá Skjaldabjarnarvíkur

ST-027:006 Gvendarbrunnur heimild brunnur

Þá skal aftur tekið til við ströndina innan Norðdalsár. Sunnan við ána er melholt, Skipaholt, og heiman til við það er lækur, Stólpalækur. Undir holtinu eru fjárhúsin, og ofan við þau en undir holtinu er Gvendarbrunnur. Áargrundir hétu frá fjárhúsunum norður að ánni. Túnið norðan við Stólpalækinn hét Norðurtún.

Heimildir: Örnefnaskrá Skjaldabjarnarvíkur

ST-027:007 Lendingin heimild lending

Víkin fram undan bæjarhúsunum heitir Bæjarvík og austast í henni er smávík, sem heitir Lendingarvík, og þar er Lendingin. Ofan við víkina var bærinn Skjaldabjarnarvík eða Skjaldarvík. Gamli bærinn stóð á bæjarhól, og vestan við hann rennur Bæjarlækurinn. Norðan við lækinn, gengt gamla bænum, var fjósið og sambyggð hlaða. Nýi bærinn stendur uppi á melholti ofan við fjósið, og skammt norður af honum var hesthús og reykhus. Milli nýja og Gamla bæjarins var Ytraból. Upp með Bæjarlæknum var Kvíaból eða ból; er það melholt.

Heimildir: Örnefnaskrá Skjaldabjarnarvíkur

ST-027:008 heimild fjós

Víkin fram undan bæjarhúsunum heitir Bæjarvík og austast í henni er smávík, sem heitir Lendingarvík, og þar er Lendingin. Ofan við víkina var bærinn Skjaldabjarnarvík eða Skjaldarvík. Gamli bærinn stóð á bæjarhól, og vestan við hann rennur Bæjarlækurinn. Norðan við lækinn, gengt gamla bænum, var fjósið og sambyggð hlaða. Nýi bærinn stendur uppi á melholti ofan við fjósið, og skammt norður af honum var hesthús og reykhus. Milli

nýja og Gamla bæjarins var Ytraból. Upp með Bæjarlæknum var Kvíaból eða ból; er það melholt.

Heimildir: Örnefnaskrá Skjaldabjarnarvísur

ST-027:009 heimild hesthús

Víkin fram undan bæjarhúsunum heitir Bæjarvík og austast í henni er smávík, sem heitir Lendingarvík, og þar er Lendingin. Ofan við víkina var bærinn Skjaldabjarnarvík eða Skjaldarvík. Gamli bærinn stóð á bæjarhól, og vestan við hann rennur Bæjarlækurinn. Norðan við lækinn, gengt gamla bænum, var fjósið og sambyggð hlaða. Nýi bærinn stendur uppi á melholti ofan við fjósið, og skammt norður af honum var hesthús og reykhus. Milli nýja og Gamla bæjarins var Ytraból. Upp með Bæjarlæknum var Kvíaból eða ból; er það melholt.

Heimildir: Örnefnaskrá Skjaldabjarnarvísur

ST-027:010 heimild reykhus

Víkin fram undan bæjarhúsunum heitir Bæjarvík og austast í henni er smávík, sem heitir Lendingarvík, og þar er Lendingin. Ofan við víkina var bærinn Skjaldabjarnarvík eða Skjaldarvík. Gamli bærinn stóð á bæjarhól, og vestan við hann rennur Bæjarlækurinn. Norðan við lækinn, gengt gamla bænum, var fjósið og sambyggð hlaða. Nýi bærinn stendur uppi á melholti ofan við fjósið, og skammt norður af honum var hesthús og reykhus. Milli nýja og Gamla bæjarins var Ytraból. Upp með Bæjarlæknum var Kvíaból eða ból; er það melholt.

Heimildir: Örnefnaskrá Skjaldabjarnarvísur

ST-027:011 Kvíaból heimild kvíar

Víkin fram undan bæjarhúsunum heitir Bæjarvík og austast í henni er smávík, sem heitir Lendingarvík, og þar er Lendingin. Ofan við víkina var bærinn Skjaldabjarnarvík eða Skjaldarvík. Gamli bærinn stóð á bæjarhól, og vestan við hann rennur Bæjarlækurinn. Norðan við lækinn, gengt gamla bænum, var fjósið og sambyggð hlaða. Nýi bærinn stendur uppi á melholti ofan við fjósið, og skammt norður af honum var hesthús og reykhus. Milli nýja og Gamla bæjarins var Ytraból. Upp með Bæjarlæknum var Kvíaból eða ból; er það melholt.

Heimildir: Örnefnaskrá Skjaldabjarnarvísur

ST-027:012 Nátthagi heimild nátthagi

Ofan við Gamla bæinn er melholt, Kvíabólið, og þar fyrir ofan er Nátthagi (hlaðinn), og upp af honum er klettaholt, Stórholt.

Heimildir: Örnefnaskrá Skjaldabjarnarvísur

ST-027:013 Hjallklettur heimild hjallur

Efst í Hjallskerinu upp undir Böllum er Hjallklettur; þar voru hengdar upp trönur og þurkaður fiskur.

Heimildir: Örnefnaskrá Skjaldabjarnarvísur

ST-027:014 Tófuhold heimild skotbyrgi

Upp af Girðingum er Tófuhold; þar var skothús og borið út agn. Þar ofar og austan við Sunndalsá er Langholt. Mýrarar austur af Djúpalæk og upp af honum hétu nafni.

Heimildir: Örnefnaskrá Skjaldabjarnarvísur

ST-027:015 Stekkur heimild stekkur

Heiman til við Hafnirnar er 5-6 m hár, stakur klettur, og verpir þar mávur uppi; hét kletturinn nafni, líklega úr goðafræðinni. Nokkuð innan við Hafnirnar er Stekkur.

Heimildir: Örnefnaskrá Skjaldabjarnarvísur

ST-027:016 Þúfunar kuml legstaður

Á þúfunum eru ýmis nöfn, og eru nöfnin á þeirri nyrstu Neðstapúfa, Dýrapúfa, Hundapúfa, sú næsta Miðpúfa, og sú syðsta Ystapúfa eða Stórapúfa. Skjaldabjörn á að vera grafinn í Ystupúfunni með gulli sínu og gripum, en hundar hans í Miðpúfunni, en skip hans í þeirri neðstu.

Heimildir: Örnefnaskrá Skjaldabjarnarvísur

ST-027:017 Pétursvogur heimild lending

Austur af Þúfunum er mjór vogur, Pétursvogur; þar lenti Pétur Magnússon í vestanveðrum.

Heimildir: Örnefnaskrá Skjaldabjarnarvísur

ST-027:018 Spónagata heimild leið

Frá Þúfunum liggur gata um skriðurnar austan í fjallinu, og heitir hún Spónagata. Ofan við götuna er stakur tindur fræmst í fjallinu, Spónagötutindur eða í daglegu máli Tindur; þar er gjá í fjallið skammt sunnar,

Hádegisgjá.

Heimildir: Örnefnaskrá Skjaldabjarnarviku

ST-027:019 *Vondiflóí* heimild mógrafir

Neðan við Bulluholt er mýri, sem líklega heitir Þúfnaflói; hann er þýfður mjög. Hann er í krikanum, þar sem áin beygir í norður. Gengt Augna- og Stangarflóum er allmikið flóasvæði austan ár, sem nefnist Vondiflóí, og var þar mótak áður.

Heimildir: Örnefnaskrá Skjaldabjarnarviku

ST-027:020 *Skaufasel* heimild sel

Þá tekur við bás, sem nefndur er Kráksviður eða Króksviður; að innan lokast hann af klettahaus, Seley. Þarna á nesinu eru tóftir eftir sel eða beitarhús, sem hét Skaufasel eða aðeins sel. "Í landinu í einum stað hefur fyrir minna en xl árum verið brúkuð selstaða kölluð Skaufasel. Þar meina menn til forna hafi verið býli, en veit þó enginn neitt skjalllegt þar af. Þar sjest að verið hafi tún og líkindi til túngarðs. Það kann ómögulegt að byggjast fyrir slægnaleysi". [Á.M.VII bls.322]. Samkvæmt Hauki Jóhannessyni eru margar rústir í Skaufaseli.

Heimildir: Örnefnaskrá Skjaldabjarnarviku. Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns, VII

bindi, Kaupmannahöfn 1940

ST-027:021 *Heiðarvegurinn* heimild leið

Ofan hlíðina skerst Langeyrargil. Upp hlíðina innan við Langeyrargilið er farið upp á Heiðarveginn, og þar er efst Heiðarskarð, en vegurinn liggur um Fossadalshéiði niður í Fossdal í Reykjarfirði; það hét að fara í Skarðið.

Heimildir: Örnefnaskrá Skjaldabjarnarviku

ST-027:022 *Kví* heimild kvíar

Fram undir Drangajökli er Kví, sem er smákríki eða dalverpi. Sennilega er hér ekki um að ræða Kvíar gerðar af manna höndum. En þetta örnefni er látið fylgja með.

Heimildir: Örnefnaskrá Skjaldabjarnarviku.

ST-027:023 heimild útihús

Nr.1 á Túnkorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-027:024 heimild útihús

Nr.2 á Túnkorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-027:025 heimild útihús

Nr.3 á Túnkorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-027:026 heimild útihús

Nr.4 á Túnkorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-027:027 heimild útihús

Nr.5 á Túnkorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

ST-027:028 heimild útihús

Nr.6 á Túnkorti.

Heimildir: Túnakort frá 1917.

4. Minjar í Árneshreppi

Við svæðisskráningu fundust heimildir um 815 minjastaði á 27 jörðum. Meðaltal minjastaða á jörð er því 30.2. Tafla 1 sýnir tegundir minjastaða sem fundust við heimildasöfnun. Bæjarhólar eru bústaðir sem hlaðist hafa upp í gegnum tíðina og eru í flestum

tilfellum lögbýlin sjálf. Dys er hverskyns grjóthrúga, oft legstaður sem ekki er hægt að flokka sem kuml eða kirkjugarð. Garðlag er hverskyns garðhleðsla, túngarður, vörslugarður, osfrv. Heimild er staður sem ekki er hægt að segja með vissu hvort að fornleifar séu á sínum stað en við aðalskráningu er viðbúið að margir þeirra fái annað hlutverk. Náma er mógröf, kolagröf eða staður þar sem torf var tekið til húsbygginga. Tóftir eru rústir hverskyns húsa. Þjóðsaga er staður sem tengist þjóðsögum á einhvern hátt og getur verið draugur, óvættur eða annað slíkt. Áletrun eru myndir eða stafir sem höggirnir hafa verið í steina eða berg. Bæjarstæði eru hverskonar mannabústaðir sem ekki hafa náð að mynda bæjarhól. Frásögn er munnleg heimild um fornleifar sem eru horfnar. Mannvirki er hverskyns ummerki eftir menn sem ekki er hægt að flokka. Varða er grjóthrúga sem notuð var annaðhvort sem samgöngubót, landamerki eða annað. Verslunarstaður er staður þar sem að menn komu saman til verslunar. Öskuhaugur er staður þar sem hent var rusli og sem ekki er hægt að sjá að sé hluti af tóft eða öðru mannvirki.

Tafla 1. Tegundir		Áletrun	1
bæjarhóll	28	Bæjarstæði	2
dys	6	Frásögn	27
garðlag	42	Gryfja	1
heimild	613	kirkjugarður	2
kuml	3	Mannvirki	3
náma	12	tóft	41
tóftir	4	varða	17
vegur	1	verslunarstaðu	2
þjóðsaga	8	Öskuhaugur	2

Tafla 2 sýnir hlutverk minjastaða í Árneshreppi. 81 minjastaður var skráður með óþekkt hlutverk en líklegt er að sumir þeirra breytist við vettvangathugun. Í hreppnum voru skráð 49 býli og 12 bústaðir. Býlin eru bæði lögbýli og hjáleigur og bústaðir eru staðir sem búið var á en ekki hægt að flokka sem býli (t.d. verbúðir). Flestar búsetuminjarnar eru tengdar landbúnaði og fiskveiðum, 28 fjárhús, 5 hesthús, 2 lambhús, 24 náthagar, 1 stekkur, 19 kvíar, 3 hlöður, 8 heygarðar, 17 beitarhús, 11 naust, 41 lending, 1 uppsátur og 18 verbúðir. Ástæða þess að svo fáar hlöður voru skráðar er eflaust vegna þess að hlöður voru oft sambyggðar útihúsum. Ekki var hægt að greina hlutverk margra húsanna á túnakortum og voru þau því skráð sem útihús.

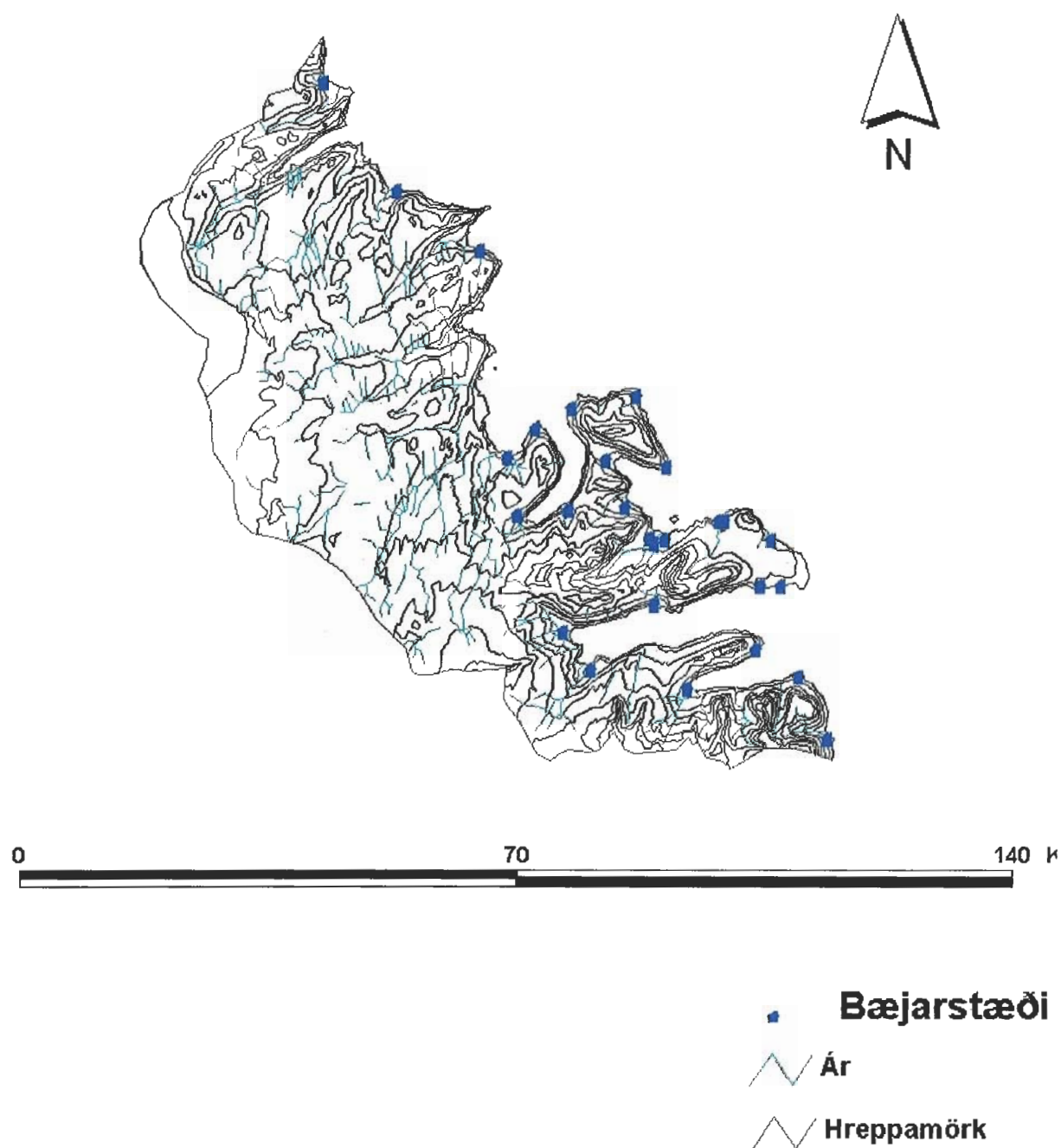
Tafla 2. Hlutverk		Óvíst	35
aftökustaður	1	áfangastaður	1
áveita	4	Beitarhús	17
brunnur	8	Brú	1
bústaður	12	BYRGI	2
býli	49	Bænhús	3
eyktamark	12	Fiskreitir	2
fjárhús	28	Fjós	6
hesthús	5	Heygarður	8
hjallur	10	Hlaða	3
huldufólksbústaður	17	kartöflugarður	1
KAUPSTAÐUR	1	Kirkja	2
kolagröf	2	Kvíar	19

lambhús	2	Landamerki	4
legstaður	11	Leið	48
lending	41	Mógrafir	38
mylla	3	Naust	11
nátthagi	24	Óþekkt	81
reykhús	1	Rétt	6
rista	3	Salthús	1
samgöngubót	11	Sel	15
síldveiðistöð	1	Skemma	1
skotbyrgi	9	Smiðja	3
stekk	1	Stekkur	42
sundlaug	2	Tröll	8
túngarður	3	Uppsátur	1
útihús	163	Vað	10
vatnsból	1	Verbúð	18
vörslugarður	1	Þvottalaug	2

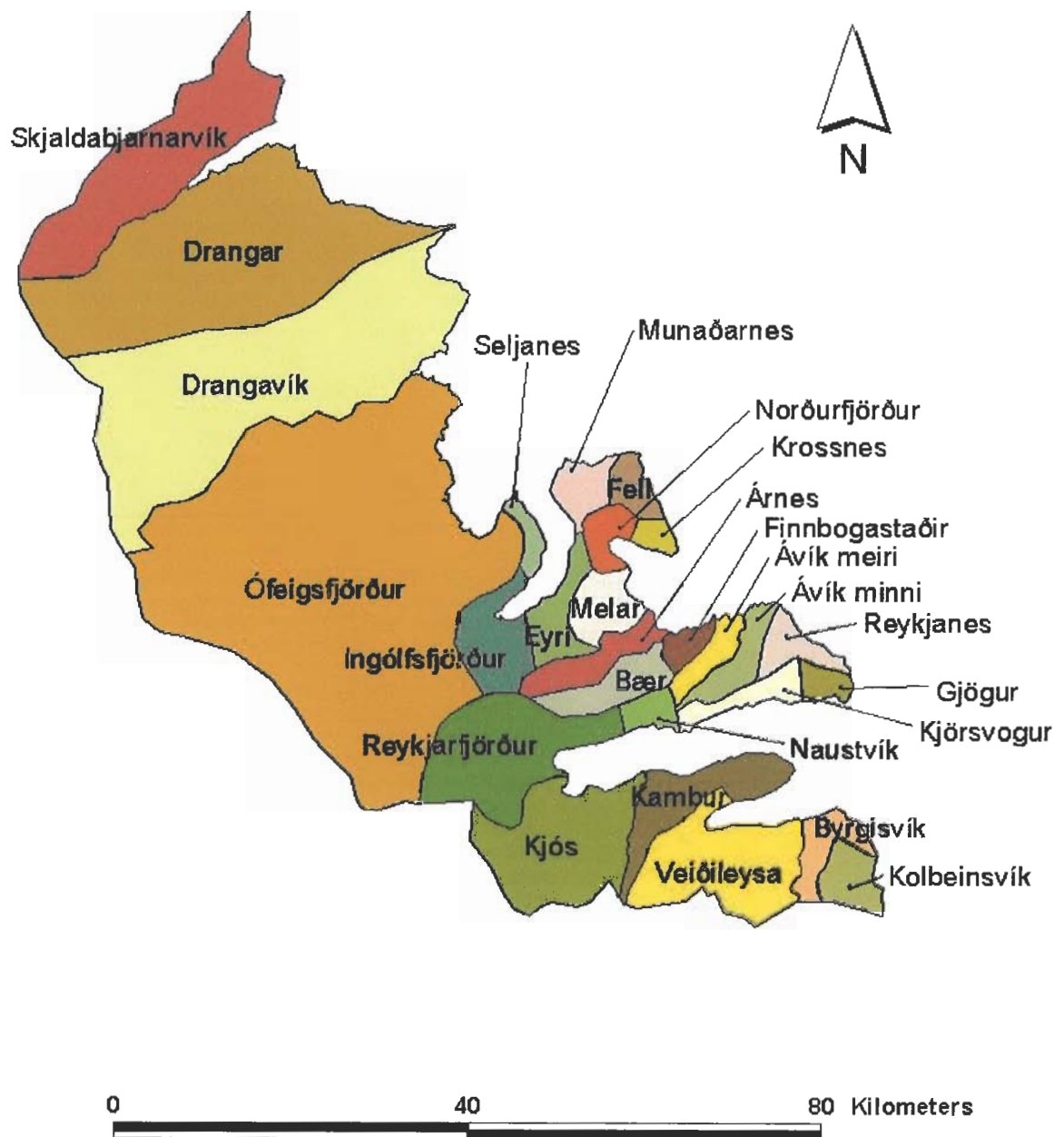
Í fornleifaskrá fyrir Árneshrepp voru minjar tengdar síldveiðiævintýrinu á 20. öld skráðar með þó svo að þær flokkist ekki undir fornleifar í lagalegum skilingi. Þessar minjar og mikilvægar fyrir sögu Árneshrepps og eru að auki minjar um verklag sem er að mestu leyti horfið.

4.Kort

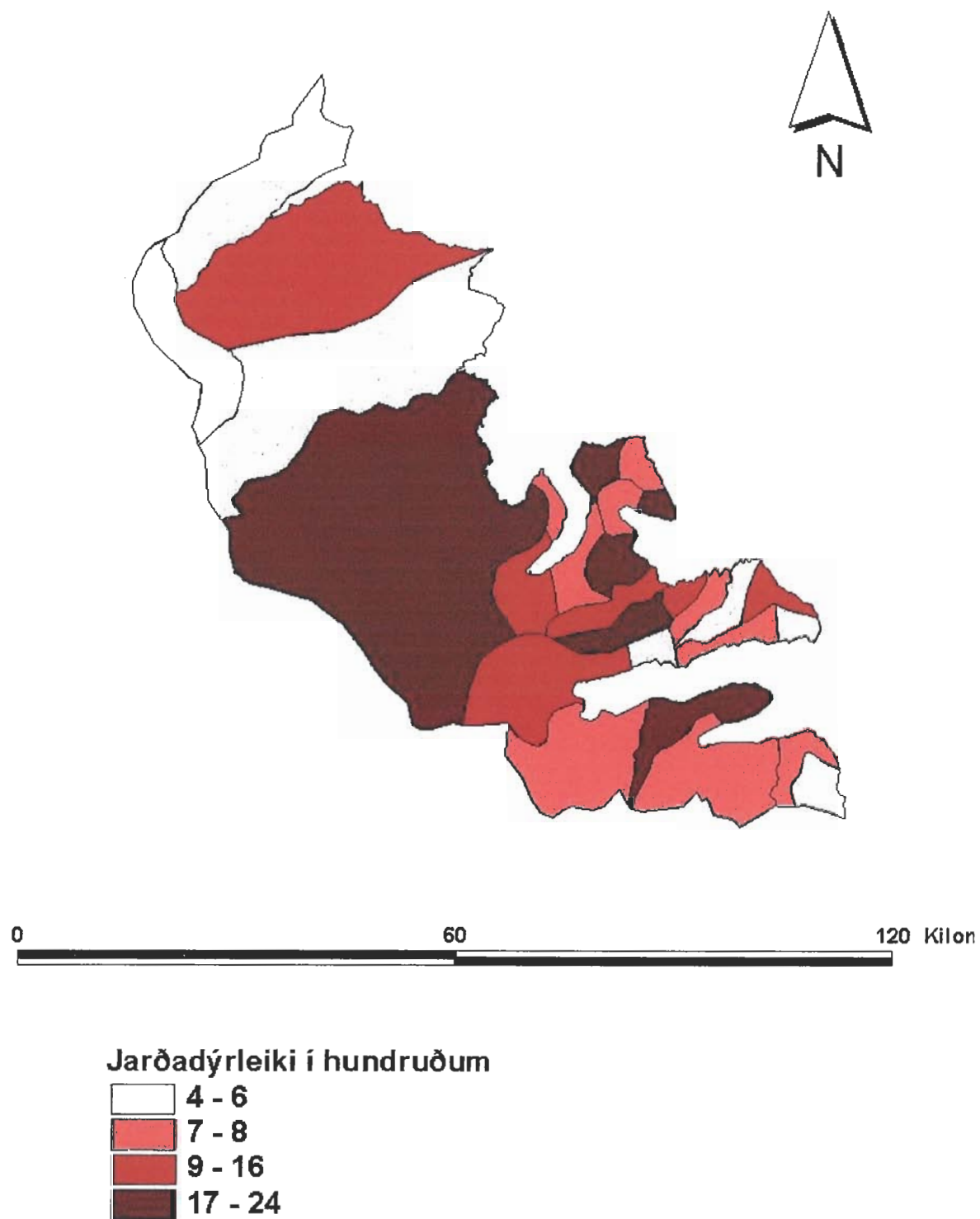
Árneshreppur

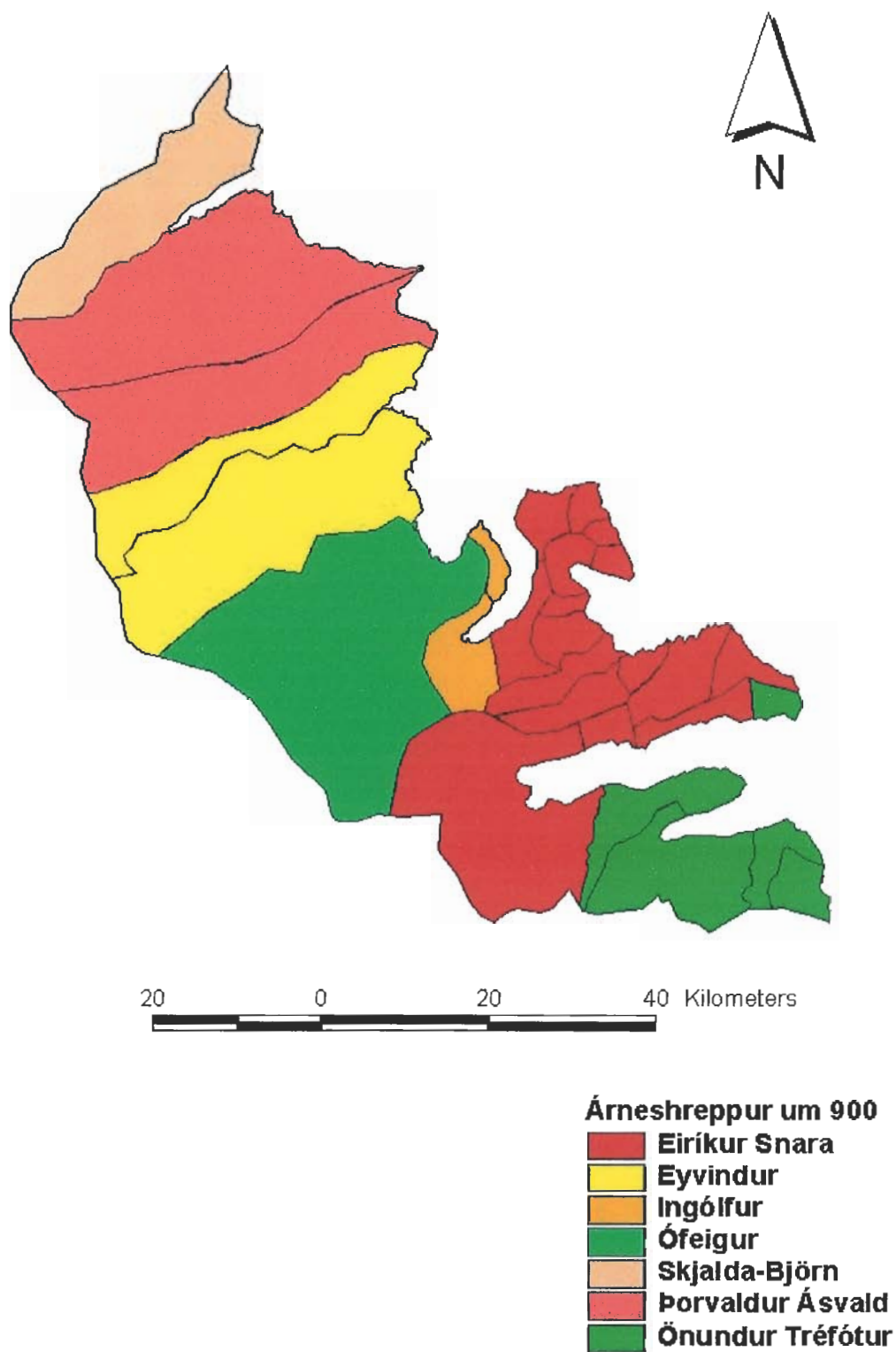
Kort 1. Árneshreppur

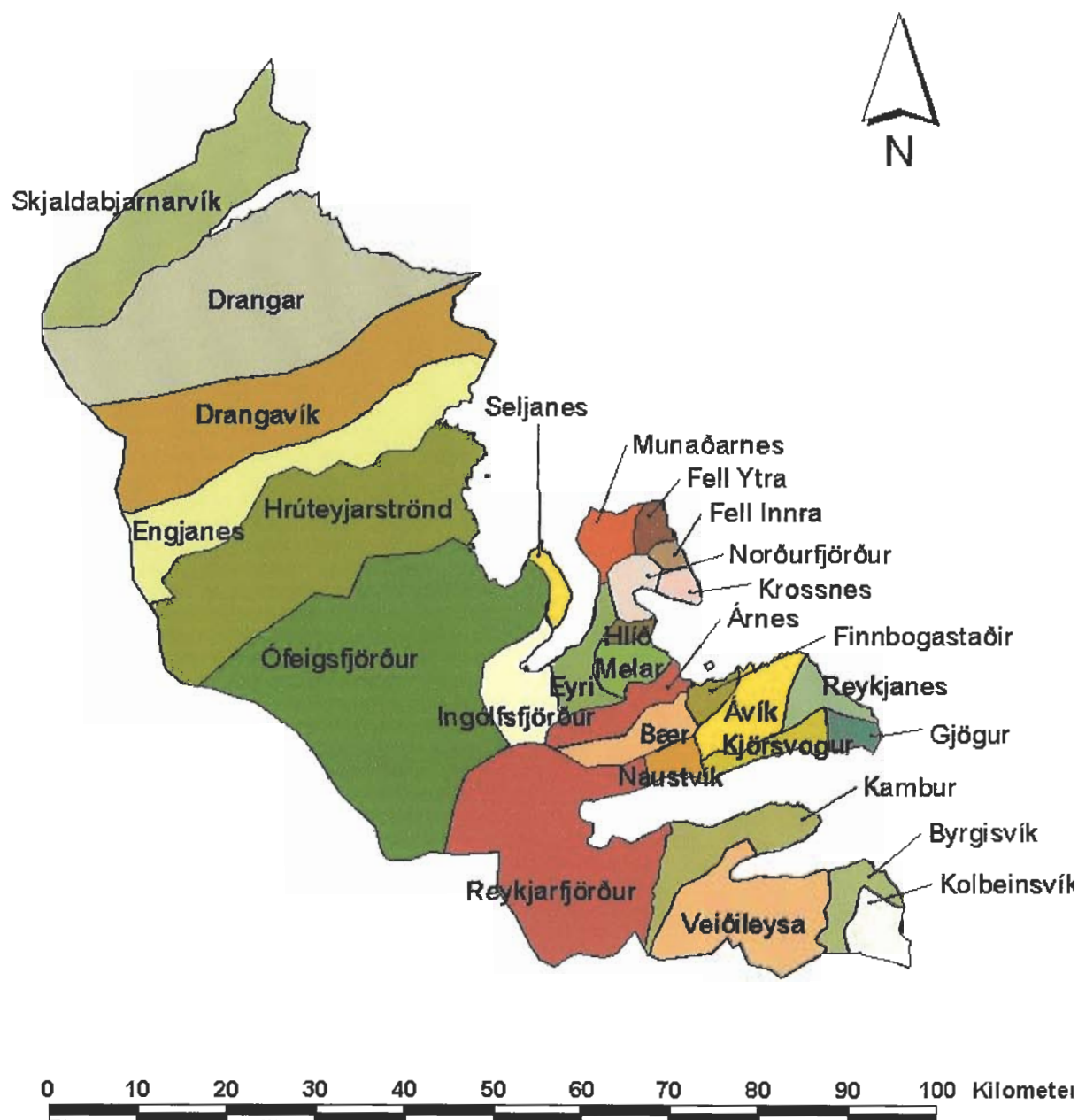
Kort 2. Jarðir í Árnesshreppi

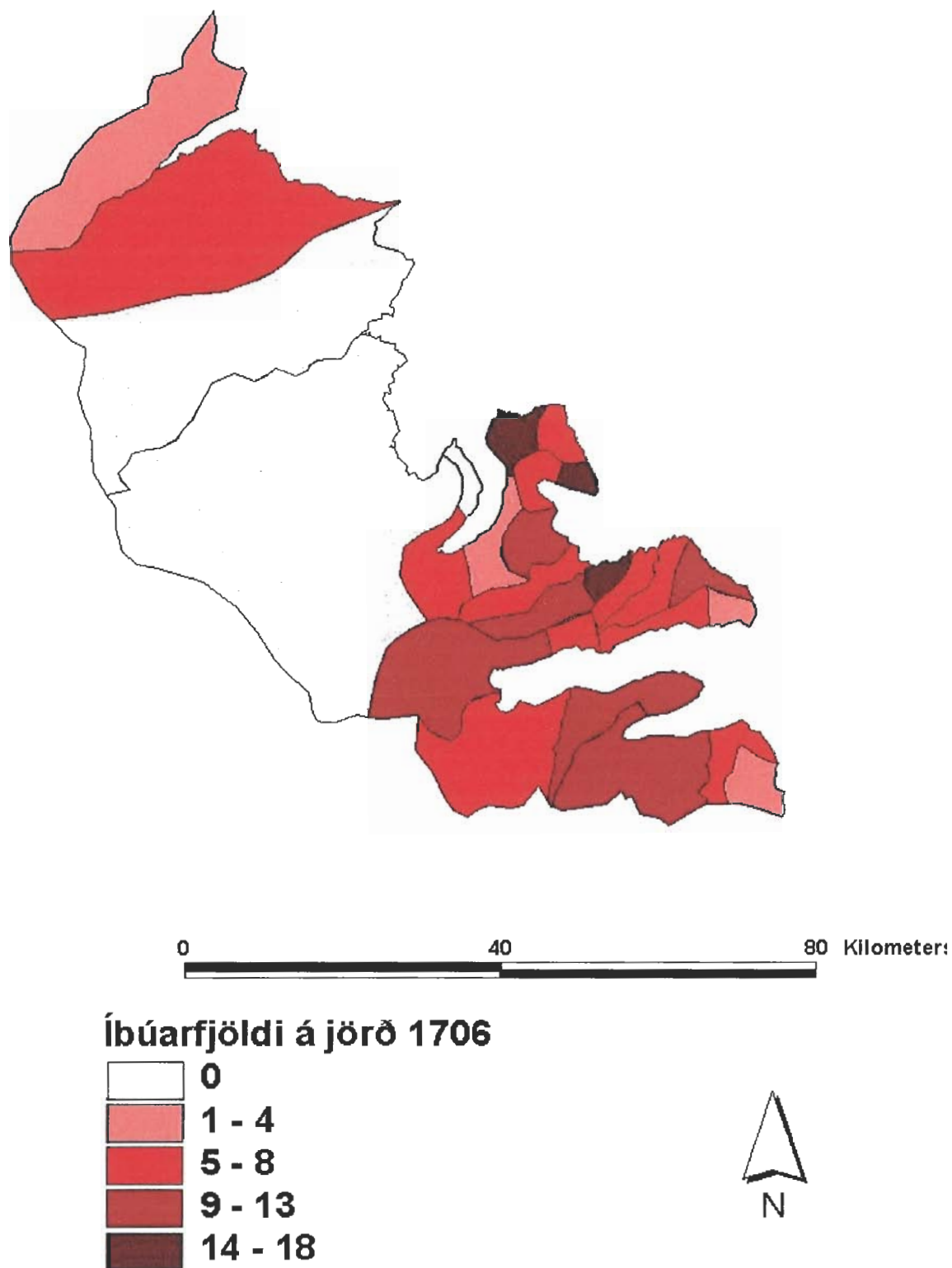
Kort 3. Jarðadýrleik fyrr á öldum.

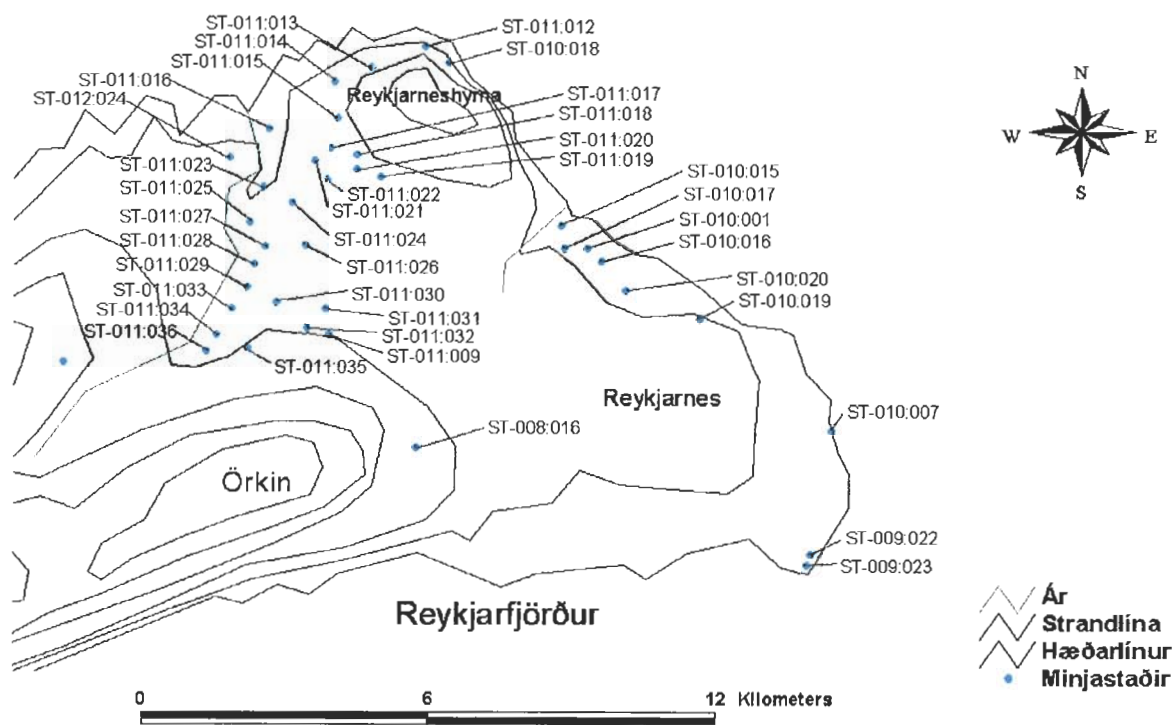
Kort 4. Landnámsjarðir í Árneshreppi.

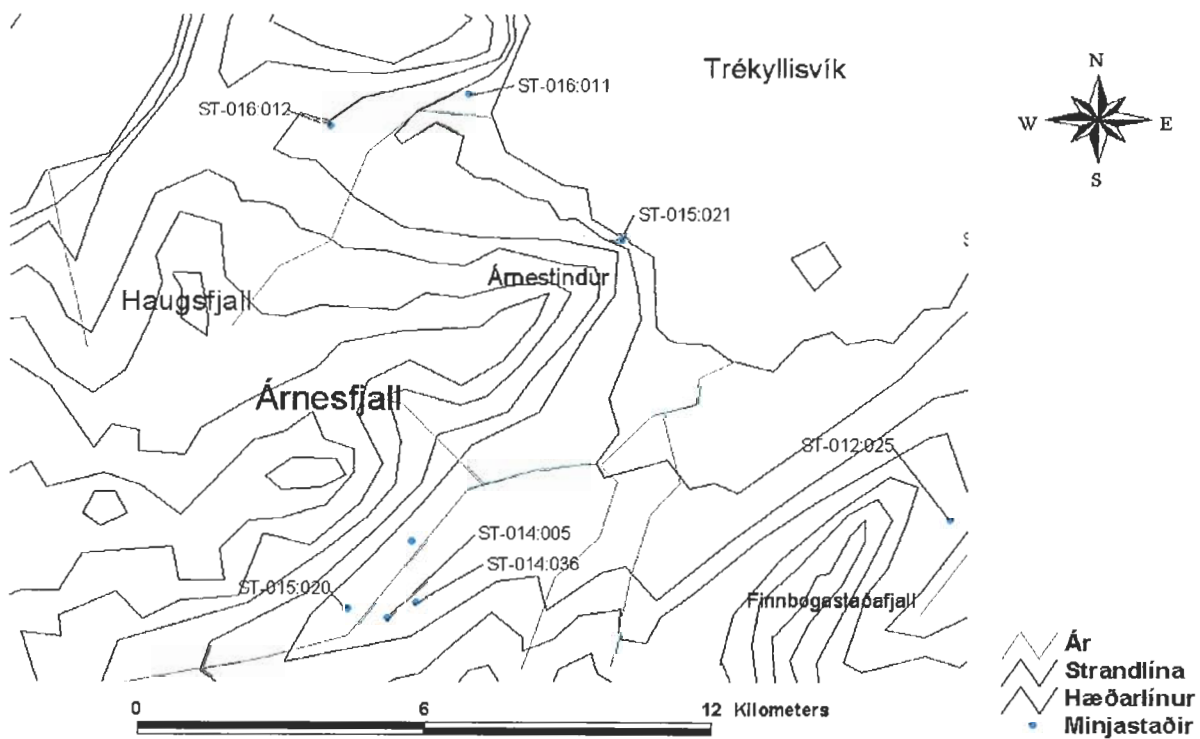
Kort 5. Tilgáta Hauks Jóhannessonar að jarðamörkum um 1400.

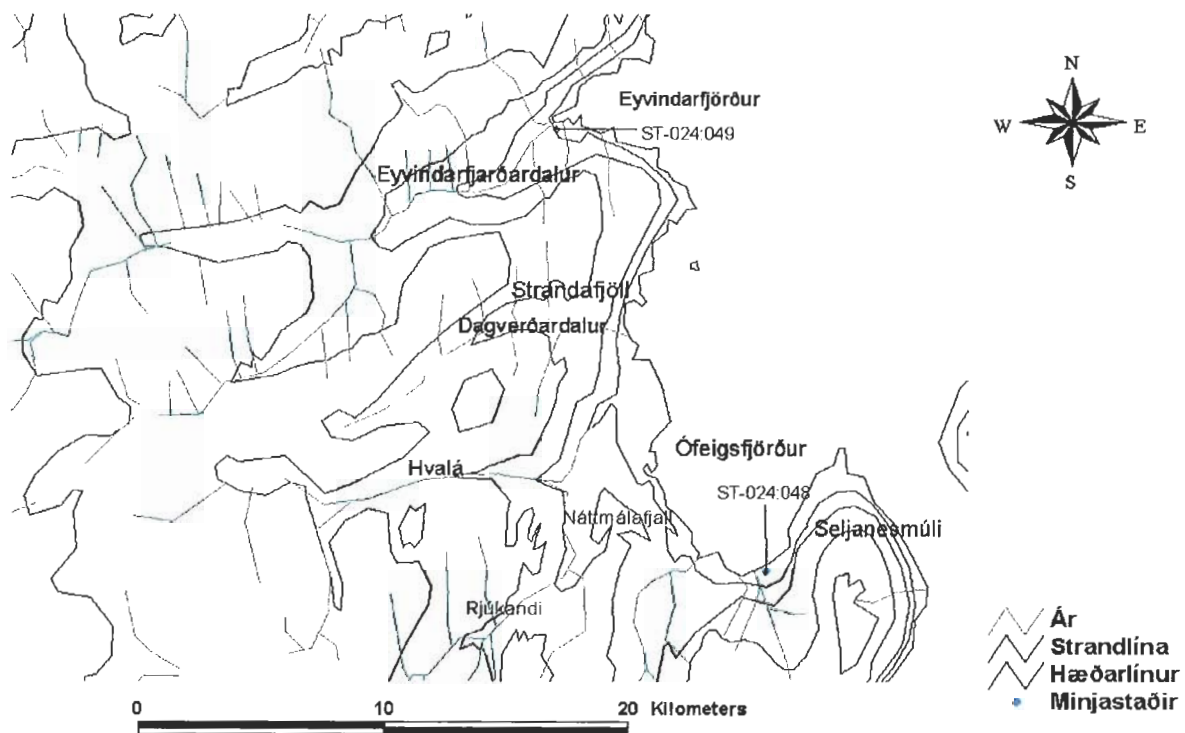
Kort 6. Íbúarfjöldi í Árnesshreppi árið 1706.

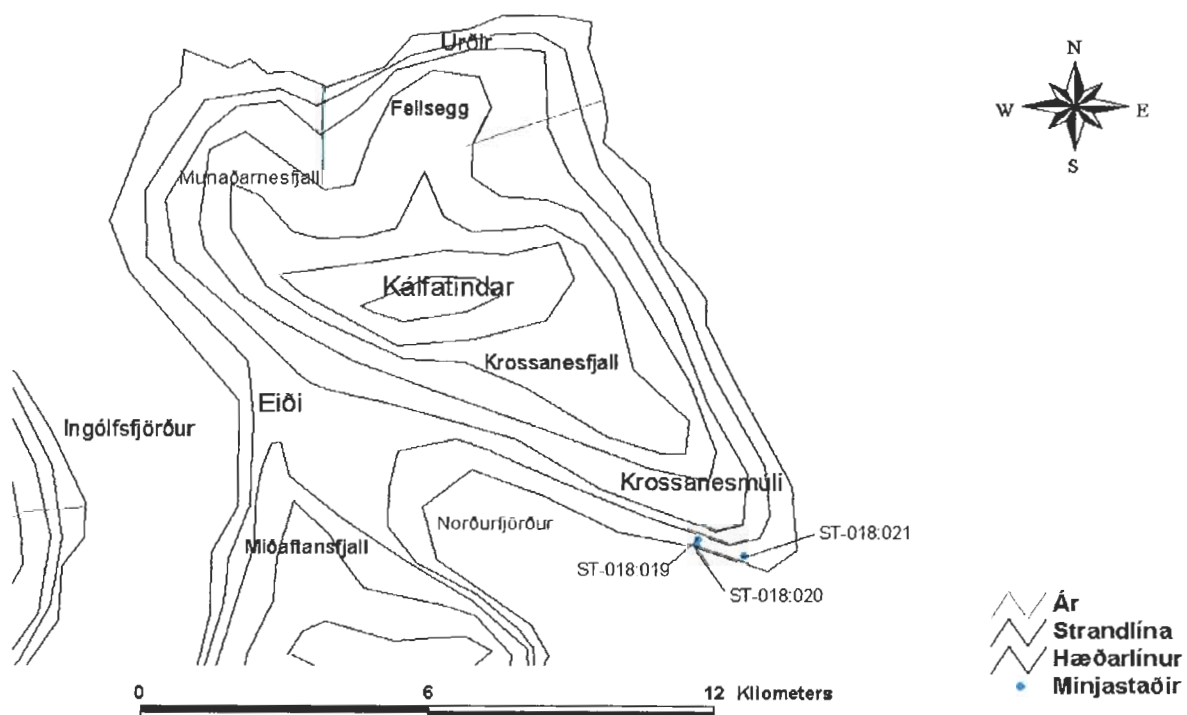
Kort 7. Staðsetning minjastaða sem skráðir voru sumarið 1990.

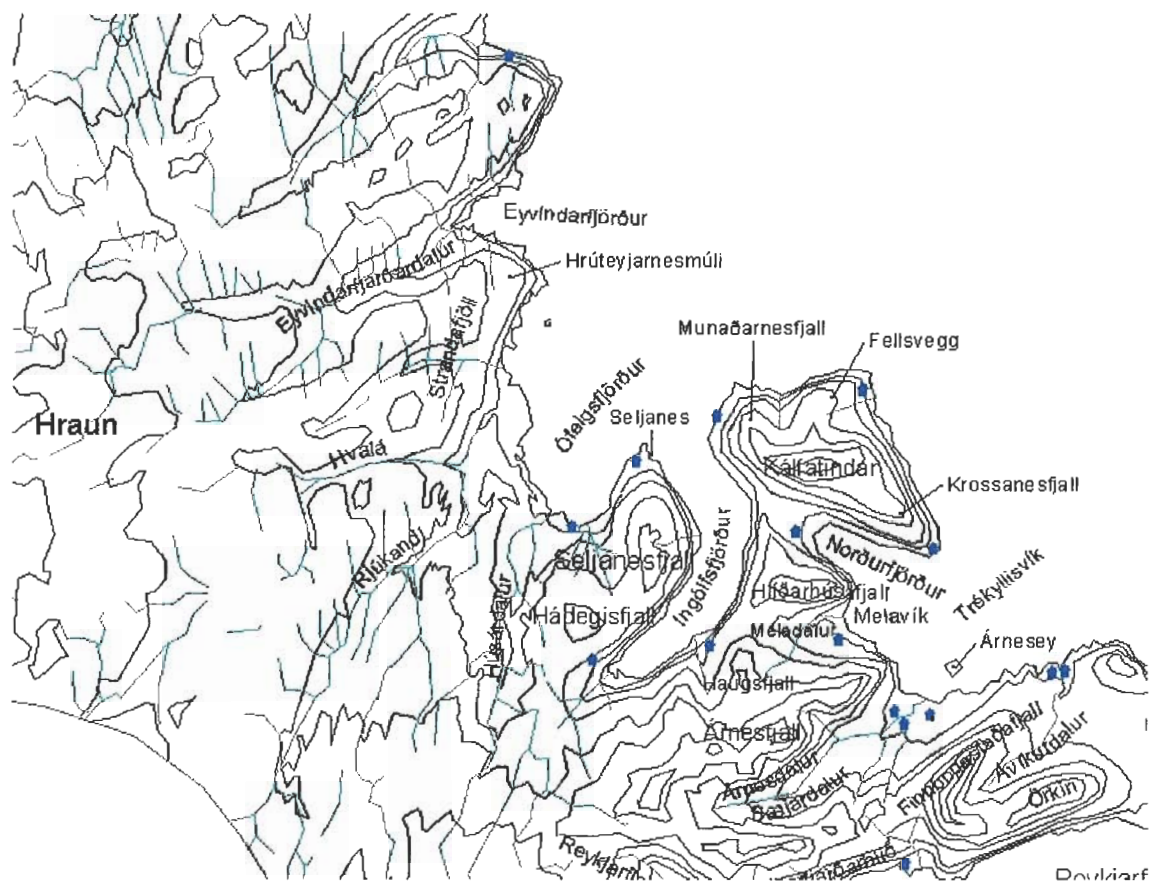
Kort 8. Staðsetning minjastaða sem skráðir voru sumarið 1990.

Kort 9. Staðsetning minjastaða sem skráðir voru sumarið 1990.

Kort 10. Staðsetning minjastaða sem skráðir voru sumarið 1990.

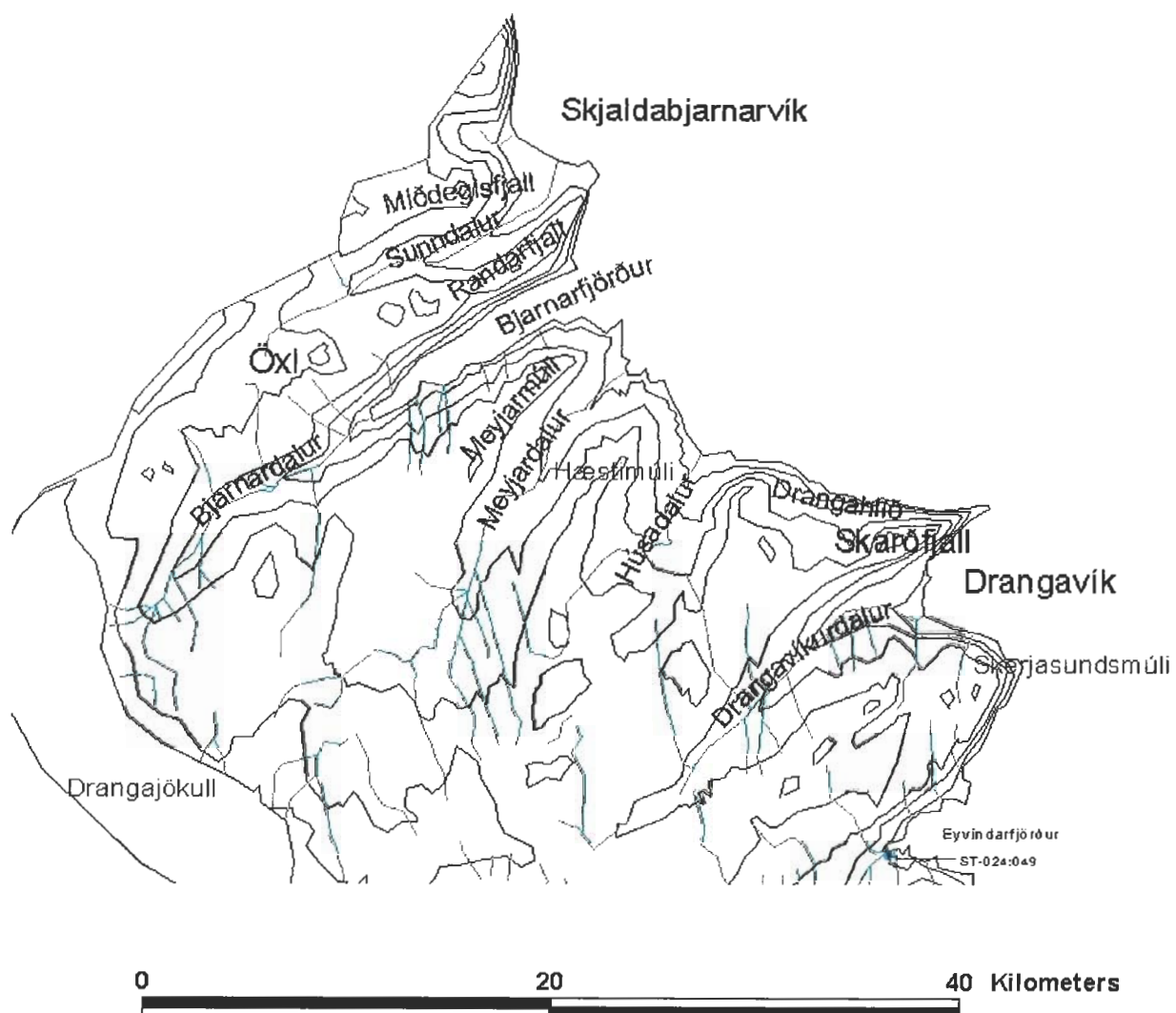

0 10 20 Kilometers

 Bæjarstæði
 Ár
 Hreppamörk
 Hæðarlínur

Kort 12. Helstu örnefni í miðhluta hreppsins.

Kort 13. Helstu örnefni í norðurhluta hreppsins.

5. Heimildir

Diplomatarium Islandicum. I. bindi. Kaupmannahöfn 1857: Hið Íslenska Bókmenntafélag.

"Eiríks saga rauða," *Íslendingasögur*, I bindi. Ritstjóri G. Jónsson. Reykjavík 1981: Íslendingasagnaútgáfan.

"Finnboga saga ramma," *Íslendingasögur*, IX. bindi. Ritstjóri G. Jónsson. Reykjavík 1981: Íslendingasagnaútgáfan.

"Grettis saga Ásmundarsonar," *Íslendingasögur*, VI. bindi. Ritstjóri G. Jónsson. Reykjavík 1981: Íslendingasagnaútgáfan.

"Landnámabók," *Íslendingasögur*, I. bindi. Ritstjóri G. Jónsson. Reykjavík 1981: Íslendingasagnaútgáfan.

Sóknarlýsing Vestfjarða, Ísafjarðar og Strandasýslur. 2. bindi. Reykjavík 1952: Samband Vestfiskra áttahagafélaga.

Amarosi, T., and T. H. McGovern. *Archaeological Investigations in Árneshreppur. Northwest Iceland: A preliminary Report of Results of the 1990 Field Season og the Icelandic Paleoecology Project*. Bioarchaeological Laboratory. Dept. of Anthropology. Hunter College 1992.

Ágústsson, Símon Jóhannes. Þorðarhellir á Ströndum, *Strandapósturinn* 9, 1975.

Guðmundsson, Ingi, *Strandapósturinn*, 15, 1981.

Johansen, J. *Jarðatal á Íslandi*. Copenhagen 1847.

Jónsson, Jóhannes. Kúvíkur, *Strandapósturinn* 2, 1968.

Jóhannsson, H. Lesið í landið í Árneshreppi á Ströndum. *Árbók F.Í.* 2000.

Magnússon, Á., and P. Vídalín. *Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns*. 7. bindi. Kaupmannahöfn 1940: Hið Íslenska Bókmenntafélag.

Thorsson, Ö. Ritstjóri. *Sturlunga Saga*. 1.-2. bindi. Reykjavík 1988: Svart á Hvítu.

Túnakort frá 1917 yfir jarðir í Árneshreppi. Þjóðskjalasafn Íslands, Reykjavík.

Örnefnaskrá Kolbeinsvíkur, Örnefnastofnun, Þjóðminjasafn Íslands.

Örnefnaskrá Byrgisvíkur, Örnefnastofnun, Þjóðminjasafn Íslands.

Örnefnaskrá Veiðileysu, Örnefnastofnun, Þjóðminjasafn Íslands.

Örnefnaskrá Kambs, Örnefnastofnun, Þjóðminjasafn Íslands.
Örnefnaskrá Kúvíkur, Örnefnastofnun, Þjóðminjasafn Íslands.
Örnefnaskrá Kjósar, Örnefnastofnun, Þjóðminjasafn Íslands.
Örnefnaskrá Reykjarfjarðar, Örnefnastofnun, Þjóðminjasafn Íslands.
Örnefnaskrá Naustvíkur, Örnefnastofnun, Þjóðminjasafn Íslands.
Örnefnaskrá Kjörsvogar, Örnefnastofnun, Þjóðminjasafn Íslands.
Örnefnaskrá Gjögurs, Örnefnastofnun, Þjóðminjasafn Íslands.
Örnefnaskrá Reykjarness, Örnefnastofnun, Þjóðminjasafn Íslands.
Örnefnaskrá Ávíkur minni, Örnefnastofnun, Þjóðminjasafn Íslands.
Örnefnaskrá Ávíkur meiri, Örnefnastofnun, Þjóðminjasafn Íslands.
Örnefnaskrá Bæjar, Örnefnastofnun, Þjóðminjasafn Íslands.
Örnefnaskrá Finnbogastaða, Örnefnastofnun, Þjóðminjasafn Íslands.
Örnefnaskrá Árness, Örnefnastofnun, Þjóðminjasafn Íslands.
Örnefnaskrá Mela, Örnefnastofnun Þjóðminjasafn Íslands.
Örnefnaskrá Norðurfjarðar, Örnefnastofnun, Þjóðminjasafn Íslands.
Örnefnaskrá Krossness, Örnefnastofnun, Þjóðminjasafn Íslands.
Örnefnaskrá Fells, Örnefnastofnun, Þjóðminjasafn Íslands.
Örnefnaskrá Munaðarnes, Örnefnastofnun, Þjóðminjasafn Íslands.
Örnefnaskrá Eyri, Örnefnastofnun, Þjóðminjasafn Íslands.
Örnefnaskrá Ingólfsfjarðar, Örnefnastofnun, Þjóðminjasafn Íslands.
Örnefnaskrá Seljaness, Örnefnastofnun, Þjóðminjasafn Íslands.
Örnefnaskrá Ófeigsfjarðar, Örnefnastofnun, Þjóðminjasafn Íslands.
Örnefnaskrá Drangavíkur, Örnefnastofnun, Þjóðminjasafn Íslands.
Örnefnaskrá Dranga, Örnefnastofnun, Þjóðminjasafn Íslands.
Örnefnaskrá Skjaldabajarnarvíkur, Örnefnastofnun, Þjóðminjasafn Íslands.